

Ikt:01-B/7/00348-1/2022

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYMI ÓVODA, ÁL- TALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKO- LA, KOLLÉGIUM

1

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hajdúböszörmény

Módosítva: 2022. 08. 31.

.....

Orosz Henrietta Mária

intézményvezető

1. TARTALOM

I. Az iskola nevelési programja	8
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai eszközei és eljárásai	8
1.1. Az intézmény alapvető céljai, feladatai:	8
1.1.2. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:	9
1.1.3. Súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztésének céljai:	10
1.1.4. Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:	10
1.1.5. Tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének céljai:	10
1.2. Gyógypedagógiai tevékenységünk alapelvei:	15
1.2.1. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének alapelvei:	16
1.2.2. A súlyosan és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztő nevelés- oktatásának alapelvei és feladatai:	16
1.2.3. Az autista intézményegységben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai:	17
1.2.4. A tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének alapelvei:	19
1.2.5. A nevelés-oktatás általános feladatai	25
1.3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka, eszköz- és eljárásrendszere:	26
1.3.1... Eljárásaink az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatunk fejlesztő tevékenységében:	26
1.4. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:	28
2.1. A magatartás, a viselkedés, az attitűd formálás ösztönző módszerei:	30
2.2. A tanulmányi munkára, a tanulói motívumokra ható ösztönző módszerek:	30
3.1. A nevelő-oktató munka nemzetiségi ismeretekkel összefüggő feladatai:	31
4.1. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszainak célja, feladata, eljárásai:	31
4.2. Az súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:	31
Célok:	31
4.3. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:	32
4.4. A nevelés-oktatás általános feladatai	31
4.5.1. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai:	30

4.5.2. Fejlesztési területek, és a feladatok végrehajtásához felhasznált módszerek, eljárások:	33
5.1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	37
5.1.1. Értelmileg akadályozott és súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók részére:	37
Pedagógiai feladatok:	38
Személyiségformálásban szerepet játszó legfontosabb tényezők:	39
5.1.2. Készségfejlesztő iskola pedagógiai feladatai:	39
5.1.3. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése:	40
5.1.4. A tanulásban akadályozott gyermekek személyiségfejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok:	40
6.1. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	42
7.1. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT).....	40
7.2. Autizmus spektrumzavarral élő tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek:	42
7.2.1. Alkalmazott módszerek, eszközök:	43
7.3. Az értelmileg akadályozott tanulók egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatai:	43
7.4. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók egészségnevelésével kapcsolatos megállapítások:	44
7.5. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai a tanulásban akadályozott tanulók-nál: ..	44
7.5.1. Az egészségfejlesztés szinterei:	46
7.5.2. Konkrét célok és feladatok:	46
7.5.3. Alkalmazott módszerek:	47
7.5.4. Várható eredmények:.....	47
8. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	52
8.1. Az értelmileg akadályozott tanulók iskolájában:	52

8.2. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok tanulásban akadályozott tanulók számára	52
8.2.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:	50
8.2.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:	51
8.3. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:	51
9. Az iskolán kívüli, utazással járó programok szervezésének feladatai:	51
10. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:	52
10.1. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókkal kapcsolatos feladatok.....	52
11. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	53
11.1. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:	58
11.2. A pedagógusok kiegészítő feladatai a tanulókkal való törődés területén:.....	59
11.3. A pedagógusok szülőkkel való kapcsolattartással összefüggő feladatai:	59
12. A pedagógusok feladatai az intézmény életében való részvételhez:.....	60
13. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	60
13.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:	60
13.2. Tehetséggondozás lehetőségeinek szinterei:	61
13.3. Tehetséggondozás lehetőségei az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál:	60
14. Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció általános céljai és feladatai intézményünkben:	60
14.1. Értelmileg akadályozott tanulóknál:	61
14.2. Pedagógiai és egészségügyi habilitáció az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál.....	69
14.2.1. Tanórán kívüli tevékenységek az autista tagintézményben:	69
14.3. Tanulásban akadályozott tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitációja	68
14.3.1. A gyógypedagógiai nevelés egészét átható habilitációs, rehabilitációs nevelés célja:	71
15. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése értelmileg akadályozott tanulóknál	73
15.1. Nevelési alapelvek magatartászavaros gyermekek részére:	73
15.2. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál.....	77
16. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok:	78
16.1. Intézményi feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:.....	79
16.2. Intézményi feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:	79

17. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok.....	81
17.1. A kérelmezés menete:.....	81
17.2. A tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarendjének döntési joga	82
17.3. Egyéni tanrend szabályai:.....	82
18.1. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok	81
19. 1. Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása	82
20.1. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel való foglalkozás rendje:	84
20.2. A szülők alacsony iskolázottságából, képzetlenségéből eredő nehézségek kezelése:	85
21.1. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga gyakorlásának rendje:	85
22.1. A szülők, tanulók, a pedagógusok és az intézmény partnerei kapcsolattartási formái	86
22.1.2. Értelmileg akadályozott tanulók iskolájában szülők és pedagógusok kapcsolatai.....	86
21.1.3. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál a szülők és pedagógusok kapcsolatai.....	87
21.1.4. A tanulásban akadályozott tanulók intézményegységében.....	90
22.1. Az intézményen belül a különböző szakfeladaton dolgozók együttműködése:..	92
22.1.2. Az iskolavezetés és a munkaközösségek kapcsolata:.....	92
23.1. Együttműködés az iskola partnereivel	91
24.1. A pályakezdő, gyakornok pedagógus felkészítésének szabályai	94
24.2. A gyakornoki programban szereplők feladatai.....	93
25.1. A nevelő, oktató munkát segítő (NOKS) alkalmazottak feladatai.....	95
25.1.1. Gyógypedagógiai asszisztensek	95
25.1.2. Az ápolónő feladatai.....	99
26.1. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	101
26.1.2. Osztályozó vizsga ideje:	100
26.1.3. Osztályozó vizsga rendje:	100
26.2. Javító vizsga	101
26.2.1. A vizsgaszabályzat hatálya	101
26.3. Helyi gyakorlati záróvizsga a 12. évfolyam számára	101
27. 1. A tanuló felvételével és átvételével kapcsolatos szabályok	102
27. 2. A tanuló felvételével és átvételével kapcsolatos szabályok	103

28. 1. Elsősegélynyújtási alapismeretekkel kapcsolatos iskolai tervek	103
28.1.2. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:	103
28.1.3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:	103
28.1.3.1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái: értelmileg akadályozottak intézményegységében	103
28.1.3.2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái: tanulásban akadályozott tanulók intézményegységében	104
II. Az intézmény iskolai helyi tantervei:	106
II.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei:	117
II.3. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	122
II.4. Mindennapos testnevelés	122
II.5. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztásának szabályai	126
II.6. Pedagógusválasztás szabályai:	127
II.7. Esélyegyenlőség biztosításának elvei:	127
II.8. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja.....	127
II.8.1 Az információszerzés módszerei:.....	127
II.8.2. Az értékelés célja:	128
II.8.3. Az értékelés szempontjai:	128
II.8.4. Az értékeléssel kapcsolatos valamennyi pedagógusi feladatok:.....	129
II.8.5. Az értékelés módja:	129
II.8.6. Kompetencia alapú felmérés területei:.....	133
II.8.7. Félévzáró értékelés:	134
II.9.1. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei:	132
II.9.2. Az értékelés célja:	133
II. 10.1. A magasabb évfolyamba lépés feltételei:.....	133
II.10.2. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók értékelése.	134
II.11.1. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	134
II.11.2. Az iskolai csoportok szervezése.....	134
II.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	136
II.12.1. Az iskola egészségnevelési elvei	136
II.12.2. Az iskola környezeti nevelési elvei	137
II.12.3. Alapelveink:	137

II.12.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	138
II.13.1. Az esélyegyenlőség biztosításáért feladataink:	138
II.13.2. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	140
II.13.3. A magatartás értékelésének elvei.....	140
II.13.4. Az értékelés, minősítés követelményei:	140
II.13.5. Az értékelés, minősítés formái:	141
II.13.6. A szorgalomjegyek megállapításának elvei.....	141
II.13.7. A jutalmazás iskolai elvei:	142
II.13.8. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény szorgalom minősítési elvei:.....	142
II.13.9. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei	142
II.14.1. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	144
II.15. 1. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek	145
Speciális módszereink:	145
II.16.1. Szociális-kommunikációs készségek fejlesztése során használt módszerek	147
II.17. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	155
II.17.1. Értelmileg akadályozott	155
II.17.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók írásbeli beszámoltatásának formái:	157
II.18. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	157
II.18.1. A kollégiumban:	157
II.18.2. A napköziotthonban:.....	157
II.18.3. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	158
II. 19.1. A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei:	158
II.19.2. Az tanulók tovább haladásának sajátosságai, értelmi akadályozottságukból eredően	158
II.20.1. Évfolyamismétlés:.....	158
II.21.1. Egész napos iskolai program	159
II.22.1. Boldog Iskola Program:	160
II.23.1. A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Programja nyilvánosságra hozatalának helyei:	161
II.24.1. Hatályba lépés, felülvizsgálat ideje:.....	161
1. A kollégium működésének alapidokumentumai.....	155

2. Bevezetés	156
3. Jövőkép	156
4. Küldetésnyilatkozat	164
5. Helyzetelemzés	164
5.1 Tárgyi feltételek	164
5.2 Személyi feltételek.....	165
5.3 Tanulói összetétel	165
6. A kollégiumi nevelés alapelve, céljai, feladatai	166
6.1 A kollégiumi nevelés főbb alapelvei:	166
6.2 A kollégiumi nevelés célja	167
7. A kollégiumi nevelés kiemelten kezelt feladatai	169
8. A társadalmi beilleszkedés, integráció elősegítése érdekében kiemelten kezelt fejlesztési feladatok.....	172
8.1 Énkép, önismeret, társas kultúra, szociális készségek fejlesztése.....	173
8.2 A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése	174
8.3 Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése	175
8.4 Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése	177
8.5 Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése.....	178
8.6 Társadalmi, gazdálkodási jártasságok fejlesztése.....	179
9. A Kollégium működése	181
9.1 Intézményünk kollégiumi életének szervezése	181
9.2 Kollégiumi napirendek	182
9.3 Munkaszervezés	183
9.4 A kollégium kapcsolatrendszer	183
9.4.1 Munkakapcsolatok	183
9.4.2 Külső, partneri kapcsolatok	184
10. A kollégiumi tevékenység szerkezete	184
10.1 Felkészítő foglalkozások	186
10.1.1 Tanulási tevékenység.....	186
10.1.1.1 Olvasás-írás	186
10.1.1.2 Számolás-mérés	187
10.1.1.3 Kommunikáció	187
10.1.1.4 Digitális kultúra.....	187
10.1.1.5 Hazafias nevelés.....	187
10.1.2 Játékra nevelés.....	187

10.1.3 Munkatevékenység	188
10.1.3.1. Önkiszolgálás	188
10.1.3.2. Ábrázolás-alakítás-kézimunka	188
10.1.3.3. Életvitel- és gyakorlat	189
10.1.4. Egyéni és közösségi fejlesztést biztosító foglalkozások	189
10.1.4.1. Egyéni törődést biztosító foglalkozások	189
10.1.4.2. Csoportvezetői foglalkozások	189
10.2. Szabadidős foglalkozások	200
10.2.1. Egyetemes kultúra	200
10.2.1.1. Mese, vers, dal, zene, film, színházi előadás, média-használat, stb.	200
10.2.1.2. Szakkörök	201
10.2.2. Séta, játékos egészségfejlesztő testmozgás, szabadon választott tevékenység	202
10.2.2.1. Séta	202
10.2.2.2. Játékos egészségfejlesztő testmozgás	202
10.2.2.3. Szabadon választott tevékenység	203
10.2.3. Környezeti nevelés	203
11. Hagyományok ápolása, teremtése intézményünk kollégiumában	203
12. A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési rendszere	206
13. A kollégiumi nevelés értékelése	207
13.1. A pedagógus nevelőmunkájának eredményessége, értékelése	207
13.2. A gyerekek, tanulók értékelése	207
14. A kollégium gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenysége	209
15. Kötelező taneszközyegyzék	210
1. Fejlesztő Nevelés - Oktatás protokollja, rehabilitációs programja bevezetés	216
2. A fejlesztő nevelés-oktatás programja	216
2.1. Törvényi háttér	216
2.2. A fejlesztő nevelés-oktatás	217
2.3. A rehabilitációs pedagógiai program	217
2.4. A tanulói jogviszony. A bekerülés feltételei	223
2.5. A tanulói jogviszony megszűnése	224
2.6. A továbbhaladás	224
2.7. Átjárhatóság az iskola többi osztályába	224
2.8. Csoportlétszám	224
2.9. A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek	224
2.10. A fejlesztő nevelés-oktatás feltételei	225

3. Nevelési program	227
3.1. Célok	227
3.2. Feladatok	228
3.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei	228
A kommunikáció és az interakció elve:	228
A normalizáció és a participáció elve:	229
A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve:	229
A kooperáció és a tudatosság elve	230
A differenciálás és az individualizáció elve	231
4. Fejlesztő program (Tanterv) a súlyosan halmozottan sérült tanulók részére	231
4.1. Az oktatás tartalma AST koncepció alapján.	231
4.2. A fejlesztés területei.....	232
Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése	249
4.3. Foglalkozások (tantárgyak)	266
4.4. Az oktatás-nevelés tematikája	272
5. Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke	277
A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS DOKUMENTUMAI ÉS ADMINISZTRÁCIÓJA	282
Szakirodalmi források:	285
Melléklet	287
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	335
NYILATKOZAT	336

I. Az iskola nevelési programja

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai eszközei és eljárásai

1.1. Az intézmény alapvető céljai, feladatai:

Az intézmény alapvető nevelési-oktatói-képzési célja, hogy a közép súlyos értelmi fogyatékkal élő gyermek és tanulók, az autizmus spektrumzavarral rendelkező tanulók, a súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók, az enyhe értelmi fogyatékkal élő tanulók, valamint az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók, fiatalok lehetőségeit figyelembe véve:

- kibontakoztassa képességeiket és készségeiket,
- a kulcskompetenciák egyénre szabott fejlesztésével járuljon hozzá személyes boldogulásukhoz, a boldogságra való képesség fejlesztéséhez.
- tevékeny, harmonikus fejlődésükhöz, tegye képessé a tanulókat a társadalomba való minél teljesebb integrációra.

Az iskola képzési rendszere a kompetencia alapú oktatás megvalósítását tűzi ki célul, amelynek lényege a képességek és készségek fejlesztése, az alkalmazásképes tudás előtérbe helyezése.

Az intézmény szakmai közössége elkötelezett híve minden olyan eljárás, módszer, eszköz elsajátításának, bevezetésének, amely hatékonyan bizonyul a sérült gyermek fejlesztésében, oktatásában.

Az intézményben dolgozó szakemberek elkötelezettek a pozitív pszichológia alkalmazása iránt.

A szakmai munka folyamatos fejlesztését, a pedagógusok és a szakmai munkát segítő szakemberek külső és belső képzéseken történő részvételükkel biztosítják.

Az intézmény alkalmazotti közösségének feladata a közvélemény alakítása minden lehetséges eszközzel a sérült ember elfogadása, segítése értékeinek megismerése érdekében.

Ennek módszerei egyrészt a tanulók minél gyakoribb részvétele többségi társadalmi rendezvényeken, másrészt a többségi társadalom tagjainak bevonása az intézményi életbe.

Ez megvalósulhat a szülőkkel, testvérekkel, más iskolák tanulóival, valamint más szervezetekkel és egyesületekkel közös szervezésű programokon.

1.1.2. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:

- A közép súlyos értelmi fogyatékkal élő gyermekek igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési-oktatási igények, szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. Mindezek konkrétan megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva
- Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó fejlesztés, nevelés, képzés megvalósítása.
- A tanulók egyéniségéhez igazodón törekszünk a boldogságra való képesség fejlesztésére, amellyel a harmonikus személyiség kialakulását segítjük.
- A kommunikációs és szocializációs képességek hangsúlyozott fejlesztése járuljon hozzá az iskola befejezés utáni adott életközegben (ÉNO, szociális foglalkoztató, gondozóház, védőmunkahely, család...) való beilleszkedéshez, eredményes tevékenység végzéséhez.
- Olyan iskolai életközeg biztosítása, melyben lehetővé válik a fogyatékkal élő gyermek pszichés és szomatikus harmóniájának megteremtése, önállóságra törekvésének maximális kibontakoztatása és támogatása.
- Olyan praktikus ismeretek közvetítése, amely a mindennapi életben való eligazodásban segítséget nyújt.
- A tanulók képességeik függvényében váljanak alkalmassá a rendszeres, egész napos foglalkoztatásra.
- Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés megvalósítása.
- A minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása. A tanulók képességek függvényében váljanak alkalmassá a rendszeres, egész napos foglalkoztatásra.

1.1.3. Súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztésének céljai:

- A súlyosan és halmozottan sérült tanulók intenzív, komplex fejlesztése iskola-rendszerű képzési formában segítse a gyermekek egyéni képességeinek fejlődését, harmonikus személyiségük kibontakoztatását,
- Mozgásos aktivitáson keresztül a környezet minél szélesebb tartalommal ismerje meg,
- Sajátítsa el az önkifejezés módját, amely segítségével a lehető legsikeresebben valósuljon meg a társadalomba való beilleszkedés,
- A speciális fejlesztés hatására javuljon életminőségük,
- A családok szakmai megsegítése, tehermentesítése,
- A nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1.1.4. Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók nevelésének, fejlesztésének céljai:

- Az autista tanuló speciális szükségletének megfelelő fejlesztés biztosítása, amely a szociális készségek, a kommunikációs és kognitív területen megfigyelhető kölcsönösségből adódik
- Az egyenetlen képességprofil, intelligencia szintjéhez társuló következményes sztereotip viselkedés csökkentése, társadalmilag elfogadott magatartás elsajátíttatása
- A tanulók egyéni képességeik függvényében legyenek képesek szociális interakciós kapcsolatokban kooperálni, a kommunikációt szociális céllal használni.

1.1.5. Tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének céljai:

„Emberséges, pozitív életszemléletű, önállóan élni tudó gyermekek nevelése, családi, derűs légkörben, előítéletmentesen”

- A magyar gyógypedagógiai nevelés hagyományaira épülő, a Nemzeti Alaptanterv műveltségtermainak, elvárásainak megfelelő, a tanulók eltérő képességeit, egyéni adottságait, életkörülményeit figyelembe vevő nevelés- oktatás megvalósítása, az általános műveltség megalapozása az életkor, a tanulási akadályozottság, a fejlettség figyelembevételével.
- Értelmi és más képességek fejlesztése kiscsoportos és egyéni formában
- Differenciált, az egyéni képességekhez igazodó segítségnyújtás

- Önismeret, reális énkép kialakítása annak érdekében, hogy megfelelő ön- és környezetellátó- és védő technikák birtokába juthassanak a környezettel való harmonikus együttélés, egészséges komfortérzet megteremtése céljából
- Egészséges életszemlélet és életmód kialakítására nevelés
- Eredményes tanulási technikák, módszerek elsajátítása, amelyek az iskola befejezésével is képessé teszik az információ befogadására, feldolgozására
- A társadalmi beilleszkedéshez elengedhetetlen kommunikációt, információkezelést szolgáló kompetenciák kialakítása
- A sérült funkciók korrigálása, pótlása, új funkciók kialakítása valamennyi területen és osztályfokon, az egész szervezet, személyiség egyensúlyba hozása.
- Terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a tartós tanulási akadályozottságot, magatartási zavart mutató tanulók fejlesztésében
- Megteremteni annak a feltételét, hogy eredményesen beilleszkedjenek a társadalomba, kritikával tudják fogadni az őket érő hatásokat.
- Tanulóink felkészítése az alapvető tanulási képességek fejlesztése, az ismeretek megszerzése a továbbtanulás érdekében.
- Olyan életvezetési, gyakorlati, praktikus technikák elsajátítása, amelyek biztosítani tudják az önálló életvitelt, a szabálykövető magatartást
- Az általános emberi értékek, a zökkenőmentes társadalmi együttlélthez szükséges normák elsajátítása, azokkal való azonosulás, együttműködési készségek kialakítása

1. 2. Gyógypedagógiai tevékenységünk alapelvei:

- A gyermek elfogadása.
- Az autizmus, az értelmi fogyatékoság nem betegség, hanem állapot. Ezért minden eszközzel segítenünk kell a gyermeket, hogy környezetét minél jobban megértse, kapcsolata a külvilággal sokrétű és harmonikus legyen.
- Egyéni bánásmód. A gyermek fejlesztésének, oktatásának módját a gyermek fejlettségi szintje, egyénisége, mentális állapota határozza meg.
- Rendszeres megfigyelés. A fejlesztés tartalmának, módjának meghatározását rendszeres megfigyelésnek kell megelőznie. Fontos a meglévő készségek alapos feltérképezése, mivel a gyermekekre jellemző az egyenetlen tanulási profil.
- Fokozatosság, kis lépések. A kitűzött cél (pl.: tevékenységi forma, szokás kialakítása) apró lépésekre bontva valósítható meg.
- Változatos gyakorlás, variabilitás. A megtanult ismeretet, készséget sokféle helyzetben, a gyakorlatban kell alkalmazni.
- Többféle választási lehetőség.
- Rendszeresség, következetesség. A gyermek felé egységes elvárásokat közvetítsen a munkaközösség. A gyermek tájékozódása érdekében fontos az állandó környezet (személyi és tárgyi) és a napi tevékenységek szabályos váltakozása (napirend, hetirend).
- Együttműködés a családdal. A család és az iskola összehangolt munkája segíti a gyermek szocializációját.
- A gyógypedagógus szerepe. A gyógypedagógus olyan mértékben segíti a gyermeket, hogy annak képességei, készségei a leghatékonyabban fejlődjenek. (együtt dolgozik vele, mintát ad).
- Koncentráció. Mivel a gyermek tapasztalatai szétesőek, ezért a megtanulandó ismereteket minél több oldalról kell megmutatni, azok gyakorlati alkalmazására sok lehetőséget kell biztosítani.

1.2.1. Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, fejlesztésének alapelvei és feladatai:

- Humanista értékrend
- Differenciált, individualizált képességfejlesztés. A gyermek saját adottságaihoz, képességeihez igazodó, egyéni fejlődési tempóját figyelembe vevő személyiségfejlesztő munka, differenciált foglalkozás.
- A verbális tanulás nehézsége miatt a cselekvéses, gyakorlati (érzéketes, mozgásos, életorientált) tapasztalatszerzést helyezzük előtérbe az ismeretnyújtásnál, feldolgozásnál és alkalmazásnál.
- A bevézéshez az átlagosnál több időt kell fordítani és sokat gyakoroltatni.
- Az ismeretnyújtásnál a kis lépésekben haladás elvének kell prioritást biztosítani.
- Praktikus ismeretek nyújtása, élethelyzetek begyakorlása, önellátás és cselekvőképesség, adaptív viselkedés kialakítása, a tárgyi és személyi környezet megismerése kiemelt kulcskompetenciaként jelenik meg.
- A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátíttatni minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.
- A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulásban és a munka tevékenységekben is megmutatkozik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.
- A fejlesztés minden mozzanatára jellemző a kiegyensúlyozott, nyugodt, boldog légkör megteremtése, amelyben a taníthatóság fokozható és eredményes.

1.2.2. A súlyosan és halmozott fogyatékkal élő tanulók fejlesztő nevelés- oktatásának alapelvei és feladatai:

A súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók számára biztosított iskolai fejlesztések vonatkozásában:

- figyelembe kell vennünk a gyermekek szükségleteit annak érdekében, hogy minél jobb színvonalú életminőséget élhessenek.

- az érintett családok mindennapi életének segítése, reális és objektív szükségleteinek elérésének segítése.
- boldog, kiegyensúlyozott gyermek önmagához mért fejlődés elérése.

Az alapelvek:

- Az alapszükségletek kielégítése
- Szükségletek jelzésének kialakítása
- Cselekvésbe ágyazottság
- Nevelés-oktatás és ápolás-gondozás szerves egységének fenntartása
- Intenzív testkontaktusra épülő személyes kapcsolat kialakítása, folyamatos fenntartása

Feladatok:

- Derűs, kiegyensúlyozott harmonikus légkör megteremtésével kölcsönös pozitív kontaktus kialakítása, aktív részvétel biztosítása a fejlesztésben.
- A testkontaktuson keresztül közvetített pozitív emocionális kapcsolat kialakításával meg kell teremteni a fejlődés feltételeit: biztonság, elfogadás, rugalmasság
- A gyermek egyéni képességeihez igazított kommunikációs értékű jelzésrendszer kialakítása.
- A pedagógiai fejlesztés folyamatába beépítve valósul meg a testápolás és az étkezés.
- Kötődés kialakítása a közvetlen környezet tárgyai és jelenségei és a gyermek között.
- Cselekvéses tanulás, komplex kommunikációs beágyazottság.
- Tevékenység tanulása apró lépésekre bontással.
- Közös végzett tevékenységtanulás, a tanuló egyéni igényéhez igazítva.
- Folyamatos motiváció biztosítása, a bekövetkező kellemes hatás érvényesítésével.

1.2.3. Az autista spektrumzavarral élő tanulók nevelő-oktató munkájának pedagógiai alapelvei, értékei, céljai:

Az autizmussal élő gyermekek, tanulók autizmus specifikus ellátása egyetlen más fogyatékosság típusra sem jellemző speciális megközelítést igényel, amely az egyén aktuális szükségleteire, állapotára épít, tartalmazza azokat a specifikus módszertani elemeket, amelyek bizonyítottan hatéko-

nyak az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek, tanulók esetében függetlenül attól, hogy milyen értelmi képességekkel rendelkeznek.

Az egyéni különbségekből, sajátosságokból eredően a fejlesztés, módszerei és tartalma jelentősen eltérhet azoktól a módszerektől és tartalmaktól, amelyeket a többségi oktatási, nevelési rendszer számára a NAT és a különböző fogyatékoság-típusokra kiadott kerettantervek meghatároznak. Az egyéni különbségek és szükségletek, illetve a csoportos oktatás, nevelés nehézségei miatt az autizmus spektrumzavarral élő tanulók autizmus specifikus oktatása, nevelése jellemzően egyéni felmérésre, egyéni tervezésre és egyéni fejlesztésre épül.

A nevelési eszközökben, módszerekben hangsúlyt kap az egyéni bánásmód, az egyéni haladási ütem biztosítása. Különös gonddal figyelünk az egyéni adottságokra, hajlamokra, a gyerekek érdeklődésére. Megfelelő motivációkkal megerősítjük őket, a hiányosságokhoz pedig megadjuk a szükséges pedagógiai segítséget. Az emberi kapcsolatokban prioritást kap a megértő, elfogadó, megerősítő, toleráns szemléletmód.

Az autista spektrumzavarral élő tanulók általános módszertani alapelvei:

- Az iskolai fejlesztés minden esetben formális és informális felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik.
- A felmérések a szociális adaptáció színvonalára, a kommunikációs szintre, a meglévő kognitív képességekre, mentális korra vonatkoznak.
- Az egyes képességterületek fejlesztése közvetlenül a felmért meglévő és kialakulóban lévő készségek azonosításán alapszik.
- A felmérés során azonosított már meglévő készségek alapot jelentenek a további készségek kialakításához, így azok használatát folyamatosan el kell várni, a fejlődést rendszeres felméréssel követni kell.
- Az egyes gyermeknek megfelelő motivációs rendszer létrehozása szükséges.
- A gyermek felé irányuló minden kommunikációnak mindenkor igazodnia kell a gyermek mentális korához, beszédértésének valódi szintjéhez, és autisztikus nehézségeihez: mennyiségben, tartalmában, időzítésében, szóhasználatában, nyelvi komplexitásában, változatosságában, metakommunikációjában.
- A szimbolikus gondolkodás sérülése miatt a gyermekek fejlesztése során a játéktárgyak mellett törekedni kell a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazására.

- Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni helyzetben történik napi rendszerességgel szervezve.
- Az általánosítás nehézsége miatt fokozott jelentőségű, hogy az ismereteket valós élethelyzetekben sajátítsa el, illetve gyakorolja be a gyermek, és a már megtanult ismereteket minél több helyzetben tanulja alkalmazni.
- Az iskolai fejlesztés során sérülés specifikus szociális, kommunikációs és kognitív fejlesztés áthatja az iskolában eltöltött idő minden részét.

1.2.4. A tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésének alapelvei:

Az tanulásban akadályozott tanulók gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/ vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak. Az enyhe értelmi fogyatékoság (mentális sérülés) diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat. Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, valamint más, nem intellektuális területeken jelentkező eltérések.

A SNI gyermeknek, tanulónak joga, hogy a különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

- a fogyatékoság típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása
- speciális tanterv, tankönyv, segédletek
- a szakértői bizottság szakértői véleményében meghatározott fejlesztési javaslatok

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői:

A tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességet mutatnak, amelyek oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékosággal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki.

Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik:

- a téri tájékozódás
- a finommotorika
- a figyelemkoncentráció

- a bonyolultabb gondolkodási folyamatok

- a kommunikáció

a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései.

Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációkban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

A kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban is figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

20

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és az SNI tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva.

Erkölcsei nevelés

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben. A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális fel-

ismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell, alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, a szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Felkészítés a felnőtt élet és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelességek érvényesítésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a valóságos énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez szükséges a folyamatos visszajelzés, a belső ellenőrzés erősítése, az önbizalom fejlesztése.

Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a fizikai képzésre és a rendszeres testedzésre.

Családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének és testi-lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Nagyon fontos a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítése a családi életre nevelésben, a felelős párkapcsolatok kialakításában, az esetleges családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés.

Ennek meg kell jelennie a nevelés-oktatás teljes vertikumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény és a tapasztalat.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A személyiségfejlesztésben az különösen fontos a másság elfogadása, a betegség, a sérült, a fogyatékos és elesett emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A szociális érzékenység, az együttműködés, a problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Nagyon fontos a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez elengedhetetlen a

környezeti adott szempontok szerinti megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása, minden napi feladat kell, hogy legyen.

Pályaorientáció

Az eltérő képességű tanulók életkorához és lehetőségeihez képest, az iskolának feladata a munka világáról képet nyújtani. A tanulók képességeinek és érdeklődésének megfelelően segíteni kell őket pályájuk kiválasztásában, és az ehhez kívánatos képességeket szükséges fejleszteni.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett média-jellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell taníttatni, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a

szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A lehetőségekhez alkalmazkodva fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi- gazdasági helyzet adta lehetőségekre (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). Ennek megfelelően célszerű a gyakorlatot, gyakorlati háttérrel (munkamegosztást, családi életet, házi körüli tevékenységeket, a fizetés beosztását, hivatalos ügyintézés) előnyben részesíteni. A tanulóknak ismereteket kell szerezni a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területéről. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése és megbecsülése.

Kulcskompetenciák fejlesztése

Az európai unió országai által megfogalmazott, a NAT-ban alapvető célként meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése az tanulásban akadályozott tanulók szegregált intézményben megvalósuló nevelési formáiban is fontos nevelési- oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

A kommunikációs kompetenciák, Anyanyelvi kommunikáció

Szemléleti és módszertani alapelvek, hogy a tananyag –a tanítási tartalom –eszköz a tantárgy nevelési feladatainak megoldásában. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett- alapelvek, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszéd állapotának figyelembe vétele mellett) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a nyelv funkcióinak (kifejező, ismertető, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Matematikai, gondolkodási kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztése során elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), továbbá a funkcionális képességek (érzékelés, észle-

lés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet). A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikus feladatokban tudja használni a társadalmi lét különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a tényleges cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegség megelőzési és környezeti ismereteinek bővítése.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabad idő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó gyakorlati ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

Szociális kompetencia segíti az enyhén értelmi fogyatékos tanulót abban, hogy megtalálja helyét, feladatát a családi és társadalmi munkamegosztásban. Felkészül a közügyekben való cselekvő részvételre. Az állampolgári kompetencia sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási-tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése. Az eredetiség és ötletgazdaság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, nagy szerepe van benne a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

Hatékony, önálló tanulás

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, a számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen az enyhén értelmi fogyatékos tanuló az önálló ismeretszerzésre. Tudjon segítséget, tanácsot, tájékoztatást kérni. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

25

1.2.5. A nevelés-oktatás általános feladatai

- A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása, Gyakorlatorientált fejlesztés.
- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése.
- A tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása.
- Az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.
- Egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére.
- Az épen maradt kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása (félévenként) a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró, vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben, az eredményes társadalmi integrációra való törekvés.
- Az elsajátított ismeretek készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

1.3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka, eszköz- és eljárásrendszere:

Nevelési céljaink, kitűzött feladataink megvalósításakor az általános pedagógia nevelési módszereit alkalmazzuk, figyelembe véve neveltjeink sérülés specifikus jellemzőit, sajátos nevelési szükségleteiket.

Játékosság:

A játék nevelő-fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. A játék kiemelt jelentőségének az iskolai tevékenységben a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokban egyaránt meg kell mutatkoznia. A játék segít az énkép kialakulásában, a viselkedési normák bensővé válásában. Játékos keretben alakul ki a közösségi érzés, egymás segítésének tudata. A szerep- és szabályjátékok és konstrukciós játékok alkalmazása hozzájárul az alapvető pszichés funkciók fejlesztéséhez, a tanuláshoz szükséges készségek és képességek alakításához. A játék áthatja tanulóink egész iskolai életét.

Differenciálás:

A nevelés-oktatás folyamán egyéni képességekhez igazodó feladatokkal és értékeléssel alakítjuk ki a készségeket. Az értelmi fogyatékos tanuló személyiségfejlődését jelentősen befolyásolja a kommunikáció és beszédfejlődés, tanulási tempó, a megismerési funkciók késleltetettsége. Az egyénenként is eltérő adottságok miatt fejlesztésükben személyre szabott, differenciált módszereket alkalmazunk.

Egyéni bánásmód

A tanuló egyéni haladási üteméhez igazított képességek fejlesztése. Különös gondos fordítva az egyéni adottságokra és a gyermek érdeklődésére. Az emberi kapcsolatokban prioritást kap a megértő, elfogadó, megerősítő, toleráns szemléletmód. A szélsőséges indulati reakciók, hetero-, illetve autoagressziós megnyilvánulások megelőzése, mérséklése.

A gyermeket kapcsolatfelvételre ösztönözzük a tanulási és nevelési folyamatba való részvételhez.

Cselekvésbe ágyazott ismeret elsajátítás:

Tanulóink számára az ismeretek elsajátítását és rögzítése legjobban a gyakorlat segíti, ezért cselekvésbe ágyazottan, szemléletesen kell tanítani és gyakoroltatni.

Folyamatos gyakoroltatás, Folyamatos megerősítés

A régi és új ismereteket tematikusan és folyamatosan ismételni kell, ezzel is elősegítve a kompetenciák megszilárdulását.

- A tanulási időn kívül szervezett programok által nevelési céljainkat valósítjuk meg /közösségi érzés, társas kapcsolatok, személyiség sokoldalú fejlesztése/;
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék- és hallásfejlesztéssel; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozása;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvéssel; a tanulók egészséges terhelésével, érési folyamatuk követésével, személyre szóló, fejlesztő értékelésükkel;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;
- minden gyermek számára biztosítunk képességeinek, érdeklődésének illetve távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat;
- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele;
- személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására;
- az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül;
- a nevelési-oktatási eljárások pedagógiai eszközeit, módszereit a kooperatív technikákkal ötvözzük;
- tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés;
- témahét;
- valamely műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása;
- IKT, mint eszköz;
- a sajátos nevelési igényű tanulók esetében: sérülésspecifikus fejlesztés, egyéni haladás a nevelőtestület által elfogadott eszközök alkalmazásával.

1.3.1. Eljárásaink az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatunk fejlesztő tevékenységében:

- az integráció segítése azzal, hogy olyan képességek és készségek fejlődését célozzuk meg amelyek a sikeres, a többségi iskolák fejlesztő oktató-nevelő munkájában eredményesen részt venni tudó tanulóvá váláshoz a többségi iskola segíti a tanulókat
- jó gyakorlatok, szakmai segédanyagok biztosításával a szakmai munka támogatása,
- egyénre szabott segítségadás, tanácsadás

28

1.4. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a tartalomhoz igazítjuk.
- A módszer megválasztása igazodik a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez, és minden esetben törekszik a tanulóközpontú módszertan alkalmazására.
- Figyelembe vesszük a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, kultúráját.
- Módszereinket az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk, élünk a korszerű lehetőségekkel.
- A tanulók egyediségéhez, sérüléséhez leginkább illő módszer-kombinációkat alkalmazunk, pl. kooperatív technikákat, drámapedagógiát.
- A választott módszerek a sérült gyerekek személyiségéhez igazodva ösztönzik őt, s a pozitív megerősítést szolgálják.
- A módszerek kiválasztásában figyelembe vesszük a tanulók sajátos nevelési igényét. Kiemelt szerepe van a tapasztalatszerzésnek, a cselekvésből kiinduló gondolkodásnak, a követendő minta adásának, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, a fejlesztő beszélgetéseknek, problémaközpontú tanításnak a tanítás-tanulás, a nevelés egész folyamatában.
- Fontos a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása, az egymástól való tanulás elsajátítása.
- Személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárásokat, módszereket alkalmazunk.
- Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban

- részesüljön. A tanulók fejlettségi szintjének meghatározása után végezzük a fejlesztést. Ehhez határozzuk meg az eszközt és a módszert.
- Intézményünk érvényesíti az egységes alapokra épülő differenciálást
- Együttműködő (kooperatív) tanulási technikák alkalmazása.
- A tanuló tevékenységeinek önállóságának, kezdeményezésének, problémamegoldásainak és alkotó képességének középpontba helyezése különböző szervezeti formában – osztály, csoport, tanulópár, részben és teljesen egyéni oktatásban.
- Sajátos tanulásszervezési technikák kidolgozása a tanulási, magatartási és egyéb problémákkal küzdő tanulók eredményes oktatása érdekében.
- A tanulói aktivitás kibontakoztatásának elősegítése.
- Biztosítjuk a tanulási esélyegyenlőséget
- A tanulók személyiségének megismerésével az eredményesség érdekében személyre szabott pedagógiai módszereket alkalmazunk.
- Segítjük a sikeres tanulást a tanulási nehézségek feltárásával.
- Az egyénhez igazodó fejlesztéssel alapozzuk meg a kulcskompetenciákat
- Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelményeket, ellenőrzési- értékelési eljárásokat alkalmazunk.
- Differenciálás a tanuló képességeihez igazodva, felzárkóztatunk, fejlesztünk
- Az egységes alapokra helyezett differenciálás biztosítja iskolánkban a tanulói különbségekhez.

2. A magatartás, a viselkedés, az attitűd formálás ösztönző módszerei:

A helyeslés, a biztatás, a dicséret, az elismerés szóban és írásban.

Irányultsága

- A szorgalom elismerése
- A pozitív magatartási formák megerősítése
- A tanuló kitartásának, akaratának elismerése (eredmények, versenyek, helyezések)
- A közösségért végzett munka értékeinek felmutatása

Formái

- Szóbeli, írásbeli dicséret- szaktanártól, osztályfőnöktől, intézményvezetőtől –
- oklevél,
- jutalom (tárgyi, matrica, könyv, stb., bábszínház, kirándulás)

2.1. A tanulmányi munkára, a tanulói motívumokra ható ösztönző módszerek:

- helyeslés kifejezése szóban, írásban
- képi értékelő tábla osztályszinten
- elismerés kifejezése az osztály előtt, az iskolatársak, szülők előtt szóban és írásban
- dicséret az osztály, az iskolatársak előtt szóban és írásban

Formái:

- Osztályfőnöki, szaktanári,
- intézményvezetői dicséret: üzenő füzetbe, ellenőrzőbe, osztálynaplóba, bizonyítványba
- Jutalom: tárgyi, könyv, oklevél

3. A nevelő-oktató munka nemzetiségi ismeretekkel összefüggő feladatai:

Az intézmény tiszteletben tartja a más népek, nemzetiségek (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán) szabadságát és kultúráját, azonban nem látunk el nemzetiségi óvodai, illetve iskolai nevelésben résztvevő gyermeket, tanulót.

4. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszainak célja, feladata, eljárásai:

- 1.)
 - a) Alsó tagozat: 1-4. évfolyam
 - b) Felső tagozat: 5-8. évfolyam
- 2.) Középfokú oktatás: 9-12. évfolyam

A cél:

- Elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a védő – irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató fejlesztés.
- A készségfejlesztő iskola az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó képzést folytat. A cél olyan ismeretek és készségek elsajátítása, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni, környezetükbe képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni, képességeikhez mértén munkavállalóvá válni.

4.1. Az súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:

Elvek:

- A kommunikáció és az interakció elve
- A normalizáció és a participáció elve
- A komplexitás, személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve
- A kooperáció és a tudatosság elve
- A differenciálás és az individualizáció elve.

Célok:

A fejlesztő nevelés – oktatás célja olyan fejlesztést nyújtani, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételére, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

- a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásának értelmes közlésként való felfogása,
- a tanuló és a pedagógus közti partneri kapcsolat kialakítása,
- cselekvéses tanulás és komplex kommunikációs beágyazottság,
- tevékenység tanulás kis lépésekben, segítséggel,
- megfelelő tanulási motiváció kialakulása,
- énkép, önismeret kialakulása, fejlődése,
- szociális kapcsolatok kiszélesítése,
- jó testi és lelki közérzet megteremtése,
- információs és kommunikációs technikák és használatuk elsajátításának biztosítása.

Feladatok:

- Komplex gyógypedagógiai fejlesztés.
- Egyéni fejlesztési tervek alapján a sérült funkciók fejlesztése, épen maradt funkcióra alapozva, egyéni lehetőségeik szerint.

A fejlesztési területek:

- Kognitív funkciók fejlesztése, érzékelés- észlelés, bazális stimuláció .
- Beszédfejlesztés, Kommunikáció (augmentatív kommunikáció jel és gesztusnyelv)
- Esztétikai nevelés.
- Érzelmi és szociális nevelés.
- Mozgásfejlesztés, Önkiszolgálás.

4.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és eljárásai:

Az autizmus specifikus oktatás, nevelés során a tanulók aktivitásait (napirendjét, az ezen belüli tevékenységeket) a pedagógusok a gyermek, tanuló egyéni szükségletei, képességei, aktuális fejlettségi, szocializációs szintje alapján az adott nevelési, oktatási szintnek megfelelően személyre szabottan határozzák meg.

Ebből következik, hogy a tantárgyi tartalmak a napirendi tevékenységekbe foglalva jelenhetnek meg.

A nevelési oktatási célokat a tanulók szükségletei és a helyi igények határozzák meg.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

- Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (például viselkedés) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és a tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.

A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához.

- Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanulók képessé váljanak a családi életbe való beilleszkedésre.
- A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.
- Általános emberi értékek, társadalmi elvárások képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.
- A szociális fogyatékkal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, számítógépes oktatás). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél.
- Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

4.3. A nevelés-oktatás általános feladatai

- A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása, Gyakorlatorientált fejlesztés.
- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése.
- A tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása.
- Az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- A képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.
- Egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére.
- Az épen maradt kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése.

- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása (félévenként) a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró, vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben, az eredményes társadalmi integrációra való törekvés.
- Az elsajátított ismeretek készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

4.4. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai:

A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandóságához információhordozók való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során.

Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossággal is küzdő gyermekek, akik nem, vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát.

Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése jelentőségének megértése jelentőségének megértése viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására.

A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

Fejlesztési területek:

Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók iskolai fejlesztését a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése, és a rugalmasabb viselkedésrepertoár kialakítása határozza meg. Az iskolai fej-

lesztés pedagógiai szakaszai általában módosításokkal egyeznek meg a NAT-ban és a kerettantervekben rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A módosításokat a helyi tantervünkben és egyéni fejlesztési tervekben határozzuk meg a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejleszthetőségeinek megfelelően.

A fejlesztést minden gyermek esetében az első szakaszban kell kezdeni. Az egymásra épülő szakaszok időtartama előre nem határozható meg.

1. Első szakasz

Korai diagnózis esetén egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába.

Fő célja: a habilitáció.

- Elemi adaptív viselkedés kialakítása:
- Szociális/kommunikációs készségek célzott fejlesztése.
- Az autizmusból és a társuló funkcionális akadályozottságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.
- A sztereotip, inadekvát viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve korrigálása.
- Fogyatékoság specifikus környezet, eszközök és módszerek alkalmazása.
- Augmentatív kommunikációs eszközök (nem kizárva például az olvasást) használatának tanítása napi rutinokban

Fejlesztési területek

- Kommunikáció/szociális viselkedés:
- Beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy alternatív kommunikáció használatának tanítása.
- Spontán és tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív kommunikációs eszközök (nem kizárva például az olvasást) használatának tanítása napi rutinokban.

Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

- Kognitív fejlesztés:
- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.

- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitás formák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és munkaeszközök célszerű alkalmazása).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.
- Viselkedésproblémák kezelése, viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

2. Második szakasz

Célja:

- az elsajátított ismeretek bővítése
- változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek: (az előző szakasz fejlesztési területei bővülnek az alábbiakkal):

- Képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével.
- Szociális/kognitív/kommunikációs fejlesztés.
- Önellátás körének bővítése.
- Házimunka.
- Munkára, tanulásra nevelés megalapozása.

3. Harmadik szakasz

Cél:

A felnőttkorban egyénileg elérhető maximális szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség megalapozása.

Fejlesztési területek: (az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal).

- Képességek szinten tartása, fejlesztése.
- Tantárgyi ismeretek.
- Önszervezés, önállóság, taguló szociális integráció.

- Munkára nevelés, pályaeorientáció.
- A harmadik szakaszban a NAT minimális követelményei rugalmasan egyéni eltérésekkel alkalmazhatók. Ezekre szükség esetén hosszabb időt kell fordítani, az osztályfokok elkülönítésénél törekszünk a minél homogénebb csoportok kialakítására. A tananyagot az egyéni szükségletek szerint mennyiségileg és minőségileg módosítjuk és redukáljuk. A tananyag elsajátításához minden esetben speciális eszközök és módszerek szükségesek (szociális történetek, babzsák, Én-könyv).

4.4.1. Fejlesztési területek, és a feladatok végrehajtásához felhasznált módszerek, eljárások:

Az alább ismertetésre kerülő fejlesztési területeket és az alkalmazott módszereket nem lehet élesen különválasztani, mivel a pszichés funkciók sem egymástól elszigetelten léteznek.

- cselekvésbe ágyazottak.
- összefonódnak.
- dolgokat cselekvő szituációkban mutatjuk meg, ahol fontos, hogy szerepeljenek valóságos tárgyak.
- fejlesztés folyamatába minden érzékszervet bekapcsolunk.
- A tanulási folyamat együttműködés, együtt cselekvés.
- A konkrét tények elemzése és az ítéletalkotás a pedagógus és a gyermek közös tevékenysége.

5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Célunk, a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőség minél teljesebb megvalósulásának, a személyiség kibontakoztatásának elősegítése.

Az egyéni képességek függvényében boldog, kiegyensúlyozott személyiség kialakulásának segítése.

5.1. Értelmileg akadályozott és súlyos és halmozott fogyatékkal élő tanulók részére:

- Olyan tényleges célokat tűztünk ki, melyek segítséget adnak a társadalmilag hasznos, egyénileg tartalmas, konstruktív életvezetés kialakításához, képességek és készségek fejlődéséhez.
- Nevelő-oktató munkánkban az esélyegyenlőséget, az egyes tanulók fejlettségi szintjét, adottságait, lehetőségeit, érdeklődését vesszük figyelembe. Az iskolai életmód szervezésében a gyermeki, serdülőkori és fiatalkori szükségletekre adekvát pedagógiai válasz kidolgozását tűztük ki célul.
- Tiszteletben tartjuk a személyiség önállóságát, méltóságát, az individuális igényeket. Pedagógiai munkánk kihat a tanulók testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére.
- A fejlesztési területeken olyan tartalmak kiválasztása szükséges, mely segíti a tanulók szociális beilleszkedését, a fogyatékosság által módosult személyiségüket úgy formálja, hogy képesek legyenek beilleszkedni a társadalomba.

Pedagógiai feladatok:

- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás
- Érzelmi biztonság megteremtése
- Kommunikációs képesség fejlesztése
- Énkép, önismeret, önértékelés fejlesztése
- Általános szomatikus állapot fejlesztése, testi és lelki egészség
- Feladattudat, kitartás fejlesztése
- Az identitás kialakulásának segítése
- Szociális értékrend és képességhrendszer fejlesztése
- Attitűdök, normák kialakítása
- Alkotó- és befogadóképesség fejlesztése
- Társas kapcsolatok, nemiség, szexualitás, barátság, szerelem, családi élet, munkatársi kapcsolatok és a hozzájuk kapcsolódó érzelmek, normák megismerése.
- Szexuális tudatosság és önkontroll fejlesztése
- Feszültségek feldolgozásának elősegítése
- Demokráciára nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- Az élet tiszteletére, a család, a haza szeretetére nevelés.

- Kompetenciaélmény biztosítása

Rendkívül fontos az a környezet, az a minta, amely a sérült gyermeket születése óta körül veszi. A gyermekre ható külső tényezők a felfogó- és értelmezési készség akadályozottsága miatt erőteljesebben formálják a személyiséget.

Személyiségformálásban szerepet játszó legfontosabb tényezők:

- anya-gyerek kapcsolat, családi légkör harmóniája
- testvérek egymás közötti kapcsolata
- a környezet ingergazdagsága
- a közösség szerepe, baráti kapcsolatok kialakulása
- a pedagógus bánásmódja
- a megfelelő sikerélmény lehetősége, pozitív értékelés
- képességeinek megfelelő elvárások
- egyenrangú bánásmód
- önrendelkezés optimális szabadsága
- szexualitás kérdéseinek megfelelő kezelése
- a felnőtt élet színtereinek megismerése

Nevelési programunk fontos eleme, hogy tanulóink értelmi fejlesztésével párhuzamosan teljes személyiségének fejlesztését is segítsük. A pozitív jegyekre építve, a sérült elemeket kiküszöbölve, kell tanulóinkat harmonikus emberré formálni.

A szülőkkel való állandó és rendszeres kapcsolattartás fontos részét képezi személyiségfejlesztő munkánknak. Tanácsokkal, gyakorlati segítségadással látjuk el a szülőt, azzal a céllal, hogy gyermeke otthon is és az iskolában is egységes koncepció és követelményrendszer szerint nevelődjön.

5.1.1. Készségfejlesztő iskola pedagógiai feladatai:

- Valóságos énkép kialakítása: belső tulajdonságok elemzése, alakítása.
- A munkavégzéshez szükséges kommunikáció, szociális készségek, közösségi magatartás fejlesztése.
- Társas kapcsolatok, nemiség, szexualitás, barátság, szerelem, családi élet, munkatársi kapcsolatok és a hozzájuk kapcsolódó érzelmek, normák megismerése.

- Az élet tiszteletére, a család, a haza szeretetére nevelés.

5.1.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése:

Gyakorlati célból a társas viselkedési készségek szociális viselkedés szerint az autisztikus spektrumon elhelyezhető sokféle személyiségű és viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatók:

Izolált típus: Társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, a társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakori a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.

Passzív típus: Szociálisan nem kezdeményező. A közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú, a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is. Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”

Aktív, bizarr típus: Szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.

Merev, formális típus: Főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszéd szintű autisztikus személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek hátterében erős kompenzációs igyekezet áll. Az autizmus spektrumzavarral rendelkező gyermekek fejlődésük során többször is típust válhatnak.

5.1.3. A tanulásban akadályozott gyermekek személyiségfejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok:

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak.

Az iskola legtágabban vett feladata:

A komplex személyiségfejlesztés, a sajátos nevelési igényű gyermek társadalmi integrációja, életre való felkészítése.

Feladata: valamennyi gyermeket eljuttatni képességeinek legmagasabb szintjére, s ehhez mindenféle többlétszolgáltatást, segítséget személyre szabottan megadni számára.

A gyermeket testi – lelki egységben fejlesztjük, megpróbáljuk úgy végig vezetni az egyes szakaszokon, hogy a lehető legkevesebb kudarc érje.

Célja: A gyermek jól érezze magát az iskolában, hogy kedvteléssel élhesse itt az életét. Ennek érdekében feladatunk megteremteni a rendet, a nyugalmat, a biztonságot, az egészséges, tiszta, barátságos és gyermekközpontú környezetet, az elismertséget a gyermekek számára. Elismerjük értékként a gyermek másságát, mindig feltételezzük fejlődő képességét, tanulási vágyát, személyiségének, jellemének pozitívumát.

Felölősségünk, hogy a lehető legalaposabban megismerjük őt, s folyamatosan kövessük nyomon fejlődését, s belőle előremutató következtetéseket vonjunk le, tapasztalatainkat dokumentáljuk, s szülőjét erről tájékoztassuk. Minden gyermek folyamatosan kapjon megerősítést pozitív értékeiben, hogy azok belsővé válhassanak, gondoskodjunk róla, hogy a szép, a követendő minták folyamatosan beépüljenek személyiségébe.

Szilárd értékrendet kell számukra közvetítenünk. Ezek az elvárások az egész iskolai nevelés minden területét folyamatosan hassák át, s csak akkor várhatjuk el a megfelelő eredményt.

- a tanulók értelmi nevelése: értelmi képességek fejlesztése, gyógypedagógiai segítségnyújtás, differenciálás, képességfejlesztés;
- munkára nevelés: önellátás, környezet rendben tartása, kitartás, akarat, fejlesztése;
- a tanulók erkölcsi nevelése, az általános emberi értékek megismertetése, elfogadása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően;
- érzelmi nevelés: pozitív énkép kialakításának elősegítése, tolerancia fejlesztése;
- akarat nevelés: reális önértékelés segítése, kitartás, szorgalom fejlesztése;
- a tanulók közösségi (társas) kapcsolatokra felkészítő nevelése;
- önfejlesztés igényének felébresztése és táplálása;
- problémamegoldó képesség fejlesztése, konfliktushelyzetek kezelése;
- esztétikai és művészeti nevelés: szerteágazó lehetőség biztosítása kíváncsi személyiségjegyek kialakulásának elősegítéséhez /báb, drámajáték, mozgásos és sportjátékok/;
- a temperamentum különbségének felhasználása a nevelőmunka során;
- az általános emberi értékek, erkölcsi normák elsajátítása;

- állampolgári nevelés: állampolgári és európai uniós jogok megismertetése, mérlegelő gondolkodás megalapozása;
- a kulcskompetenciák NAT által meghatározott rendszere járuljon hozzá a szükséges ismeretek, képességek és attitűdök közvetítésével a kritikus gondolkodás, a kreativitás, kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése elsajátításához;
 - a. Kommunikációs kompetenciák
 - anyanyelvi
 - idegen nyelvi
 - b. Matematikai gondolkodási kompetencia
 - c. Digitális kompetenciák
 - d. Természettudományos és technikai kompetencia
 - e. A tanulás kompetenciái
 - f. Személyes és társas kapcsolati kompetencia
 - g. Kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság
 - h. Munkavállalói, vállalkozói kompetencia
- differenciált feladatokkal, testreszabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására;
- a tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak;
- a tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában;
- tanórai keretben és azon kívül megtanítjuk gyermekeinknek a számítástechnika alapjait;
- a tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével megvalósítjuk a komplex személyiségfejlesztést;
- a tanítás-tanulás folyamatában alkotó jellegű feladatok alkalmazása.

6. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az intézményünkben olyan teljes körű egészségfejlesztési folyamatot működtetünk, amely során a pedagógusok és a NOKS munkakörben lévő alkalmazottak a szülők bevonásával törekednek a gyermekek/tanulók egészségi állapotát kedvező irányba terelni. Területei:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testmozgás,

- testi-lelki egészség fejlesztése, a viselkedési szokások pozitív irányú befolyásolása: káros szenvedélyek mellőzése, düh és indulatok kezelése, önismeret fejlesztése
- bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- személyi higiéné igényének kialakítása.

Az egészségfejlesztés – és annak egyik megvalósulási formája, a korszerű egészségnevelés – az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és étel-miszer-biztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztési feladatok megoldása során az iskola:

- minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást;
- együttműködést alakít ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen;
- egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal;
- kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak;
- olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók „jólétét” és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást;
- törekszik arra, hogy segítse tanulóinak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösségek tagjainak egészségük megőrzését, együttműködik a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék, a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését.

7. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT)

A NETFIT elsősorban diagnosztikai jelleggel méri és követi nyomon a tanulók fizikai fittségét, a köznevelési intézmények rendelkezésére bocsátott útmutató szerint [„Kézikönyv a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt (NETFIT) alkalmazásához”]. Célja az egészséghez szükséges fittségi állapot elérése, megőrzése, javítása (fejlesztése) a tanulók fizikai aktivitási szintjének növelésén keresztül.

44

A NETFIT a fizikai fittségi mérés során három tartalmi területet, azokhoz kapcsolódóan pedig négy fittségi profilt különböztet meg az alábbiak szerint.

A NETFIT tartalmi területei és a kapcsolódó fittségi profilok			
	Tartalmi területek	Fittségi profilok	Leírás
2.1.	A tanulók testösszetételére vonatkozó mérések – az antropometriai paraméterek mérése és a testösszetétel becslése	2.1.1. Testösszetétel és tápláltsági profil	A NETFIT testösszetétel és tápláltsági profilja tartalmazza a testtömeg és testmagasság értékekből számított testtömeg-indexet (BMI) és a testzsírszázalék értéket.
2.2.	A tanulók vázizomzatának fittségére vonatkozó (pálya)tesztek	2.2.1 Vázizomzat fittségi profil	A NETFIT tesztek közül a vázizomzat fittségével az ütemezett hasizom teszt, a törzsemelést teszt, az ütemezett fekvőtámasz teszt módosítás: Függés hajlított karral, a kézi szorítóerő mérés és a helyből távolugrás teszt foglalkozik.
		2.2.2. Hajlékonysági profil	A hajlékonysági teszt megbízható eredményekkel szolgál a térdhajlító izmok nyújthatóságáról.
2.3.	A tanulók aerob kapacitására vonatkozó (pá-	2.3.1. Állóképességi profil	Az aerob fittségi profil a 20, vagy 15 méteres állóképességi ingafutás teszt ered-

lya) tesztek		ménye alapján becsült aerob kapacitás minősítését tartalmazza, vagyis a légzőszervrendszer és a keringési rendszer állapotának, a szervezet oxigénszállító és oxigén-felhasználási képességének mutatója
Alternatív tesztek	Egyensúlyi teszt	SNI- Egymérföldes gyalogló teszt

- 3. A tanulók testösszetételére és tápláltsági állapotára vonatkozó mérések típusai
- 3.1. Testtömeg mérése
- 3.2. Testmagasság mérése
- 3.3. BMI (az előző két érték alapján számítva)
- 3.4. Testzsírszázalék mérése
- 4. A tanulók aerob kapacitására és vázizomzatának fittségére vonatkozó mérések, tesztek

	A	B
1.	Mérés megnevezése	Mérés célja
2.	Ütemezett hasizom teszt	Hasizomzat erejének és erő-állóképességének mérése.
3.	Törzsemelés teszt	A törzsfeszítő izmok erejének mérése.
4.	Ütemezett fekvőtámasz teszt	A felsőtest izomerejének és erő-állóképességének mérése
	A	B
5.	Kézi szorítóerő mérés	Az alkar izmainak maximális izometrikus erő kifejtő képességének mérése.
6.	Helyből távolugrás teszt	Alsó végtag dinamikus erő kifejtési képességének mérése.
7.	Hajlékonysági teszt	A térdhajlító izmok nyújthatóságának mérése.
8.	Állóképességi ingafutás	Maximális oxigénfelvétel-képesség becslése.

	teszt 15m, ill. 20 m.	
--	-----------------------	--

7.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók mozgásfejlődésével kapcsolatos megállapítások	Feladatok
• Az autisták mozgásfejlődése általában nem követi a normális fejlődésmenetet. • Nagymozgásaik gyakran összerendezetlenek, sztereotípiák uralhatják. • A mozgásfejlődés sokszor lassúbb, gyakran előfordulhat a spontán utánzás hiánya. • Minőségi eltérés lehet a gyakran előforduló izomhypotónia.	• Az egészséges mozgásfejlődés menetét követve a nagymozgások harmóniájának kialakítása. • Mozgásos sztereotípiák enyhítése. • A mozgáskedv felkeltése, a mozgással járó öröm érzékeltetése. • Önbizalom, önismeret fejlesztése, a hiányosságok minél nagyobb mértékben történő pótlása.

7.1. Alkalmazott módszerek, eszközök:

Az egyéni fejlesztő program elkészítésekor rögzítjük a tanulók fizikai állapotát. A mozgástanítás a tanulók motoros és szenzomotoros képességeinek felmérése után a hiányosságok pótlására az éretlen idegrendszer érési funkcióinak beindítására, illetve a felzárkóztatással párhuzamosan a széleskörű alapozásra, valamint a szociális kapcsolatok célzott fejlesztésére irányul. Ezzel hiányt pótol, alapoz és kompenzál, így az észlelési, gondolkodási, valamint szociális funkciók javulásával pozitív transferhatások, kialakulását vonja maga után. A tanulók fizikai állapotának mérése a következő területeket foglalja magába:

- alapállóképesség szintje,
- globális állóképesség,
- gyorsasági erő,
- téri tájékozódó képesség,
- mozgás utánzásának képessége,

- reakció képesség,
- egyensúlyérzékelés,
- ritmusképesség,
- koordinációs képesség,
- laterális dominancia,
- testséma, testhatárok érzékelése

7.2. Az értelmileg akadályozott tanulók egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatai:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Testi, lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- Bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás
- Személyi higiéné

Az egészséges életmódra nevelés, önkiszolgálás illetve a munkatevékenységek tanórák során történő közvetlen megtapasztalására és tapasztalat szerzésre ad lehetőséget az Iskolakerti Alapozó Alapprogram III. üteme. „Iskola -Kezdő” pályázat segítségével megvalósuló kezdeményezésünk. 100 m² alapterületű iskolakertet hoztunk létre, melyben tanulóink megismerkednek a különböző növényekkel, zöldségekkel. Megfigyelik a fejlődés folyamatát, könnyen érthető kommunikációval vizuális megsegítéssel. Részt vesznek a gondozásba, növényápolásba a kerti szerszámokkal való munkafolyamatok elsajátításába. A megtermelt zöldségeket több érzékszerv bekapcsolásával közvetlenül kísérik figyelemmel, megízlelik, egyszerű ételeket készítenek belőle. A 2021/2022-es tanévtől bevezetésre került a kertpedagógiai program, melyben a tanulók képességeiknek megfelelően bekapcsolódnak.

7.3. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók egészségnevelésével

kapcsolatos megállapítások:

Gyermekeink nagy részére jellemző, hogy önkiszolgálási funkcióik alacsony szintűek, gyakran előfordulnak táplálkozási és ürítési bizarrériák.

Hónapok, sokszor évek telnek el, mire egy-egy gyermek áttér a vegyes táplálkozásra, megbízhatóan szobatiszta lesz, nagyjából önállóan öltözködik és lehet vele közlekedni.

Az autista gyermekre jellemző, hogy az érzékelési-észlelési funkciók másképp működnek (pl. fájdalomküszöbük magasabb), kommunikációs képességük alacsony színvonalra miatt nem jelzik a fájdalmat, a fájdalom helyét. Ezért orvosi ellátásuk nehéz feladat.

48

7.4. Az egészségfejlesztés iskolai feladatai a tanulásban akadályozott tanulóknál:

Az egészségfejlesztés – és annak egyik megvalósulási formája, a korszerű egészségnevelés – az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszer-biztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztési feladatok:

- minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíteni a tanulók és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- együttműködést alakítani ki a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
- egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosítása, ezekkel párhuzamosan együttműködni a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal.
- kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.

- olyan nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók „jól-létét” és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrelépést.
- törekszik arra, hogy segítse tanulóinak, az iskola személyzetének, a családoknak, egészségük megőrzését, együttműködik a helyi közösségekkel e cél megvalósítása érdekében.

Az iskolai egészségfejlesztésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát megértsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s meghatározott tevékenységekben alapozódhassanak meg. Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk ismerete
- egészségi állapotunk ismerete
- a mozgás fontossága
- a közvetlen környezetünk rendben tartásának igénye
- időjárásnak megfelelő, tiszta, kényelmes ruházat biztosítása
- megfelelő napirend, életritmus kialakítása
- stressz mentes környezet kialakítására törekvés
- személyes komfortérzet, jó közérzet megteremtése
- helytelen szórakozási lehetőségek kerülése, életkornak megfelelő élmények nyújtása
- fertőzések, betegségek elkerülése, meglévő problémák orvoslása
- szülők tájékoztatása, segítségnyújtás az egészséges szemlélet kialakításához

A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel a résztvevők között:

intézményvezető vagy megbízottja;

- pedagógus;
- iskolaorvos, védőnő;
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős;
- napközis és tanulószobai csoportok vezetői
- kollégiumi nevelőtanárok
- szakkörvezető

7.5. Az egészségfejlesztés színterei:

- tanórák (környezetismeret, osztályfőnöki, életvitel, biológia-egészségtan, rajz, természeti ismeretek)
- szabadidős tevékenységek (egészségnap szervezése, kerékpáros és gyalogtúrák, erdei iskola, kirándulások, táborozás, sportdélutánok)
- szakkörök (vöröskeresztes, életmód szakkör, sportszakkör)
- előadások
- családlátogatás

7.5.1. Konkrét célok és feladatok:

Az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása.

- Helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések feltárása.
- Legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megtanítása.
- Az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőinek megismertetése.
- Létfenntartás választáshoz szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása.
- A családi életre nevelés fejlesztése.
- Az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése.
- Tanulóink egyáltalán ne is kezdjenek el dohányozni.
- A családban fellelhető alkoholizmusra utaló jelek megismertetése.
- Az alkohol egészségkárosító hatásainak bemutatása.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése.
- A szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.
- Mindennapi testedzés biztosítása.
- Napközi és szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása.
- A káros szenvedélyek prevenciója

7.5.2. Alkalmazott módszerek:

- Információközlés
- Amit a drogokról tudni kell a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő szinten

- Hiányos képek kiegészítése, Befejezetlen mondatok. Az a rossz a dohányzásban...
- Legrosszabb élményem (rajzok, történetek, fogalmazás)
- Szólások, közmondások gyűjtése, tanmesék
- Újságcikkek, képek, irodalmi alkotások, versek gyűjtése
- Filmek, TV – műsorok megtekintése, megbeszélése
- Tények és tévhitek
- Élettani kísérletek (magok csíráztatása alkoholos oldatban, ill. füstben kátránytartalom kimutatása)
- Szituációs játékok, Vetélkedők
- Poszterek, plakátok, rajzok készítése
- Ötletbörze - Mit akarsz tudni? Előadások, Boldog órák

7.5.3. Várható eredmények:

- Fokozatosan érzük el, hogy iskolánkban az egészségnevelési, egészségfejlesztési tartalmak oktatása rendszeres és folyamatos legyen.
- A tanulóknak legyen igénye egészséges környezet kialakítására.
- Sajátítsa el a legalapvetőbb egészségvédelmi ismereteket.
- A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé.
- A gyermek törekedjen hagyományőrzésre és a viselkedési normák betartására. Intézményen belül lehetővé tesszük az egészséges életmód gyakorlását.
- Az egészségnevelési programok hatékonysága növekszik.
- A dohányzási szokások megváltozása (az első rágyújtás, kipróbálás idejének kitolása).
- A dohányzás egészségkárosító hatásának beláttatása.
- A tanulóink felismerik az alkoholizmus családon belüli jeleit.
- Felismerik az alkohol társadalomra gyakorolt káros hatásait (kötelességmulasztás, széttört családok, elveszett kreativitás stb.)
- Az alkohol fiatalkori kipróbálásának csökkenése, koreltolódása.
- A mindennapos testedzés igénye kialakul.
- Kialakult a szabadidő hasznos, tartalmas, értelmes eltöltésének igénye, elutasítja a kortársak, környezet negatív hatásait.

8. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

8.1. Az értelmileg akadályozott tanulók iskolájában:

Az intézményen belüli közösségfejlesztés a tanítási órán, a kollégiumi foglalkozások részeként, a napköziotthonos foglalkozások részeként, iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken és szakkörökön valósul meg.

Iskolánkban – tanulóink mentális állapota miatt – diákönkormányzat nem működik.

Az egymás iránti tolerancia, segítőkészség, a társas életben rejlő örömforrás, a csapatszellem, közös célok elérésén keresztül, közös élményekkel válik átélhetővé tanulóink számára, amely beépül az iskolai élet minden mozzanatába.

8.2. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok tanulásban akadályozott tanulók számára:

Az iskolánkba kerülő tanulók rendkívül változatos személyiséggéppel rendelkeznek. Amikorra iskoláskorúvá válnak tanulóink, már számos kudarccal kell szembesülniük (sikertelen általános iskolai évek, óvodai problémák). Szüleik szintén nehezen élik meg gyermekeik fogyatékosságát: elutasítják, vagy túlgondoskodják őket. Mind ezek olyan másodlagos sérüléseket, gátlásokat, agresszivitást, zárkózottságot, túlfűtöttséget, elutasítást stb.) okoznak, amelyek nagymértékben gátolják a gyermeket a társaival való együttműködésben, a közösségi elvárások, szokások kialakulásában.

Az iskolába kerüléskor elsődleges teendő: elérni, hogy a gyermek jól érezze magát, szívesen jöjjön iskolába, tudjon a társak között elfogadhatóan élni, majd együttműködni velük.

Ennek érdekében a következő eljárásokat alkalmazzuk:

- Beíratáskor bemutatjuk az iskolát, a leendő osztályfőnököt a szülőnek és a gyermeknek, elbeszélgetünk velük, igyekszünk megválaszolni felmerülő kérdéseiket, bizalmat próbálunk ébreszteni az iskola iránt.

- Tanévkezdés előtt a családot meglátogatja az osztályfőnök, feltérképezi a gyermekcsaládban elfoglalt helyét, a család nevelési attitűdjét, szociális helyzetét.
- Az első tanítási napon személyes ajándékot kapnak az elsősök, s az újonnan bekerülők.
- A beszoktatás időszakában megismerkednek az iskola épületével, dolgozóival, helyiségeivel.
- Az osztályokban kialakítják a felelősi rendszert, megválasztják, megismerkednek a házi-renddel a helyi szokásokkal.
- Az első hetekben az osztályok megtervezik egész évre szóló közös programjukat, tágteret engedve a tanulók igényeinek, elképzeléseinek (klubdelutánok, közös főzések, játszótéri látogatások stb.)
- Igyekszünk úgy alakítani, hogy az iskola és az osztályok dekorációja tükrözze a gyerekek elképzelését, kövesse az aktualitásokat, élményszerű és sajátos legyen.
- A faliújságon folyamatosan cserélődnek az iskola életéről szóló fotók, a gyerekek élményrajzai, és a diákönkormányzat pályázataira készült „alkotások”.
- Az iskolai ünnepeket igyekszünk emlékezetessé, érzelmileg, esztétikailag maradandóvá tenni. Célunk: egy-egy ünnepségen minden osztály bemutatkozzon valamilyen sajátos alkotással, szerepléssel, s ennek részesei lehessenek a szülők is. A közös készülődés fejleszti az alkalmazkodó képességet, az egymás iránti toleranciát, mindenkinek tekintettel lennie a másira. Így érhető el, hogy figyelni tudjanak társaikra, örülni tudjanak egyéni és közös sikereknek.
- Ősszel, tavasszal rendbe tesszük az iskolánk környékét, az udvart, a zöldfelületet, a virágoskertet. Folyamatosan-felelősi rendszerben- gondozzák a virágokat, közösen készülnek, az osztályfőnök segítségével összegyűjtik az anyagokat, terméseket. Egy egy alkalommal meglátogatják az osztályok valamely osztálytársuk családját, ahol ismerkedhetnek a háziállatokkal, a szülők valamilyen sajátos tevékenységével (pl. lótarló családok, gazdálkodók, népi mesterséget űzők).
- Az osztályokban közösen megünnepelik a gyerekek születés- és névnapját.
- Ősszel a Város Napján és a tavaszi majálison egész napos játékprogramok zárása közös főzéssel történik az iskola udvarán, vagy a városkörnyéki erdőben
- Ballagáskor a hetedik osztályosok búcsúzóul vendégül látják a nyolcadik osztályosokat, saját készítésű ajándékkal kedveskedve nekik.

8.2.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- Kapcsolatteremtő és kommunikációs képességek fejlesztése
- Korszerű kommunikációs alaphelyzetek nyújtása, a mindennapi élethelyzetekhez való alkalmazkodás felismerése és adekvát cselekvés, végrehajtás elsajátítása.
- Szociális interakció fejlesztése
- Reális önértékelés elősegítése
- kontaktuskészség kialakítása és fejlesztése (utánzó-, imitációs-, szerep- és népi gyermekjátékokkal)
- Elemi szociális magatartásformák elsajátíttatása
- Az osztályközösség szabályainak megalkotása, azzal való azonosulás
- Egymás segítésére való nevelés
- Megfelelő neveltségi szint, kulturált viselkedés elsajátítása
- Tanulóink számára adódó szociális szerepek megismerése és az azokban jelentkező követendő viselkedés modellezése.
- Családi életre nevelés (szülők, testvérek szerepe, tisztelete)
- Baráti kapcsolatok ápolása
- Családi és társadalmi ünnepek
- Munkatársi kapcsolatok (együttműködés, irányítás elfogadása)
- Szexuális nevelés

8.2.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

- Célokat tűzünk ki, közös céljainkat együtt valósítjuk meg, átélve a közös munka és az együttlét örömét.
- Születés- és névnapok közös megünneplése
- Közös programok (séták, kirándulások, szakkörök, múzeumi órák)
- Iskolai ünnepekre, versenyekre való csoportos készülődés (karácsony, farsang, tanulmányi és sportversenyek)
- Az iskola szakfeladata őszi tanulmányi kirándulásának megszervezése.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók és az autizmus spektrumzavarral élő tanulók verbális tanulás nehézsége miatt a gyakorlati (érzékeléses, mozgásos életorientált) tapasztalatszerzést kell előtérbe helyezni. Közvetlen tapasztalatszerzés és a cselekvésbe ágyazott ismeretsajátítás vezet

eredményre. Tanulóink 90 %-a szociális és kulturális hátrányokkal küzdő családokból érkeznek, ezért nem számíthatunk a családi programokról hozott élményekkel, ismeretekkel. A tanulmányi kirándulás osztályonként szorosan a tananyaghoz kapcsolódóan kerül megszervezésre.

8.3. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

Mintát adunk a szabadidő hasznos eltöltésére. Az intézményen kívüli csoportfoglalkozások, kulturális programok és kirándulások alkalmával tanulóink nem csak egymással és pedagógusaikkal kerülnek kapcsolatba, hanem szembesülnek a többségi társadalom elvárásaihoz történő alkalmazkodás nehézségeivel is.

A nevelés külső színterein tanulóink gyakorolhatják a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, beilleszkedés kultúráját. Egymásnak segítséget nyújthatnak a felmerülő nehézségek megoldásában.

9. Az iskolán kívüli, utazással járó programok szervezésének feladatai:

A tanórán kívüli kirándulás, tanulmányi kirándulással egybekötött programokon a résztvevők biztonságos utazása érdekében az alábbi óvintézkedéseket tesszük valamennyi tanulóink esetében:

- A személyszállítással foglalkozó cégtől előzetesen nyilatkozatot kérünk arról, hogy a szolgáltatás személyi és tárgyi feltételei megfelelnek a hatályos jogszabályi előírásoknak, az érintett gépjármű megfelelő műszaki állapotban van, és rendelkezik az érvényes okmányokkal.
- Az intézmény vezetője számára minden esetben biztosítjuk a megfelelő információt az utazás helyszínéről, az utazásban résztvevő tanulókról és a kísérőkről. Pontos és teljes körű utas-lista, melyen szerepel a törvényes képviselők elérhetőségei is.
- A tanulmányi kirándulás biztonságos megszervezéséhez biztosítjuk a megfelelő intézményünkkel jogviszonyba álló dolgozókból álló személyi feltételt.
- Az utazás előtt beszerezzük a szülők/törvényes képviselők írásos nyilatkozatát arról, hogy engedélyezik a tanulók kiránduláson való részvételét, az utazását.
- A többnapos tanulmányi és a külföldi iskolai kirándulások esetében a – külön jogszabályban meghatározott – felelősségbiztosítást kell kötni a szülőnek, az iskolának, vagy a szervezőnek, amelynek kedvezményezettje a tanuló.

10. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

10.1. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókkal való kapcsolatos

feladatok:

Autizmussal élő tanulóink a sérülés jellege miatt korlátozottan képesek a hagyományos értelemben vett közösségé szerveződni. A közösségi lét, mint általános emberi igény, nem vonatkoztatható automatikusan neveltjeinkre.

A gyermekek között rendkívül ritkák a spontán létrejövő baráti kapcsolatok, csoportos játékok, közös tevékenységek. A pedagógusok feladata a csoportos tevékenységek tervezése, szervezése, irányítása az egyes tanulók igényeinek, szociális és kommunikációs fejlettségének megfelelően.

Előre tervezett és egyénre szabott a szociális kapcsolatteremtéshez szükséges képességek fejlesztése is. A pedagógusok célzottan megfigyelik és bátorítják a gyermekek spontán kapcsolatteremtési kezdeményezéseit és tanítják a sikeres kapcsolatteremtéshez szükséges készségeket.

A hagyományos iskolai ünnepek, kirándulások, rendezvények gyakorisága, tartalma, köre mindig az egyes tanulócsoportok igényeihez igazodik.

Elsődleges szempont, hogy a közösségi programok ne terheljék pszichésen túl a gyerekeket.

11. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- A nevelőtestület tagjaként dönt az intézmény dokumentumainak elfogadásáról, a tantestület képviselőjében eljáró pedagógus kiválasztásáról,
- A pedagógiai program és a helyi tanterv által megfogalmazottak szerint tanított tantárgyakhoz tanmenetek készítése,
- Közreműködik a munkaközösség munkatervének megalkotásában, programjainak megvalósításában,
- A tanulók tudásszintjének felmérése után egyéni fejlesztési tervek készítése,
- A tanítási órákra, habilitációs tanórákra való felkészülés,
- Feladatlapok, szemléltető eszközök készítése,
- Osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása,
- Közös használatú helyiségek, folyosók, aula dekorációjának évszak és ünnepi körök szerinti dekorációjának biztosítása,

- A tantestület tagjaként véleményt alkot a tanulók dicséretének kezdeményezésében, fegyelmi ügyeiben és osztályozó vizsgára bocsátása lehetőségében,
- A tanulók írásbeli munkáinak javítása,
- A tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- Az értelmileg akadályozott tanulók tanulmányi munkájának és személyiségfejlődésének mérése, értékelése.
- A megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- Szemléltető anyagok, felmérőlapok összeállítása,
- Tehetséggondozás, illetve a tanulók egyéni fejlesztésével, felzárkóztatásával kapcsolatos feladatok,
- Osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- Aktualitás szerint, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- Tanulók felkészítése tanulmányi versenyekre,
- Aktualitás szerint, tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- Felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken,
- Iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- Osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői feladatok ellátása,
- Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- Szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- Részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- Részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- A tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- Tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- Iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- Részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- Tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- Iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- Sztartárrendezés, a leltárak és szaktantermek rendben tartása,
- Osztálytermek és folyosók rendben tartása és dekorációjának kialakítása.
- Tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, integrációs tevékenység,

- A tanulók személyiségének fejlesztése, egyéni bánásmód érvényesülése,
- A tanulók nevelése-oktatása érdekében kezdeményezően együttműködik a pedagógustársai-val, a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel,

Az osztályfőnököt az intézményvezető bízza meg, minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

11.1. Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

58

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Törekszik az osztályába járó tanulók minél alaposabb megismerésére, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart a szülőkkel.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: osztálynapló vezetése, ellenőrzése, évi eleji, félévi és évi végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Nyomon követi a szakértői bizottság által kiadott szakértői vélemény tartalmát és érvényességét.
- Javaslatot tesz rendkívüli vizsgálatra.
- Szükség esetén pedagógiai jellemzést készít hivatalos szervek kérésére.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermek és ifjúságvédelmi feladatokra, veszélyeztetettség kialakulásának megelőzésében, feltárásában.
- Nyomon követi a tanulók iskolai mulasztását, a mulasztás okát, szükség esetén első jelzőrendszeri tagként kezdeményezi a tanuló egyéni érdeke szerinti eljárásokat.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, elmarasztalására

- Nyílt napot tart a szülők számára
- Osztálya valamennyi tanulójáról naprakész információval rendelkezik, a szülővel rendszeresen kapcsolatot ápol.

11.2. A pedagógusok kiegészítő feladatai a tanulókkal való törődés területén:

- Tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok, különös tekintettel az egyéni fejlesztésre
- Reggeli és óráközi ügyelet ellátása, felügyelet a tízórai, az ebédeltetés és az uzsonnáztatásnál,
- Iskolai kulturális és sportprogramok, közösségi rendezvények, témahetek szervezése, szakörök vezetése,
- Iskolai pályázatok megírásában, lebonyolításában való aktív részvétel,
- Osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, közalkalmazotti tanács és intézményi tanács feladatainak ellátása, egyéb a munkatervben meghatározott feladatok ellátása, tankönyvrendelés, szakmai anyagok és eszközigények leadása az intézményben szokásos eljárásrend szerint.
- Az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása, gondoskodás a gyermekek erkölcsi védelméről, testi épségének megóvásáról,
- Részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- Tudásmegosztások alkalmával jó gyakorlatainak bemutatása az intézmény nevelőtestülete, valamint a tankerület illetékességi területén működő nevelőtestületek számára.

11.3. A pedagógusok szülőkkel való kapcsolattartással összefüggő feladatai:

- Ismerje meg a rábízott tanulók családi hátterét (családlátogatás, kapcsolattartás)
- Segítse a szülőt a gyermek iskolai életének megismerésében, közvetítse felé az iskola elvárásait, célkitűzéseit,
- Tájékoztassa a szülőt a gyermek iskolai előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról,
- Lehetőleg vonja be a szülőt a gyermek iskolai életébe (nyílt nap, ünnepek, rendezvények)
- A szülőktől kapott információk segítségével, arra építve tegye hatékonyabbá pedagógiai fejlesztő tevékenységét,

- Alakítsa, pozitív irányba befolyásolja a tanuló szüleinek szemléletét, világlátását, önérvényesítő képességét, segítse őket a reális helyzetfelismerésben, személyes életstratégia kialakításában.
- Segítse a szülőt a tanuló iskolán túli életútjának felkutatásában.
- Kövesse a tanuló életútját az iskolát befejező évet követő 5 évben, szervezzen osztálytalálkozót.
- Segítse a tanuló képességeihez legjobban illeszkedő középiskolai nevelésbe való bekapcsolódást.
- Ápoljon szoros szakmai kapcsolatot a tanított tanulók szüleivel a gyermek fejlődése érdekében.

12. A pedagógusok feladatai az intézmény életében való részvételhez:

- Kötelessége részt venni az iskolai rendezvényeken, ahol viselkedésben, öltözködésében (pl. ünnepi ruha) követendő példát mutat a tanulók számára,
- Köteles részt venni a csoportok, az osztályok életének megszervezésében, segíteni őket, hogy pozitív hatások ériék őket, és élményekben gazdagodjanak,
- Aktívan vegyen részt a nevelőtestület, a munkaközösség munkájában, az általuk meghozott döntések végrehajtásában,
- Lássa el mindazokat a feladatokat, amellyel felettesei megbízzák őt,
- Iskolán kívül méltóképpen képviselje intézményét,
- A pedagógus kötelessége, hogy tudását rendszeresen megújítsa, új ismereteket sajátítson el, továbbképzéseken vegyen részt.

13. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

13.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

Tanulóink értelmi képességeinek sérültsége nem zárja ki azt, hogy harmonikus személyiségfejlődésük érdekében, ne ragadnánk meg azokat a lehetőségeket, melyek a bennük meglévő képességek, tehetségük kibontakoztatását szolgálják.

Tanulóink tehetségét megfigyelhetjük:

- oktató munka során

- sporttevékenységben
- kézműves foglalkozásokon
- művészeti tevékenységen keresztül.
- kollégiumi, napköziotthoni foglalkozáson

Tehetséggondozási lehetőségek:

- Tanórákon történő differenciált tanulásszervezéssel.
- Rehabilitációs rehabilitációs tanórák törvényben meghatározott arányban

61

Tanórán kívüli lehetőségek:

- Szakköri foglalkozások
- Kézműves tevékenységek,
- Képzőművészeti foglalkozások, órák,
- Tánc, és sporttevékenységi körökben, versenyekre való felkészítések.
- Tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott tanulók ÉFOÉSZ által szervezett sport tevékenységebe való bekapcsolódás.
- Tanulóink kiállításokon, ünnepélyeken, és sportvetélkedőkön bizonyíthatják tehetségüket, felkészültségüket.

A tehetséggondozás eredményeit iskolai és iskolák közötti versenyeken, fesztiválokon tudjuk megmutatni, ami fontos motivációs lehetőség is.

13.2. Tehetséggondozás lehetőségeinek szinterei:

- Értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását ellátó általános iskolák Koncz Dezső Tanulmányi Országos Komplex Tanulmányi Versenye
- A tanulásban akadályozott tanulók nevelését, oktatását ellátó általános iskolák tanulóinak országos komplex tanulmányi versenye
- Szépiró verseny
- Szavaló verseny
- Úszóverseny
- Atlétika verseny
- Sor és játékos csapatversenyek

- Tollaslabda verseny
- Labdarúgó bajnokság
- Forrest futás
- Kapkodd a lábad sport és váltóverseny
- Művészeti versenyek (rajz, népművészet, egyéb)

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatására, versenyekre való felkészítésére a pedagógusok szervezeten, illetve egyéni konzultáció keretein belül lehetőséget, támogatást nyújtanak.

A tehetséggondozás elszakíthatatlan részét képezi a színvonalas oktatásnak.

A tehetséggondozás céljai intézményünkben:

- minden diákunk tehetségének felismerése és felkarolása,
- tehetségfejlesztés, eredményes verseny-előkészítés,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása,

A tehetséggondozás feladatai intézményünkben:

- egyéni és kiscsoportos tehetséggondozó órák, verseny-előkészítő foglalkozások,
 - sikeres eredményes ismeretsajátítás, önmaga képességeire alapozva;
 - önálló ismeretszerzés igényének felkeltése, egyéni érdeklődés kielégítése;
 - feltételek megteremtése a kiemelkedő képességek kibontakoztatásához /kreatív, motoros, kommunikációs képességek fejlesztése/;
 - tanórákon a differenciált bánásmód alkalmazása;
 - felkészítés versenyekre, kiállítások látogatása;
 - tanórai foglalkozásokon kívül önkifejezési lehetőségek megteremtése /pl. képzőművészeti szakkör, sporttevékenység/;
 - tanórai differenciálás valamennyi tantárgy esetében,
 - tankönyveken kívül más könyvek, lexikonok használatának biztosítása,
 - az iskolai könyvtár gyűjtemény, valamint az iskola egyéb eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,

– fontos a tehetséges sajátos nevelési igényű tanulók célirányos fejlesztése
(például: mozgás, tánc, kézügyesség stb.).

13.3. Tehetséggondozás lehetőségei az autizmusban élő tanulók intézményegységében.

Az autista tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, amelyek kiemelkedők. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű:

- meg kell próbálni a jó képességeket, a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni.
- Segítenünk kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentes sajátosságait, így érhető el, hogy a családok reálisan célokat tűzzenek ki gyermekük jövőjével kapcsolatban.

14. Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció általános céljai és feladatai intézményünkben:

Tanulóink esetében az iskola kezdésekor és a későbbiekben is jelentős egyéni különbségek állnak fenn. Ezek az eltérések elsősorban a tanulási képesség minőségében mutatkoznak meg. A környezetből érkező információk felfogása, feldolgozása és a közben végbemenő önreflexiós folyamat, különböző mértékben gátolt, sérült.

Az egyéni vagy kiscsoportos fejlesztés pedagógiai célja:

- A zavarokat, akadályokat a gyermek állapotától függően csökkentse, esetenként megszüntesse.
- Fejlessze az alapképességeket, biztosítsa a hiányosságok pótlását és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatást.

Felzárkóztatást segítő lehetőségek egyrészt tanórákon, másrészt tanórán kívül valósulnak meg. A habilitációs és rehabilitációs tevékenység tervezését egy egyéni pedagógiai felméréssel kezdjük. Az aktuális mérési eredmény jelzi a képességek szintjét, segíti a pedagógust a fejlesztéshez szükséges eszközök, módszerek kiválasztásában, az egyéni fejlesztési terv kidolgozásában, megvalósításában. A fejlesztés általában komplex jellegű, kapcsolódhat tantárgybeli ismerethez, mint olva-

sás, írás, számolás, környezetismeret, de mindenek előtt képességek, részképességek - mint pl.: mozgás, ritmus, figyelem, észlelés, emlékezet, logikai gondolkodás, manualitás fejlesztése.

A feladatok igazodnak a tanulók életkorához és fejlettségi szintjéhez. Az iskolai fejlesztéséhez szervesen kapcsolódva csökkentik a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítik a szociális érést. Tanórán belüli differenciált feladatcsomaggal, kisebb lépésekkel történik a felzárkóztatás. Ez a munka azonban – 9-13 fős osztálylétszám mellett – csak akkor lehet eredményes, ha a csoportban gyógypedagógiai asszisztens is segíti a munkát.

A délelőtti oktatás szerves folytatása a délutáni rehabilitációs program, amely terápiákat és egyéni rehabilitációs (korrekciós) órákat foglal magában.

A kötelező oktatás/fejlesztés minden szakaszában folyamatosan jelen van a rehabilitáció és rehabilitáció, amely elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósítható meg.

Az iskolai fejlesztéshez, tanórai foglalkozásokhoz szervesen kapcsolódva, jelentősen csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés, kommunikációs hátrányokat, elősegítse a szociális érést.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek tervezését megelőzi a pedagógiai diagnózis elkészítése.

A folyamatos diagnosztizálás elősegíti a fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálását, az egyéni fejlesztési terv kidolgozását.

Módszertanilag:

intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, kognitív és viselkedésterápia.

Tartalmilag:

a hiányzó készségek, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való kezelése.

14.1. Értelmileg akadályozott tanulóknál:

Az értelmileg akadályozott tanulók rehabilitációs és rehabilitációs célú foglalkozásain, a különböző károsodásból eredő, nagyfokú lemaradást kell csökkenteni, és az egész személyiség fejlesztését kell megvalósítani.

- Az értelmileg akadályozott fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

- A fogyatékból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola sajátos nevelési igényű tanulóira irányuló helyi tantervének részeként működnek.
- Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli programokba is.
- A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további – másodlagos – tünetek megjelenését. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud, vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Szervezése: osztályonként, minden osztályfokon, a ráutaltság arányában kiscsoportos formában, vagy egyéni fejlesztés formájában (osztályonként tömbösíthető, átcsoportosítható).

Az alsó tagozatban 1 – 4 osztály

- kiemelt célja:
- a megismerő képesség, (az emlékezet, a figyelem fejlesztése, az észlelés és a gondolkodási képességek fejlesztése)
- az emlékezet,
- a figyelem fejlesztése,
- az észlelés – kép alkotás folyamatain keresztül,
- a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése.

Fejlesztési feladat: a pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelentések felismerése, megnevezése, felsorolása

Összehasonlítás:

tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak-forma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek több szempontú összehasonlítása stb.

Differenciálás:

tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével.

Megkülönböztetés

a minőség és mennyiség alapján, rendezés pl. nagyság, szín, színárnyalat, mozgás szerint stb.

A gondolkodási funkciók

az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését. Az emlékezet személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, cselekedetekre, cselekvésekre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése stb.

Figyelem képességének fejlesztése:

egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

a testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése stb.

Finommozgás fejlesztése,

vízuomotoros koordináció kialakítása, nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok stb.

Mozgás kivitelezés

– tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása:

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése – fent – lent, elől-hátul- középen stb. Térbeli helyzetek megfogalmazása – relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás:

történésekre, cselekvésekre visszaemlékezni – időpont (mikor?), időköz (mettől-meddig?), az idő ritmusa, a természet ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok megfigyelése stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése:

A beszédindíték, a beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal, mint: a tagolt beszéd, a helyes légzés, a toldalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás.

A fonematikus hallás fejlesztése

a beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés, a beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával.

A szókincs kialakítása, gyarapítása, aktivizálása.

A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai:

az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint), mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen, betű felismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok stb.) Írásmozgás fejlesztése: ceruzafogás, görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, a fonematikus írás hibái, a hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése stb.

Szociális képességek fejlesztése:

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

Felső tagozat: 5 - 8 osztály

Ebben a pedagógiai szakaszban az első szakaszban felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást. A felsoroltakon túl a rehabilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata a gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs készség fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése:

Feladat: az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges – megegyező, eltérő – jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerekben (az általános, a különös, a fölé- és mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás stb.)

Tanulási képességek fejlesztése:

Feladat: a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején – zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladat:

Az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban.

A nyelvi megnyilatkozások tartalmi, - formai alakítása, gyakorlati információ közlések szóban, írásban.

Szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban. Grammatikai gyakorlatok.

Helyesírási hibák elemzése, ok feltárás, (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer, stb. Ebben a pedagógiai szakaszban a fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat – és munkavégzést.

A társadalmi beilleszkedés érdekeiben fontos feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és – feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre.

A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrekatív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, a szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre.

14.2. Pedagógiai és egészségügyi habilitáció az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál:

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési fokok nem épülnek egymásra. Az egyes fejlődési területek között szakadékszerű különbségek lehetnek. A deviáns fejlődésmenet kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésformák alakulnak

ki, melyeket terápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetők, ill. korrigálhatók. Támaszkodni kell a meglévő ép, vagy kiemelkedő képességekre, de a fejlődési egyenetlenség csökkentése elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben.

A tanulók habilitációjának alapja a gyermek képességeinek pontos felmérése, és az ez alapján elkészített egyéni fejlesztési program.

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, esetenként kiscsoportos formában valósíthatók meg.

A foglalkozások célja nem a tanórai tananyag átismétlése - a meglévő képességelőnyökre építve - az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Módszertanilag:

Az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív- és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag:

A fogyatékos készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésszabálytalanságok és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését, fejlesztését soroljuk ide, a következő területeken:

- Elemi szociális- kommunikációs készségek.
- Viselkedésszabálytalanságok,
- Figyelem, utánzás, kognitív készségek, énkép, önismeret
- Nagy és finommozgások, testtartás korrigálása.
- Elmaradt pszichoszomatikus elemei funkciók.
- Lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása.
- Szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása.
- A halmozottan fogyatékos autista tanulók speciális ellátása.
- A pedagógiai célú habilitációra való törekvés beépül valamennyi tantárgy anyagában, átszővi az egész napos pedagógiai tevékenységet.

14.2.1. Tanórán kívüli tevékenységek az autizmus spektrumzavarral élő tanulóknál:

A tanulók számára a strukturált foglalkozások jelentik a szükségleteiknek megfelelő ellátást. A szervezési formák közül - a személyi feltételektől függően - az egyéni foglalkozások lehető leg-

nagyobb arányára kell törekedni. Az egyéni tervek összeállításánál a pedagógusok döntenek arról, hogy mely tanórán kívüli tevékenységben vesznek részt a tanulók.

- Úszás, torna: a mozgáson keresztül fejlesztik a gyermek kommunikációját és a szociális interakciót. Pozitív hatásai azonban nem merülnek ki e három terület fejlesztésében, a gyermek egész személyiségére hatnak. Szervezési módja egyéni és kiscsoportos foglalkozás.
- Műhelymunka: korlátozott verbális kommunikációjuk miatt az autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésében a manuális tevékenységek nagy hangsúlyt kapnak. A műhelymunkák (kreatív foglalkozások) célja ezért elsősorban a praktikus ismeretek, készségek fejlesztése. A foglalkozások tartalma, anyaga: festés, agyagozás, gyöngyfüzés, varrás, szövés, tankonyhai munkák. Szervezési módja: egyéni és kiscsoportos foglalkozás.
- Zenei interakció: a zene örömforrás, jutalomértékű szorongásoldó. A terápia hatékony eszköz a szociális interakciók, kommunikáció fejlesztésében. (lásd a zenei interakció című fejezet) Szervezési módja: egyéni és kiscsoportos foglalkozás.
- Társas viselkedés fejlesztése: a csoportos játék, közös tanulás, kézimunka célja a társas helyzetek gyakorlását, a részvétel szabályainak megtanulását elősegíteni. Szervezési módja: kiscsoportos foglalkozás.

14.3. Tanulásban akadályozott tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitációja

Az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók részére az iskola kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat szervez. A tanuló annyi pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

- Célja: az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek szocializációja, eredményes társadalmi integrációja. A fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentését segítő programok a tanterv részeként működnek, beépülnek a tanórákba és a tanórán kívüli programokba.

3 hónapos megfigyelési időszak után a gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít, melyet a tanuló sajátos nevelési igényeire épül és egyedi tulajdonságainak fokozatos ki-

bontakozását szolgálja. A megvalósításban részt vevő valamennyi közreműködővel együtt valósítja meg annak tartalmát:

- a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására,
- az eszköztudás fejlesztésére,
- a felzárkóztatásra,
- a tanulási technikák elsajátítására,
- a szociális képességek fejlesztésére,
- az önálló életvezetésre irányul
- Lényeges eleme a folyamatos és szakaszos pedagógiai diagnosztizálás.
- Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további, másodlagos tünetek kialakulását.
- A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.
- Kötelező elem: a tanuló kontroll - vizsgálata időpontjának számon tartása, a vizsgálat javaslatainak az egyéni fejlesztési tervbe történő beépítése.

14.3.1. A gyógypedagógiai nevelés egészét átható rehabilitációs, rehabilitációs nevelés célja:

- az enyhén értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.
- A fogyatékból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az iskola sajátos nevelési igényű tanulóira irányuló helyi tantervnek részeként működnek.
- Megjelenhetnek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülhetnek a tanítási órán kívüli programokba is.
- A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló,

kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további – másodlagos – tünetek megjelenését. A habilitációs, rehabilitációs tevékenység során a fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell figyelembe venni, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud, vagy tudott hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Szervezése:

osztályonként, minden osztályfokon, a ráutaltság arányában kiscsoportos formában, vagy egyéni fejlesztés formájában (osztályonként tömbösíthető, átcsoportosítható).

Az alsó tagozatban 1 – 4 osztály

- kiemelt célja:
- a megismerő képesség, (az emlékezet, a figyelem fejlesztése, az észlelés és a gondolkodási képességek fejlesztése)
- az emlékezet,
- a figyelem fejlesztése,
- az észlelés – kép alkotás folyamatain keresztül,
- a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése.

Fejlesztési feladat:

a pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelentések felismerése, megnevezése, felsorolása

Összehasonlítás:

tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak-forma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek több szempontú összehasonlítása stb.

Differenciálás:

tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével.

Megkülönböztetés

a minőség és mennyiség alapján, rendezés pl. nagyság, szín, színárnyalat, mozgás szerint stb.

A gondolkodási funkciók

az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését. Az emlékezet személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, cselekedetekre, cselekvésekre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése stb.

Figyelem képességének fejlesztése:

egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

a testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése stb.

Finommozgás fejlesztése,

vizuomotoros koordináció kialakítása, nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok stb.

Mozgás kivitelezés

– tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása:

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése – fent – lent, elől-hátul- középen stb. Térbeli helyzetek megfogalmazása – relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás:

történetekre, cselekvésekre visszaemlékezni – időpont (mikor?), időköz (megtől-meddig?), az idő ritmusa, a természet ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok

Kommunikációs képességek fejlesztése:

A beszédindíték, a beszédkedv fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal, mint: a tagolt beszéd, a helyes légzés, a toldalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás.

A fonematikus hallás fejlesztése

a beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hangleadás, a beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával.

A szókincs kialakítása, gyarapítása, aktivizálása.

A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai:

az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint), mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen, betű felismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok stb.) Írásmozgás fejlesztése: ceruzafogás, görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, a fonematikus írás hibái, a hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése stb.

Szociális képességek fejlesztése:

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

Felső tagozat: 5 - 8 osztály

Ebben a pedagógiai szakaszban az első szakaszban felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást. A felsoroltakon túl a rehabilitáció, a rehabilitáció kiemelt területe és feladata a gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs készség fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése:

Feladat: az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges – megegyező, eltérő – jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerben (az általános, a különös, a fölé- és mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás stb.)

Tanulási képességek fejlesztése:

Feladat: a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás idején – zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladat:

Az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban.

A nyelvi megnyilatkozások tartalmi, - formai alakítása, gyakorlati információ közlések szóban, írásban.

Szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban. Grammatikai gyakorlatok.

Helyesírási hibák elemzése, ok feltárás, (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer, stb. Ebben a pedagógiai szakaszban a fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat – és munkavégzést.

A társadalmi beilleszkedés érdekeiben fontos feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és – feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, az önálló életvezetésre.

A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrekatív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, a szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre.

15. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése értelmileg akadályozott tanulóknál

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

Értelmileg akadályozott gyermekek esetében is gyakori a magatartászavar előfordulása, mely lehet elsődleges, vagyis az értelmi sérülést létrehozó kórok a személyiségnek ezt a területét is érinti, és lehet másodlagos, vagyis az akadályozottság talaján kialakuló.

A viselkedészavarok többféle tünetet mutatnak, melyek fokozatosan erősödhetnek, nyilvánvalóvá téve, hogy a gyermeknek speciális fejlesztésre van szüksége.

Ezek a tünetek megakadályozzák a gyermek optimális fejlődését, s a kudarcok még több másodlagos tünetet is okozhatnak, amelyek gátolják a gyermeket a képességeinek megfelelő helytállásban.

Ezért rendkívül fontos a minél korábbi felismerés, szűrés, pontos differenciál-diagnózis és a célirányos, komplex módon összehangolt fejlesztés alkalmazása.

15.1. Nevelési alapelvek magatartászavaros gyermekek részére:

- Határozottság: a szabályok és elvárások a gyermek számára mindig azonos következményekkel járnak
- Következetesség: a szabályok nem változnak naponként
- Kiszámíthatóság: a törvényeket a kihágás elkövetése előtt és nem utána kell meghozni
- A dicséret és a kritika mindig konkrét legyen! Az általánosító dicséret hamis, az általánosító kritika hatástalan.

A pedagógus feladatai:

- a gyermek másságának elfogadása
- ésszerű és belátható szabályrendszer felállítása
- a gyermek motivációjának felkeltése és erősítése
- a gyermek önértékelésének erősítése
- a gyermek figyelmének és önkontrolljának fejlesztése

A segítség formái:

- problémaszpecifikus fejlesztés tanórákon és habilitációs foglalkozásokon
- szülők bevonása
- indokolt esetben pszichológus, pszichiáter segítsége

15.2. A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdők segítése autizmus spektrumzavarral élő tanulónál

Autizmussal élő tanulóink számos olyan viselkedést, magatartásformát mutathatnak, melyeket a környezet nem kívánatosnak minősít; tilt, esetleg csupán szociálisan furcsának tart. Ezek között a viselkedések között előfordulnak veszélyes, destruktív, agresszív vagy önkárosító megnyilvánulások, de ide sorolhatjuk a beilleszkedést nehezítő sztereotip viselkedéseket vagy a szélsőséges passzivitást is. A beilleszkedési nehézségeket eredményező viselkedések hátterében sokféle ok állhat. Ezek közül a leggyakoribbak: kommunikációs nehézségek, fokozott érzékenység bizonyos környezeti ingerekkel szemben, a szociális tudatosság hiánya, stb.

A pedagógusok feladata:

- a családdal egyetértésben rangsorolják a nem kívánatos viselkedéseket súlyosság és fontosság szempontjából, majd megoldási stratégiát dolgozzanak ki.

A beilleszkedési, magatartási nehézségek és azok okai rendkívül változatosak az autizmusban, ezért egyéni felmérés és egyénre szabott stratégiák alkalmazása szükséges.

Az alkalmazott stratégiák alapja viselkedés-és kognitív terápia. A sikeres beavatkozás feltétele, hogy adott viselkedés kezelése során valamennyi felnőtt egységes reakciókat adjon.

A leggyakrabban alkalmazott stratégia:

- A problémás viselkedés megelőzése
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése
- Inger kontroll

Új készség tanítása

- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása:
- Megfelelő alternatív viselkedés tanítása
- Jelentéstulajdonítás a viselkedésnek

Kognitív stratégiák:

- Az intellektuális képességek figyelembe vétele

16. A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok:

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat.

Ezen tanulók esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

A lemorzsolódás megelőzését szolgáló pedagógiai feladatok:

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

célja –

- A pedagógusok, segítő szakemberek, gyermekvédelmi szakemberek, iskolapszichológusok és a tanulók, családjaik számára is áttekinthető szakmai keretek között növeli az iskolai pedagógiai munka eredményességét és annak esélyét, hogy a tanuló számára biztosított legyen a tanulmányokban történő előrehaladásához szükséges szakmai támogatás.
- Hozzájárul a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia megvalósításához.
- segíti a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra történő csökkentését

79

A korai iskolaelhagyás okai:

- a szülő elhanyagoló nevelése
- rossz családi környezeti minta
- alacsony tanulmányi eredmény - iskolai kudarcok sorozata - bukás, évismétlés,
- negatív önértékelés, reális önismeret hiánya,
- markáns viselkedésromlás,
- motiválatlanság,
- rendszeres hiányzás, kiemelve az igazolatlan mulasztások számát,
- szociális helyzetre visszavezethető ok,

16.1. Intézményi feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:

Tanulásban akadályozott tanulókat ellátó intézményegységre vonatkozóan:

Az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” kiemelt projekt keretében megfogalmazott ILMT alapú intézményfejlesztéssel kapcsolatos alapelveinket, célkitűzéseinket, tevékenységeinket jelen, az Intézmény Pedagógiai Programjának szerves részét képező melléklet rögzíti.

Az ILMT PR-ben foglaltakat tagintézményünk a 2020/2021. tanévtől kezdődően felmenő rendszerben vezeti be és a megjelölt tevékenységeket beépíti az éves munkatervébe is.

- Minden dolgozónk, pedagógusunk elkötelezett az egyéni fejlesztésen alapuló, a gyerekek egyéni képességeit figyelembe vevő inkluzív nevelés, oktatás iránt.

- A gyermekeknél tapasztalt rendszeres indulatot úgy fogjuk fel, hogy segítségre, és nem büntetésre van szükségük.
- Érvényesítjük a méltányos és befogadó tanulási környezet és kommunikáció fenntartását.
- A tanév során a szülő saját hatáskörben 5 alkalommal igazolhatja gyermeke iskolai hiányzását. pp Az intézmény tanulóinak munkarendje.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a nevelőtestületünk tagjainak az iskolai lemorzsolódás megelőzését támogató szervezetfejlesztésben való személyes elköteleződésének növelésére.
- Aktívan használjuk a korai iskolaelhagyási jelzőrendszert, emellett az adatokat magunk is értelmezzük, saját beavatkozási protokollt dolgozunk ki.
- A korai iskolaelhagyással kapcsolatos konkrét esetek megoldásában bevonjuk a szükséges partnereket.
- Minden eset kapcsán feltérképezzük a megoldásba bevonható lehetséges partnereket, a feltérképezett partnerek elérhetőségét nyilvántartjuk, nyilvántartásunkat folyamatosan frissítjük, rendszeresen felülvizsgáljuk. Kiterjesztjük a szülő által igazolható feltétlen szükséges iskolából való távolmaradási napok számát 5 tanítási napra.
- Az iskolafokok közötti sikeres átmenetet támogató programok kialakítása, partnerkapcsolatok bővítése, fejlesztése.
- Feladatellátási helyünkön az iskolafokok közötti átmenetet támogató gyakorlatainkat feltérképezzük, összegyűjtjük.
- Konkrét szakmákat bemutató Pályaorientációs napok szervezése
- osztályfőnökök részéről jelzés a veszélyeztetett fiatalokról,
- intézményi szintű adatgyűjtés,
- az okok, problémák feltárása (team: osztályfőnök, betanítók, szociálpedagógus, pszichológus, szülő/gyám),
- a korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer működtetésében közreműködés,
- a rendszerben rendelkezésre álló intézményi és tagintézményi szintű adatok elemzése, értékelése, és mindezek alapján a szükséges pedagógiai szakmai támogatás meghatározása,
- az iskola meghatározza a lemorzsolódás veszélyének kitett tanulók egyéni szükségletein alapuló támogatás módját, amely lehet a tanulást támogató pedagógiai segítség, gyermek-jóléti szolgáltatás, iskolapszichológus, iskolai szociális munkás, a család, bevonása,
- a beavatkozások előre haladásának nyomon követése,

- a lemorzsolódás megelőzése, megakadályozása érdekében történő pedagógiai támogatást segítő szakemberek együttműködésének koordinálása.
- szociális segítő munkatárs foglalkoztatása, aki, ha a gyermekkel közvetlenül foglalkozik, gondoskodik annak felügyeletéről
- intézkedési terv felállítása és végrehajtása a lemorzsolódás megakadályozása érdekében.

16.2. Szakmai feladatok a lemorzsolódás megelőzésére:

- a fiatalok egyéni problémáinak feltérképezése,
- az iskolaelhagyó fiatalok megfelelő időben történő komplex bevonása a fejlesztésbe,
- a személyre szabott szolgáltatások (például képzés, mentorálás, tanácsadás, pályaorientáció, önismereti tréning) kialakítása,
- a tartós mentorálás elérhetősége,

17. Az egyéni munkarenddel haladó tanulókkal kapcsolatos intézményi feladatok

A 2019. szeptember 1. napjától hatályba lépő törvényi rendelkezések alapján, az eddig magántanulói jogviszonyként ismert jogintézményt felváltotta az egyéni munkarend intézménye:

Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.

17.1. A kérelmezés menete:

- A kérelmeket az Oktatási Hivatalhoz legkorábban 2019. szeptember 1-jétől lehet benyújtani az alábbiak szerint: mindig az adott tanévet megelőző áprilisától június 15-ig.
- június 15-ét követően csak kivételes esetben nyújtható be kérelem, ha a tanuló helyzetében olyan körülmény merül fel, amely a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését teljes mértékben megakadályozza.

Ki lehet kérelmező:

Az egyéni munkarend engedélyezésével kapcsolatos eljárás kérelemre indul. A kérelmet a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló nyújthatja be. A szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők esetében mindkettejük aláírása szükséges, akkor is, ha a szülők külön élnek.

Amennyiben valamelyik szülő nyilatkozata nem szerkezhető be (ha nem tudja mindkét szülő aláírni a kérelmet), a kérelem benyújtásában, nyilatkozat megtételében akadályoztatott szülő meghatalmazást adhat a másik szülőnek a kérelem vele egyetértésben történő benyújtására, amely meghatalmazást a kérelemhez csatolni kell.

- A meghatalmazást teljes bizonyító erejű a magánokiratba kell foglalni, amit az alábbi módok egyikén tehetnek meg. Kérelmező a meghatalmazást teljes egészében saját kezűleg írja és aláírja, ekkor nem kell rá tanú. Amennyiben nem saját kezűleg írja meg, hanem pl. számítógéppel, akkor kinyomtatás után két tanú aláírásával hitelesíti oly módon, hogy a tanúk nevét és lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét olvashatóan is fel kell tüntetni. A meghatalmazást bíró vagy közjegyző is hitelesíti. Ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos is elkészítheti az okiratot és szabályszerű ellenjegyzésével hitelesíti. A nem saját kezűleg írt, két tanúval hitelesített meghatalmazáshoz az OH oldalán látható „Meghatalmazás minta” szerint kell elkészíteni

- Ha az eredeti kérelmező szülő nem tudja beszerezni a másik szülő nyilatkozatát vagy meghatalmazását, akkor beadványt kell írnia, megfelelő indoklással alátámasztva, hogy miért nem lehetséges beszerezni a másik szülő nyilatkozatát/meghatalmazását.

A beadványnak tartalmaznia kell „büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozatát” arra nézve, hogy az általa leírtak a valóságnak mindenben megfelelnek. Amennyiben a szülői felügyeletet csak az egyik szülő gyakorolja, a másik szülő nyilatkozatára nincs szükség.

17.2. A tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarendjének döntési joga

- Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv (Oktatási Hivatal) megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az intézményvezetőt, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot, Szakértői Bizottságot.

17.3. Egyéni munkarend szabályai:

Az egyéni tanrend szerint haladó tanuló számára meghatározott heti 10 órás felkészítésen való részvétel kötelező.

- Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

- Az egyéni munkarend szerint tanulmányokat folytató tanuló minden tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

a sajátos nevelési igényére (SNI) tekintettel egyéni munkarendű tanuló, erre tekintettel egyéni munkarendű tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni;

- a tanuló az iskola intézményvezetőjének előzetes engedélyével és órarendi beosztása alapján részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon a tanuló kérelemre,
- az iskola intézményvezetője engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra;
- foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre,
- A SNI tanuló egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat.
- Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.
- az iskolában az egyéni munkarendben tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni,
- a félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint,
- amennyiben a tanuló külföldi tartózkodás miatt van egyéni munkarendben, úgy a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- Az osztályozó vizsga időpontjáról a tanulót az intézmény vezetője határozat formájában értesíti
- A tanuló tudásáról a vonatkozó rendelet
- Az egyéni munkarendben tanuló neki felrőható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az in-

tézményvezető értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét.

- A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

18. A tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével összefüggő pedagógiai feladatok

A tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével, jelentésével összefüggő intézményi feladatokat az intézmény SZMSZ-e tartalmazza a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 169. § alapján.

Azonban ezek elkerüléséhez a pedagógusoknak kötelessége:

- a tanév első órájában a tanulókkal megismertetni, megbeszélni az iskola Háziarendjét, valamint osztály szinten tűz és balesetvédelmi oktatást tartani.
- Ezt minden évben iktatószámmal ellátottan írásban szükséges rögzíteni
- Az írni tudó tanulókkal alá kell íratni.
- Minden olyan tanórán, ahol balesetveszélyes eszközöket használnak tanulók, fel kell hívni a figyelmüket a biztonságos eszköz és tanszer használatára.
- A pedagógus köteles ellenőrizni használati tárgyak, eszközök épségét.
- Hibás, balesetveszélyes dolgok tanszerek használatából eredő balesetek felelőssége a pedagógust, és vagy a tanulókkal tartózkodó NOKS munkatársat terheli.
- A tanszerekben keletkezett hibairásban történő jelzéséért a pedagógus felelősséggel tartozik.
- A balesetveszélyes tárgyakat és tanszereket az észleléssel egy időben el kell távolítani, jól láthatóan megjelölve a balesetveszély tényét.
- Az iskola Háziarendjének megszegésére irányuló magatartást a Házirendben foglaltak szerint büntetni.

- Szakmai tanműhelyekben, informatika teremben, tankonyhában, kondi teremben, tornateremben, az első órán ismertetni a helyiség és az ott található eszközök használatának rendjét, szabályait, a kötelezőmulasztás következményeit.
- Pedagógus, gyógypedagógiai asszisztens tanulót, tanulócsoportot soha nem hagy őrizetlenül, felügyeletét folyamatosan biztosítja.
- Az intézmény minden gyógypedagógusa, pedagógusa, nevelő és oktató munkát segítője felelősen, odafigyelve védi tanulóink biztonságát, a fegyelmet.

19. 1. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása intézményünkben, az osztályfőnökök feladata.

Fő feladatok:

- A gyermekvédelmi munkához kapcsolódó rendeletek, jogszabályok, szakirodalom figyelemmel kísérése, lehetőség szerint továbbképzésen való részvétel.
- A sikeres megelőzés érdekében felderíti a tanulók fejlődését veszélyeztető tényezőket, pedagógiai szemlélettel és eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására.
- A pedagógusok, szülők, tanulók jelzése alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál megismeri a családi környezetet.
- Szükség esetén környezettanulmányt készít.
- A tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az intézményvezetője indítson eljárást az illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres, vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítására.
- A pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényezők esetén intézményvezetője kezdeményezi, értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz esetmegbeszélésen.
- Szükség szerint kapcsolatot tart:
 - szülőkkel, nevelőszülőkkel
 - családsegítő központtal
 - gyermekjóléti szolgálattal
 - Gyám hivatallal

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

- a jellegzetes viselkedési formák okainak felderítése,
- meghitt, derűs atmoszféra teremtése – szeretet, törődés,
- a motivációs készség fejlesztése,
- az alkalmazkodási képesség erősítése,
- egyéni beszélgetések,
- sikerorientált nevelési módszerek alkalmazása,
- erkölcsi megbecsülés,
- az egyéni képességekhez igazodó tanulási technikák alkalmazása,
- csoportos foglalkozások,
- napközi otthon biztosítása,
- ösztönzésen alapuló tanár-diák viszony kialakítása,
- az iskolai könyvtárkultúra megteremtése,
- élményt nyújtó szabadidős tevékenységek szervezése,
- továbbtanulásra motiválás, irányítás
- a szülői motiváltság növelése személyes beszélgetés által,
- családlátogatás,
- az osztályfőnökök ifjúságvédelmi munkájának összehangolása a város észlelő- és jelző-rendszeri tevékenységével,
- speciális intézmények, szakemberek segítségének igénybevétele: iskolaorvos, védőnő, pszichológus, rendőrség, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat
Járási Gyámhivatal
- motiválást segítő differenciált tanulásszervezés alkalmazása,
- az iskola biztosítja a tanítási – tanulási folyamathoz szükséges tanulást segítő eszközöket /tankönyveket;
alapvető egészségvédelmi, higiénés szokások kialakítása és feltételeinek megteremtése /zuhanyzás, fogmosás, élőködők irtása/;
pályázatokon nyert pénzeszegekből tudjuk megvalósítani az előzőeken túlmutató törekvéseinket /táborozás/;
- az iskolai lehetőségeken túl igénybe vesszük a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat által szervezett akciókat /ruházat gyűjtése, adományok juttatása/.
- a pedagógusnak, az iskolának lehetőséget kell találnia arra, hogy a szociális hátrányokkal küzdő gyermekek esélyt kapjanak a felemelkedéshez.

A gyermek életében és személyiség fejlődésében meghatározó tényező, hogy életének valós problémáit milyen szakszerű beavatkozással tudja enyhíteni az iskola munkájának értékelése történik.

20. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel való foglalkozás rendje:

- Rossz szociális helyzetből adódó nehézségek kiküszöbölése, javítása.
A családok számára sok esetben gondot okoz a gyermekek rendszeres, kielégítő táplálása a rossz anyagi helyzet és a következtlen, nem előrelátó forrásfelhasználás miatt. Gyakran megeshet, hogy fűtetlen lakásban töltik napjaikat, nem megfelelő, hiányos öltözékben és felszereléssel érkeznek az iskolába, kialvatlanok, elhanyagoltak, gondozatlanok. Ezek a körülmények gátolják, vagy negatívan befolyásolják a napi kiegyensúlyozott, eredményes nevelést- oktatást. A negatív hatások kompenzálása érdekében együttműködünk a
- Szociális Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálatával (családgondozóval)
- Gyámhatósággal (védelembe vett gyermekek folyamatos ellenőrzése, tájékoztatás)
- A védőnővel (hajtetvesség, fertőző betegségek, egészséges életszemlélet alakítása, felvilágosítás, orvoshoz irányítás)
- Iskolaorvossal (általános orvosi vizsgálat, súly- és magasságmérés, testi fejlettség, lelki problémák - megfelelő szakrendelésre utalás, nyomon követés)
- Iskolafogással (évente egy alkalommal általános felmérés, beutalás a beteg fogak kezelésére)
- Vöröskeresztrel (adományokból juttatás, gyógyászati segédeszközök, elsősegélynyújtáshoz eszközök kölcsönzése)

Osztályfőnöki munka kiemelt figyelmet fordít az ebből adódó nehézségek kezelésére, aki folyamatosan szondázza a tanulók és családjaik szociális helyzetét, és segítséget nyújt, vagy jelzéssel él a megfelelő fórumok felé

Valamennyi gyermek számára biztosítjuk: a napközit vagy a kollégiumi ellátást, segítve ezzel a rendszeres étkezésüket, eredményes tanulásukat és szabad idejük hasznos eltöltését, a napi komfort meglétét.

Lehetőség szerint pályázunk a jóléti lehetőségek igénybevételére (iskolatej, iskolagyümölcs, kedvezményes színház, mozi, kirándulás,)

Szülőket segítjük ügyeik intézésében, megfelelő szolgáltatások, hivatalok, egészségügyi ellátás igénybevételében

Valamennyi gyermek térítésmentesen kapja meg a tankönyvet.

20.1. A szülők alacsony iskolázottságából, képzetlenségéből eredő nehézségek kezelése:

Az értelmében akadályozott és tanulásban akadályozott gyermekek szüleinek magas arányára jellemző az alacsony iskolai végzettség, a tudás, a szellemi javak iránti közömbösség, érdektelenség, perspektívátlanság. Ebben a környezetben nincs meg a megfelelő támogatottság a tanuláshoz, a művelődéshez, az igényes szórakozáshoz. Ezeket a hiányosságokat az iskolának meg kell próbálni kompenzálni, melyet a következőképpen teszünk meg:

- Az intézményben teljes mértékben megoldjuk a másnapra való felkészülést
- A szabad foglalkozások keretében változatos tevékenységeket kínálunk, közvetve segítve ezzel a műveltségterületek elsajátítását, az igényes szórakozást.
- Olyan foglalkozásokat szervezünk, amelyek segítenek a családi háttér negatívumait kompenzálni (vöröskeresztes-életmód, mese-báb szakkör, sport stb.)
- Évente ősszel és tavasszal egy napos kirándulást szervezünk, ezzel is alakítva szemléletüket, világról alkotott véleményüket, és a gyakorlatban meg tapasztalni a tanultakat: növények, állatok, környezeti, gazdasági ismeretek, stb.)

21. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga gyakorlásának rendje:

Az értelmileg akadályozott, autizmus spektrumzavarral rendelkező, és tanulásban akadályozott gyermekek, fiatalok döntési képessége korlátozott, ezért a diákönkormányzat hagyományos szervezetének, működése nem tud kialakulni.

- Nevelési célkitűzéseink között fontos szerep jut a tanulók döntési helyzetbe hozatalának, elsősorban a saját személyiségükkel kapcsolatos döntésekben, valamint a kontrollált akarat kialakításában.
 - A választhatóság megjelenik a tanítási órákon a differenciálás szabályaival, az egyéni ízlés és az egyéniség szerinti választás gyakorlására
- szabadidős tevékenységformák között.

- A szakkörök, fakultatív hittan órán való részvétel kapcsán.
- 1.7. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

22. A szülők, tanulók, a pedagógusok és az intézmény partnerei kapcsolattartási formái

22.1. Értelmileg akadályozott tanulók iskolájában szülők és pedagógusok kapcsolatai

89

Szoros napi és heti kapcsolat alakult ki a szülők és az intézmény vezetői, pedagógusai, gyermekfelügyelői és egyéb dolgozói között. E kapcsolat működtetését gyermekeink érdekében szükségesnek tartjuk.

- Az intézmény vezetőit a meghatározott fogadó órán, vagy – azok munkarendjétől függően - előzetes bejelentkezésüket követően, vagy a nélkül is felkereshetik.

A kapcsolattartás formái:

- Személyes beszélgetés alkalomszerűen, bármely fél kezdeményezésére a tanítási órák megzavarása nélkül
- Telefonos kapcsolattartás, e-mailes kapcsolattartás, elektronikus felületen kialakított csoport felületén
- E-napló (KRETA e- ügyintézés felülete)
- Szülői értekezlet: a tanév folyamán év elején, félévi, év végi időpontokban.
- Nyílt nap, nyílt hét, fogadó óra
- Szülőklub: melynek témaköreit előzetes közvélemény-kutatás után állítjuk össze a (EFOP 3.1.6-16 - A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése pályázat kapcsán szülősegítő, érzékenyítő programokat szakmai napokat szervezünk.)
- Hirdetések: a porta melletti előtérben rendszeresen tájékozódhatnak a szülők az aktuális hírekről, információkról.
- Iskolai ünnepeken, rendezvényeken való találkozás,
- A tanévenként megjelenő újságban az intézmény életét, a lezajlott eseményeket mutatjuk be a szülőknek.
- Családlátogatások szükség szerint.
- Szülői elégedettség mérésére szolgáló eszköz tanévenkénti kitöltése.

22.1.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulókat nevelő szülők és pedagógusok kapcsolatai

A szülőkkel való kapcsolattartásnak információközvetítő és ventillációs szerepe van. A szülők beszélhetnek gyermekük állapotával kapcsolatos érzéseikről, kicserélhetik tapasztalataikat, konzultálhatnak a szakemberekkel. A szülők igénylik az autizmussal kapcsolatos információcserét, kíváncsiak a legújabb kutatási eredményekre.

Felvetődnek szociális és érdekképviselési kérdések is, melyekre lehetőségeink szerint segítünk megoldásokat keresni, ill. közvetíteni magasabb érdekképviselési fórumok felé.

Formái:

- Féléves konzultációk:

Félévenként minden szülővel találkozik az adott gyermekkel foglalkozó gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens. Értékeli a gyermek fejlődését, a fejlesztés további irányát, céljait, stb.

Fogadóóra:

Minden hónapban, illetve igény szerint fogadóórát tartanak a pedagógusok. Az érdeklődő szülők itt információt kaphatnak a gyermekek fejlődéséről.

Megbeszélések:

- A kötelező tanórai foglalkozások után szülői kérelemre hazautazó gyermekek szüleit a tanítási órák után, a vidéki gyermekek szülei péntek délután beszélhetnek a pedagógussal.
- Az egésznapos iskolai oktatás alól, kizáróan intézményvezetői engedéllyel maradhat távol a tanuló.

Az egyeztetésnek megfelelően megszervezett kapcsolattartás helye minden esetben az intézmény hivatalos helyisége kell, hogy legyen.

Családlátogatás:

Intézményünkben a családdal szoros a kapcsolattartás, hiszen az együttműködés a sikeres fejlesztés alapja. A havonta megtartott fogadóórákon és az időnkénti családlátogatásokon a pedagógusok tájékozódhatnak a családok szociális problémáiról, és a lehetőségeikhez mérten segítenek azok megoldásában.

22.1.3. A tanulásban akadályozott tanulók intézményegységében

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Partner	Kapcsolattartó	Kapcsolattartás módja	Módszer	Gyakoriság
szülő	osztályfőnök napközis nevelő intézményegység- vezető	szülői értekezlet családlátogatás üzenő füzet tájékoztató füzet telefon levél esetmegbeszélés	fórum beszélgetés megbeszélés kérdőív	szükség szerint igény szerint eseti évente 3 alkalommal. eseti
tanulók	osztályfőnök szaktanár napközis nevelő intézményegység- vezető	osztályfőnöki. óra szünetek tanóra napközis foglalkozás.	megbeszélés vita, játék kérdőív kiscsoportos beszélgetés személyes megbeszélés, gyűlés	rendszeres folyamatos rendszeres eseti alkalmi évente
pedagógus	intézményegység- vezető munkaközösség vezető. felelősök intézményegység vezető.	értekezlet köröző könyv email telefon vezetői ért. utasítás megbeszélés értékelés	megbeszélés vita kiscsoportos megbeszélés egyéni elbesz. beszélgetés	munkaterv szt. aktualitás és igény szerint feladattól függő
Intézményvezető	intézményegység vezető.	megbeszélés jegyzőkönyv, kérelem, határozat	beszélgetés utasítás	eseti, feladattól függő
Gyámhatóság	intézményvezető, intézményegység vezető. osztályfőnök	levél, személyes telefon	értesítés beszámolás megbeszélés	eseti szükség szerint
Szoc.Szolg.Kp. Gyermekjóléti Szolgálat	intézményegység vezető. osztályfőnök.	levél, személyes telefon	értesítés megbeszélés egyeztetés	szükség szerint aktuálisan
Iskolaorvos	intézményegység vezető. osztályfőnök vörösker.szak.v.	munkaterv szerint	megbeszélés vizsgálat megfigyelés	évente 2x eseti
Védőnő	intézményegység vezető. osztályfőnök	személyes telefon	vizsgálat megbeszélés beszélgetés	hetente
Beszállítók (iskolatej, alma)	intézményegység vezető, iskolaitkár, gondnok	levél személyes	szolgáltatás	alkalomszerűen

TÖMB BT.	intézményvezető, intézményegység vezető. gondnok	levél telefon	szolgáltatás	naponta
Társintézm.	intézményvezető, intézményegység vezető.	levél,email megkeresés	megbeszélés	eseti
Szakértői Bizottság	intézményvezető	megkeresés	megkeresés	törvényi előírás szerint

23. Az intézményen belül a különböző szakfeladaton dolgozók együttműködése:

Az összehangolt pedagógiai tevékenység a tervezés és megvalósítás során szoros napi kapcsolatot ápolnak a szakfeladatokon dolgozó szakemberek:

- a gyerekeket érintő feladatok megbeszélése,
- a közös használatú helyiségek időbeosztásának megbeszélése
- a tanulók megismerése, mérése és értékelése érdekét szolgáló értekezletek,
- az intézmény feladatainak megvalósítása érdekében történő egyeztető megbeszélések,
- az intézmény hagyományainak ápolása, programok szervezése, új hagyomány teremtése
- a felmerülő problémák közös megoldása.

23.1. Az iskolavezetés és a munkaközösségek kapcsolata:

- Munkaértekezletek, munkaterv, aktualitások szükség szerint
- Alakuló értekezlet, Tanévnyitó értekezlet
- A félévi pedagógiai munka hatékonyságának vizsgálata nevelési értekezlet
- Tanévzáró pedagógiai munka hatékonyságának vizsgálata nevelési értekezlet
- Nevelési értekezletek
- Írásos tájékoztató levél, Körlevél
- Vezetők szóbeli információinak átadása
- Beszámoló kérése: gyakornok, adott célfeladat folyamata, lezárása.

23.2. Együttműködés az iskola partnereivel

- Az iskola fenntartói szakmai és gazdasági vezetését a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ Igazgatója látja el a tankerületi felsővezetők és referens munkatársakkal együtt.
- Tankerületi Központ segítséget ad esetlegesen felmerülő iskolavezetési, jogszabály értelmezési, végrehajtási gondjainak megoldásában.
- Beszámolási, adatszolgáltatási, engedélyeztetési kötelezettségünk van felénk.
- Hasonló profilú intézményekkel kapcsolatot ápolunk,
Ismerjük egymás munkáját, eredményeit, segíteni tudunk szakmai gondjainkon. Segítséget adunk és kaphatunk egy-egy szakmai, módszertani, jogszabály értelmezési kérdésben.
- Kölcsönös tapasztalatcsere látogatásokat szervezünk, részt veszünk rendezvényeiken,
- A tanulók települési illetékességű szerveivel rendszeres kapcsolatot ápolunk (Gyermejjóléti szolgálatok, gyám hivatalok, polgármesteri hivatalok)
- Rendszeres kapcsolatot tartunk a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Szakértői Bizottságával. Egyrészt e bizottság javaslata, véleménye alapján vesszük fel tanulóinkat, másrészt a bizottság rendszeres felülvizsgálattal biztosítja azt, hogy minden gyermek a számára legmegfelelőbb intézménytípusban legyen.
- Rendszeres hivatalos kapcsolatban állunk a Debreceni POK- al, jogszabályban meghatározott feladatok ellátásában nyújtanak segítséget.
- MHGY színterei. Tanulóink életében rendkívül fontos az, hogy külső helyszíneken gyakorolhassák, tanulhassák a kulturált viselkedés szabályait, a rendszeres munkavégzést, a beilleszkedést az épek társadalmába. Ezért nagyon fontos a külső munkahelyekkel való kapcsolattartás. (Fazekas Gábor Idősek Otthona, Emmaus Baptista Szeretetház, Margaréta Kertészet)
- Civil szervezetek, alapítványok, egyesületek segítik, támogatják az intézményben folyó munkához szükséges kapcsolati feltételrendszerét.
- A Hajdúsági Múzeummal kötött együttműködés alapján szoros szakmai kapcsolatot ápolunk.
- Folyamatos kapcsolatot tartunk továbbá az alábbi szervezetekkel:
- Városi Gyámhivatal
- Rendőrség
- Mészáros Károly Városi Könyvtár
- Görög Demeter Művelődési Ház

- Fehér Bot Alapítvány

- Móra Ferenc Általános Iskola és AMI
- Óvodák
- A kapcsolattartás során az intézmény képviselőjében megjelenő, eljáró személy viselkedésével és megnyilvánulásával szemben elvárt az intézmény érdekeinek szem előtt tartása, illetve az iskola jó hírének megőrzése.

24. A pályakezdő, gyakornok pedagógus felkészítésének szabályai

A pályakezdő 0 – 2 évnél kevesebb idejű szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógusokkal való kapcsolattartás – gyakornoki fokozatba sorolt pedagógus

- A pedagógiai szakmai fejlődés egyik kulcsszereplője a mentortanár. Feladata kiterjed, a főiskolai hallgatók, illetve a gyakornoki beosztásban dolgozó pedagógusok szakmai irányítására, segítségére.
- A mentortanári feladatot végző munkatárs az lehet, aki – legalább 5 éves szakmai gyakorlati idővel rendelkezik – illetve akit az intézményvezető megbízott.

A mentortanár feladatai:

- segíti a gyakornok intézményi szervezetbe való beilleszkedését
- segíti a gyakornokot a pedagógiai módszertani feladatok gyakorlati megvalósításában.
- segít értelmezni és szakszerűen alkalmazni a pedagógiai programban megjelenő tartalmakat.
- a gyakornok részére bemutató órát tart.
- a gyakornok hospitál a mentor tanár óráin.
- a mentortanár a gyakornok elvégzett feladatairól írásbeli értékelést készít havonta.

A gyakornok felkészítésének lehetséges főbb témakörei (mentor számára):

- Szervezeti kultúra megismerése:
 - A közalkalmazotti lét, a pedagógushivatás, munka, pálya megismerése.
 - Az intézmény egységeinek, folyamatainak, feladatainak, a benne dolgozóknak a megismerése.
 - Az intézményi működést szabályozó dokumentumoknak a megismerése.
 - Az intézmény írott és íratlan szabályai.
 - A szervezeti kultúra jellemzőinek, belső értékeinek a megismerése.
 - A pedagógus etika, a viselkedés szabályainak megismerése.
 - A viselkedés szabályai a vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkel.
 - A kommunikáció szabályai vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkel, mindazokkal, akikre kiterjednek az intézmény kapcsolatai.
- Kompetenciák fejlesztése:
 - erősségek, gyengeségek,
 - kompetenciák,
 - képességleltár,
 - célok, ambíciók,
 - saját fejlődési területek meghatározása,
 - szerepek a csoportban,
 - időgazdálkodás,
 - kommunikáció,
 - konfliktuskezelés,
 - együttműködés

24.1. A gyakornoki programban szereplők feladatai

Intézményvezető	Mentor	Pedagógus Gyakornok 1.	Gyakornok
1.A belépési adminisztráció megszervezése 2. A megismerendő jogszabályok, doku-	1. Önfejlesztés a szakmai segítői szerep ellátására 2. A gyakornoki program elkészítése	1. Együttműködés a szakmai segítővel a gyakornoki program végrehajtásában 2. A gyakornok tá-	1. Együttműködés a szakmai segítővel a gyakornoki program végrehajtásában 2. A gyakornok tá-

mentumok előkészítése, rendelkezésre bocsátása Szakmai segítő kijelölése 4. Munkatársak tájékoztatása 5. Gyakornok bemutatása 6. Munkahely kijelölése, felszerelése 7. A gyakornok tájékoztatása a munkafadatairól, a munkaköri követelményekről, a munkarendről, a lehetséges szociális ellátásokról, a szervezet felépítéséről, a pedagógus életpálya modellről, értékelési és minősítési rendszeréről, a gyakornoki rendszeréről, a gyakornok, minősítésének speciális szabályairól, az egyéni ambíciók megvalósulásának lehetőségeiről, a továbbképzési rendszerről, a munkavédelmi ismeretekről	3. Az együttműködés feltételeinek egyeztetése 4. Az elvárások rögzítése 5. Konzultációkra felkészülés 6. Konzultációk 7. Óralátogatások 8. Folyamatos rendelkezésre állás – szükség szerint – a problémák megbeszéléséhez, a kérdések megválaszolásához 9. Beszámolás az intézményvezetőnek a gyakornoki program menetéről 10. A gyakornok értékelése 11. Részvétel a gyakornok minősítésében	mogatása, óralátogatások lehetővé tétele 3. Lehetőség szerint a gyakornok óráinak látogatása 4. A gyakornok tájékoztatása a különleges bánásmódot igénylő tanulókról, problémáik háttéréről 5. „Jó gyakorlat” megosztása 6. A gyakornok segítése szakmai anyagokkal 7. A szakmai segítő kérésére a gyakornok munkájáról, teljesítményéről véleményformálása (szükség szerint írásbeli véleményezés)	mogatása, óralátogatások lehetővé tétele 3. A szolgálati út megismerése 4. Elvárások megismerése 5. Viselkedési szabályok megismerése, betartása 6. Óralátogatások ütemezése (havi ütemterv) 7. A gyakornoki program feladatainak végrehajtása 8. A program által meghatározott adminisztráció vezetése 9. Önértékelés 10. Saját fejlődési területek meghatározása 11. Problémák jelzése, kérdések feltevés
---	---	--	--

(ezt a kijelölt felelős is végezheti)			
8. A szakmai segítő által elkészített beilleszkedési program jóváhagyása			
9. Rendelkezésre állás – szükség szerint – a problémák megbeszéléséhez, a kérdések megválaszolásához			

25. A nevelő, oktató munkát segítő (NOKS) alkalmazottak feladatai

25.1. Gyógypedagógiai asszisztensek

- Tevékenységével segíti a gyógypedagógusok, a kollégiumi nevelőtanárok, napköziotthonos pedagógusok munkáját,
- együttműködik a többi asszisztenssel, ápolóval
- Felkészültségében, személyiségében alkalmas felelősségteljes munkájának ellátására, munkáját gyermekközpontú szemlélettel látja el.
- Munkája során együttműködik a szülőkkel a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában.
- Feladatának ellátása során tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesülhessenek gyermekeik.
- Gondoskodik a gyermekek köznevelési törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
- Gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
- Megtartja az egyenlő bánásmód követelményeit a gyermekekkel kapcsolatos döntései, intézkedései meghozatalakor.

- A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli.
- Nevelési kérdésekben a csoportvezető nevelővel minden esetben előre egyeztetve tájékoztatja a szülőket.
- A gyermek sajátos nevelési igényét figyelembe véve a pedagógussal egyeztetve megválasztja a nevelés módszereit.
- A gyermekek, a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartja, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ ad.
- A munkakörének ellátásához szükséges bizalomnak megfelelő és az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsít
- Tiszteletben tartja, hogy az osztályban és a délutáni csoportban folyó pedagógiai munkáról kizárólag a pedagógus adhat felvilágosítást.
- Gondoskodik a gyermekek köznevelési törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
- Gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
- Megtartja az egyenlő bánásmód követelményeit a gyermekekkel kapcsolatos döntései, intézkedései meghozatalakor.
- A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli.
- Nevelési kérdésekben a csoportvezető nevelővel minden esetben előre egyeztetve tájékoztatja a szülőket.
- Az iskola Pedagógiai Programjában megfogalmazottakkal összhangban segíti a nevelő-oktató munkát.
- Igény esetén külön foglalkozási helyen kétszemélyes foglalkozást végez a pedagógus irányítása mellett.
- Az iskola, a feladat ellátási hely házirendjét betartja és betartatja.
- Tanítási időben ellátja az osztályba, csoportba tartozó gyermekek gondozását.
- Részt vesz a gyermek önállósodásának, önkiszolgálásának fejlesztésében a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- Végzi a munkakör ellátásával kapcsolatos dokumentációs feladatokat.
- Részt vesz és aktívan közreműködik a szabadidős tevékenységeinek lebonyolításában, programok szervezésében.
- A nevelő távollétében biztosítja a gyermekek felügyeletét.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.

- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyermekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megteszi.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja. - A gyermek életkorának, fejlettségének, sajátos nevelési igényének figyelembevételével elszámoltatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, és törekszik azok betartatására.
- Törekszik a rábízott tanulók minél alaposabb megismerésére. Módszereiben alkalmazza a szoktatást, példamutatást és meggyőzést.
- Ellátja a gyermekek kíséretét tanórákra, ebédlőbe, hálóba, orvosi vizsgálatra.
- Szemléltető, dekorációs eszközöket készít.
- Előírja a füzeteket.
- Előkészíti a tanóra, foglalkozás eszközeit, tanulói felszereléseket.
- Gondoskodik a felszerelések használhatóságáról, az esetleges hiányt jelzi a gyógypedagógusnak.
- Részt vesz a gyermekek egészséges testi és mentálhigiénés környezetének kialakításában.
- Félévkor és tanév végén írásban beszámol tevékenységéről, eredményeiről, elvégzett munkájáról.

25.1.2. Az ápolónő feladatai

- Felelős az intézmény SNI tanulóinak szakszerű egészségügyi ellátásáért.
- A legkörülményesebben és mindenre kiterjedően végzi az intézmény tanulóinak betegellátást illetve egészségügyi ellátását.
- Felelős a betegszoba és orvosi szoba anyag- és eszközkészletéért, azok karbantartásáért, tisztaságáért.
- Felelős a gyógyszerek pontos, időben történő adagolásáért.

- Felelős az iskolai és kollégiumi tanulókkal kapcsolatos egészségügyi nyilvántartások pontos, szakszerű vezetéséért.
- Felelős a dolgozók munka-alkalmassági vizsgálatához kapcsolódó teendők időben történő megszervezéséért.
- Felelős az iskola és a kollégium házirendjének betartásáért és betartatásáért.
- Felelős munkakörén belül a sajátos nevelési igényből fakadó feladatok elvégzésének pontosságáért.
- Igyekszik megteremteni a kollégium biztonságos, nyugodt, családias légkörét.
- Tisztasági szűrővizsgálatot végez a tanuló iskolába érkezésekor: haj, köröm, ruházat, bőr
- Kötelessége munkatársaival megfelelően együttműködni, közalkalmazotthoz méltó magatartást tanúsítani.
- Gondoskodik az iskola tanulói Egészségügyi kiskönyvének meglétéről.
- A szülőktől, gondviselőktől minden olyan orvosi szakvéleményt beszerez, mely segíti tanulóink biztonságos intézményi egészségügyi ellátását, a problémák feltérképezését.
- A szülőknél/gondviselőknél időben jelzi a szükséges gyógyszerek pótlását.
- Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában, erkölcsi védelmében, személyiségének fejlődésében.
- Veszély esetén azonnal intézkedik: a gyerekeket igyekszik minél gyorsabban biztonságba helyezni, szükség esetén értesíti a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget és feletteseit.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges szakmai intézkedéseket megteszi.
- Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében, az ilyen körülmények kialakulásának megelőzésében.
- Tevékenysége során a gyermekek és szülők emberi méltóságát tiszteletben tartja.
- Aktív szerepet vállal a tanulók egészséges életmód kialakításával és az elsősegély nyújtási alapismeretekkel összefüggő pedagógiai feladatok elvégzésében.
- Védi a rá bízott személyi-, a magán- és a közösségi tulajdont.
- Betartja és betartatja a munka-, balesetvédelmi-, tűzvédelmi szabályokat, a házirendet, a napirendet.
- Részt vesz (beosztásától függően) a nevelőtestület munkaértekezletein, kérésre munkájáról beszámol.

- Adminisztrációs feladatok - Jelenléti ív vezetése.

- Ambuláns napló vezetése. Gyógyszerbeszerzés. Gyógyszerfelhasználás. - Munkaalkalmassággal kapcsolatos teendőket elvégzi

26. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a nevelőtestület döntése alapján tehet a tanuló osztályozói vizsgát a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha a mulasztása a tanév folyamán a 250 órát elérte, és emiatt teljesítménye nem értékelhető.

- a mulasztás már az első félévben meghaladja a 250 órát, és emiatt teljesítménye nem minősíthető,
- felmentették a tanórai foglalkozáson való részvétel alól,
- egyéni tanrend szerint teljesíti tankötelezettségét
- a tanuló az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt teljesíti.

Az osztályozó vizsga esetén a tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltétele: a helyi tantervben meghatározott minimum követelményeinek teljesítése minden tantárgyból

26.1. Osztályozó vizsga ideje:

- Az osztályozó vizsgákat általában az 1. és a 2. félév lezárását megelőző két hétben kell lebonyolítani.
- Az osztályozó vizsga időpontjáról a vizsgázót és a szülőt 15 nappal a vizsga előtt írásban értesíteni kell. Az osztályozó vizsga a tanítási évben bármikor szervezhető.

26.1.1. Osztályozó vizsga rendje:

- Az osztályozó vizsgát a tanulónak a háromtagú bizottság előtt kell tennie.
- A háromtagú bizottság tagjait: az intézmény vezetője bízza meg.
- Tagjai lehetnek: a tanulót tanító gyógypedagógus - kérdező tanár – munkaközösség vezető, intézményegység vezető
- A vizsgabizottság elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű magatartásáért.
- A vizsgabizottság munkáját az intézmény vezetője készíti elő, írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről.
- A vizsga reggel 8 óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb 16 óráig tarthat.

- Az írásbeli és szóbeli vizsga meghatározását minden esetben a tanuló egyéni képességei határozzák meg.
- Az írásbeli vizsgálathoz annyi időt kell biztosítani a tanuló számára, amennyire egyéni képességei szerint szükség van.
- Az osztályozó vizsga írásbeli és szóbeli részből áll, melyről hivatalos nyomtatványon iktatószámmal ellátott jegyzőkönyvet kell készíteni.
- A jegyzőkönyvhöz kell csatolni az írásbeli munkákat.
- Egy napra háromnál több vizsga nem szervezhető.
- Az osztályozó vizsgát tett tanuló bizonyítványában és anyakönyvében csak a vizsga érdemjegyei szerepelnek, a jegyzet rovatban jelölni kell az osztályozó vizsgáról szóló határozattartalmát és iktatószámát.
- Az intézményvezető a tanuló/szülő írásos kérelmére engedélyezheti, hogy az osztályozó vizsga letétele helyett az évfolyam megismétlését válasszák.
- A szóbeli vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében az intézményvezető az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.

26.2. Javító vizsga

Amennyiben a tanév végén a tanuló egy- kettő tantárgyból elégtelen értékelést osztályzatot kapott, lehetősége van javító vizsga letételére.

Három, vagy attól több tantárgy esetében a tanköteles tanuló az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait.

A javítóvizsga esetén a továbbhaladás feltétele az adott tantárgy minimum követelményének teljesítése.

26.2.1. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz: osztályozó vizsgákra és javító vizsgára vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

- Egy osztályozó vizsga, egy adott tantárgy és adott évfolyam követelmény teljesítésére vonatkozik.
- A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
- A vizsgázónak fel nem róható okok miatt való osztályozó vizsgáról való távolmaradás esetén az intézményvezető, a vizsgázó írásbeli kérésére engedélyezheti a pótló vizsgát.

26.3. Helyi gyakorlati záróvizsga a 12. évfolyam számára

(OKJ-s oklevelet nem ad).

Elméleti és gyakorlati részből áll.

Az elméleti vizsgán tételt húznak, ami alapján számot adhatnak az elméleti ismeretek elsajátításának szintjéről.

A gyakorlati vizsgán a tanuló a manuális teljesítményeken kívül az értékelésnél figyelembe kell venni az elméleti ismeretek alkalmazási képességének szintjét is.

A vizsga módja:

Az elméleti vizsga az iskola nevelőtestületéből álló 3 tagú vizsgabizottság előtt történik. A vizsgabizottság elnöke az intézmény vezetőségéből kerül ki. A gyakorlati vizsga a szakmát tanító szakoktató, valamint az intézmény igazgatója által megbízott személy jelenlétében történik.

A vizsga időtartama:

- Szóbeli vizsga max.: 15 perc
- Gyakorlati vizsga max. :30 perc

A vizsgák időpontja: A tanév utolsó két hete.

27. A tanuló felvételével és átvételével kapcsolatos szabályok

Az a gyermek, tanuló létesíthet tanulói jogviszonyt az intézménnyel, aki számára a Hajdú-Bihar Megyei Szakértői Bizottság az érvényes szakvéleményében a véleményben meghatározott tanévtől az intézményünket jelölte ki a szakmai alapidokumentumunkban meghatározott iskolatípusba és osztályfokba.

- A szakértői vélemény hatályba lépésétől számított 5 napon belül a szülő köteles gyermekét beíratni az intézménybe.
- A beiratkozás elmulasztása esetén a hatályos jogszabály szerint kell eljárunk.
- A tanulók átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van, üres férőhely megléte és érvényes szakértői vélemény esetén.
- Ha a tanuló iskolát változtat, akkor az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata a tanuló nyilván tartása.
- Az értelmileg akadályozott és tanulásban akadályozott gyermek iskolai teljesítményét jól megalapozza az időben elkezdett, szakszerű korai fejlesztés, gyógypedagógus által végzett képességfejlesztés, óvodai nevelés és iskolai életmódra történő felkészítés.

27.2. Az értelmileg akadályozott gyermek iskolai felvételének időpontjára elvárható,:

- beszéddel, vagy non verbális jelekkel képes legyen a kapcsolatteremtésre és birtokolja a kommunikációs készség minimális jeleit,
- képes legyen részt venni szociabilitása, alkalmazkodása alapján csoportos foglalkoztatásban, csoporttársa közelségét elviselje, ne legyen ön- és közveszélyes magatartása,
- legyen együttműködő önkiszolgálásban,
- képes legyen fizikai hely- és helyzetváltoztatásra.
- 9. évfolyamra központi felvételi eljárás útján kell jelentkezni, érvényes szakértői véleménnyel és szakértői intézmény kijelöléssel is kell rendelkeznie.
- Más intézményből: - más szakmai modult igazoló 12. évfolyamról szóló vég bizonyítvánnyal.

28. Elsősegélynyújtási alapismeretekkel kapcsolatos iskolai tervek

A törvényben megfogalmazott, és a többségi iskolákban alkalmazott, elsősegély-nyújtási alapismeretek oktatása intézményünkben -tanulóink speciális állapota miatt- más hangsúlyt kap.

Az elvárható követelmény: a balesetveszélyes helyzetek felismerése,

- balesetek megelőzésére törekvés,
- vészhelyzetben a segítségkérés begyakorlott formáinak alkalmazása.

28.1. Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

Fejleszteni a beteg, a sérült, más fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit.

Felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

28.1.1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

105

28.1.1.1. értelmileg akadályozottak intézményegységében egészségtan tanterv részeként, 7-8. évfolyamon „Összhangban a környezettel: az egészség megőrzése” című fejezet kiegészítéseként. A szaktanár a védőnő által összeállított óravázlat segítségével kéri számon a tanultakat. Az intézményben valamennyi testnevelés, valamint életvitel és természetismereti tantárgy előkészítésekor megtörténik a figyelemfelhívás és az alapvető balesetvédelmi szabályok megismertetése, illetve folyamatos gyakoroltatása. Önkéntes jelentkezés formájában, tanórán kívüli csoportfoglalkozáson, vöröskeresztes szakkörön, tanfolyamon való részvétellel.

28.1.1.2. Tanulásban akadályozott tanulók iskolájában:

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanírási órákon belül (osztályfőnöki, biológia- és testnevelésóra, életvitel órák) és délutáni csoportfoglalkozásokon, valamint a vöröskeresztes szakkör keretein belül valósul meg. Ezt a feladatot segít megoldani az iskolaorvos és a védőnő is.

II. Az intézmény iskolai helyi tantervei:

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI. Korm. rendelet módosítása A 2020. NAT-hoz igazodó tantervi szabályzók

5/2020.(II.31.) számú EMMI rendelet

- Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8 évfolyam)
- Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8 évfolyam)

53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet

- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10 évfolyamának közismereti kerettanterve

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve

11.4.5.1 Agyagtárgykészítő készségfejlesztő iskola kerettanterve

11.4.5.17. Textil –és fonalmentő készségfejlesztő iskolai kerettanterv

11.4.5.7. Irodatechnikai eszközök használata készségfejlesztő iskolai kerettanterv

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

- 3. melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez-A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatása
- A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének-oktatásának 2020. irányelvei

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Értelmileg akadályozottak általános iskolája	Tantárgy	1. évfolyam		2. évfolyam		3. évfolyam		4. évfolyam		4. évfolyam	
						Felső tagozat		2022-2023		2023-2024	
		Heti évfolyam	Évi	Heti évfolyam	Évi	Heti évfolyam	Évi	8. évfolyam Heti 2022-2023	Évi	8. évfolyam Heti 2023-2024	Évi
A nevelés-oktatás-fejlesztés területei és irodalom	Kommunikáció	5 ⁽⁺¹⁾	180	4	180	4	144	4	144	4	144
	Olvasás-írás	4 ⁽⁺¹⁾	72	4 ⁽⁺¹⁾	72	4 ⁽⁺¹⁾	108	4 ⁽⁺¹⁾	144	4 ⁽⁺¹⁾	144
Matematika	Számolás-mérés	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	2	72	3 ⁽⁺¹⁾	108
Történelem és állampolgári ismeretek	Társadalmi ismeretek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	107
Egyéb	Önkiszolgálás	2	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	-	-	3 ⁽⁺¹⁾	108	4 ⁽⁺²⁾	144	3 ⁽⁺¹⁾	108
	Játékra nevelés	2	72	2	72	2	72	3 ⁽⁺¹⁾	108	2	72
Természet-tudomány és földrajz	Környezeti ismeret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás-alakítás	3	108	3	108	2	72	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	180	5	180	5	180	5	180	5	180
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen:		24		24		24		26		25	
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció		3		3		3		3		3	
Összesen:		27		27		27		29		28	

1. A választott kerettanterv által meghatározott óraszámok tantervi hálója

2021-2024. tanév

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4	144	4	144	5	180	5	180	4	144
	Olvasás-írás	4	144	4	144	4 ⁽⁺²⁾	144	4 ⁽⁺²⁾	144	4	144
Matematika	Számolás-mérés	3	108	3	108	3	108	3	108	3	108
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36	1	36	1	36	2	72	1	36
	Hon és nép-ismeret	-	-	-	-	1	36	-	-	-	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36
	Életvitel és gyakorlat	4 ⁽⁺²⁾	144	4 ⁽⁺²⁾	144	3	108	5 ⁽⁺²⁾	180	3	108
Természettudomány és földrajz	Környezet-ismeret	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ⁽⁺¹⁾	72	2	72	2	72	2	72
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás-alakítás	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	1	36	1	36	1	36
Testnevelés és egészség- fejlesztés	Mozgásnevelés	5	180	5	180	-	-	-	-	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	5	180	5	180	5	180
	Osztályfőnöki(közösségi nevelés)	1	36	1	36	1	36	-	-	1	36
Összesen:		28		28		30		31		30	
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció		3		3		4		4		4	
Összesen:		31		31		34		35		34	

Készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyam óraterve Műveltségi terület	Tantárgy	9. évfolyam		10. évfolyam	
		Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	5	180	5	180
Matematika	Számolás-mérés	5	180	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ⁽⁺¹⁾	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72
	Ábrázolás-alakítás	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	3 ⁽⁺¹⁾	72	3 ⁽⁺¹⁾	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	180	5	180
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	36	1	36
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	144	4	144
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	36	2	36
Összesen		34		34	
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció		4	144	4	144
Összesen		38		38	

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyam óraterve Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam		12. évfolyam 2022-2023		12. évfolyam 2023-2024	
		Heti		Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	108
Matematika	Számolás-mérés	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ^(0,5)	72	2 ⁽⁺¹⁾	72
Társadalmi környezet	Etika	-	-	1	36	-	-
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem	1	72	1	72	1	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	180	5	180	5	180
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	36	1	36	1	36
Közismeret összesen		12		13		12	
Gyakorlati tevékenység	Irodatechnika	6	1584	6	1584	6	1584
	Textil-fonalmentés	8		8		8	
	Agyagtárgy készítés	8		8		8	
Összesen		34		35		34	
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció		5	180	5	180	5	180
Összesen		39		40		39	

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

		5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8.évfolyam 2022-2023	8.évfolyam 2023-2024
--	--	-------------	-------------	-------------	-------------------------	-------------------------

Autizmus spectrum zavarral élő értelmi- leg akadályozott tanu- lók általános iskolája A nevelés-oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	Alsó tagozat									
		1. évfolyam		2. évfolyam		3. évfolyam		4. évfolyam 2022-2023		4.évfolyam 2023-2024	
		Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4	180	4	180	4	144	4	144	4	144
	Olvasás-írás	3 ⁽⁺¹⁾	72	3 ⁽⁺¹⁾	72	3	108	3	144	3	144
Matematika	Számolás- mérés	2	108	2	108	2	108	2	72	2	108
Történelem és ál- lampolgári ismeretek	Társadalmi ismeretek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egyéb	Önkiszolgálás	2	108	2	108	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakor- lat	-	-	-	-	3 ⁽⁺¹⁾	108	4 ⁽⁺²⁾	144	3 ⁽⁺¹⁾	108
	Játékra nevelés	3 ⁽⁺¹⁾	72	3 ⁽⁺¹⁾	72	2	72	3 ⁽⁺¹⁾	108	3 ⁽⁺¹⁾	72
Természet- tudomány és föld- rajz	Környezet- ismeret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás- alakítás	3	108	3	108	3 ⁽⁺¹⁾	72	3 ⁽⁺¹⁾	72	3 ⁽⁺¹⁾	72
Technológia	Digitális kultú- ra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	180	5	180	5	180	5	180	5	180
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen:		24		24		24		26		25	
Egészségügyi és pedagógiai célú ha- bilitáció és rehabilitáció		10		10		10		11		11	

111

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

		Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	5 ⁽⁺¹⁾	144	5 ⁽⁺¹⁾	144	5	180	5	180	5	180
	Olvasás-írás	4	144	4	144	4 ⁽⁺²⁾	144	4 ⁽⁺²⁾	144	4 ⁽⁺²⁾	144
Matematika	Számolás-mérés	3	108	3	108	3	108	3	108	3	108
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36	1	36	1	36	2	72	1	36
	Hon és nép-ismeret	-	-	-	-	1	36	-	-	-	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36
	Életvitel és gyakorlat	3 ⁽⁺¹⁾	144	3 ⁽⁺¹⁾	144	3	108	4 ⁽⁺¹⁾	180	3	108
Természettudomány és földrajz	Környezet-ismeret	2 ⁽⁺¹⁾	72	2 ⁽⁺¹⁾	72	2	72	2	72	2	72
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás-alakítás	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	1	36	2 ⁽⁺¹⁾	36	1	36
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	180	5	180	-	-	-	-	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	5	180	5	180	5	180
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	36	1	36	1	36	-	-	1	36
Összesen:		28		28		30		31		30	
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció		11		11		12		12		12	
Összesen:		39		39		42		43		42	

112

Autizmus spektrumzavarral és enyhe intellektuális képességgzavarral élő tanulók órahálója 2022-2023-as tanév alsó tagozat					
Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam 2022/2023	4. évfolyam 2023/2024
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7 ⁽⁺¹⁾	7	7
Matematika	4	4	4 ⁽⁺¹⁾	4	4
Etika	1	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	2	2 ⁽⁺¹⁾
Ének-zene	2	2	2	2	2
Vizuális kultúra	3 ⁽⁺¹⁾	3 ⁽⁺¹⁾	2	3 ⁽⁺¹⁾	2 ⁽⁺¹⁾
Digitális kultúra	-	-	1	1	1
Technika és tervezés	2 ⁽⁺¹⁾	2 ⁽⁺¹⁾	1	2 ⁽⁺¹⁾	1
Testnevelés	5	5	5	5	5
Összesen:	24	24	24	27	25
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció	10	10	10	11	11
Heti órakeret összesen	34	34	34	38	36

Autizmus spektrumzavarral és enyhe intellektuális képességgzavarral élő tanulók órahálója

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

2022-2023-as tanév felső tagozat					
Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam 2022/2023-as tanév	8. évfolyam 2022/2023-as tanév
Magyar nyelv és irodalom	5 ⁽⁺¹⁾	5 ⁽⁺¹⁾	5 ⁽⁺¹⁾	5 ⁽⁺¹⁾	5 ⁽⁺¹⁾
Idegen nyelv	-	-	2	2	2
Matematika	4	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-	-
Természettudomány	3 ⁽⁺¹⁾	3	5	5	4
Földrajz	-	-	-	-	2
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1	
Ének-zene	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	2 ⁽⁺¹⁾	2 ⁽⁺¹⁾	2 ⁽⁺¹⁾	2 ⁽⁺¹⁾
Testnevelés	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1	1
Összesen:	28	28	30	30	31
Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció és rehabilitáció	11	11	12	12	12
Heti órakeret összesen:	39	39	42	42	43

2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszámok tantervi hálója 2021-2024. tanév.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók órahálója az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret Hon- és népismeret	1	1	1	0
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

A 2020/2021-es tanévtől 1. osztálytól felmenő rendszerben bevezetésre kerülő tantárgyak/óraszámok:

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret: Magyar nyelv és irodalom +1, Matematika +1	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók 5 – 8. évfolyam órahálója

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv /angol	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állam- polgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret Hon- és népismeret	2	2	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30
A 2020/2021-es tanévtől 5. osztálytól felmenő rendszerben bevezetésre kerülő tantárgyak/óraszámok:				
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv /angol	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Természettudomány	2	3	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret: Etika +1, Digitális kultúra +1	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

Dr. Molnár István EGYMI Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény tanulásban
akadályozott tanulók órahálója

Tantárgy		Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom		7	7	6	7	4	4	4	4
Matematika		4	4	3	4	4	4	4	4
Idegen nyelv		-	-	-	-	-	-	2	2
Történelem		-	-	-	-	2	2	2	1
Állampolgári ismeretek		-	-	-	-	-	-	-	1
Hon- és népismeret		-	-	-	-	1	-	-	-
Etika / Hittan		1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret		-	-	1	1	-	-	-	-
Term. ism.	Fizika - Kémia	-	-	-	-	-	-	1	1
	Biológia	-	-	-	-	1	2	2	2
	Földrajz	-	-	-	-	1	1	2	2
Ének - zene		2	2	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra		2	2	2	2	2	2	1	1
Digitális kultúra		-	-	1	1	1	1	1	1
Technika és tervezés		1	1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés		5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra		1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	2	2	2	2	2
Rendelkezésre álló óra- keret		24	24	24	25	28	28	30	30
Habilitációs rehabilitá- ciós órakeret		2	2	2	2	2	2	2	2

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

**Dr. Molnár István EGYMI Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény értelmileg
akadályozott tanulók órahálója**

Műveltségi terület	Tantárgy	Évfolyam							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés	2	2	2	23	4	4	22	
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika / Hit és erkölcs-tan	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás - alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	--	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	--	-	-	-	5	5
Osztályfőnöki óra		-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlati ismeretek	-	-	2	2	2	2	2	2
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	23	3	2	2
Rendelkezésre álló órakeret		24	24	24	25	28	28	30	30
Habilitációs /rehabilitációs órakeret		2	2	2	2	2	2	2	2

II.1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei:

A nevelőtestület az alábbi elvek szerint választja meg az iskolában használt tankönyveit:

- legyen minősített NAT kerettantervhez kompatibilis
- igazodjon a helyi tanterv követelményeihez, tartalmához
- legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű, időtálló, jól olvasható és jól áttekinthető
- tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek
- a tankönyvekhez lehetőleg feladatlap vagy munkafüzet tartozzon a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése érdekében
- a készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatáshoz, a pedagógiai programban foglaltak megvalósítását szolgáló, a tankönyvjegyzékben nem szereplő könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, digitális ismerethordozók is beszerezhetők tankönyv helyett
- az évfolyamok könyvét néhány példányban a könyvtárban kell megőrizni az esetleges tankönyvhiány pótlására és a tanév közben érkező új tanulók miatt
- a szakmai munkaközösség véleménye alapján történjen
- a döntéshozatal előtt szükséges a szülői munkaközösséggel egyeztetni az egyes évfolyamok tankönyveit.

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- a tankönyv tartalmában, információban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanulók szükségleteihez,
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon,
- a tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetők legyenek,
- pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv, a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,

- azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveikhez illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak.
- a programcsomagok alkalmazásához szükséges tankönyvek választása.
- figyelembe kell venni a kompetenciafejlesztést segítő taneszközöket

Az évfolyamok tartóstankönyveit az iskolai könyvgyűjteményben kell megőrizni. A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoz.

A „4/2017. (IV. 10.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet módosításáról” értelmében iskolánk minden tanulója a tankönyvek ingyenes igénybevételeire jogosult.

II.2. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A **középsúlyos értelmi fogyatékos** tanulók nevelés, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés – oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat. - ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmai a Nat. műveltségi területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

- Anyanyelv és kommunikáció,
- Társadalmi környezet,
- Életvitel és gyakorlati ismeretek,
- Természeti környezet,
- Művészetek,
- Informatika,
- Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a.) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni,
- b.) környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni,

c.) fejlődjenek szociális és kommunikációs képességeik, megfelelően tudják azokat használni,

d.) ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek azt alakítani is.

Mindezekben céltudatra és az egyéni sajátosságaihoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

Az autizmus spektrumzavarral rendelkező tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározható közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok.

A Nat. kiemelt fejlesztési feladatai, műveltségi területei esetünkben is alkalmazhatóak a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat. szakaszaihoz rendelt fejlesztési feladatok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, az intelligenciát és a nyelvi képességeket kell figyelembe venni. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervünkben és az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük. A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint.

Kulcskompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók intézményében:

Különös hangsúlyt kap:

- az önálló életvezetés,
- a munka világába való beilleszkedés

Anyanyelvi kommunikáció

- beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett- alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszéd állapotának figyelembe vétele mellett) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a nyelvet funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Idegen nyelvi kommunikáció

- egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel.

A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, játékos. Az európai unió országai által megfogalmazott, a NAT-ban alapvető célként meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók szegregált intézményben megvalósuló nevelési formáiban is fontos nevelési- oktatási elvárásként jelenik meg.

124

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztése során elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), továbbá a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet). A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikus feladatokhoz használja fel a társadalmi lét különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegség megelőzési és környezeti ismereteinek bővítése.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabad idő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

Szociális kompetencia segíti az enyhén értelmi fogyatékos tanulót abban, hogy megtalálja helyét, feladatát a családi és társadalmi munkamegosztásban. Felkészül a közügyekben való aktív részvételre.

Az állampolgári kompetencia – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási- tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképeség lényege a kreativitás fejlesztése. Az eredetiség és ötletgazdaság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, nagy szerepe van benne a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

Hatékony, önálló tanulás

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, a számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen a tanuló az önálló ismeretszerzésre. Tudjon segítséget, tanácsot, információt kérni. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

II.3. Mindennapos testnevelés

- A mindennapos testnevelést, a heti 5 mozgásnevelés illetve testnevelés óra keretében szervezzük meg, a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó tartalmai szerint.
- A mindennapos testnevelés megjelenik a tanórák részeként, a tanórákba beépítve, valamint a tanórák közötti szünetek részeként játékos egészségfejlesztő testmozgás szervezésével.
- A könnyített testnevelés megszervezése a kötelező tanórai foglalkozásokon történik, differenciált feladatadással.
- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknak lehetőségük van iskolai sportköri foglalkozásokon való részvételre, amely úszásoktatás keretében valósul meg, heti két alkalommal.
- Az autista spektrumzavarral rendelkező tanulók számára állatasszisztált terápiával egybekötött mozgásfejlesztés történik.

II.4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztásának szabályai

A tanulók számára biztosítjuk az értelmi korlátozottságuk figyelembe vételével a választhatóság lehetőségét felkínálni, esélyegyenlőséget biztosítani.

A tanulók egyéni képességeinek figyelembe vételével a választás lehetőségét felkínálása első sorban a foglalkozásokon, tanórákon belül történik.

Választható foglalkozások elsősorban a szabadidőt érinti: szakkörök tekintetében.

A választható foglalkozásokra való felvételt igényfelmérés, jelentkezés, szülői támogató nyilatkozat bekérésével valósul meg.

II.5. Pedagógusválasztás szabályai:

- Intézményünkben a tanulók fejlesztése felmenő rendszerben történik, biztosítva a személyi állandóságot.
- A pedagógusválasztás az intézményvezető jogköre.
- Évfolyamonként egy osztály, vagy több évfolyamból álló összevont osztályok indítására van lehetőség a meglévő személyi feltételek, valamint a tanulói létszám miatt.
- A gyógypedagógus valamennyi tantárgy tanítására képesített.
- A tantárgyfelosztás elkészítésénél a pedagógusok egyéni többlet képességei, képzettségei figyelembevételével történik.

II.6. Esélyegyenlőség biztosításának elvei:

- az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása
- diszkriminációmentes oktatás-nevelés
- akadálymentesítés
- befogadó, toleráns légkör
- esélyteremtés
- támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása
- hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása

II.7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

A tanulók tanulmányi munkája ellenőrzésének, értékelésének rendszere, módszerei, visszacsatolási eljárások

Iskolánkban a tanulók teljesítményének értékelése specifikus. Teljesítményük gyakran ingadozó, nem a valós tudást tükrözi, mert verbalitásuk rossz – esetleg nem is értékelhető –, az emóciók nagymértékben befolyásolják.

Objektív értékelés ezért csak folyamatos információgyűjtéssel lehet, mellyel ellenőrizhetjük a tanulók személyiségének fejlődését az oktatásban való előrehaladását.

II.7.1. Az információszerzés módszerei:

- megfigyelés,
- mérések
- feladatlapok,
- gyakorlati tevékenységek,
- szituációs gyakorlatok,
- versenyek.
- témazáró dolgozatok
- házi feladat elvégzése
- szóbeli feleletek
- órai munka

Elvünk:

- a legkisebb teljesítmény vagy a teljesítményre tett erőfeszítés se kerülje el figyelmünket,
- minél gyakrabban éljünk a pedagógiailag pozitív értékeléssel, ez pozitív motivációként is hat,
- az értékelés során a tanulók egyéni képességeit, az abban bekövetkezett változást vesszük alapul.

II.7.2. Az értékelés célja:

- a tanuló ismereteinek feltérképezése,
- a tanuló értékelése, minősítése,
- a rehabilitációs és egyéni fejlesztési terv alapja,
- visszajelzés a szülőnek, az iskolának a tanuló előrehaladásáról, a hiányosságokról.

II.7.3. Az értékelés szempontjai:

- a tanuló önmagához viszonyított fejlődése,
- a tanuló ismeretanyaga a kerettantervhez viszonyítva,
- a képességek minőségi és mennyiségi változása,
- az ismeretek elsajátítása,
- a tanulók szociális viselkedésének alakulása,
- a tanulónak az iskolai követelményeken túlmutató tudása, más tevékenységekben megmutatkozó képességei.

II.7.4. Az értékeléssel kapcsolatos valamennyi pedagógusi feladatok:

- a tantárgyi követelményrendszer egységes értelmezése,
- folyamatos ellenőrzés, értékelés alkalmazása,
- objektív, ugyanakkor segítő szándékú és nevelő hatású értékelés,
- az értékelés rövid időn belül kövesse az értékelt teljesítményt.

II.7.5. Az értékelés módja:

- Havonta minimum egy érdemjeggyel értékeljük tanulóinkat a KRETA rendszerbe rögzítve,
- 1. osztályban és a 2. osztály első félévében szöveges minősítés félévkor és évvégén
- Numerikus minősítést 2. osztály tanév végétől alkalmazunk, minden tantárgyból, havonta érdemjeggyel, évvégén osztályzattal.
- Az értelmileg akadályozott és súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók értékelésének egyik fontos eszköze, a nevelőtestület döntése alapján, a Pedagógiai Analízis és Curriculum, Strassmaier Fejlődési skála, Vineland Szociális érettségi skála, Tarc teszt, Informális autizmus specifikus tárgyi mérések.

A szociális és személyiségfejlődés méréséhez a Pedagógiai Analízis és Curriculum módszert alkalmazzuk, amely segítségével részletes képet kapunk az értelmileg akadályozott gyermek tudásáról és hiányáról. Az évenkénti felmérések ráirányítják figyelmünket azokra a területekre, ahol nem érünk el fejlődést, vagy kiemelkedő a fejlődés. Az egyéni fejlődés íve mellett összehasonlíthatjuk az osztály/ csoportba járó tanulók eredményeit is. P.A.C.1. 6-16 éves korú tanulók fejlődését mérő eszköz segítségével, valamint a P.A.C.-2 módszerrel, amely a serdülő értelmileg akadályozott és az enyhe és határeset szinten lévő értelmi sérült fiatalok számára készült. Az S/P.A.C.2 a súlyos értelmi fogyatékkal élő tanulók számára készült.

- **Strassmaier Fejlődési skálát alkalmazzák az óvodás gyermekek, a kollégium és napköziotthonban lévő tanulók képességeinek méréséhez.** A fejlődési skála öt területet vizsgál, ezek: önellátás, finommotorika, nagymozgás, nyelv/beszéd és a gondolkodás/érzékelés. A kapott diagram grafikusan ábrázolja a gyermek aktuális életkorához viszonyított elmaradást a mért területeken. A profil-lap pedig meghatározó dokumentuma a gyermekek egyéni fejlesztési tervének. Jól mutatja, hogy a fejlesztés során mely területekre kell nagyobb hangsúlyt fektetni.

- **Vineland Szociális érettségi skála alkalmazásával.** A skála nyolc kompetenciakörhöz kapcsolódó szociális érési folyamatot vizsgáljuk: az általános önkiszolgálást, az étkezési önkiszolgálást, az öltözködési önkiszolgálást, az önirányítást, az elfoglaltságot, a kommunikációt, a helyváltoztató mozgást és a szocializációt. Ez utóbbi terület tárgya elsősorban a személyközi kapcsolatok alakulását érinti. Az életkor előre haladásával bizonyos kompetenciák megjelenésének, illetve fejlettségének eltérő szerepe lehet. A skála szerkezetét tekintve horizontális elrendezésű, hiszen életkori övezetenként eltérő kompetencia-tartalmak határozzák meg a szociális alkalmasságát.
- **A TARC-módszert értelmileg akadályozott és súlyosan sérült gyermekek részére dolgozták ki,** pszichodiagnosztikai eljárásként alkalmazható. A nevelés és fejlesztés céljából fontos képességekről és készségekről nyújt „pillanatnyi” képet. A módszerrel 4 viselkedési terület vizsgálható: a mindennapos tevékenység, ezen belül a szobatisztaság, mosakodás, étkezés, a ruházat használata, a motoros ügyesség, ezen belül a finommotoros képesség, nagymotoros koordináció, a kommunikáció, ezen belül beszédmegértés, nyelvhasználat, és a szociális magatartás, ezen belül a megfigyelt viselkedés.

. II.7.6. Kompetencia alapú felmérés területei:

- **Önkiszolgálás** alatt értendő a tanuló korának, képességeinek függvényében elért önállóság – szobatisztaság, kulturált étkezés, tisztálkodás, öltözködés, közlekedés, baleset és betegség megelőzés területen elért fejlettség foka az önállóság megfelelő szintjein.
- **Kommunikáció** alatt értendő a tanuló korának és képességeinek függvényében elért beszédmegértési foka, verbális és nem verbális kommunikációja (beszédképtelenség esetén), milyen módon és mértékben tud közölni szóban esetleg írásban, rajzban, jelekkel. Mennyire tud tájékozódni térben, időben, számok, mennyiségek körében.
- **Szocializáció** alatt értendő szűkebb és tágabb környezetében (család, iskola, utca, étterem, mozi, stb.) a tanuló korának és képességeinek függvényében elért viselkedési színvonal, a közösségben történő beilleszkedés, együttműködés, feladatvégzés. Részvétel és viselkedés játékokban, tanulásban, munkában. Mennyire képes részt venni munkában, az önállóság foka. az udvariasság, kapcsolattartás szintje. Közlekedésben, vásárlásban tanúsított viselkedése, önállóságának foka.
- **Tevékenység** alatt értendő korának és képességeinek függvényében elért fejlődés az anyagok megmunkálása, alakítása (kismesterségek) során. Nagymozgásokhoz kötődő tevékeny-

ségek. (testnevelés, sport, tánc, munkatevékenység) Szabadidős tevékenységek során tanúsított aktivitása, feladathoz, munkához való viszonya.
(mennyire önálló, feladatvégzés közbeni pontossága, kitartása, tempója).

II.7.7. Félévzáró értékelés:

A tantárgyi teljesítményt 1. osztályban, 2. osztály első félévében szöveges minősítéssel 3-12. osztályban osztályzattal összegezzük.

Szöveges minősítés:

kiválóan megfelelt	(5)
jól megfelelt	(4)
megfelelt	(3)
gyengén felelt meg	(2)
nem felelt meg	(1)

Osztályzatok: 3-12. osztályban minden tantárgy esetében

jeles	(5)
jó	(4)
közepes	(3)
elégséges	(2)
elégtelen	(1)

Tanév végén a tanulók bizonyítványt kapnak – a fent jelölt szöveges minősítéssel, illetve osztályzattal értékeljük tanulmányi munkájukat, fejlődésüket.

A kiemelkedő tanulói teljesítményt nevelőtestületi dicsérettel, oklevéllel és/vagy tárgyi jutalommal jutalmazzuk.

A tanulók ellenőrzése, értékelése az autista tagintézményben

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel:

Az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését.

A tanulók személyiségfejlődésének, szocializációs mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzés.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak.
Az autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek felmérése, megfigyelés.

II.8. A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei:

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik.

Jellemzői:

- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Pontosan feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.

Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban:

- Első évfolyamtól a második félévéig a szöveges értékelés a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelő lapokon történik.
- A második évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét érdemjegyekkel fejezzük ki, amelyek az osztálynapló, értékelő napló részébe kerülnek bejegyzésre.

Első évfolyamon félévkor és tanév végén, a második évfolyamon félévkor a minősítés formái:

kiválóan megfelelt, (5)
jól megfelelt, (4)
megfelelt, (3)
felzárkóztatásra szorul. (1-2)

Második évfolyam év végétől érdemjegyekkel osztályozunk, melyeket a naplókba és a törzslapokba is bejegyezzük:

5 jeles,
4 jó,
3 közepes,
2 elégséges,
1 elégtelen.

Második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer – érdemjeggyel értékeljük. Tanév közben - év eleji, félévi és év végi - felmérők alapján is értékelünk. Problémás eseteknél jegyzőkönyv is készül.

Tanév végén minden évfolyamon szummatív értékelést alkalmazunk, kivéve azon tanulókat, akik a követelmények teljesítéséhez egy évnél hosszabb időt igényelnek, vagy mentességet kaptak.

II.8.1. Az értékelés célja:

- Az értékelés és minősítés a tananyagban való előre haladásról szolgál tájékoztatásul.
- Sérülés- specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információ értékű.
- A konkrét azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, és az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.
- A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikerebb.
- Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.
- Az ismeretek számonkérését megnehezíti, hogy a gyermekek többsége nem beszél, illetve a nyelvet nem kommunikációs céllal használja, illetve a legtöbb gyermek esetében a beszédértés szintje alulmarad a beszédprodukcióval szemben. Ezért meg kell teremteni a lehetőséget arra, hogy a tanuló cselekvéses úton számolhasson be tudásáról, amiről jegyzőkönyv készül.
- Az ellenőrzés értékelés alapvető módszere a folyamatos megfigyelés, a félévi és az év végi eredmények értékelése, azok rögzítése. A gyermekek fejlődését az év során folyamatosan figyelemmel kísérjük.

II. 9. A magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt fejlesztés minimális követelményeit teljesítette, illetve a képességei és készségei szinten tarthatók.
- Megfelelőnek tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el.

- Az évfolyam követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő is rendelkezésre állhat – a hatályos jogszabályok alkalmazásával. Ebben az esetben az évfolyam 1 tanéve 1 félévnek számít.

Az értékelés legfontosabb jellemzőinek tekinthető, hogy döntően nem kritérium – orientált egyénre szabott és folyamatos

II.9.1. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók értékelése.

134

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók mérésének és értékelés módszerei:

- Megfigyelés
- A mérések a gyógypedagógus által egyedileg kidolgozható feladatsorokkal is megtörténhetnek. Ezt az alkalmazás előtt a nevelőtestülettel véleményeztetni kell
- TARC / STRASSMEIER fejlődési skála, mint mérőmódszer alkalmazása

A TARC módszer és Walter Strassmeier által kidolgozott készség szint-felmérő lapok.

A méréseket időpontja: tanév elején és végén.

Értékelés:

Félévi és év végi írásos értékelés elvei a tanuló haladásáról:

- Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit
- Kerüljön bele javaslat az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására

A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egy példányát a haladási naplóhoz kell csatolni.

Az értékelést erre központilag kiadott nyomtatványon kell elvégezni.

II.10. Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

- A tanítás-tanulási folyamat alapformája az osztálykeretben történő tanítási óra.
- A hagyományos osztálykeretben való tanítási folyamat a tanítási órák részeként egyre több alkalommal alakul át differenciált csoportmunka szervezeti formává.

- A rehabilitációs- rehabilitációs tanórák számát osztályonként a köznevelési törvényben meghatározott számban, az órarendbe beépítve végezzük csoportbontásban.
- A több évfolyamból álló, azaz összevont osztály évfolyamokra történő bontása eltérő tantárgyak és órakeretek, eltérő tartalom miatt a tanév indításával egyidőben a tantárgyfelosztás elkészítése és a fenntartó engedélyezésével történik.
- A tanuló annyi rehabilitációs tanórán vesz részt, amennyit a fogyatékosságából eredő hátrányok csökkentése igénybe vesz, amelyet a tanuló terhelhetősége enged. A tevékenység a gyermekek képességeinek, a fejletlen vagy sérült funkciók feltérképezésével, a rendelkezésre álló diagnosztikus adatok, vizsgálati eredmények értékelésével indul. A fentiek ismeretében fejlesztési terv készül, melynek célja a gyermek fejlettségi szintjéhez, fejlődési üteméhez alkalmazkodó fejlesztési stratégia kidolgozása.
- Rehabilitációs órák szervezését a tanulók szükségletei határozzák meg egyéni, vagy kiscsoportos formában 1-3 tanuló részvételével.

II.10.1. Az iskolai csoportok szervezése

A tanulócsoporthoz szervezésénél figyelembe vesszük az egyes évfolyamok tanulói létszámát. Első évfolyamon lehetőség szerint ragaszkodunk az önálló szervezésű osztályokhoz. Ezt nem csak a gyereklétszám, hanem az alapozó jellegű ismeretátadás is indokolja. A további évfolyamokon összevont osztályokban folyik a nevelő – oktató munka, mivel egy-egy osztályfokon alacsony a tanulói létszám.

136

- iskolánkban összevont tanulói csoportokat szervezünk, így lehetőség szerint élünk a csoportbontás alkalmazásával, hogy az egyes évfolyamokon több közvetlen tanóra legyen.
- a tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) tanulót az iskolai osztály létszámának számításánál kettő gyermekként, tanulóként kell számításba venni
- az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) tanulót az iskolai osztály létszámának számításánál három gyermekként, tanulóként kell számításba venni
- összevont osztályokat szervezni legfeljebb négy iskolai évfolyamból lehet, tanév közben osztályt összevonni nem szabad
- az összevonásokat az egyes évfolyamokon tanulók kis létszáma indokolja, az összevonások szervezésénél a következő szempontokat vesszük figyelembe:
 - biztosítva legyen az arányos létszám elosztása
 - integrálás.

II.11. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

II.11.1. Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvés orientált tevékenység

- Minden rendelkezésünkre álló módszerrel elősegíteni a tanulók és az intézményünk dolgozóinak egészségének védelmét, az egészség fejlesztését, és az eredményes tanulást.
- Törekszünk az egészség megvédésére, megedzésére, visszaszerzésére vonatkozó közérthető, de tudományos ismeretek átadására, az egészségvédő lehetőségek sokoldalú bemutatására.

- Együttműködést alakítunk ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők, és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen
- Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének

II.11.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

Az intézményünkben tanuló gyermekeknél - behatárolt tanulási lehetőségeik miatt – a környezet-tudatos szemlélet kialakítása több éven keresztül a teljes tanulmányi időt magába foglalva folyamatos gyakorlás által sajátítható el.

- A fogalmi gondolkodás hiánya vagy nehezítettsége miatt gyermekeinkkel viselkedési formákat tudunk elfogadtatni, ezért a környezeti nevelés példamutatáson, példakeresésen, gyakorlati szituációk megismerésén, helyzetgyakorlatok alkalmazásán, tevékenységek végzésén alapszik.
- A környezetismeret tantárgy tananyaga magába foglalja az ismeretanyag koncentrikus bővülését, abban az ütemben, ahogyan gyerekeink képesek azt elsajátítani.
- Az ismeretanyag elsajátításán kívül nagy hangsúlyt helyezünk az állandó természeti környezetben való sokoldalú megtapasztalásra is.
- Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, amely során a tanulókat felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.
- A környezeti nevelés kifejleszti a szándékot és a képességet a környezet aktív megismerésére.
- Felkelti az igényt és képessé tesz a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására, a problémák megkeresésére, okainak megértésére.
- Összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatokat megértésére, a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

II.11.3. Alapelveink:

- Környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- Tolerancia és segítő életmód
- Tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés

- Az egészség és környezet összefüggései

- Értékvó magatartás kialakítása
- Érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- A létminőség választásához szükséges értékek és viselkedési normák

II.11.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításának elvei:

- Megkülönböztetés mentes oktatás-nevelés
- akadálymentesítés
- befogadó, toleráns légkör
- esélyteremtés
- támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása
- hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása

II.12. Az esélyegyenlőség biztosításáért feladataink:

- Biztosítjuk azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai neveléséhez szükségesek.
- Az iskolázás teljes tartalmában – szükségleteiknek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban, terápiában részesülnek tanulóink.
- Változatos tanulásszervezési formákkal és korszerű módszerekkel biztosítjuk, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben érvényesüljön a differenciált, egyéni fejlesztés.
- Témahét szervezésével, projektmódszer alkalmazásával segítjük a gyakorlatközpontú és alkalmazható tudás megszerzését, biztosítjuk a tevékenységközpontú tanulást.
- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, azon tanulók számára, akik magántanulónként teljesítik tankötelezettségüket, megszervezzük egyéni megsegítésüket, hogy saját tempójukban haladhassanak.
- Olyan valóságos tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhetsz és a közvetlen vizsgálódásokból juthat el a tanuló az ismeretek képi, majd absztrakciós szintjéhez.

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

- Sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel, gazdag feladattárral biztosítjuk a tevékenységközpontú tanítási- tanulási folyamatot (egyes tantárgyakhoz kötődő készség- és képességfejlesztést, a tevékenységek bővülő körét).
- A tanuló szükségletének és a szülők igényének megfelelően teljes ellátást biztosítunk: ügyelet, oktatás, étkeztetés, fejlesztő terápiák, napközi, tanulószobai ellátás, szakkörök, klubok, tehetséggondozás.
- A tanítás-tanulás folyamatában a mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva megértetjük, gyakoroltatjuk az egészség megővésének fontosságát.
- Képességeik függvényében bevonjuk tanulóinkat az iskolai élet szervezésébe, szervezeteik (osztályközösség, diákönkormányzat) működtetésébe, jogaik gyakorlásába, kötelezettségeik értelmezésébe, teljesítésébe.
- Az iskolai gyermekvédelmi tevékenységet úgy működtetjük, hogy a szociális hátrányokból eredő különbségeket csökkentjük, együttműködve a különböző segítő szervezetekkel, szolgálatokkal.
- Egyéni differenciált fejlesztéssel hatékonyabbá tesszük társadalmi integrációjukat

II.12.1. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

II.12.2. A magatartás értékelésének elvei

A tanulói magatartás értékelésének, minősítésének alapelvei:

- a pedagógiailag pozitív értékelés a magatartás pozitív vagy negatív vonatkozásaira úgy mutasson rá, hogy a továbbhaladás, a javítás útját is megmutassa, a tanulók számára megerősítést, motiválást jelentsen,
- az értékelés a tanuló számára érthető legyen, a pedagógus segítőkészségét bizonyító légkörben hangozzon el,
- a reagálás, az értékelés a lehető legrövidebb időn belül kövesse a változást ezzel is erősítve annak a gyermek személyiségfejlődésére gyakorolt hatását,
- azt a tanulót, aki példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez, az iskola nevelőtestületi dicséretben részesítse, jutalmazza,
- az értékelés a tanuló önmagához képest mutatott fejlődésének minden jelére terjedjen ki, azt kövesse nyomon,

II.12.3. Az értékelés, minősítés követelményei:

Alsó tagozatban:

- a tanuló magatartásában mutasson fejlődést,
- a legszűkebb közösségét fogadja el,
- társait ne zavarja,
- ráhatással legyen bevonható a munkába.

Felső tagozatban:

- társait ne zavarja,
- képességeinek megfelelően vegyen részt a közösség életében, munkájában,
- a közösség szabályait tartsa be,
- a tanuló magatartásában, szorgalmában mutasson fejlődést,

II.12.4 Az értékelés, minősítés formái:

- Tanulóink magatartásának értékelése a tanév során szóban elhangzó értékelést, reagálást jelent.
- A tanév végén a tanulók bizonyítványukban írásban, szöveges értékelést kapnak magatartásukról.
 - o példás
 - o jó
 - o változó
 - o rossz

II.12.5. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

- Tanulóink speciális állapota miatt a szorgalmat nem értékeljük az értelmileg akadályozott tanulók, az autizmus spektrumzavarral rendelkező és a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében.
- A tanulók tanuláshoz való viszonyát az egyéni fejlődési lapon összefüggő szöveges értékeléssel végezzük. (bizonyítványba nem vezetjük be)

Tanulásban akadályozott esetében:

példás: annak a tanulónak a szorgalma, aki a tanulmányi munkában a tőle telhető leg
jobb eredményre törekszik.

Többlet feladatokat vállal, amelyet megbízhatóan precízen végzi el

Jó: annak a tanulónak a szorgalma, aki a tanórákon figyel, a házi feladatot elvégzi,
órákra lelkiismeretesen felkészül, de többlet feladatot nem vállal.

Változó: annak a tanulónak a szorgalma, akinek a munkája ingadozó, szétszórtság, jellemzi

Hanyag: annak a tanulónak a szorgalma, aki fegyelmezetlenül dolgozik, megbízhatatlan a
munkája. Kötelességeit gyakran elmulasztja. Érdektelenség jellemzi, legalább egy tan-
tárgyból elégtelen osztályzatot ért el.

II.12.6. A jutalmazás iskolai elvei:

Az a tanuló, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez – a pedagógus, az iskola dicséretben részesíti, jutalmazza.

A tanév során a tanuló minden kiemelkedő teljesítményét dicsérettel, jutalommal értékelni kell.

A jutalmazás, dicséret időpontja: azonnali, tanév végi

A jutalmazás módja:

egyéni

- tankerületi igazgatói dicséret
- polgármesteri dicséret
- intézményvezetői
- osztályfőnöki dicséret,
- szaktanári dicséret, jutalom,
- nevelőtestületi dicséret
- oklevél,
- könyv, tárgyjutalom

csoportos

- kirándulás
- nyári tábor
- külső programok, stb.

A jutalmazásra javaslatot tehet az

- osztályfőnök,
- szaktanár
- nevelőtanár

II.12.7. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény szorgalom minősítési

elvei

Szorgalom

- motiváltság
- feladattudat fejlettsége
- türelem, kitartás a feladatvégzésben
- megbízhatóság és a teljesítés igényessége.

143

II.12.8. A Kalkuttai Teréz Anya Tagintézmény jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Jutalmazás és a büntetés két egymást kiegészítő nevelési módszer. Jelenti a gyermek tevékenységének értékelését, a társadalmi-nevelői célok szempontjából jelent ösztönzést, motiválást, a helyes megismétlésére, a helytelen elkerülésére. A Köznevelési törvény 58 §-a szabályozza a tanuló jutalmazását, fegyelmi és kártérítési felelősségét.

A példamutató közösséget csoportos jutalomban kell részesíteni. Ez lehet:

- írásbeli dicséret (oklevél),
- tárgyi jutalom,
- kirándulás,
- táborozás,
- színházlátogatás,
- iskolagyűlésen példaként állítani a közösség elé.

A jutalmazás fokozatai:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret

A jutalmazás alapja

- kimagasló tanulmányi eredmény,
- közösségért végzett munka,
- kiemelkedő sportteljesítmény,
- példamutató magaviselet,
- minden olyan tevékenység, amely az iskola hírnevét öregbíti.

Büntetés

- helytelen magatartásért,
- az iskolai házirend súlyos vagy ismételt megsértéséért.

A büntetés fokozatai:

- szóbeli figyelmeztetés,
- **szaktanári**, osztályfőnöki szóbeli, írásbeli figyelmeztetés, **osztályfőnöki** intés, rovás,
- igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás.

A szülőt erről írásban értesíteni kell!

Ha a tanuló olyan súlyos vétséget követ el, melynek következtében jelenléte a közösségre káros, veszélyes, akkor a diákönkormányzat bevonásával fegyelmi eljárás indul ellene. A fegyelmi tárgyalásról jegyzőkönyvet kell felvenni.

Az egyes büntetési fokozatok a tantestület döntésével – súlyos vétség esetében – átugorhatók.

II.13. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az a tanuló, aki a Hajdú-Bihar Megyei Szakértői Bizottsága által kiadott szakértői véleménye alapján kijelölt intézményként a Dr. Molnár István EGYMI szerepel, továbbá vagy

- Szeregált intézményben fejleszthető középsúlyos értelmi fogyatékos,
- Súlyos és halmozott fogyatékkal élő
- Szegregált intézményben fejleszthető enyhe értelmi fogyatékos
- Szegregált intézményben fejleszthető autizmus spektrumzavarral rendelkező tanuló
- Az állandó tartózkodási helye, lakcíme Hajdú – Bihar Megye településén található.

A tanuló felvételét elutasítani férőhely hiányában lehet.

- A tanuló felvételére, átvételére a tanév folyamán bármikor lehet, amennyiben érvényes szakértői bizottság szakvéleményével rendelkezik.
- Az általános iskolai tanulmányokat befejezett tanuló a készségfejlesztő iskolába való jelentkezése a központi középiskolai felvételi rendszeren rendelkezései az irányadók.

II.14. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

145

Sajátos pedagógiai módszereink jegyei:

- Befogadó, elfogadó
- Cselekvésorientált, cselekvésbe ágyazott
- Egyéni képességekre épített
- Egyéni fejlődést biztosító
- Sérülésspecifikus,
- Fokozatos, Apró lépésekre bontott: lépésről lépésre
- Keretjellegű
- Rugalmas
- Differenciáló

Speciális módszereink:

- Kooperatív: cselekvő tanulási forma, amely az együttműködési képességeket is fejleszti: kommunikációt, felelősség vállalást,
- Projekt módszer: Az ismeretanyag feldolgozását gyakorlati problémák köré csoportosítjuk, a tanuló egyéni képesség struktúrájának figyelembevételével. A tanuló alkotó részese a tanítási folyamatnak.
- Meixner olvasás -írás tanítási módszer:

Minél több érzékszerv bevonásával történő betűtanulás (látás-hallás-mozgás),. Speciálisan csoportosított betű sorrend. Késleltetett írás tanítása. Fokozatosság, ismétlés, kis lépésekben haladás

A betűtanítás hármas asszociációs kapcsolatának kialakítása (akusztikus, vizuális, beszédmotoros) és annak konzekvens betartása a tanulás során sokoldalú asszociatív megerősítésként szolgál.

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

A Ranschburg - féle homogén gátlás kialakulásának megelőzése is komoly szempont az oktatás folyamán. A gondolkodás merevségének (rigiditásának) elkerülése, megelőzése a cél. Nagy hangsúlyt fektet a gyermek pszichés, önbi-zalmi megerősítésére.

- Montessori pedagógiájának adaptációja:

Manipulatív tapasztalatgyűjtésen alapuló képességfejlesztés. Rugalmas tanu-lásszervezés, folyamatos differenciálás.

Praktikus ismeretek nyújtása, adaptív viselkedés kialakítása

- Tér-idő szervezés

Az autizmussal élő gyermekeknek nehézséget jelent a térben és időben való tájékozódás, ezért fontos, hogy megszervezzük számukra a térbeli és időbeli tevékenységeket. Ezt szolgálja a napirend és a tanterem térbeli elrendezése.

- Vizuális kulcsingerek alkalmazása, melyek választ adnak a következőkre:

- A napirend (tér-idő struktúra) mit, hol, mikor, meddig, miért?
- A munkarend: hogyan jutok a feladathoz? mi a sorrend? meddig tart a fel-adat?
- A munkaszervezés: hogyan végezzem el a feladatomat?

- Egyéb vizuális segítségék:

- Viselkedési szabályok (szempontkártyák, szabályfüzetek)
- Jutalmazáshoz (zsetonrendszer)
- Kommunikációs helyzeteket segítő kártyák
- Választó táblák
- Tankönyvben, füzetben vizuális promptok

II.15. Szociális-kommunikációs készségek fejlesztése során használt módszerek

- Szociális történetek

Célja a szociális megértés fejlesztése, ellátja az autizmussal élő személyt a megfelelő szociális információval.

- Elmeolvasás tanítása

Segítségével fejleszthető az autizmussal élő emberek számára nehézséget jelentő másik ember érzelmeinek, gondolatainak, szándékainak a megértése, vagyis az elmeolvasás képességének tanítása.

- Napló, Én könyv: egy adott személyről szóló információ gyűjtemény
- Alternatív és Augmentatív kommunikációs eszközök a kommunikáció megsegítésére: PECS- Kép kártyacsere módszer, kommunikátorok
- ELA- Mindennapi tevékenységek fényképsorozat

A beszédértés, beszédhasználat fejlesztésére, egy adott esemény egymást követő lépéseinek felismerésére, a passzív szókinccs egy részének aktívvá tételére, a mindennapi életben előforduló beszédaktusok begyakorlására, az általánosítás elősegítésére, a többi ember mentális állapotainak azonosítására, saját élmény megosztására, önkontroll, látható tulajdonságok azonosítására

- Babzsák Fejlesztő Program alkalmazása. Ez egy játékos, szociális-kommunikációs készségeket fejlesztő program, ami átmenetet jelent az egyéni- és csoportos foglalkozás között. Célja, hogy pótolja a sérült szociális- és kommunikációs készségeket jól átlátható, érthető környezetben, egyértelmű szabályok alkalmazásával, a hagyományos „babzsák” eszköz használatával.
- Beszélgetőkör vagy babzsákos módszer: Irányított beszélgetések, vélemények, benyomások, érzelmek megosztása, megfogalmazása. Konfliktus helyzetek feloldásának technikái.

II.15.1. Informatikai képességfejlesztés, tehetséggondozás

Az informatikai eszközök és ismeretek mindennapi életünk szerves részévé váltak. Egyre több az olyan diák, aki – az otthoni számítógépet már használva – a számítógép használatának ismeretével már rendelkezik. A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása azonban nagyon eltérő, leginkább a legalapvetőbb funkciók ismeretére szorítkozik. Azonban az érdeklődés, az eszköz használata utáni vágy szinte valamennyi tanulóra kiterjed. Elengedhetetlen a differenciálás, a speciális foglalkozás a nagyobb tehetséget mutató tanulókkal, hogy a tájékozottabbak legyenek, új ismereteket szerezhessenek.

148

Napjainkban már nem kérdés, hogy szükséges-e a számítógép az iskolákban; ehelyett azt kell figyelembe vennünk, hogy mikor és milyen célra érdemes használni a hatékonyabb oktatás-nevelés érdekében.

A számítógép, mint a tanuló tevékenységére azonnal reagáló eszköz, lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, a tehetségekkel és a lemaradókkal való különleges foglalkozásra. Alkalmas a különböző tantárgyakhoz kapcsolódó ismeretanyag tárolására, az ebből való információnyerésre; oktatójátékokra, növelik a tanulók kreativitását, tágítják látókörüket, sokoldalú gondolkodásra nevelnek. A figyelmet az alapismereteken túli kapcsolatokra is ráirányítják.

Törekvésünk, hogy a tanulók képességeiknek, érdeklődéseiknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek. A nevelő és oktató tevékenység során figyelembe vesszük a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát, segítsük a tanuló képességének, tehetségének kibontakozását, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkózását tanulótársaihoz.

Mindennapjainkból tudjuk, hogy a számítógépnek nagy motiváló ereje van, segítségével könnyebb bevonni a gyermekeket a munkába. Sokoldalú fejlesztést eredményez valamint megóvhatjuk őket a kudarcélménytől is. Tanulóink nem azért tanulnak másképp, mert ők kivételek, hanem mert lehetőségük nyílik arra, hogy másképp tanuljanak. Célunk megteremteni a módot a másképp tanulásra, az informatikaórákhoz kapcsolódó tehetséggondozásra, valamint felzárkóztatásra.

Ugyanígy fontos feladat a tehetséges tanulók felkészítése versenyekre. Támogatni és buzdítani kell a gyerekeket arra, hogy mérjék össze tudásukat társaikkal..

Mindezen elképzelések megvalósítására megfelelő alkalom lehet az informatikai képességfejlesztés és tehetséggondozás. Tudjuk – és tapasztaltuk is –, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, játékosan, örömmel tanulhatnak a gyerekek ebben a pedagógiai környezetben.

II. 15.2. Komplex mozgásfejlesztés- Alapozó terápia

Az alapozó terápia egy komplex, mozgásfejlesztésen alapuló (u.n. motoszenzoros típusú) idegrendszer fejlesztő terápia, mely során a gyermekeknél lehetőség adódik újraindítani az emberi fejlődéstani mozgássorozatot, így a gyermeket a terápia során igen magas fokú mozgásügyességig juttatható el. Ezzel a mozgásfejlesztési gyakorlatsorral tud az alapozó fejlesztő hatni az emberi agyban a beszéd működéséért (olvasás, írás) felelős területekre is. A terápiás fejlesztés során a mozgásalap kiegészíthető fejlesztő pedagógiai módszerekkel (idő, tér, emlékezet, hallás- és beszédészlelés-fejlesztés, stb.).

Ez a terápia hatásos (5-16 éves korig):

- Megkésett vagy/és hibás, akadályozott beszédfejlődésnél (diszfáziák)
- Kiejtési hibával, pöszeséggel küzdő gyermekeknél.
- Diszlexiánál, alaki diszgráfiánál= olvasás és/vagy írásgyengeségnél.
- Azoknál az organikus eredetű túlmozgásos (hypermotil)- figyelemzavaros gyermekeknél, akiknél oxigénhiányos károsodás keletkezett.
- Fejlődésben, érésben elmaradt óvodásoknál.
- Enyhe fokú értelmi fogyatékossgal élő gyermekeknél
- Minden olyan gyermeknél, aki mozgásügyetlenségben szenved bármilyen okból.

Tanulóink mindamellott, hogy enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékossgal, tovább halmozott fogyatékossgal élnek, a fent említett tünetek valamelyike is nagy számban előfordul. A 120 órás képzés elvégzésével lehetőségünk nyílt arra, hogy team munkával, esetmegbeszélésekkel, közös együttműködéssel az intézmény keretein belül is képessé válunk az állapotfelmérést meghatározó vizsgálat elvégzését követően kiscsoportos vagy akár egyéni formában is megkezdeni tanulóink egyénre szabott fejlesztését, mely hozzájárulhat állapotuk javulásához. Ugyan maga a terápia nem feltétlenül intellektuális képességzavarral küzdő gyermekek számára lett kidolgozva, mégis a megcélzott korosztály a mi intézménytípusunkban is meghatározó. A tanult ismereteket és elemeket szükséges a sajátos nevelési igényű tanulók ezen típusaihoz adaptálni, az elemeket kisebb egy-

ségekre lebontani. Lehetőségünk adódik az egyes felmerülő kérdéseket a végzett pedagógusainkkal együtt megbeszélni, a megfelelő megoldást megtalálni. Cél, hogy az adott tanulócsoporthoz illeszkedő, egyénre szabott foglalkozásmintákat és tervezeteket dolgozzunk ki a jövőbeli, mindennapokba beágyazott kiscsoportos fejlesztések hatékonyságához.

II.15.3. Komplex művészetterápia

A természet alapvetően nyugtató, lazító, új perspektívákat nyitó hatású. A természettől elszakadt ember számára a művészetterápia segít a fantázia, a kreativitás, ezeken keresztül a belső tudattalan (természetből gyökerező) világ mozgósításában.

A Katarzisz Komplex Művészetterápia módszer célja a külső és belső természet közötti kölcsönhatás, „lelki anyagcsere” létrehozása által a lelki egyensúly megteremtése. A módszer a természet lélekre gyakorolt hatását emeli ki, a kettő közötti analógiára épít. Az érzések és a lelkiállapot megjelenítését az adott évszakra és annak hónapjaira való hangolódás, szimbolikus üzenetük meghallása, és az azt kiemelő zene és mese segíti elő. Cél, hogy a résztvevők elinduljanak az érzés, érzelmek felé. A gondolatokból az érzés, élmény és intuíció irányába, a tapasztalati tudás felé.

A ráhangolódás a természet körforgására elevenen tartja a lelki életet. Az évkör archetípusainak és ünnepeinek átélése segíti a testi-lelki egyensúly helyreállítását, ami magában rejti az önmagunkon való túllépést, a teljességélményt.

A Katarzisz Komplex Művészetterápia első tematikai egysége az évszakok, hónapok váltakozására történő ráhangolódást segíti elő, ami mozgásba hozza a lelki dinamikát, aktiválja a személyiség fejlődését. A terápiás folyamat tekinthető úgy is, mint a bentről (belső világból kiindulva) kifelé, majd kintről (külső világ megfigyeléséből és beépítéséből) befelé tartó kölcsönhatás elősegítése. E mozgás által létrejövő lelki anyagcsere a rekreáció és az egészségmegőrzés alapfeltétele.

A ráhangolódás a mindig változó külvilágra, az évszakokra, ünnepekre az alkotói folyamatban való részvétel. Ezt a ráhangolódást a foglalkozásokon az asztalon elhelyezett természeti tárgyakon túl az évszakra jellemző vers, mese, zene és a terapeuta felvezető szövege (*népi hagyományok, jelesebb ünnepek lelki üzenete*) segíti elő. Utóbbiak az érzelmeken keresztül a belső világra hatnak, ezáltal indul meg egy lelki áramlás külső és belső természet között. Ez a folyamat hozzájárul az egészségmegőrzéshez, a lelki újjászületéshez, gyógyuláshoz.

Az ember a természettel összehangolt cselekedetei által képes összhangban élni önmagával és a világgal. A természet ciklusai hosszabbtávú mintát is adnak, akár egész életünk szakaszaira is. Az

évszakok, hónapok változásaira épülő tevékenységek a régi időkben egyben rituális cselekedetek is voltak.

Az év körforgása az emberi élet egészét, illetve annak egy-egy évét is mintázza, hiszen minden évben hoz búcsút (élménytől, történetből, életszakasztól) és új lehetőségeket (érzések, kapcsolatok, képességek) is.

A módszer a lelki dinamika aktiválódását célozza, melybe az egész személyiség bevonódik. Ez készíti elő a változást, ami az elmúlást is magába foglalja, és krízisként élhetjük meg, mely diszharmónia-érzéssel is együtt jár. Az új életlehetőségekhez vezető utak megnyílását szükségszerűen szenvedésnyomás előzi meg. A korábbi életérzés, életmód, lelki struktúra fellazul, hogy új harmónia születhessen.

Kiemelt feladatok, célok a foglalkozások során:

- A résztvevők önkéntes alapon végzik a feladatokat.
- Elmélyült légkör biztosítása.
- Folyamatos pozitív megerősítés.
- Személyiségfejlesztés, önismeret.
- Látási, nyelvi önkifejezés elősegítése.
- A teljes személyiség, társas kapcsolatok indirekt módon fejlődnek.
- Fejleszti többek közt az önértékelést és kreativitást, képzeletvilágot, figyelemösszpontosítást.
- Fejleszti a kezűgyességet, asszociációs képességet.
- Képzőművészeti alkotások, zenei, komolyzenei művek megismerése gazdagítja a személyiséget.
- Képzőművészeti technikák megismerésének elősegítése.
- Ünnepek szerepének megismerése, természet tematikus vizsgálata.

II. 15.4. Zenei alapú komplex művészetpedagógia " Kokas- módszer"

Kokas-módszerben a zene, a mozgás, a dramatizálás, a mesélés, a képi ábrázolás összefüggő, alkotó tevékenységei egyaránt megtalálhatóak. Célja az aktív zenebefogadás az önkibontakoztatás, amely elősegíti a gyermek személyiségfejlődését. A játékos zenei foglalkozásnak az alapja az

ének, a mozgás, a komolyzene hallgatás, mely során a gyermekek zenéhez kapcsolódó egyéni megnyilvánulásai jutnak felszínre.

A „módszer” túlmutat a zenei képességfejlesztésen. Komplex személyiségfejlesztés is egyben, mely terápiás hatású lehet. Hallási-, mozgási-, látási-, nyelvi önkifejezés segíti elő a szellemi fejlődésüket a gyerekeknek. A Kokas-pedagógia módszertani elemei szabadon, de mégis strukturáltan vannak jelen. Belső logikája finoman, észrevétlenül szövődik a tanórákon, vagy tanórán kívüli tevékenységeken. Az alkotás öröme, szabadsága és a szerető figyelem jellemzi ezeket a foglalkozásokat.

A módszer alapelve az egyén tisztelete. A zene befogadását, a zenei elmélyülést spontán mozdulatok segítik. Ezekből mozdulatkompozíciók, megjelenítések születnek, melyeket a gyermekek egyénileg vagy szabadon választott társakkal alkotnak. Az éneklés örömeinek köszönhetően, valamint a zenéhez kapcsolódó mozgás során kialakul a kreativitás, az önkifejezés biztonsága és a kapcsolatteremtő képesség. A foglalkozások alatt elhangzó daloknak a magyar népdal az alapja. A komolyzene, az énekes játék, a tánc és a vizuális ábrázolás változatos világát ismerhetik meg a gyerekek. Az értékes és változatos komolyzenei, vagy egyes népi kultúrákból vett zenei részletek többszöri meghallgatása lehetőséget nyújt az egyre ismerősebben csengő hangok alatt a teljes átváltozásra. A zene egyes rezdüléseinek belső átélése segít a gyerekeket képzeletük világába repíteni, ahol sokszor megtörtént, vagy csupán áhított, feldolgozott vagy feldolgozatlan történeteket megjelenítve azok feszültsége oldódik, vagyis a gyerekek „kijátsszák magukból” a belső feszültséget okozó eseményeket. Erős személyiségformáló hatása is van.

A Kokas-foglalkozások szenzoros integrációs élményt is lehetővé tesznek. Fontos szerepe van az érintésnek, a mozgásnak és mozgatásnak, a hallásnak és hallgatásnak, a saját test megélésének és a másik testhez való alkalmazkodásnak. A személyhez szóló énekek, a foglalkozásokon megélt egyéni, belső képek és a csoport saját történetei, élményei aztán képi (pl. festés, rajzolás) és szóbeli feldolgozásra kerülnek. Ezáltal az élmények megragadhatóvá, közölhetővé válnak, és elmélyülnek, magasabb idegrendszeri szinteken szerveződnek tovább. A Kokas-pedagógia komplex pedagógiai módszer, mely egyaránt hatással van a gyermek és a pedagógus személyiségére. A Kokas módszer érzékeny a foglalkozásokat vezető személy szabadságára, egyéniségére ugyanúgy, mint a gyermekek sokszínűségére is.

Kiemelt feladatok, célok a foglalkozások során:

- A résztvevők önkéntes alapon végzik a feladatokat.
- Vidám, felszabadult légkör biztosítása.

- Folyamatos pozitív megerősítés.
- Személyiségfejlesztés, önismeret.
- Hallási-, mozgási-, látási-, nyelvi önkifejezés elősegítése.
- A gyermek teljes személyisége, társas kapcsolataik és önkifejezésük is indirekt módon fejlődik.
- A játékos zenei foglalkozás észrevétlenül fejleszti többek közt a gyermekek ritmusérzékét, mozgáskoordinációját, önértékelését és kreativitását, képzeletvilágát, figyelemösszpontosítását.
- Fejlesztik a gyermekek zenei hallását és dallamalkotó improvizációját.
- Népdalok, komolyzenék megismerése, ismereteik gyarapítása is elmaradhatatlan része a foglalkozásoknak.

II. 15.5 Állatasszisztált oktatás kutyásterápia

Az állatasszisztált foglalkozások mindig az élményeken alapulnak.

A kutyásterápia a szoros ember-állat közti kötődést használja fel a fejlesztés integrált részeként.

Az állat a tanulót minden síkon megszólítja: - érzelmi, -szociális, - motoros, -kognitív. Komplex fejlesztést tudunk megvalósítani a kutyás foglalkozások keretében. Az érzékelés-észlelés, figyelem, kommunikáció, nagymozgások, valamint finommotorika területein túl fejlődik az énkép, éntudat, és a szociális képesség.

Állatasszisztált pedagógia (AAE): Osztálytermi interakciókra, tanórai feladatokra specializálódott alkalmazás, vagyis a tanórán konkrétan az előírt tananyag elsajátítását elmélyítést segítik az állat bevonásával végzett feladatok által. A tanulók motivációja nő a tanórák alatt, figyelmük tovább fenttartható.

Állatasszisztált terápia (AAT): Összetettebb formája a kutyával végezhető interakcióknak. Ebben az esetben az a cél, hogy a gyógypedagógus segítségével, a terápia meghatározott idejét követően a résztvevő érzelmi, fizikai, kognitív vagy szociális állapotában pozitív változások következzenek be. Az állatasszisztált foglalkozások történhetnek egyéni és csoportos formában is.

A gyakorlat azt bizonyítja, hogy a tanulók nyitottabbá, nyugodtabbá válnak a kutya mellett, kommunikációt kezdeményeznek környezetükkel, frusztrációjuk enyhül, vagy meg is szűnik. A kutya a tanulók motiválásának fő eleme, hatékonyabbá teszi a fejlesztéseket.

A terápiás és pedagógiai foglalkozások minden esetben team munkát igényelnek. A foglalkozások mindig kiscsoportos formában valósulnak meg, egy csoportfoglalkozáson 6-9 fő vesz részt maximum.

A foglalkozásokon alkalmazott gyakorlat csoportok:

- A kapcsolatteremtő- készség, a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése, aktív és passzív szókincs gyarapodása, a kezdeményezőkészség növelése
- Szomatikus és taktilis ingerek adása
- Vizuális-taktilis integrációt fejlesztő játékok
- Taktilis, vizuális, akusztikus ingerekre adaptált motoros válasz kialakítása
- Vizuális követésre irányuló feladatok
- Finommotorikát fejlesztő játékok
- Vesztibuláris egyensúly ingerlése
- Kognitív fejlesztés
- Szociális interakció fejlesztése

Kiemelt feladatok, célok a terápia során:

- A résztvevők önkéntes alapon végzik a feladatokat.
- A foglalkozás során folyamatos a pozitív megerősítés, nincs rosszul elvégzett feladat.
- Minden foglalkozás sikerélménnyel zárul.
- Vidám, felszabadult légkör teremtése.
- Folyamatos motiválás, a kutya, mint motivációs társ jelenléte a terápiákon.

- Önindított mozgások elősegítése, spazmus oldása, relaxáció, izomlazítás a kutya segítségével.
- Kezdeményezzen és tartson fent kontaktust a kutyával, a segítőkkal, a terapeutával, társai-val.
- Fejlődjön a kommunikáció, a kifejezőképesség.
- Aktív – passzív szókincs bővítése.
- Ismeretek gyarapítása az állatokról, felelős állattartásról, használt eszközökről, tapasztalati, élményszintű tanulás menjen végbe a terápia során.
- Önismeret, magabiztosság fejlesztése, kooperáció fejlesztése a kutyával, felnőttekkel, társakkal.

Fontos cél a fejlesztéseken túl

Ismeretek gyarapodása az állatokról, felelős állattartásról, tapasztalati, élményszintű tanulás.

Önismeret, magabiztosság fejlődése, kooperáció fejlődése a kutyával, felnőttekkel, társakkal.

Állatvédelem elméletének és napi gyakorlatának népszerűsítésében legfontosabb célcsoportunk a gyermekek!

A gyermek-, illetve a fiatal korosztály felelős állatvédelmi szemléletének megalapozása, erősítése rendkívül nagy jelentőségű. Az állatok és viselkedésük megismerése, különösen az ember közelében élő háziállatokra vonatkozóan a városi és vidéki környezetben élő gyerekek számára igen fontos. A korszerű szemléletformálás és a felelős állattartás alapelveinek megismerése a vidéki gyerekek számára is újdonságot és előnyt jelent. Az ismeretek megszerzése általános iskolás korban felkészíti a tanulókat az állattartással kapcsolatos problémákra, veszélyhelyzetek elhárítására és a felelős állattartás elveinek betartására. Az állatokkal való bánásmódban jól informált gyerekek a családban is terjeszthetik a felelős állattartás elveit.

II.16. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

II.16.1. Értelmileg akadályozott

tanulóinak mentális képességeiről, tanulási folyamatuk sajátosságairól más fejezetek bővebben tájékoztatnak, ezért itt nem térünk ki rá bővebben. Az értelmileg akadályozott gyerekek, fejlesztése, tanítása, különösen a „kulturtechnikák” esetében igen lassú tempóban, alapos előkészítéssel, apró lépésekben, sok segítséggel, cselekvésbe ágyazva, optimális szemléltetéssel és folyamatos motivációval történik.

Ennek ellenére nagyon kis részük jut el arra a szintre, hogy az írást eszközként használja. Ebből következően a számonkérésnek inkább a szóbeli, és gyakorlati formáját gyakoroljuk, mert esetükben ez ad helyes eredményt.

Természetesen az ismeretfeldolgozás folyamán, kellő előkészítés után használunk feladatlapokat, törekszünk az írásbeliség fejlesztésére, de a szóbeliség elsőbbséget élvez.

- Iskolánkban a tanulók írásbeli beszámoltatása a tanév eleji, a félévi és a tanév végi felmérésekre korlátozódik. Ez azonban semmiképpen sem hasonlítható az ép értelmű tanulók számonkéréséhez.
- Az adott szint követelményeinek megfelelően összeállított feladatlapok megoldását, hosszan tartó alapos gyakorlás előzi meg, analóg feladatokkal.
- A felmérőlapok megoldásához indokolt esetben segítséget ad a pedagógus, sőt arra is lehetőség van, hogy a tanuló egyéni foglalkozás keretében végezze el a felmérést.
- Szükség esetén speciális segítséget is alkalmazunk. A betűk és számok írására képtelen tanuló, szám- és betűkártya felragasztásával végzi el a feladatot.
- Az írásbeli felmérések értékelése a követelményeknek megfelelően történik, megjelölve, hogy a feladatot együttműködéssel, irányítással vagy önállóan végezte.
- A tanulók félévi és tanév végi osztályzatát csekély mértékben befolyásolja az írásbeli számonkérés. Funkciója inkább az, hogy az elkövetett hibák kijelölik a további fejlesztés irányát, támpontot adnak a fejlesztési program kidolgozásához. A tanuló minősítésének alapja, az egyéni állapotában történő fejlődés és a pozitív hozzáállás a munkához, teljesítményhez, társakhoz, felnőttekhez.

II.16.2. Az autizmus spektrumzavarral élő tanulók intézményegységében az írásbeli beszámoltatások formái:

Amennyiben a gyermek képességei lehetővé teszik, a tanuló írásban is számot adhat tudásáról a számára ismert formában.

Az írásbeli beszámoltatások elvei:

- Az egyéni képességek (pszichikai, autizmus specifikáció) figyelembe vétele,
- Az egyéni képességek szerinti idő biztosítása,
- Az egyéni képességekhez igazított inger szegény hely biztosítása,
- Szükség esetén szóbeli tanári támogatás adása,
- A feladat megoldásához szükséges speciális eszközök, tanórai segédletek biztosításának lehetőségének felkínálása.
- A lehetőségekhez mért sikerélmény biztosítása érdekében fokozatosan emelkedő nehézségű feladatsor felállítása
- Folyamatos értékelés, megerősítés biztosítása

II.17. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

II.17.1. A kollégiumban:

A délutáni foglalkozások során a tananyag gyakorlatba való átültetése, gyakoroltatása változatos eszközök, módszerek és eljárások segítségével megvalósul.

Az új tananyag feldolgozásához szükséges tapasztalatszerzést az iskolával szoros együttműködéssel segítik.

II.17.2. A napköziotthonban:

A délutáni tanulási tevékenységek a pedagógus irányításával és vezetésével történik. Az iskolában elsajátított ismeretek gyakorlása, rögzítése változatos pedagógiai módszerek, eszközök, eljárások és foglalkoztatási formák segítségével történik.

II.17.3. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok

meghatározása:

- A házi feladat a tanórán feldolgozott tananyag gyakorlását szolgálja
- Kiemelt elv: A tanuló terhelhetősége és képessége tükrében történjen.
- A tanuló képességeinek figyelembevételével történjen,
- Vegye figyelembe a tanuló otthoni tanulási feltételeit.
- A feladatok megoldásához a gyermek képességeihez mért magyarázat és segítség biztosítása szükséges.

158

II. 18. A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei:

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:

- aki a tantárgyi követelményeket az értékelési rendszerben meghatározott valamely fokon teljesítette,
- akinek a pszichés képességei fejlődtek, rendelkezik megfelelő kapcsolatteremtési képességgel, szociabilitásának fejlődésében előrelépés tapasztalható,
- aki a minimális követelményeknek nem minden területen tett eleget, de a differenciált oktató-nevelő munka eredményeként önmaga lehetőségeihez képest optimálisan fejlődött.

II.18.1. Az tanulók tovább haladásának sajátosságai értelmi akadályozottságukból eredően a következő:

- Magasabb évfolyamba léphet az az értelmileg akadályozott tanuló is, aki a kulturtechnikai tantárgyak követelményeit nem tudja teljesíteni, a csoport többségével nem képes együtt haladni. Ő egyéni vagy kiscsoportos formában, vagy csoporton belüli differenciált foglalkoztatás keretében, egyéni fejlesztési terv alkalmazásával kapja meg az állapotához igazodó fejlesztést.

Száma az iskola intézményvezetője – a tantárgyat tanító gyógypedagógus írásbeli javaslatára – felmentést adhat a kulturtechnikai tantárgyak értékelése alól.

II.19. Évfolyamisméltás:

Ha az első évfolyam követelményeit nem teljesítette, munkája előkészítőnek minősül, tanulmányait az első évfolyamon folytathatja.

- Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt.
- A 9. évfolyam megismétlését a szülő írásbeli kérelmére az intézmény vezetője egy alkalommal engedélyezheti a törvényi szabályozások figyelembevételével.
- Ha három vagy több tantárgyból nem felelt meg minősítést, vagy elégtelen osztályzatot kapott, a tanuló az évfolyamot megismételni köteles.
- Ha a tanuló mulasztása meghaladja a 250 órát és a nevelőtestület a tanuló érdekeinek figyelembevételével nem engedélyezi az osztályozó vizsgát, az évfolyamot megismételni köteles.

II.20. Egész napos iskolai program

Az intézményünk tanulói számára kollégiumi ellátást biztosítunk. A kollégiumunk segíti és kiegészíti az óvodában, általános iskolában, készségfejlesztő iskolában folyó nevelő-oktató tevékenységet, egyben szociális ellátást, biztonságot és érzelmi védeltséget nyújt hétfőtől péntekig tartó iskolaidőn túli időszakban.

A kollégiumi nevelés elveit és feladatait, értékeit a kollégiumi nevelési program tartalmazza.

Az értelmileg akadályozott tanulók számára a kollégium biztosítja az egésznapos iskolai feladatokat.

Az autista tagintézményben a délutáni foglalkozásokat egy fő gyógypedagógus irányításával a gyógypedagógiai asszisztensek végzik.

A tanulásban akadályozottak általános iskolájában a tanulók magas óraszám miatt a délutánba nyúló tanórai foglalkozásokat napköziotthonos pedagógus irányításával töltik a tanulók.

II.21. Boldog Iskola Program:

„A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára.”

Intézményünk a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény 2019/2020 tanévben pályázott a Boldog Iskola címre.

A pályázat egyik feltétele, hogy a boldogságórát vezető pedagógus/ pedagógusok vállalják, hogy 1 éven keresztül tartanak boldogságórákat legalább egy osztályban, az órákról készült gyermek-munkákat feltölti az boldogságóra honlapjára 10 hónapon keresztül a boldogságtémának megfelelően.

A következő tanévben a gyerekek etika órákon belül vesznek részt a boldogságórákon.

Az iskolai munkatervben feltüntetjük a Boldog iskola program felelőseit, a program és az ezzel kapcsolatos módszertani megbeszélések a munkaközösség munkatervében is megjelenik.

A sikeres pályázat másik feltétele a Boldogságprogram/ Boldog Iskola program megjelenítése az iskola pedagógiai programjában.

Célja - Olyan életmodell bemutatása, mely segíti a tanulókat abban, hogy az előttük álló kihívások, problémák megoldásához képesek legyenek a helyes utat kiválasztani és azon végig menni. - A lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget. Pozitív életszemléletre, toleranciára, egymás elfogadására nevelés.

Elvárt eredmények:

- fejlődik a tanulók személyisége
- segítséget kapnak a társadalomba való beilleszkedéshez
- képessé válnak az egészséges életmód kialakítására
- csökkennek a viselkedési és magatartási problémák
- segítséget kapnak az elfogadó, toleráns magatartás kialakulásához

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése

6. Megküzdési stratégiák

7. Apró örömek élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

II.22. A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Programja nyilvánosságra hozatalának helyei:

161

- közzétételi lista
- az intézmény honlapja: www.altisk-hb.edu.hu
- az intézmény könyvtára

II.23. Hatályba lépés, felülvizsgálat ideje:

A Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium Pedagógiai Program hatályba lép az elfogadást követő 2022. szeptember 01- től.

Hatályos addig az időpontig, amíg a nevelőtestület, a szülői közösség nem tartja szükségesnek, valamint a jogszabályi előírások azt nem indokolja.

A pedagógiai program felülvizsgálatának ideje: tanévenként.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓ-
GIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOL-
LÉGIUM
OM azonosító: 038512**

162

KOLLÉGIUMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. A kollégium működésének alapidokumentumai

- 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 2016. évi LXXX. módosítása
- Nemzeti Alaptanterv 2012. november 21.
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- 59/2013.(VIII.9.) EMMI rendelet a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az iskola pedagógiai programja és helyi tantervei

2. Bevezetés

Kollégiumunk a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola és Kollégium anyaintézményén belül működő egység, mely sajátos nevelési igényű - enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrumzavarral élő, valamint súlyosan-halmozottan sérült – gyermekek, tanulók nevelését-oktatását látja el, óvodás kortól egészen a készségfejlesztő iskoláig. A kollégium az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételeket biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak, ha a lakóhelyüktől távol tanulnak, mert a gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanulásuk csak ebben a formában oldható meg, testi – lelki egészségét veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni

körülmények miatt szükséges. Kollégiumi ellátás, nevelés - oktatás, értelmi fogyatékosok miatt sajátos nevelési igényű gyermekek esetén már az óvodai nevelés kezdetétől igénybe vehető.

A kollégiumi nevelés a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának figyelembevételével a kollégiumunk pedagógiai programja szerint folyik. Intézményünkben a kollégium munkarendjét úgy határozzuk meg, hogy alkalmazkodjék a gyermekek óvodai és a tanulók iskolai munkarendjéhez, az érintett intézményegységekkel szerves összhangban végezzük nevelő munkánkat.

Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a gyermekek, tanulók kollégiumi életét úgy szervezzük meg, hogy az a legoptimálisabb lehetőséget biztosítsa minden gyerek önmagához mért komplex személyiségfejlesztéséhez és többcélú intézményünk közös céljainak megvalósításához is. Olyan környezet kialakítására törekszünk, ahol megvalósul a nevelés-oktatás, valamint a gyermekekről, tanulókról való gondoskodás gyermekközpontúsága. Nevelőmunkánk során kiemelt hangsúlyt kap az erkölcsi normák elsajátíttatása, az esélyteremtés, a hátránykompenzáció, a tanulás támogatása, a tehetséggondozás, a pályaeorientáció, és nem utolsósorban a társadalmi beilleszkedésre, a kitartó munkavégzésre, munkavállalásra felkészítés.

A kollégiumi pedagógiai program a kollégium életének alaptörvénye, amely összhangban van az intézmény többi dokumentumával.

3. Jövőkép

Jövőképünket meghatározza a növendékeink sajátos nevelési szükségletei és egyéni sajátosságai, a kollégiumban lakó gyermekeink igényei, a pedagógiai alapelveink, a kollégiumi testület értékrendje, a gyógypedagógiai szemlélet és a nevelésfilozófiai beállítottság. Jövőképünkben olyan kollégium képe szerepel, mely megőrizve és továbbfejlesztve hagyományait, a társadalmi elvárásokhoz igazodva képes lesz megfelelni partnereink igényeinek, a folyamatos fejlesztési elvárásoknak, a kiszámítható, felhasználóbarát, gazdaságos működés igényének.

Intézményünk valamennyi dolgozója minden erejével, szakmai tudásával arra törekszik, hogy a tanulók szeretetteljes légkörben, következetes példamutató munkával emberségre, az alapvető erkölcsi normák szerinti életvitelre neveljen. Képességeiket figyelembe véve egyéni megsegítéssel és bánásmóddal, speciális fejlesztési és pedagógiai módszerek alkalmazásával felkészítse tanulóinkat a társadalmi beilleszkedésre. Fontosnak tartjuk az eredményes, színvonalas, hatékony nevelő-oktató munkához szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítását, az eredményes oktatási módszerek továbbfejlesztését, új módszerek alkalmazását. Intézményünk legyen ellátva modern tanítási eszközökkel, az innováció minden lehetőségeire legyen nyílt és befogadó.

4. Küldetésnyilatkozat

„Mindenki láthatatlan drágakövet rejt magában, akármilyenek született, s ezt csiszolni, formálni kell.”

(Marlo Morgan)

Kiemelten fontosnak érezzük kollégiumunk működése szempontjából egyrészt a hagyományos értékek megőrzését és továbbvitelét, különösen a tudás, a tanulás, a munka megbecsülését, a morális értékek képviselését, a nemzeti identitástudat alakítását, megerősítését, másrészt olyan új értékek formálását, mint a tolerancia, a felelősségtudat vállalása, együttműködés, empátia, integráció, esélyteremtés biztosítása, támogatása.

5. Helyzetelemzés

5.1 Tárgyi feltételek

Intézményünk kollégiumának befogadó képessége 72 fő. A kollégium az anyaintézmény épületének második emeleti folyosóján kapott helyet. A kollégium belső és külső környezete biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, a kollégisták biztonságát, kényelmét, megfelel az otthonosság általános kritériumainak. Megteremti - a jogszabályi előírásoknak megfelelően - a nyugodt tanulás, az önálló ismeretszerzés, a kulturális, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint a szakkörök működésének feltételeit. A kollégium gondoskodik a tanulók nyugodt pihenéséről, az egyéni visszavonulás lehetőségéről. Kollégiumunk az óvodával, iskolai egységgel egy épületben (különböző szárnyban) helyezkedik el. Hálóterem (nemenként elkülönítve), közös beszélgető terek (nappali) és tisztálkodásra kialakított helyiségek állnak a kollégisták rendelkezésére. A hálóterem 6 ágyasok, nem túl zsúfoltak. A délutáni

foglalkozások színterei az azonos szinten elhelyezkedő csoportszobák, ezen kívül a tanulók szabadon használhatják (pedagógusaik felügyeletével) az iskolai tornatermeket, informatika termet, konditermet, tankonyhát és az udvart. A rendelkezésre álló tereket igyekszünk családias hangulatban berendezni, otthonosabbá téve a tanulóink mindennapi életét. Tanulóink az intézmény földszintjén található ebédlőben fogyasztják el a napi háromszori főétkezést. Több mosógép is rendelkezésre áll a higiéniai szabályok és tisztaság védelmében. Az intézmény, és ezzel együtt a kollégium épületét parkosított zöld terület veszi körül, amely jó lehetőséget biztosít a szabadidős, egészségvédelmi, környezetvédelmi programoknak, munkatevékenységeknek.

5.2 Személyi feltételek

A kollégiumban a kollégiumi intézményegység-vezető irányításával éber ügyeletet ellátó éjszakás gyógypedagógiai asszisztens, ápoló és pedagógiai munkát segítő gyógypedagógiai asszisztens dolgozik. A pedagógiai tevékenységet a kollégiumi nevelőtanárok szervezik, irányítják.

A kollégiumban a nevelési feladatokat - az Nkt.-ben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező, pedagógus munkakörben foglalkoztatott - kollégiumi nevelőtanár látja el, aki

- a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzi munkáját,
- rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkezik,
- képes a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártas a különböző pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazásában, egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára,
- megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe,
- képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére,
- képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani,
- képes a konfliktusok eredményes kezelésére,
- munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A kollégium reggeli és esti rendjét, a gyerekek lehetőség szerinti önálló önkiszolgálási tevékenységeinek elvégzését gyermekfelügyelők, gyógypedagógiai asszisztensek és éjszakás gyermekfelügyelők biztosítják, akik a kollégiumvezető által készített beosztás szerint dolgoznak. Fontos, hogy munkájukat a kollégiumi nevelőtanárokkal és a délelőtti tanító gyógypedagógusokkal, pedagógusokkal együttműködve végezzék. Munkájukat a mindenkori munkaköri leírás és a kollégium vezetője által készített napi beosztás szerint önállóan szervezzék.

5.3 Tanulói összetétel

A kollégiumi ellátást igénybe vevő tanulóink 3-23 éves sajátos nevelési igényű, tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott, valamint autizmus spektrumzavarral élő gyermekek. A kollégiumba csak az a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat által kiállított szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű gyermek vehető fel, aki tanulmányi kötelezettségének intézményünk iskolai intézményegységében tesz eleget.

Az utóbbi években megfigyelhető, hogy tanulóink általános állapota, értelmi képességei romló tendenciát mutatnak, valamennyiük esetében pszichés funkciójuk egyéni mértékben és minőségben érintett.

Egyre több tanuló egynél több fogyatékossgal él, ezekhez párosulnak különböző tanulási nehézségek, magatartás- és viselkedésszorongások, romló egészségügyi állapot. Kollégiumunk igyekszik alkalmazkodni a megváltozott tanulói profilhoz, igyekszünk nemcsak életkor, hanem képességek szerint is differenciálni, a hatékony csoportösszetételt meghatározni. Törekszünk arra, hogy minden gyermek a képességeihez mérten, de sikerélménnyel gazdagodva részt tudjon venni a kollégium életében.

Szociális helyzetüket vizsgálva elmondható, hogy tanulóink nagy része hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű.

6. A kollégiumi nevelés alapelve, céljai, feladatai

A kollégium hozzájárul a NAT szerint a nevelési-oktatási rendszer egészére kitűzött célok megvalósulásához, a meghatározott feladatok megoldásához, az ott megfogalmazott értékek alapján.

6.1 A kollégiumi nevelés főbb alapelvei:

- az alapvető emberi és állampolgári szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- a nemzeti hagyományok, a nemzeti azonosságtudat, valamint a nemzeti, az etnikai hagyományok, az etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása;
- demokráciára, humanizmusra, nemzeti és európai önazonosságra nevelés elveinek alkalmazása a NAT által megfogalmazott elvekkel és kiemelt fejlesztési feladatokkal összhangban;
- az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű óvodás gyermekeink, tanulóink különleges, egymástól is eltérő szükségleteinek figyelembe vétele, az egyéni bánásmód alkalmazása;
- a kollégiumban lakó gyermekek, tanulók, a csoportok és közösségek iránti felelősség, bizalom, szeretet, segítőkészség és tapintat alkalmazása a nevelésben;
- a szülőkkel, az intézmény környezetében levő társadalmi és civil szervezetekkel való konstruktív együttműködés;
- a gyermekek, tanulók, valamint a kollégiumi nevelő-oktatómunka rendszerszemléletű, tudatos, tervszerű vezetéssel, szervezéssel és pedagógiai gyakorlattal való fejlesztése;
- a nevelési folyamatban részt vevők - szülő, tanuló, tanulói csoportok és közösségek, a kollégiumi és iskolai tantestület, a küldő és befogadó környezet - számára elfogadott norma- és követelményrendszer alkalmazása, melynek jellemzője a rendszeresség és a következetesség;
- kulturált, ösztönző környezet kialakítása, szociális, érzelmi, lakhatási biztonság nyújtása; széleskörű szabadidős tevékenységkínálat biztosítása;
- az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

- a szociális integráció megvalósításának elősegítése;
- orientáló, motiváló, aktivizálni képes, tevékenységközpontú, segítő pedagógiai módszerek alkalmazása.

6.2 A kollégiumi nevelés célja

A kollégium – céljai elérése érdekében - gyermek- és tanulóközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki.

Az óvodás gyermekek és a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres felnőtt létre való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása a bentlakásos intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával. A sajátos nevelési igényű gyermekink, tanulóink fogyatékosságból eredő hátrányainak csökkentése a gyógypedagógia eszköztárával, az egyénre szabott sajátos neveléssel, a tanulók komplex személyiségfejlesztése, az eredményes társadalmi szocializációra való felkészítés egyéni képességeik figyelembevételével.

Céljaink között szerepel

- az erkölcsi értékeket tisztelő és elfogadó,
- környezet- és egészségtudatos,
- tájékozott, minél önállóbb életvitelre alkalmas,
- önmagával, másokkal és a környezetével szemben is igényes,
- önismerettel rendelkező, öntudatos,
- saját értékeit, érdekeit érvényesíteni tudó,
- szociálisan érzékeny, másokkal szemben toleráns, nyitott,
- egyéni és közösségi sikerességre törekvő,
- környezetére odafigyelő, annak értékeit óvó,
- hazájukat szerető emberek nevelése.

Feladatainkat az alapelveknek megfelelően végezzük a következők szerint:

- *A gyermekközpontú szemléletet érvényesítjük*

A kollégiumunkban a lehetőségekhez mérten gyermekközpontú, személyiségközpontú környezetet igyekszünk kialakítani és tanulóközpontú tevékenységrendszert működtetünk. A személyiségfejlesztő munka során a gyermek saját képességeit és adottságait vesszük alapvetően figyelembe és egyénileg differenciált tartalmak, módszerek alkalmazására törekszünk.

Kollégiumunkban a nevelő-oktató tevékenység a szeretetre, toleranciára épül. Igyekszünk a nálunk elhelyezett gyerekeknek óvodás koruktól kezdve, készségfejlesztő iskolás korukig a különleges helyzetüknek, speciális nevelési szükségletüknek megfelelő, megértő, családias közeget biztosítani.

- *A normalizációs elvet alkalmazzuk*

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

A normalizáció elve alapján a kollégiumban elhelyezett sajátos nevelési igényű, különleges helyzetű gyermekek, tanulók számára a társadalom más tagjaival azonos minőségi követelményeknek megfelelő elhelyezést, életfeltételeket és életvitelt kell biztosítani. Úgy kell tehát a céljainknak megfelelő feladatrendszert kialakítani és megvalósítani, hogy azok a társadalom megszokott feltételeinek és életmódjának a lehető legteljesebb mértékben megfeleljenek.

A normalizáció elve a támogató szolgáltatásunk elsődleges irányelve. E szerint a gyermekek, tanulók életét a kollégiumban úgy igyekszünk megszervezni és megvalósítani, hogy életvitelük a lehetőség szerint közelítsen a társadalom általános életviteli normáihoz, elvárásaihoz.

Tanulóinkban támogatjuk és építjük az önálló, teljes életre való törekvés kialakulását.

A normalizációs elv szerinti összetevők: a szabályos, rendszeres napirend, a szabályos, rendszeres heti rend, a rendszeres éves tevékenységek, az életciklus normális tapasztalatainak biztosítása, a megfelelő tisztelet igénye, a megfelelő életszínvonal, és megfelelő környezeti feltételek.

A megvalósítást segíti a kollégium társadalmi kapcsolatának bővítése és aktivizálása, a hagyományok ápolása, a közintézmények, a művelődést, és kulturált szabadidős tevékenységeket biztosító intézmények használatára nevelés, a kollégiumban lakó gyermekek és fiatalok szociális integrációját segítik elő a városi szabadidős programok lehetőségei.

168

- Kiemelt figyelmet fordítunk a kollégium nyitottságának érvényesítésére

Rendszeresen bővítjük intézményen kívüli kapcsolatainkat, arra törekszünk, hogy gyermekeinket elfogadtassuk ép társaikkal, és megtanítsuk őket önmaguk elfogadtatására is. Építjük és mélyítjük kapcsolatainkat civil szervezetekkel és ép gyerekek óvodájával, iskolájával. Az elv alkalmazása során a tanulók ismereteit, tapasztalatait (az intézményen kívülit is) rendszerezzük, megerősítjük, vagy javítjuk. A különböző kulturális, sportjellegű tevékenységrendszer biztosító intézmények programjaiba is bekapcsolódunk, számítva a szülők együttműködő segítségére is.

- Sokoldalú, aktív közösségi élet, tevékenykedtetés megvalósítására törekszünk

A gyerekekkel, fiatalokkal megismertetett jogokhoz és kötelességekhez igazodó sokoldalú, színes, érdekes közösségi élet megvalósulását segítjük, amely életkorukhoz, fejlettségükhöz igazodik. Közösségformáló ereje van a hagyományok közös ápolásának, újak teremtésének, az ünnepeknek, a kulturális - és sporteseményeknek, szakköröknek. A kollégiumi nevelési program minden hónapjához egy-egy projekt kapcsolódik. A programok szervezésébe és megvalósításába a gyerekeket igyekszünk bevonni képességeikhez mérten.

- Elősegítjük a gyermekek, tanulók önállóságának fejlődését, az öntevékenységhez lehetőségeket biztosítunk

Kiemelt feladatunknak tekintjük a minél önállóbb életvezetésre való felkészítést a gyerekek, tanulók személyi adottságaitól lehetőségeitől függően. Ennek meg kell jelennie a nevelés-oktatás teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat. A gyerekek, tanulók egyéni fejlődési ütemét figyelembe vevő fejlesztő tevékenységrendszer kialakítása, a megfelelően biztosított feltételek, és állandó gyakorlás mellett elsajátítják az önkiszolgálás munkafolyamatait, megtanulják az önálló életvezetéshez szükséges attitűdöket.

Az önkiszolgáló munka a mindennapok része, mely saját személyük gondozásától környezetük gondozásáig terjed. Minden tevékenységük a saját, és környezetük által elvárt magatartásforma kialakítását célozza meg, miközben a felnőtt mindenkor jelen van irányító, segítő munkájával. A feladatok végrehajtásának szervezését és állandó ellenőrzését a pedagógusok és a gyógypedagógiai asszisztensek végzik. Ők azok, akik fokozatosan biztosítják a gyermekek, tanulók minél nagyobb önállóságát, öntevékenységét, a munkában való aktív részvételt, az érzelmileg motivált akarati hozzáállást.

- A motiválás, a pozitív megerősítés elvét folyamatosan alkalmazzuk

Nevelőmunkánk során felértékelődik az emocionális, az érzelmi ösztönzés, a motiváció. A tanulók aktivitásának, alkotóképességének, érdeklődésének fenntartása és fejlesztése folyamatos alkotóeleme munkánkban. A gyermekeket és tanulóinkat a pozitív megerősítés elvét alkalmazva ösztönözzük a magukénak érzett cél megvalósítására, hogy jobb színvonalú gyermeki, tanulói tevékenységekre, eredményességre törekedjenek. Neveléssel, tanítással és az értékelésnél a pozitívumok kiemelésével arra törekszünk, hogy sikerhez segítsük a gyerekeket, tanulókat. Erősítsük ön tudatukat, cselekvési kompetenciájukat, perszonális és szociális integrációjukat.

- A személyiség korrekciós, kompenzációs fejlesztése elvét alkalmazzuk

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

Sajátos nevelési igényű tanulóinknál az énkép, az érzelmi és akarati élet, a személyiség összetevőinek korrigálása nagyon fontos feladat. Mindezeket a gyermekek egyéni értékeinek, adottságainak feltárásán keresztül végezzük, igyekezve minél több sikerélményhez juttatni őket. Nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

- A tanulás tágabb értelmezésének alapelvét érvényesítjük

Kollégiumunkban a komplex személyiségfejlesztést szolgáló foglalkozások, tanulási formák azt a célt szolgálják, hogy tanulóink személyiségében tartós és használható tudás épüljön ki. A kollégiumban a tanulás elsődleges tere a mindennapi élet egész tevékenységrendszere, önmaga ellátásának megtanulása, a környezetből szerezhető tapasztalatok tudatos biztosítása, összegyűjtése. A tanulást az ismeretek bővítésén, megszilárdításán és a tapasztalatszerzésben való iránymutatáson túl a gyakorlással segítjük elő. A napi- és heti rend szerint szervezett (előre tervezett nevelési-oktatási feladatokat megvalósító) foglalkozásokon, kiemelten az iskolai nevelő-oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag megerősítéséhez, gyakorlásához kell hozzárendelni a tevékenységrendszert. A tanulóink egyéni sajátosságaiknak, speciális igényeiknek megfelelő módszereket, és bánásmódot igényelnek a tanulási, gyakorlati folyamatban egyaránt. Az egyéni megsegítés, korszerű, differenciált foglalkoztatást lehetővé tevő módszerek alkalmazása minden foglalkozás alapját képezi.

7. A kollégiumi nevelés kiemelten kezelt feladatai

A kollégiumban lakó gyerekek, tanulók személyiségének, egyéni tulajdonságainak, családi körülményeinek megismerése, az elfogadó, bizalmi viszony kialakítása a kollégiumi jogviszony létrejöttétől kezdődően tervezetten történik. A hatékony és eredményes kollégiumi pedagógiai munka egyik alapfeltétele, hogy a kollégiumi nevelőtanárok tartalmas és rendszeres együttműködés során hatékony tanuló megismerési technikákat alkalmazva ismerjék meg a gyermekeket, tanulókat és annak megfelelően, az iskolai gyógypedagógusokkal együttműködve segítsék elő személyiségfejlődésüket.

A kollégiumi nevelés feladata különösen

A tanulás tanítása

A sajátos nevelési igényű tanulóink igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. Tanulásukat, a fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. A sikeres tanítás-tanulás feltétele a kis csoportokban, egyéni differenciálás mellett történő cselekedtető módszerekkel történő fejlesztés, a kis lépésekben való haladás, a gyakori ismétlés, a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet. A fejlesztés alapja az alkalmazkodás az egyéni tanulási tempóhoz, az állandó megerősítés, gyakorlás, pozitív visszajelzés, megerősítés biztosításával. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók kiemelkedő jelentőségű tulajdonságainak megfelelően módosítani szükséges a tanítás-tanulás módszereinek tervezését. A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül.

Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulóknak, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint beépülésük elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

170

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén és megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak a megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A kollégium segítse elő a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös tekintettel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra. A tanulók élhessék meg a szülőföld szeretetét, különösképpen a hagyományok, és értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát, a nemzeti, történelmi, és kulturális örökség megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése. Fontos az egységes nemzettudat erősítése, a nemzeti és európai önnemzetiségre nevelés. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közös között. Tudják, hogy a felelős állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. Feladatunk felkészíteni a felnőtt lét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A gyerekek, tanulók saját személyiségének megismerése, a megfelelő önértékelés nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a helyes önismeret. A gyerekek, tanulók önismeretének alakításához a mindennapokban fontos a pozitívumokra építő, folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, és az önbizalom erősítése. A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

A család kiemelkedő jelentőségű a gyermekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a családi életre nevelés, a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülésére nevelés. Ez a nevelés segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés. Ennek meg kell jelennie nevelő-oktató munkánk teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat. Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözi a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerep jut a társadalmi beilleszkedésben. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához, segítse elő a mindennapos testnevelés, testedzés megvalósulását. Fontos, hogy a kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A személyiségfejlesztő nevelés különös jelentőséggel bír a másság elfogadása, a betegség, a sérült ember iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása terén. A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős emberi, állampolgári létehez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek életüket befolyásolhatják. Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez szükséges a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti és társadalmi környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell, hogy jelentkezzen.

Pályaeorientáció

A kollégiumnak – a tanulók eltérő képességeihez, és életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. Megismerhetik az általuk végezhető értelmes munkatevékenységeket, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést, az ahhoz szükséges képességek fejlesztését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumban a lehetőségekhez igazodóan fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok) adta egyénileg is különböző lehetőségekre. Ennek megfelelően célszerű a szülőkkel együttműködve olyan gyakorlatokat, és megfelelő gyakorlati háttérrel biztosítani, hogy a munkamegosztást, családi életet, ház körüli tevékenységeket, a pénz beosztását, hivatalos ügyintézés módját

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

elsajátíthassák, gyakorolhassák. A kollégiumnak – a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan – segíteni kell, hogy a tanulóink ismereteket szerezzenek az értékteremtő munka, a célszerű gazdálkodás, javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén, valamint felismerjék saját felelősségüket. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.

Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók képességeiknek megfelelően értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. Ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosuljon bennük, az ezekben az alkalmazásokban levő veszélyforrások, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmi érintkezés megkülönböztetése. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

8. A társadalmi beilleszkedés, integráció elősegítése érdekében kiemelten kezelt fejlesztési feladatok

Intézményünkben a kollégiumi nevelőmunka során figyelembe vesszük, hogy a kollégiumi alapprogramban megfogalmazott feladatok megvalósításának lehetőségét jelentősen befolyásolják a sajátos nevelési igényű (enyhe értelmi fogyatékos, középsúlyos értelmi fogyatékos, autista, súlyosan, halmozottan sérült) óvodás gyermekek, általános iskolás és készségfejlesztő iskolás tanulók sajátosságai, egyéni képességei, fejlesztési lehetőségei.

A társadalmi beilleszkedés, integráció érdekében kiemelten törekszünk a következő fejlesztési feladatok eredményes megvalósítására:

- Énkép, önismeret, társas kultúra, szociális készségek fejlesztése.
- A tanulási- és a gondolkodási kultúra fejlesztése.

- Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése.

- Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése.
- Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése.

8.1 Énkép, önismeret, társas kultúra, szociális készségek fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a gyermekek saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismertet. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

173

- A kollégiumi nevelés segíti a mindenkori szociális környezetbe történő sikeres beilleszkedést; fejleszti a szociális tájékozódás képességét, alkalmat és közeget teremt a közösségi értékrend és normarendszer fejlesztéséhez, segíti az egyensúly megteremtését a közösségi és az egyéni érdekek között.
- A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Elsősorban olyan ismereteket nyújtunk számukra, amelyek segítik önmaguk jobb, realitásabb megismerését, értékelését.
- Kiscsoportos formában tanulóinknak lehetőségük adódik viselkedésrendező és konfliktus-kezelő csoportfoglalkozásokon való részvételre, ahol játékokon keresztül a személyiségükben pozitív változásokat érhetünk el.
- A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek - empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs- és vitakultúra, szervezőképesség – fejlesztésére a tanulók értelmi szintjének megfelelően. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra.
- A személyiségfejlesztő nevelés, a felelősségvállalás másokért, a másság elfogadása, a betegség, a sérült társ elfogadása, együtt érző, segítő magatartás kialakítása különös jelentőséggel bír kollégiumunk feladatai között. A szociális érzékenység, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása fontos feladataink közé tartozik.
- A közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, gyakorlását és az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásának megítélését változatos eszközökkel segíti a kollégium.
- Segítséget nyújtunk a gyermekek olyan pozitív személyiségjegyeinek alakításában, mint az önálló kezdeményezési készség, a türelem, a kitartás, a segítőkézség, egymás megbecsülésének, elfogadásának képessége.

- Törekszünk olyan erkölcsi norma- és viselkedérendszer kialakítására, amely a társadalomban való sikeres részvételüket segítheti elő.
- A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással, ami nevelő, fejlesztő hatással van a tanulási- és a munkavégző képességre. Segítséget nyújt, a szociális ismeretek elsajátításához, a szociális készségek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem hiánya, a kommunikációs zavarok, a kritikátlan-ság) korrekciójához.
- Erősíti a „valakihez tartozás” élményét a „valaki kedvéért teljesíteni” cselekvési motívumot.
- Állampolgári szerepekre neveljük a diákjainkat, hogy váljon a környezetében zajló események ismerőjévé, részesévé egyéni, csoport- és a közösségi érdekek megismerésén keresztül.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: szociális, kommunikációs és állampolgári kompetencia.

8.2 A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése

- A megismerési folyamat egészének fejlesztésére törekszünk.
- Az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében a kollégium lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák, a helyes tanulási módszereket.
- Fejlesztjük a kreativitást, erősítjük a tanulási motívumokat. Az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát elő kell segíteni, hogy fontossá váljon a tanulás, a gyerekek, fiatalok számára.
- Törekszünk a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges pozitív önértékelés kialakítására.
- Segítjük a mindennapi feladatokra történő felkészülést. Gondot fordítunk arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény is ébredjen a tanulóknál, s így mindennapi életük részévé váljon a tanulás.
- Az adott tanulók életkorától, értelmi szintjétől függően kell kialakítani és fejleszteni a tanulási, megismerési és gondolkodási képességeiket. A tanulási kudarcok okainak feltárása, adekvát tanítás-tanulás módszertani eljárások alkalmazásával, azok kezelése a kollégium feladata.
- Differenciált fejlesztésben részesítjük tanulóinkat és lehetőleg cselekvéssel, cselekedtetéssel szoros összefüggésben történik az ismeretnyújtás a foglalkozásokon.
- Óvodás, általános iskolás, készségfejlesztő iskolás és adaptációs nehézségekkel küzdő (nehezen nevelhető, deviáns magatartású) gyermekeinknél a megfelelő tanítási, tanulási módszereket alkalmazva (az együttműködésen alapuló kooperatív technikák alkalmazása, projektek szervezése, a differenciált, személyre szabott fejlesztő munka), gyermekeink tanuláshoz való hozzáállását fejlesztjük, hogy az óvoda, iskola, készségfejlesztő iskola és a társadalom által elvárt követelménye-

ket megfelelően ismerjék és tudják elsajátítani. A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: hatékony, önálló tanulás, matematikai kompetencia, digitális kompetencia.

8.3 Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése

Nevelőmunkánk alapja a tanulók képességeinek megismerése.

Biztosítani igyekszünk annak az esélyét, hogy tanulóink személyes adottságaiknak megfelelően, de a lehető legnagyobb sikerélménnyel és eredményességgel végezzék tanulmányaikat.

Olyan változatos szervezeti és módszertani megoldásokat alkalmazunk, amelyek segítségével az egyes tanulók közötti műveltségi, képességébéli, felkészültségébéli különbségeket, a tanulók egyéni szükségleteit kezelhetjük, és felkészíthetjük őket a pályaválasztásra, de legalább a kitartó, folyamatos munkavégzésre.

Törekszünk a lemaradó tanulók felzárkóztatására, segítjük a valamiben tehetséges tanulókat képességeik kibontakoztatásában, tudásuk bővítésében.

Felzárkóztatás:

- A kollégium változatos szervezeti és módszerbéli megoldásokat alkalmaz, amelyek segítségével a tanulók között meglévő képességébéli különbségeket kezelni tudja.
- Ilyen területnek tekintjük a hátrányos helyzetből adódó elmaradások kompenzálását a kollégiumi élet során külső programok által, kulturális, esztétika élmények biztosításával is.
- A foglalkozások fontos feladata, hogy segítse a tanulásban elmaradt gyermekeket, lehetőséget teremtsen, hogy a tehetséges tanulók képességei fejlődhessenek, tudásuk bővüljön. Mindezeket segítik a nevelés során használt pedagógiai módszerek, a témahetek bevezetése, nevelő tárgyú beszélgetések, differenciált feladatvégzés minden foglalkozás típusban és kooperatív tanulási technikák alkalmazása.

Tehetséggondozás:

- Törekszünk az egyéni és közösségi sikeresség elősegítésére, azokon a területeken, ahol a tanuló jól teljesít. Kollégiumi nevelésünk feladata, hogy segítsük a tanulót sikerek elérésében úgy, hogy a sikerélmény során a pszichés gátló tényezők csökkenjenek.
- A pedagógus felelőssége az életkori sajátosságok és a fogyatékosságból adódóan szükséges megsegítés mértékének megválasztása.
- Szakmai tudásunkkal, emberségünkkel arra törekszünk, hogy elfogadó, szeretetteljes légkörben neveljük a ránk bízott tanulókat, ahol a cél az önmagukhoz viszonyított fejlődés és a képességek egyénileg elérhető legmagasabb szintre juttatása.

- Sajátos pedagógiai feltételrendszer biztosításával minden lehetőséget megadunk az ismeretek, készségek gyakoroltatására, képességek fejlesztésére, az önálló élethez szükséges szakszervezet kialakítására, a szabadidő értelmes eltöltésére.
- Segítséget nyújtunk a környezetbe való beilleszkedéshez, hogy abban tevékenykedni, tudjanak, és lehetőségeikhez mértén kiegyensúlyozott, teljes életet legyenek képesek élni.
- A tehetségfejlesztés legfontosabb színterei: mozgáskultúra, zenei hallás, kézügyesség, kommunikáció fejlesztése.
- Fontos a megjelenés az intézmény rendezvényein és a közéletben; pályázatokon, versenyeken való részvétel.
- Kollégiumunkban a hagyományos értelemben vett szakkollégiumi foglalkozás nincs.

Szervezünk azonban a tehetséges tanulók továbbfejlesztésére egyéni és csoportos felkészítő foglalkozásokat, szakköröket.

A közösségi fejlesztést, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló (szakkör, érdeklődési kör, kulturális verseny, házi bajnokság) csoportos tevékenységek körét foglalja össze ez a foglalkozási csoport.

Tanulóink szabadon választhatnak szakköreink közül, melyet szülői nyilatkozatok kitöltésével dokumentálunk.

Pályaorientáció:

A tanulóknak kollégiumi életük során lehetővé tesszük egyes szakmák megismerését, segítjük pályaorientációjukat, a pályaválasztást, illetve a választott életpályára való felkészülést.

Az eltérő képességű tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest az intézménynek feladata a munka világáról képet nyújtani. A tanulókat képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően segíteni kell pályájuk kiválasztásában, és az ehhez szükséges képességeket személyre szabottan szükséges fejleszteni.

- A pályaválasztásra felkészítés, a pályaorientációs tevékenységrendszer elsődleges célja, hogy a ránk bízott gyermekek a kollégiumi szabadidős tevékenységek során, a séták a kirándulások során minél több oldalról ismerjék meg a hasznos társadalmi létet.
- Ismerjenek meg minél több szakmát, foglalkozási elvárást, érdeklődjenek a felnőtt élettel kapcsolatos feladatok elvárások iránt.
- A szabálytanulás, és ismeretszerzés tere a játékos tevékenykedtetéstől, a konkrét szituációs feladatokig terjedhet. Élethelyzetek feldolgozásával és megélésével hozzájárulunk, hogy ehhez megfelelő motivációt és ismeretet kapjanak a korábbi éveikben a kollégiumi programok által. Kollégiumi életük végére, intézményből kikerülésük idejére életvezetésükhöz megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek, céljaikat a valósággal összeegyeztetni tudják.

A feladathoz kapcsolódóan, a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: kommunikáció, esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőképesség, digitális kompetencia.

8.4 Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép

kialakulásának segítése

Hon- és népismerethez kapcsolódóan feladatunk, hogy tanulóink ismerkedjenek meg nemzetünk kultúrájának (zenei, irodalmi, képzőművészeti) értékeivel. Alakítsuk nemzeti azonosságtudatukat jeles ünnepeinkre készülve és azokról megemlékezve.

Foglalkozásainkon kitérünk a nemzeti, történelmi, vallási hagyományainkra, jellegzetességeinkre, történelmi értékekre.

Feladatunk, hogy bemutassuk nekik, közvetlen lakóhelyi környezetük, és intézményük Hajdúböszörmény múltját, nevezetességeit, muzeális és történelmi hagyományait. Ezekben segítségünkre vannak a munkatervünkben meghatározott célú kollégiumi hagyományaink.

A különböző kultúrák egymás mellett élése, feltételezi, hogy tiszteletben tartjuk, ismerjük a bennünket körülvevő multikulturális jegyeket. Tanulóink felé ezeket a kollégiumi létük idején is megfelelően közvetítjük. A projektek témái, városi programjaink is segítenek ebben.

Ezen kiemelt feladat megvalósítása érdekében a kollégiumi nevelés:

- felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt, továbbá az emberiség globális problémáival kapcsolatban;
- természeti és társadalmi ismeretek átadásával, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését;
- motivál és helyzeteket biztosít az önkifejezési lehetőségek megtalálásához;
- elősegíti az esztétikai-művészeti tudatosság megjelenését, az érzelmvilág gazdagodását.
- Játékosságra, folyamatos gyakorlásra, helyzetgyakorlatokra és hosszabb időkeretre van szükség.
- A médiatudatosságra nevelés területén a gyerekek, fiatalok képességeinek megfelelően törekszünk megismertetni, az új és hagyományos médiumok nyelvét, azok használatát, és tudatosítani az alkalmazásokban rejlő veszélyforrásokat.
- Fontos, hogy ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket:
- Próbáljuk szélesíteni az IKT eszközök használatával és számítógéppel kapcsolatos ismereteiket.
- A közösségi portálok ellenőrzött használatával ismerőseikkel kapcsolatokat tarthatnak fenn.
- A könyvtár rendszeres látogatásával bővíthetik az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező és kapcsolatteremtési lehetőségeiket.
- A kollégium kiteljesíti a nemzet, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának, értékeinek tiszteletét, a nemzeti, történelmi és vallási hagyományok megismerését és ápolását, ezzel is erősítve a tanulók hazaszeretetét.
- A kollégium változatos, sokrétű kulturális tevékenységével hozzájárul a magyar, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez.

- A világról kialakított képben a gyakorlati élet terén is kiemelt helyet kap az Európához való kötődés, az európai kultúrkör.
- A kollégiumi nevelés elősegíti a tanulóban az európai uniós polgár identitásának kialakulását, bemutatja az Európai Unió tagság révén megnövekedett lehetőségeket, kihívásokat és a kollégium a programjaival és kapcsolatépítésével elősegíti azok intézményes és személyes hasznosítását.
- A nemzeti és etnikai kisebbségi tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az adott kisebbséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzeti, etnikai kisebbségi kultúrájának, szokásainak ápolása és fejlesztése.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: esztétikai művészeti tudatosság, kifejezőkészség, szociális és állampolgári kompetencia, kommunikáció, digitális kompetencia.

8.5 Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése

A kollégium az egészséges és kulturált életmódra nevelés fontos színtere.

Kollégiumunk a példa erejével is nevel, ahol a minden részletében otthonos, igényes, esztétikus közegben, a tanulók jól érzik magukat, fejlődik ízlésük, igényességük, esztétikai érzékük.

- A kollégiumi nevelés feladata a testi-lelki higiénia fejlesztése, folyamatos karbantartása. A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása.
- A gyermekek, tanulók, fiatalok napirendjük kialakításánál figyelünk arra, hogy legyen alkalmuk minél több mozgásra, a szabadidejükben játéokra, sportolásra, képességeiknek megfelelően.
- Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésének elősegítésében, ezért különös figyelmet fordítunk a fejlesztésére.
- A kollégium a diákok számára otthonos, kulturált, esztétikus közeget biztosít, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti is ízlésüket, igényességüket. Környezeti adottságai révén hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmód iránti igény kialakulásához.
- A kollégiumban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése során kiemelt figyelmet kap a saját állapot pontos megértése, szükség esetén a gyógyászati, illetve az egyéb speciális eszközök használata.
- A kollégium környezettudatos és egészségtudatos magatartásra neveli a gyerekeket, hogy érzékenyé váljanak a környezetük, és egészségük állapota iránt. Fontosnak tartjuk, hogy értsék a

fenntartható fejlődés fogalmát, továbbá hogy életvitelükbe beépüljön a környezet-

kímélő és egészségtudatos magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

- Heti szinten munkatervünkbe környezet- és egészségvédő foglalkozásokat építettünk be. Aktívan bekapcsolódunk az intézmény környezeti nevelési, és egészségfejlesztési programjának megvalósításába. Átadjuk tanulóinknak a természet szeretetét és megóvásának fontosságát, a természet kincseinek, a levegő, a víz, a talaj tisztaságának és azok megóvásának értékét, a környezet szennyezettségének elkerülésére felhívjuk a figyelmüket, vagyis környezettudatos magatartásra neveljük őket.
- Felhívjuk figyelmüket a személyi higiénia, a helyes testápolás, az egészséges napirend fontosságára.
- A káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat, ezért különös figyelmet fordítunk az egészséget károsító szokások megismertetésére és felkészítjük őket ezek elutasítására. Hangsúlyt helyezünk arra, hogy a tanulók rendelkezzenek olyan ismeretekkel, gyakorlati képességekkel, szokásrendszerrel, melyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében, tevékenységek elkerülésében.
- A kollégiumnak feladata a családi életre, a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására nevelés. A szeretetteljes, bizalmi viszonyra alapozva segít a harmonikus nemi szerep kialakulásában, támaszt nyújt a szexuális életben való tájékozódáshoz.
- Nevelőmunkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a családi életre nevelésre, a család szocializációs szerepének tudatosítására, mely elősegíti tanulóink társadalmi beilleszkedését. Tevékenységeink megalapozzák a család azon fontos funkcióját, hogy átadja a társadalomban elfogadott értékeket. A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, tanulók, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének és testi-lelki egészségének, közösségi létének alakításában.

Nagyon fontos a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítése a családi életre nevelésben, felelős párkapcsolatok kialakításában, az esetleges családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében történő ismeret és segítségnyújtás. A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: természettudományos kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia.

8.6 Társadalmi, gazdálkodási jártasságok fejlesztése

A kollégiumi nevelés segíti az önálló életvitel kialakítását, a majdani családi háztartás és gazdálkodás tervezését, a tudatos fogyasztóvá válást, az eligazodást a mindennapi életben, a gazdaság és a pénzgazdálkodás világában.

- A társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében a mindennapi életre nevelés átfogja feladatrendszerünket: Törekszünk a gyermekeket a mindennapi életre, a lehetőségek szerint a lehető legönállóbb életvezetésre felkészíteni. Cselekedtetve tanítjuk őket, olyan tevékenységek részesévé téve, amelyet önkiszolgáló, közösségi, termelőmunkán keresztül valósíthatnak meg. Pl.: terítés, naposi

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

teendők, egyszerű ételek elkészítése, azok költségeinek felmérése, a ruhaneműk megbecsülése, tanszereik megóvása, önálló mezőgazdasági munkavégzés, talajművelés, betakarítás, stb. Használati tárgyak elkészítését is elsajátíthatják, amelyek megkönnyítik a mindennapi életet.

- Nagy jelentőséget tulajdonítunk az önállóságnak, az egyéni döntéseknek, az önszabályozásnak, az önellenőrzésnek, a kreativitásnak. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink az elemi feladatokat megértés és a végrehajtásukban önként segédkezzenek.
- A kollégiumban tanulják meg, hogyan kell egy-egy ünnepélyes alkalomra felöltözni, hogyan kell viselkedni különböző élethelyzetekben, pl.: vásárlás, játszótéren játékok használatakor, közlekedés, bábelőadás alkalmával, versenyek idején stb.

180

Gazdasági és pénzügyi neveléssel a lehetőségekhez mérten igyekszünk felkészíteni a gyermekeket a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta lehetőségeikre. Takarékos és ésszerű gazdálkodásra és az öngondoskodásra neveljük őket személyes lehetőségeik függvényében.

Ismereteket nyújtunk a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.

A pénz értékének és fogalmának megismeréséhez a köz- és szolgáltató intézmények látogatása, bevásárlási terv készítése vagy családi költségvetési tervek készítése, szituációs játékok eljátszása is hozzájárulhatnak. A mindennapi életben használatos eszközök és tárgyak, élelmiszerek beszerzésének helyeivel ismerkedhetnek. Séták és foglalkozások alkalmával önállóan vagy segítséggel vásárolhatnak.

Az érték fogalmának megértéséhez a takarékoság, a pazarlás és a felesleg fogalmának eljátszása és megismertetése, magatartásformák kialakítása segítheti tanulóinkat.

Fontos, hogy tudja, hogyan legyen képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Mindezekkel elősegítjük az ismeretszerzést a pénz értékéről, és a pénzfogalom elmélyülésén túl a saját felelősség, az értékteremtő munka felismerését.

A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség, természettudományos kompetencia.

9. A Kollégium működése

9.1 Intézményünk kollégiumi életének szervezése

A kollégium működésének rendje szervesen illeszkedik az óvoda, az általános iskola és a készségfejlesztő iskola működésének rendjéhez.

Gyógypedagógiai nevelésben részt vevő kollégiumként a pedagógiai program megalkotásánál figyelembe vesszük, és alkalmazzuk a gyerekek sajátos nevelési igényéből adódó pedagógiai, és egészségügyi rehabilitációs célokat és feladatokat is.

A kollégiumi csoport az egy nevelési évre alkotott nevelés - oktatásszervezési egység, amely a munkatervben meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul. A délelőtti tanítási órák után állandó délutáni foglalkozási csoportokat úgy alakítjuk ki, hogy nevelőmunkánk jó hatásfoka, eredményessége biztosítva legyen.

Komplexen valósul meg a kollégiumban lévő óvodás gyermekek, tanulók délutáni fejlesztése. A csoportok szervezésénél figyelembe vettük a gyerekek, tanulók életkori sajátosságait, hasonló fejlettségi szintjét, a gondolkodási sajátosságokat illetve az iskolai osztályközösséget is. Az értelmileg sérült gyerekeknél, tanulóknál az eredményes nevelő – oktató munkához, az egymáshoz való alkalmazkodás igényének és képességének kialakulásához, nélkülözhetetlen feltétel az állandóság biztosítása.

A kollégiumban folyó éves nevelőmunka tervezésének alapja intézményünk nevelési programja, a kollégium pedagógiai programja, az intézmény éves munkaterve, a közösen meghatározott célok és fő feladatok. A gyerekek, tanulók életrendjét, tanulását, a kötelező foglalkozások és szabadidős tevékenységek szervezésének pedagógiai elveit minden esetben az óvodai és az iskolai nevelő – oktató munka folyamatában elsajátított ismeretanyag gyakorlásához, megerősítéséhez kell hozzárendelni. Fontosnak tartjuk, hogy a kollégium valódi lehetőségekkel teli életter legyen, a lehetőség szerinti önálló feladatvégzések, az önmegvalósítás színtere. A tanuláson túl biztosítjuk a játéklehetőséget, változatos élmény- és tapasztalatszerzést, többféle választható tevékenységet, szakkört és szabadidős programot.

A kollégium belső életének szabályozásakor figyelembe vesszük:

- a tanulóink optimális testi, lelki fejlődési feltételeinek biztosítását, beleértve a rendszeres és egészséges étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást is,
- a sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek, és tanulók speciális szükségleteit, a szülők, az óvoda és az iskola igényeit, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat.

A gyerekek, fiatalok kollégiumi életének szervezeti kereteit a napirend, a tantárgyfelosztás szerinti foglalkozásokat megjelenítő heti csoport órarendek adják, úgy, hogy az egyes tevékenységek arányai - a jogszabályi keretek között – az óvodások, és tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak:

- A csoportvezető kollégiumi nevelőtanár a tanév elején elkészíti az adott foglalkozási csoport tanévre szóló éves foglalkozási tervét (munkatervét), mely tartalmazza valamennyi kollégiumi foglalkozás programját, a különböző nevelési területeken az adott évben elérni kívánt célokat.
- Minden nevelőtanár saját pedagógiai szabadsága és egyéni megítélése, tapasztalata alapján, a tanulók egyéni, és a gyerekcsoport képességeit figyelembe véve készíti el a munkatervét.

9.2 Kollégiumi napirendek

A kollégium életét, a hétköznapiak egymásutánját, a pihenő és ünnepnapok megnyugtató ritmusát a napirend biztosítja. Ez határozza meg pl.: hogy melyek azok a napszakok, amikor a csoportok a saját tervük szerint végezhetik programjaikat. A rendszeresség igényének fejlesztését tanulóinkban rendkívül fontosnak ítéljük meg. Biztonságot, védettséget jelent számukra, megkönnyíti mindennapi életüket.

Olyan életrendet, napirendet biztosítunk, melynek keretei között a gyerekek, fiatalok otthon érezhetik magukat. A kollégium napirendje igazodik az óvoda, általános iskola, és a készségfejlesztő iskola munkarendjéhez, órarendjéhez.

182

Napirend a középsúlyos értelmi fogyatékos óvodás, általános iskolás és készségfejlesztő iskolás tanulók számára:

Időpont	Tevékenységi forma
6.30	Ébresztő
6.30 – 7.30	Tisztálkodás, öltözködés, hálórarend
7.30 – 7.50	Reggeli
7.50 – 8.00	Tanulók átadása a pedagógusoknak
8.00 – 11.40 - 12.35 - 13.45 - 14.35 - 15.25	Tanítási órák
12.35 – 13.00	Ebéd
11.40-től folyamatosan	Iskolai tanulók átvétele a pedagógusoktól
13.00 – 17.45	<i>Kollégiumi foglalkozások a kollégiumi nevelőtanárok munkarendje szerint</i> - Felkészítő foglalkozások - Szabadidős tevékenységek - Szakkörök
15.25 – 15.30	Uzsonna
18.00	Vacsora

18.30	Tisztálkodás
19.00	Tévénézés, játék, egyéni elfoglaltság
21.00	Villanyoltás

9.3 Munkaszervezés

183

A kollégiumban a nevelőtanárok a délutáni foglalkozási csoportokban, a kollégium pedagógiai programja szerint, a csoportra készített éves foglalkozási tervük alapján végzik nevelő–oktató munkájukat.

Minden kollégiumi nevelőtanár a saját, kollégiumi csoportjában látja el a gyermek, illetve tanulócsoport-vezetői feladatokat és az ezzel összefüggő adminisztrációs teendőket. Törekszünk az állandóság érdekében arra, hogy a nevelőtanárok neveléssel lekötött munka idejének kezdete lehetőség szerint a csoportjuk, osztályuk tanítási óráinak végéhez igazodjon.

9.4 A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium kapcsolatrendszere megegyezik az intézményével.

9.4.1 Munkakapcsolatok

A hatékony és eredményes kollégiumi pedagógiai munka egyik alapfeltétele, hogy a kollégiumi nevelők, pedagógiai asszisztensek tartalmas és rendszeres együttműködés során segítsék a tanulók személyiségfejlődését.

A következőket nevelést biztosítja a nevelői hármast, mely jelenleg is aktívan működik:

- kollégiumi nevelőtanár
- délelőtti tanító gyógypedagógus, pedagógus
- pedagógiai asszisztens, dajka

Igényes követelményeket kell felállítanunk mind a pedagógusoknak, mind a gyógypedagógiai asszisztenseknek és nem utolsósorban a tanulóknak. Így lesz a tanulókkal való törődés, a közös és egyéni foglalkozások, valamint a kötetlen keretek között folyó munka eredményes. A hatékony, gyermekközpontú működéshez a nem pedagógus kollégiumi dolgozóknak is hozzá kell járulni a gyermekek ellátásáért, a nevelés eredményességéért végzett felelősségteljes munkával. Tudatosítani kell, hogy jelenlétük, megnyilvánulásuk, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényező.

Nevelő-oktató munka feltételeit biztosító munkatársakkal való kapcsolat

Minden dolgozó az intézményi közösség tagjaként példamutató magatartásával és megjelenésével, megnyilvánulásaival, valamint felelősen végzett, pontos munkájával, segíti intézményünk, ezen belül a kollégium nevelési és oktatási céljainak megvalósítását. Fontos, hogy elfogadja, segítse, szeresse a szülők által az intézmény gondoskodására bízott fiatalokat, gyermekeket.

9.4.2 Külső, partneri kapcsolatok

A kollégium a nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart:

- a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével,
- szülői szervezetekkel (közösségekkel),
- a fenntartóval, a működtetővel,
- a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel,
- hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település - a tanulók nevelésében érintett - intézményeivel,
- nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával,
- civil szervezetekkel, szakmai közösségekkel
- továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

184

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

10.A kollégiumi tevékenység szerkezete

Kollégiumunk a nevelési-oktatási folyamat során a tanulói tevékenységeket csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi attól függően, hogy mi az adott foglalkozás célja, jellege.

A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

Felkészítő foglalkozások

Tanulást segítő foglalkozások

A differenciált képességfejlesztés szervezeten történik, kollégiumunk az iskolával együttműködve külön programot alakít ki.

A napi tananyaggyakorlás közvetlen tanári irányítással, meghatározott időkeretben, nyugodt légkörben, megfelelő tárgyi környezetben, csoportos, illetve egyéni foglalkozás keretében folyik.

Egyéni és közösségi fejlesztést biztosító foglalkozások:

- A csoportvezetői foglalkozások keretében kerül sor a közösségi foglalkozásokra és a tematikus csoportfoglalkozásokra. A közösségi foglalkozásokon a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése, értékelése történik. Ezen foglalkozások célja, hogy a gyerekek elsajátítsák a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a közösségi együttélés normáit; a szociális viselkedés alapvető szabályait; a szociális értékrendet. Tematikus csoportfoglalkozások: az e rendeletben előírt témakörök, időkeretek között szervezhető foglalkozások.
- Az egyéni törődést biztosító foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus segítségére. A kollégista gyermekek életének, egészségének védelme érdekében

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

hangsúlyt fektetünk a prevenciós tevékenységre (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkohol, drog stb.).

Szabadidő eltöltését biztosító foglalkozások

Ezen a foglalkozásokon kitüntetett szerepet kap az egészséges és kulturált életmódra nevelés, a természeti környezet megóvása, ápolása; a gyermekek irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességeinek fejlesztése.

A kollégium által szervezett tanulmányi kirándulások során a gyermekeink megismerik történelmi, kulturális és természeti értékeinket, ezek a programok erősítik a kollégiumi közösséget. A személyes törődést biztosító foglalkozásokon a tanulók feltárhathatják egyéni problémáikat, ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus segítségére.

A kollégista gyermekek életének, egészségének védelme érdekében hangsúlyt fektetünk a prevenciós tevékenységre (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkohol, drog stb.).

A kollégiumi foglalkozásokat a pedagógiai programnak megfelelően az iskolai tanmenetekre és a tanulói mérések eredményeire építve az éves foglalkozási terv és a csoportvezetői munkaterv (osztályfőnöki munkaterv) alapján szervezzük meg. Az éves foglalkozási terv kollégiumi csoportonként tartalmazza a felkészítő és a szabadidős foglalkozások anyagát.

Kollégiumi foglalkozások órakerete évfolyamonként

foglalk.megnevezése/ iskolai osztályok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
I. Felkészítő foglalkozások								
Tanulási tevékenység	4	4	4	4	4	4	4	4
Munkatevékenység	4	4	4	4	6	6	6	6
Játék	4	4	4	4	2	2	1	1
Egyéni törődést biztosító foglalkozás	1	1	1	1	1	1	1	1
Csoportvezetői	1	1	1	1	1	1	1	1
II. Szabadidős foglalkozások								
Egyetemes kultúra	4	4	4	4	4	4	4	4
Játékos egészség-fejlesztő testmozgás	5	5	5	5	5	5	5	5
Környezeti nevelés	1	1	1	1	1	1	2	2
ÖSSZESEN	24	24	24	24	24	24	24	24

foglalk.megnevezése/ iskolai osztályok	9.	10.	11.	12.
I. Felkészítő foglalkozások				

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

Tanulási tevékenység	3	3	3	3
Munkatevékenység	8	8	9	9
Egyéni törődést biztosító foglalkozás	1	1	1	1
Csoportvezetői	1	1	1	1
II. Szabadidős foglalkozások				
Egyetemes kultúra	4	4	3	3
Játékos egészség-fejlesztő testmoz- gás	5	5	5	5
Környezeti nevelés	2	2	2	2
ÖSSZESEN	24	24	24	24

10.1 Felkészítő foglalkozások

10.1.1 Tanulási tevékenység

1-12. évfolyam

A kollégiumi tanulás célja:

- A tanulók szociokulturális eredetű indulási hátrányainak fokozatos leküzdése.
- Az iskolában tanult ismeretek, fogalmak, szokások és tevékenységek megerősítése, megszilárdítása, életközegben való alkalmazása és gyakorlása.
- A tanulók munkaképességeinek fejlesztésével fel kell készíteni őket arra, hogy a társadalom védő feltétele mellett, irányítással kiegyensúlyozott emberi életet élhessenek.

Feladata:

- A tanulókat a mindennapi életben, gyakorlatban használható ismeretekkel kell felvértezni.
- A társadalmilag elfogadott magatartásformák és viselkedéskultúra elsajátítása (együttműködés, alkalmazkodás, önállóság, normakövetés, tolerancia, önkifejezés) saját képességeikhez, adottságaikhoz igazodva.
- Az iskolai tanulás hatékonyságának növelése, felzárkóztatás.
- Az egyéni képességek kibontakoztatásának támogatása, a gyermek testi, lelki, szociális fejlődésének segítése életkori sajátosságaik figyelembevételével.

Formái:

10.1.1.1 Olvasás-írás

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános iskola helyi tantervében.

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

10.1.1.2 Számolás-mérés

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános és készségfejlesztő iskola helyi tantervében.

10.1.1.3 Kommunikáció

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános és készségfejlesztő iskola helyi tantervében.

10.1.1.4 Digitális kultúra

Lásd: célok, feladatok, követelmények, témakörök az általános és készségfejlesztő iskola helyi tantervében.

10.1.1.5 Hazafias nevelés

1-12. évfolyam

Célja:

- A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- A kollégiumi nevelésben meghatározó elem, hogy a többségi nemzethez tartozó tanuló roma tanulóval él, élhet együtt.
- A foglalkozások és tevékenységek célja ebben a témakörben az, hogy a kollégistákban maradjon meg, sőt erősödjön a kötődés a külső környezettel, és alakuljon ki a kötődés a befogadó környezethez. A kollégista tartsa meg azokat az értékeket, amelyekkel a szülői ház, a felnevelő környezet „elküldte” a kollégiumba, s az új környezet értékei ugyanúgy épüljenek be a személyiségébe.

Feladta:

- A szülőföld, az elbocsátó, a befogadó környezet szeretete
- Az anyanyelv szeretete
- Nemzeti szimbólumaink (zászló, címer, Himnusz, Szózat, a magyar korona és a koronázási jelvények, ünnepeink)
- Ország, haza, hazaszeretet, hazafiság
- Határainkon kívül is élnek magyarok
- Betekintés hagyományainkba, kulturális örökségünkbe
- A roma tanulók identitástudatának megőrzése, kultúrájuk tisztelete, ápolása
- Európai ország vagyunk
- Más népek tiszteletben tartása.

Fejlesztési követelmények:

1-8. évfolyam

- Ismerje népi kultúránk értékeit, hagyományait.
- Tudja, hogy Magyarországon a magyarokon kívül más nemzetiségűek és romák is élnek.
- Életkorának megfelelő szinten ismerje nemzeti szimbólumainkat.

9- 12. évfolyam

- A témák feldolgozása segítse elő az iskolában tanultak (olvasás, kommunikáció, állampolgári ismeretek, hon- és népismeret) más szempontú felhasználását.
- Ismerje nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.
- A témák feldolgozása során fejlődjön információgyűjtő és feldolgozó képessége.
- Képességeinek megfelelően ismerje nemzeti szimbólumainkat.
- Ismerje az ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, alkalmazza a tanult viselkedésformákat. Legyenek elemei földrajzi ismeretei Magyarországról és az ország, haza fogalmáról.

10.1.2 Játékra nevelés

1-8. évfolyam

Célja:

- A gyermek személyiségének kibontakoztatása, alkalmazkodó képességének fejlesztése pozitív érzelmi légkörű, játékos szituációk során.

- A játék folyamán egyre jobban ismerjék meg környezetüket, a tárgyakat, jelenségeket, alakuljon kapcsolatuk társaikkal és a felnőttekkel, fejlődjön kommunikációs készségük.
- Tanulják meg a játéktárgyakat adekvát módon használni, vigyázzanak rájuk és tartsák rendben azokat.
- Erősítsék és mélyítsék el a többi tantárgy során kialakított készségeiket és képességeiket.

Feladata:

- Biztosítson megfelelő gyakorlási lehetőséget, hogy elsajátítsák a játékos tevékenységet, tudjanak önállóan játszani.
- Segítse a gyermek pozitív személyiségjegyeinek kialakulását: türelem, kitartás, segítőkészség, egymás megbecsülése.
- Nyújtson segítséget a többi tantárgy cél- és feladatrendszerének megvalósításához.

Fejlesztési követelmény:

- A gyermek ismerjen életkorának megfelelő játéktárgyakat és tudja adekvátan használni.
- Szerepjátékait képesség szerint kísérje beszéddel.
- Legyen képes megadott szempontok szerint tárgyakat csoportosítani.
- Konstruktív játékokban legyen minél kreatívabb.
- Figyelme 20-35 percig legyen leköthető.
- A játékszabályokat tartsa be, figyeljen társaira, a játékokat ne rongálja.
- Fedezze fel a szabadon található játéklehetőségeket.
- A tanult játékokat szabadidejében tudja önállóan játszani.

10.1.3 Munkatevékenység

10.1.3.1 Önkiszolgálás

1–12. évfolyam

Célja:

- Az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve kell kialakítani és fejleszteni a tanulók személyes kompetenciáját és alapvető szociális képességeit.
- A szociális szokásrendszer kialakításával és alkalmazásával kell formálni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók praktikus képességeit, alkalmazkodni tudását, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintjét.

Feladata:

- Célirányos tevékenységekkel, gyakorlással járuljon hozzá az elemi önellátási szokások (testápolás, étkezés, öltözködés, stb.) kialakításához, az elsajátított ismereteknek – jártasság szintjén – napi életben való alkalmazásához.
- Alakítsa ki a személyi higiénia iránti igényt, készítse a tanulókat az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.
- Segítse a tanulók saját testén való tájékozódását, a testrészek fogalmának kialakítását.
- Járuljon hozzá a térbeli és időbeli tájékozódást segítő alapfogalmak rögzítéséhez, adekvát alkalmazásához.
- Készítse fel a tanulókat az igényes, az évszaknak és az időjárásnak megfelelő öltözködésre, a ruhagondozás elemi ismereteinek elsajátítására.
- Alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelően olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik őket magasabb szintű gondolkozási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.
- Járuljon hozzá a kulturált étkezés szabályainak kialakításához, gyakorlottság szintjén való alkalmazásához.

10.1.3.2 Ábrázolás-alakítás-kézimunka

1–12. évfolyam

Célja:

- Fejlessze a tanulók önkifejező képességét, képzelőerejét, környezetük pontos megfigyelését, megismerését.
- Segítse a tanulók manuális képességeinek fejlesztését.
- Tapasztalati élmények alapján fejlődjen alkotásvágyuk.
- Biztosítsa a felfedezés, a siker örömét, ezzel járuljon hozzá a tanulók pozitív énképének alakulásához, önismeretük fejlődéséhez.
- E tevékenységek szemléletformáló hatása segítse esztétikai érzékük fejlődését.

Feladata:

- Tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyeltetése.

- Az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközök, anyagok megismertetése és megnevezése.
- A munkavégzés során az anyagokról szerzett tapasztalatok összegyűjtése.
- Járuljon hozzá a tanulóknál a szükséges jártasságok és készségek elsajátításához: együttműködési képesség, szem-kéz koordináció, figyelem, emlékezet, percpációs -, vizuális észlelés, finommozgás, stb.

10.1.3.3 Életvitel- és gyakorlat

3– 12. évfolyam

Célja:

- Alakítson ki a tanulóknál olyan ismereteket, szokásokat, készségeket és képességeket, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, vásárlási, konyhai és parkápolási feladatok elvégzésére – kisebb irányítással – képessé válnak.
- A tanulók manuális képességeinek, finommotorikájának és mozgáskoordinációjának fejlesztésével segítse az elemi munkavégző képesség kialakítását.
- Növelni kell a tanulók késztetését a tanult ismeretek egyre nagyobb önállósággal való alkalmazására.

Feladata:

- Biztosítson a tanulók képességeihez igazodó megfelelő gyakorlást, megerősítést az alapvető önellátási tevékenységek elsajátításához.
- Járuljon hozzá, hogy a megtanult munkafolyamatok munkasorrendjét a gyakorlati tevékenységek során alkalmazni tudják.
- A textillel végezhető megismert technikákat alkalmazni tudják.
- Biztosítsa a higiénés szokások kialakítását, készítsen fel a piktogramok felismerésére, azok jelentéseinek megértésére.
- Járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen a közvetlen környezetük rendben tartására.
- Segítse olyan személyiségjegyek kialakítását, mint a pontosság, a rendszeret és a tárgyi környezet megbe- csülése.
- Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, ill. megszerzésének eszköze.
- Járuljon hozzá, hogy a megismert vásárlási szokásokat alkalmazni tudják.

10.1.4 Egyéni és közösségi fejlesztést biztosító foglalkozások

10.1.4.1 Egyéni törődést biztosító foglalkozások

Célok, feladatok:

- A tervezett nevelő tárgyú beszélgetések egy része a csoportvezetői (osztályfőnöki) tevékenységnek megfelelően szervezett, és a tanulók sajátosságaihoz, jellemző problémáikhoz igazodik és az előre tervezett beszélgetések mellett bővülnek a csoportban felmerülő aktuális problémák megbeszélésével.
- Személyes beszélgetések során a pedagógus nyújtson hathatós segítséget a gyermek egyéni problémájára (személyes törődés – igény szerint).

10.1.4.2 Csoportvezetői foglalkozások

Közösségi foglalkozások

Célok, feladatok:

- A foglalkozások során a tanulók sajátítsák el a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a közösségi együttélés normáit, a szociális viselkedés alapvető szabályait, konfliktuskezelő képességük legyen megfelelő. A nevelő végezzen prevenciósi tevékenységet a gyermekek egészségének védelme érdekében (balesetek, káros szenvedélyek – dohányzás, alkoholizmus).
- Ezen foglalkozások során történik a csoport életével kapcsolatos feladatok, események, problémák megbeszélése és értékelése.

Tematikus csoportfoglalkozások

Témakör	1-8. évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra

Megjegyzés: A tematikus csoportfoglalkozások témaköreit a csoportvezetői foglalkozások anyagába építve, tervszerűen tervezve, vagy az alkalmasszerűen adódó nevelési helyzetek során dolgozzuk fel, mivel alkalmazkodunk a tanulók speciális nevelési igényeihez, egyéni képességeihez.

	Fejlesztési feladat: A tanulás tanítása
	Célok
	Képességeihez mérten megfelelő módon és hatékonyan tudja használni a könyvtár és az internet nyújtotta ismeretszerzési lehetőségeket. Ismerje és alkalmazza az iskolai könyvtár használatának szabályait, fogadja el a könyvtárban való viselkedés normáit.
	Tudja megkülönböztetni az alapvető dokumentumfajtaikat.
Témák	Tartalmak, tevékenységek

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

könyvtárhasználat	- Könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása. - Gyakorlatok a könyvtárhasználatban. - A könyvtárban való viselkedés szabályai. - Különböző témák feldolgozása a könyvtári dokumentumok segítségével.
internethasználat	- Könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása. - Gyermeklexikon, gyermekenciklopédia használata. - A diákok felkészítése a tudatos, tanulást segítő internethasználatra.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	Az iskolai könyvtárat és az internetet irányítással használja.
9-12. évfolyam	Ismerje és irányítással használja az iskolai könyvtár szolgáltatásait. Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket. Ismerkedjen meg a helyi városi könyvtárral.

191

	Fejlesztési feladat: Erkölcsei nevelés
	Célok
	- A diákok ismerjék meg az alapvető erkölcsi normákat, értékeket és ezek épüljenek be személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe. - Annak elősegítése, hogy az egyén megtalálja helyét, szerepét, feladatait, a családi, az iskolai, a kollégiumi közösségben. - Segítse a kollégista beilleszkedését környezetébe.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- felelősség és kötelességtudat - a munka megbecsülése - mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	- A foglalkozások során a gyermek megismeri és gyakorolja a kollégiumi közösség nyújtotta jogokat és kötelességeket, megtapasztalja a felelősség és a döntés súlyát, következményeit. - Elsajátítja a társadalmi érintkezés alapvető szabályait. - Példákon keresztül (pl: meséken) ismertessük meg a különböző erkölcsi választásokat és ezeket értékeljük. - Ismertessük fel a gyermekekkel az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Ismerje és tartsa be az alapvető illemszabályokat és a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. - Legyen képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

	- A tanulóknak alakuljon ki az egymás iránti kötődés.
9-12. évfolyam	- Fogadják el velük élő társaikat! - Legyenek türelmesek, segítőkészek, együtt érzők, megbocsátók! - Legyenek képesek egyéni törekvéseiket a közösségi érdekekkel összeegyeztetni! - Ismerje meg a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat. - Legyen tisztában a vállalt feladatok felelősségével. - Törekedjen a konfliktusok megoldására.

192

	Fejlesztési feladat: Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
	Célok
	- A tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- közösséghez tartozás, hazaszeretet - nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai - hazánkban élő nemzetiségek - nemzetünk kapcsolódása Európához	- Nemzeti szimbólumaink, ünnepek. - Betekintés hagyományainkba, kulturális örökségünkbe - Hajdúböszörmény nevezetességei - A roma tanulók identitástudatának megőrzése, kultúrájuk tisztelete, ápolása - Európai ország vagyunk, az európai unióhoz tartozunk. - Magyar találmányok
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Ismerje népi kultúránk értékeit, hagyományait. - Tudja, hogy Magyarországon a magyarokon kívül más nemzetiségűek és romák is élnek. - Életkorának megfelelő szinten ismerje nemzeti szimbólumainkat.
9-12. évfolyam	- Ismerje nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. - Képességeinek megfelelően ismerje nemzeti szimbólumainkat. - Ismerje az ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, alkalmazza a tanult viselkedésmintákat!

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

	- Ismerjen néhány magyar találmányt!
--	--------------------------------------

	Fejlesztési feladat: Állampolgárságra, demokráciára nevelés
	Célok
	- A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok éljék át annak a jelentőségét, hogy mit is jelent az állampolgári részvétel a közügyekben, a közösség és az egyén számára egyaránt.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- szociális kompetenciák - a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása - a demokratikus jogállam felépítése	- A közösségi élet szabályainak megismerése. - A gyermekek egymáshoz és a felnőttekhez fűződő együttműködési és érintkezési képességeinek fejlesztése. - Szerepjátékokon keresztül értessük meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségét! - A kollégiumi nevelés megismerteti a közéletben való nevelés lehetőségeit a készségfejlesztő iskolás tanulókkal (országgyűlési, helyhatósági választásokon való részvétel) - A demokratikus állam működésének főbb elvei (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, rendőrség stb. - A közintézményekben való viselkedés szabályai
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- A tanulók tartsák be a közösségi élet szabályait! - Tiszteljék a velük foglalkozó felnőtteket és engedelmeskedjenek nekik!
9-12. évfolyam	- Közintézményekben a társadalmi elvárásoknak megfelelően viselkedjenek! - Ismerjék a demokratikus állam működésének főbb elemeit! - Értsék a kötelezettségek és a jogok egymásra gyakorolt hatását!

193

	Fejlesztési feladat: Önismeret, társas kultúra fejlesztése
	Célok
	- Reális énkép és önértékelés kialakítása. - A közösségi élet szabályainak betartása.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- az önismeret és a társas kapcsolati kultúra	- A tanulók ismerjék meg az alapvető emberi tulajdonságokat, tudják a jó és a rossz tulajdonságokat egymástól elkülöníteni. - A csoport aktív közreműködésével segítsük elő a megalapozott

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

- társas kommunikáció - az empátia és mások elfogadása	- önismeret kialakítását. - Az önismereti foglalkozás készítse fel a tanulót a konfliktus megoldására, az önbizalom megalapozására, az önértékelés, a pályakép felépítésére. - Mutassuk be a kulturált társas kapcsolatok, a helyes egyéni és közösségi élet szabályait. Épüljön be a tanulók szókincsébe a „köszönöm”! Tanulják meg, az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni. (Pl: Köszönjenek előre a felnőtteknek, engedjék előre őket!) - Szerepjátékok segítségével alakítsuk ki, illetve fejlesszük a mások megértéséhez és tiszteléséhez szükséges képességeket. - A gyermeket érő érzelmi, értelmi hatások feldolgozása a család mellett (esetleg helyett).
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Tartsa be az alapvető magatartási szabályokat! - Szociális és társas kultúrája fejlődjön! - Felelősen teljesítse a kollégiumi megbízásait!
9-12. évfolyam	- Ismerje meg a személyiség jellemzőit, az ember tulajdonságait. - Felelősen teljesítse a kollégiumi megbízásait. - Értse meg, miért van szükség az alapvető magatartási szabályok megtartására. - Törekedjen önmaga tulajdonságainak fejlesztésére és a konfliktusok feloldására. - Életkorának megfelelő szinten ismerje a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját. - Válgják természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete. - Rendelkezzen megfelelő empátiával embertársai iránt.

	Fejlesztési feladat: A családi életre nevelés
	Célok
	- A tanuló találja meg helyét, szerepét, feladatait a családi közösségben.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- a család szerepe, jelentősége az egyén életében - együttműködés és felelősségvállalás a családban - konfliktusok a családban	- A harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. - A család szerepe, jelentősége az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. - Az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés, támogatás fontossága. - A családi munkamegosztás - A családban előforduló konfliktusok és kezelésük módja (szerepjáték) - A helyes szexuális kultúra jellemzői, jelentősége

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

- szexuális kultúra	
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Ismerje a családban elfoglalt helyét, szerepét. - Tudja, hogy a családokban a szeretet, megértés a türelem erős összetartó erő.
9-12. évfolyam	- Ismerje a család fogalmát, működését, valamint a különféle szerepeket és szabályokat a családi közösségekben.

195

	Fejlesztési feladat: Testi és lelki egészségre nevelés
	Célok
	- Egészséges életritmus, életmód és életvitel kialakítása.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- egészséges életmód és életvitel - a sport hatása, a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében - prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	- Ismertessük a rendszeres testmozgás jelentőségét, az elhízás és az egészséges táplálkozás összefüggéseit. - Mutassuk be és a gyakorlatban alkalmazzuk a rendszeres fizikai aktivitás és sport hatását a szervezetre. - Ismertessük a káros szenvedélyek, szokások veszélyeit. - Ismertessük az érzelem-, feszültség szabályozás és agresszió megelőzését a sport, a mozgással járó tevékenységek révén. - Válsághelyzetben nyújtunk támaszt!
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Ismerje és alkalmazza az alapvető testi higiéniai szokásokat. - Válasszon mindennapi élete részévé a rendszeres és aktív mozgás. - Szerezzen ismereteket az egészséges életvitel megalapozásához. - Az életritmushoz igazodó napirendet ismerjék és tartsák be a felnőttek ellenőrzése mellett.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

9-12. évfolyam	- Legyen tisztában az egészségtudatos életmód jelentőségével. - Az életritmushoz igazodó napirendet ismerjék és tartsák be a felnőttek ellenőrzése mellett. - Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás. - Ismerje a különféle egészségkárosító szereket, a szenvedélybetegségeket és ismerje ezek megelőzésének módjait. - Ismerje fel a problémahelyzeteket, megoldásukhoz tudjon megfelelő segítséget kérni.
-----------------------	---

196

	Fejlesztési feladat: Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
	Célok
	- Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépítése a tanuló személyiségébe, hiszen ez a tudatos felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás - önkéntes feladatvállalás másokért - összetartás, együttérzés	- Példákon keresztül mutassuk be a társadalmi felelősségvállalás fontosságát, a másokért érzett szolidaritás jelentőségét. - Ismertessük mit jelent fogyatékkal élni. - Az együttműködés, egymásra figyelés képességének kialakítása érdekében élethelyzeteken keresztül mutassuk be az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás egymásra hatását. - Ismertessük a tágabb közösségért (kollégium) végzett önkéntes munka lehetőségeit és jelentőségét.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Alakuljon ki gyermektársai iránt az empátia, a türelem, a megértés és a szolidaritás. - Alakuljon ki az összetartozás érzése. - Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a rászoruló társai iránt.
9-12. évfolyam	- Alakuljon ki segítő magatartás a társai iránt. - Tudatosuljon az együttműködés az egymásra figyelés fontossága. - Alakuljon ki felelősségérzete az idősek, a betegek és elesettek iránt. - Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a rászoruló társai iránt.

Fejlesztési feladat: Fenntarthatóság, környezettudatosság	
Célok	
	- A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen használja. - Alakítsuk ki a tanulók igényét a szűkebb és tágabb környezetük védelmére.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- a természet és az emberi környezet egymásra hatása - természeti erőforrásaink védelme - ipari termelés és a környezet védelme - „gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan”	- Ismertessük és lehetőségeink szerint mutassuk be a környezetre káros anyagokat és tevékenységeket! - Mutassuk be (pl: természetfilm segítségével) az ember és a természet egészséges együttélését! - A gyakorlatban szervezzünk természeti környezetet védő tevékenységeket, akciókat! (Pl: „Te Szedd!”) - Mutassuk be az újra hasznosítható anyagok sokszínű felhasználhatóságát! - Ismertessük a környezetkímélő mód előnyeit úgy egyéni, mint a közösségre gyakorolt hatása alapján.
Fejlesztési követelmények	
Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően	
1-8. évfolyam	- Tekintse kötelességének a környezet védelmét, tartsa tisztán környezetét! - Alakuljon ki a gyermekben a természet szeretetére, megóvására való igény! - Váljon érzékennyé környezete állapota iránt!
9-12. évfolyam	- Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerülje is el ezeket. - Tekintse kötelességének a környezet védelmét, tartsa tisztán környezetét! - Takarékoskodjon a vízzel, az árammal és a foglalkozások során felhasznált anyagokkal, melyeket lehetőség szerint hasznosítson újra!

Fejlesztési feladat: Pályaorientáció	
Célok	
	- Az általános iskolai tanulók váljanak alkalmassá arra, hogy tanulmányaikat a készségfejlesztő iskolában folytathassák.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

	- Készségfejlesztő iskolás tanulóinkban tudatosuljon a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- tevékenységek és szakmák jellemzői - a munka világa és jellemzői	- Mutassuk be a különféle szakmákat és a betöltésükhöz szükséges képességeket, adottságokat, elvárásokat. - A pályaorientáció érdekében olyan szakköröket, munkatevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. - Ismerjék meg a munkavállalás feltételeit! - Ismerjék meg a munkavégzéshez szükséges tulajdonságokat! - Legyenek képesek megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat!
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Tudatosodjon benne, hogy a készségfejlesztő iskola milyen lehetőségeket nyújt számára. - Ismerjen néhány szakmát!
9-12. évfolyam	- Tudatosodjon benne, hogy a készségfejlesztő iskola elvégzése milyen lehetőségeket nyújt számára. - Tudja összehasonlítani az egyes szakmák elvárásait, jellemzőit!

	Fejlesztési feladat: Gazdasági és pénzügyi nevelés
	Célok
	- Tanulja meg, hogy mire való a pénz! - Ismerje fel a pénzürméket és papírpénzeket! - Segítséggel vásároljon!
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- munka, fogyasztás, gazdálkodás - a családi gazdálkodás	- A kollégiumnak segítenie kell, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. - A helyes családi gazdálkodás bemutatása.

- pénzkezelés technikai	- Takarékoskodás. - Példákon keresztül ismertessük, hogy milyen problémák adódhatnak a családban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak. - Mutassuk be a munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggéseit. - Bevásárló lista készítése. - Ismerje meg és gyakorolja a vásárlás folyamatát! (szerepjáték, bolt) - A bankkártya használatának bemutatása. - Fizetés készpénzzel. - Fizetési csekk kitöltése.
	Fejlesztési követelmények
	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Képes legyen szituációs játékokban vásárolni, játékpénzzel fizetni!
9-12. évfolyam	- Képes legyen szituációs játékokban vásárolni, játékpénzzel fizetni! - Képes legyen segítséggel boltban vásárolni, fizetni! - Tudatosodjon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának illetve megszerzésének eszköze.

	Fejlesztési feladat: Médiatudatosságra nevelés
	Célok
	- A tanulók értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét.
Témák	Tartalmak, tevékenységek
- a média társadalmi szerepe - a reklám és a fogyasztás összefüggése - az internet használatának szabályai - a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	- Ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon keresztül. - Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak) használatának gyakorlása. - Reklámok hatásainak bemutatása, pozitív és negatív példákon keresztül. - Gyakoroltassuk a különféle ismeretek hozzájutásának módjait, az internetes kereső segítségével. - Az internet- és játékfüggőség kóros hatásainak bemutatása.
	Fejlesztési követelmények

	Egyéni képességeihez mérten, és életkori sajátosságainak megfelelően
1-8. évfolyam	- Ismerje fel a különböző információhordozókat és képességeinek megfelelően használja azokat!
9-12. évfolyam	- Tudjon különbséget tenni a médiatartalmak között. - Ismerje a reklám előnyeit és veszélyeit! - Tanulja meg egyre hatékonyabb módon felhasználni a számítógép és egyéb online média (Pl: tablet) nyújtotta lehetőségeket.

10.2 Szabadidős foglalkozások

10.2.1 Egyetemes kultúra

10.2.1.1 Mese, vers, dal, zene, film, színházi előadás, média-használat, stb.

1-12. évfolyam

Célja:

- A művészettel és a művészetre neveléssel a kollégium azt kívánja elérni, hogy a kollégisták személyes élményeik során találkozzanak esztétikai értékekkel, legyenek képesek átélni a művészeti alkotások által közvetített érzelmeket, indulatokat, gondolatokat.
- Formálódjék a műalkotások megismerése által tárgy- és környezetkultúrájuk. Alakuljon ki véleményalkotó képességük, fejlődjön etikai és esztétikai érzékük.

Feladata:

- Neveljük a művészi kifejezés által nyitottságra, toleranciára, az értékek élményeken és belátáson alapuló megbecsülésére. Ösztönözzük az ötletes, eredeti kifejezőmódokat.
- Támogassuk a mindennapi tevékenységek során az esztétikus tárgyak, eszközök, anyagok választását.
- Segítsük az egyéni ízlés kialakulását.
- Mutassunk példát a szélsőségektől tartózkodó divatos testkultúrára, öltözködésre.
- A művészeti kommunikáció különböző formái mellett a gondolatok kifejezésének, közlésének egyéb eszközeit is ismerjék (TV, rádió, számítógép, tablet, CD, CD-ROM, DVD, dia, könyvtár stb.).

Fejlesztési követelmények:

1-8 évfolyam:

- Kapcsolódjon be a kollégiumi kulturális és művészeti tevékenységekbe. Ismerkedjen meg gyermekjátékokkal, gyermekdalokkal, gyermekversekkel, mesékkel, tánc- és dramatikus játékokkal, népdalokkal, az ünnepkörök dalaival és szokásaival. Ismerjen meg ritmushangszereket és használja azokat.
- Ismerkedjen meg különböző művészeti ágak alkotásaival. Vegyen részt a kollégium diák hagyományainak (Mikulás, Karácsonyi ünnepség, Anyák napja, Gyermeknap, Klubdelutánok) éltetésében.
- Vegye észre környezete esztétikumát. Válasszon ízlésének megfelelően tudatosan a rendelkezésére álló tárgyak, anyagok, eszközök között. Képességeihez és igényeihez mérten szerezzen informatikai ismereteket.

9-12. évfolyam:

- Vegyen részt a kollégiumi kulturális és művészeti tevékenységekben.
- Ismerkedjen a különböző művészeti ágak alkotásaival, legyen véleménye róluk. A kollégiumi hagyományokat (Mikulás, Karácsonyi ünnepség, Anyák napja, Gyermeknap, Klubdelutánok) ápolja. Tapasztalja meg az esztétikus alkotásokban és produkciókban rejlő örömeiket.
- Formálódjon saját ízlése. Legyen nyitott a kulturális és művészi élmények befogadására. Ismerkedjék népi kultúránkkal, a népművészettel.
- Képességeihez és igényeihez mérten szerezzen informatikai ismereteket, illetve bővítse azokat, sajátítsa el a tudatos, tanulást segítő internethasználatot.

10.2.1.2 Szakkörök

A szakköri foglalkozások rendeltetése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a különféle anyagokkal, eszközökkel való tevékenységek iránt. Találjanak örömet ezekben a tevékenységekben, általuk egyre több és több ismeretet szerezzenek környezetükről.

Alkotó helyzetek biztosításával sarkalljuk személyes elképzeléseik kifejezésére a művészi kommunikáció segítségével. Tegyük lehetővé az érdeklődő (tehetséges) tanulók számára alkotások készítését, produkciók (zenei, dráma és egyéb színpadi előadóművészet) létrehozását és bemutatását.

Irodalom szakkör

Célja és feladata

A tanulók irodalom-szeretetre nevelése, etikai érzékük, kommunikációs- és emlékezőképességük, valamint beszédképességük és figyelmük fejlesztése.

Példaadás különböző élethelyzetek megoldására, jellemformálás, önállóbb életvitelre nevelés. A tanulók ismerjék fel a jó és a gonosz közötti különbséget, empátikus képességük fejlődjön. Drámapedagógiai szempontból a tanulók színjátszó képességeinek a fejlesztése. A tanulók ismerkedjenek meg magyar népmesékkel, idegen és magyar műmesékkel, gyermekversekkel és néhány mondával. Készüljenek egy mesejátékkal a karácsonyi ünnepségre.

„Kreatív” szakkör

Célja és feladata

Mind a tárgyi, mind a természeti környezetben, mind a személyes kapcsolatokban a szép érzékeltetése, a pozitív élmények iránti érdeklődés felkeltése. Fejlessze kreativitásukat, kézügyességüket, alkotó kedvüket, gazdagítsa világképüket. A tanuló a foglalkozásokon válasszon ízlésének megfelelően, tudatosan a rendelkezésre álló tárgyak, anyagok és eszközök között, s végezzen vele alkotó munkát. A tanuló a szakkörön különböző ismert és ismeretlen technikával ismerkedjen meg, egyéni adottságait figyelembe véve. A szakkörön készült tárgyakat használják fel a terem, a folyosó, a nappali és a hálóterem díszítésére; örömkeltésre, névnapi, ünnepi ajándékozásokra is. Készítenek ajándékokat a testvéreknek, a szülőknek.

Informatika szakkör

Célja és feladata:

Felkelteni és folyamatosan ébren tartani a tanulók érdeklődését az informatika iránt. Megismertetni eszközeit, módszereit és fogalmait, amelyek lehetővé teszik a tanulók helyes informatikai szemléletének kialakítását, tudásuk, képességeik és készségeik fejlesztését, ismereteik alkalmazását a tanulásban és a mindennapi életben. A tanulók ismerjék meg a számítógép részeit, be- és kikapcsolását, továbbá tegyenek szert különböző játékos oktató és fejlesztő szoftverek, valamint az internet megismerésére és kezelésére.

Játékos tornaszakkör

Célja és feladata

Alakítsa ki, formálja és fejlessze a tanulók mozgáskultúráját. Segítse elő a tanulók egészséges testi fejlődését, fokozza erejüket, edzettségüket, teherbíró képességüket, alapvető fizikai képességeiket. Járuljon hozzá pozitív tulajdonságaik és derűs, egészséges személyiségvonásaik kialakításához.

Ének szakkör

Célja és feladata

A tanulók zenei nevelésén keresztül szolgálja a teljes személyiségük formálását. Egyre több hangszer bevonásával tapasztalják meg a közös énekzés örömét. Ritmusérzékük, empátikus képességük fejlődjön.

10.2.2 Séta, játékos egészségfejlesztő testmozgás, szabadon választott tevékenység

10.2.2.1 Séta

1-12. évfolyam:

Séta során a foglalkozásokhoz kapcsolódóan megfigyeléseket végzünk, gyakoroljuk a helyes közlekedés és a kulturált viselkedés szabályait.

10.2.2.2 Játékos egészségfejlesztő testmozgás

1-12. évfolyam

Célja és feladata:

A mozgáskészség fejlesztése, tökéletesítése, a mozgászavarok csökkentése, javítása, a mozgásigény kielégítése: túlmozgásos vagy mozgásszegény állapot megszüntetése.

Játékos formában fejlessze az ügyesség, erő, állóképesség, a kitartás, edzettség, az akarat és az alapvető testi képességeket.

Járuljon hozzá az értelmi képesség és a közösségi érzés megerősítéséhez.

Alakítsa ki a tanulóiban a mozgásos játékok és a sportjátékok iránti igényt, növelje az egészséges életmódra nevelés eredményességét.

Tanulóink mozgáslehetőségei:

- tornateremben
- konditeremben
- udvaron
- játékos torna szakkörön
- intézeten kívül egyéb helyen

Ezenkívül lehetőséget biztosítunk, hogy tanulóink részt vegyenek iskolai sportkörön.

10.2.2.3 Szabadon választott tevékenység

9-12. évfolyam

A gyermek fejlettségéhez mérten önkéntes alapon választ magának tevékenységet, a szabadidős témakörök közül.

203

10.2.3 Környezeti nevelés

1 – 12. évfolyam

Célja és feladata:

- Mutassa meg a természet és az ember értékeit, esztétikumát, az ember és környezete harmonikus kapcsolatának lehetőségeit. Ösztönözzük a tanulókat a környezet védelmére, arra, hogy tartózkodjanak környezetük terhelésétől, utasítsák el mindazt, ami környezetük állapotát rontja.
- A megszerzett természeti ismeretek bővítésével olyan jártasságok, készségek, képességek és magatartásmódok kialakítása, melynek birtokában lehetővé válik, hogy képességeikkel összhangban álló kiegyensúlyozott emberi életet éljenek.

Alakítsa ki igényüket a természetvédelemre.

Fejlesztési követelmény:

- Ismerje fel környezete káros hatásait.
- Tudjon tájékozódni környezete élővilágában, segítséggel ismerje fel és lehetőségeihez mérten óvja azokat.
- Váljon érzékennyé környezete állapota iránt.
- Tekintse kötelességének a környezet védelmét, tartsa tisztán környezetét.

11. Hagyományok ápolása, teremtése intézményünk kollégiumában

A kollégiumban folyamatosan ápoljuk, sajátos eszközeinkkel megújítjuk az önálló arculatunkhoz kapcsolódó hagyományainkat, erősítve ezzel a kollégiumi közösséghez való tartozást. A kollégiumi hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatokat és azok felelőseit a nevelőtanárok éves munkatervükben határozzák meg. Hagyományainkat igyekszünk évről-évre bővíteni, a változással újabbak keletkeztek és keletkezhetnek, igazodva tanulóink igényeihez és a társadalmi-, környezeti elvárásokhoz.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

- A kollégista gyerekek életében mindig nagyon fontos szerepet kapnak a klubdelutánok, a megrendezésre kerülő ünnepek, emlénapok és világnapok.

- személyes ünnepek: csoportkeretben név- és születésnapokat tartunk, mely fontos tanulóink életében. Átélik a vendégvárás, a felkészülés "izgalmas" eseményét, az ajándékozás örömét. Erősödik összetartozás érzésük, és közösségi élményekben gazdagodnak.
- közös ünnepek: Mikulás, Karácsonyi ünnepség, Anyák napja, Gyermeknap
- emlénapok, világnapok:

A népmese napja (szeptember 30.)
A zene világnapja (október 1.)
Az állatok világnapja (október 4.)
A magyar kultúra napja (január 22.)
A víz világnapja (március 22.)
A magyar költészet napja (április 11.)
A Föld napja (április 22.)
A madarak és fák napja (május 10.)

- Városban, kistérségünkben való megjelenésünk

- Mivel a kultúra viselkedés-szervező tulajdonsággal bír, ezért gyermekeinket különböző kulturális rendezvényekre visszük (kiállítások, színházi, zeneteátrumi előadások, illetve élménykoncertek látogatása stb.).
- Tanulmányi séták, kirándulások

- Speciális múzeumi foglalkozások

Intézményünk és a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum együttműködési megállapodása nyomán kollégista tanulóink speciális múzeumi foglalkozásokon vehetnek részt. Ezek a képességfejlesztő foglalkozások lehetővé teszik, hogy diákjaink megismerkedjenek elődjaink életével és tárgyi emlékeivel, népi kultúránk értékeivel, amely hazafias nevelésüket szolgálja és egyben nemzeti identitástudatukat fejlesztik. Célunk továbbra is az, mint korábban: a diákok jussanak egyre több ismerethez és tapasztalathoz a múzeumi tárgyak és műtárgy-másolatok felhasználásával, illetve az itt szerzett tudást a hétköznapi életben is tudják kamatoztatni.

- Kollégiumunk bekapcsolódik az EMMI által kezdeményezett témahetek és témanap megvalósításába, melyek a következők:

- PÉNZ7
- Digitális Témahét
- Fenntarthatósági Témahét
- Magyar Diáksport Napja

- Kollégiumunk a tanév során projekthónapokat szervez, melyeknek jegyében szervezzük meg a kollégiumi foglalkozásokat:

szeptember – Egészség projekt

október – Állatok projekt

november – Ősz projekt

december – Télapó, Karácsony projekt

január – Tél projekt

február – Farsang projekt

március – Víz, víz, tiszta víz projekt

április – Környezetvédelmi projekt

május – Család projekt

Tanulóink munkáiból folyamatosan kiállítást rendezünk.

12.A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési rendszere

A kollégiumi munka dokumentációi

Az intézmény pedagógiai programjához, szervezeti és működési szabályzatához és házirendjéhez alkalmazkodva készül el a kollégiumi pedagógiai program és a kollégiumi házirend. A kollégiumi pedagógiai programot a kollégiumban dolgozó nevelőtestület az intézményegység-vezetővel összhangban az intézményvezető jóváhagyásával készíti, mely a jogszabályok változása esetén, illetve megváltozott igények és feltételek esetén felülbírálásra kerül.

- Kollégiumi Pedagógiai Program
- Kollégiumi Házirend
- Éves munkatervek (intézményegység-vezetői, munkaközösségi)
- Éves foglalkozási tervek, osztályfőnöki munkatervek
- kollégiumi E-naplók
- eseményfüzet
- szakköri naplók
- kollégiumot igénybe vevő tanulók fejlődésével és tanulmányi előmenetelével kapcsolatos dokumentációk, felmérések
- tanulók utazási nyilvántartási kartonja
- egészségügyi karton
- gyógypedagógiai asszisztensek, ápoló szolgálati beosztása.

206

A kollégium ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzés szempontjai:

- az elvégzett tevékenység helye a foglalkozást vezető nevelőtanár pedagógiai munkájának egészében
- a nevelőtanári, gyógypedagógiai asszisztens tevékenységének céltudatossága, motiváltsága
- a nevelőtanári, gyógypedagógiai asszisztens tevékenységének eredményessége
- a csoportlégtér, csoportkohézió
- a tárgyi környezet és feltételek megléte
- a gyerekek higiénés állapota
- a hálók rendje
- a szekrényrend
- a ruhagondozás
- a reggeli és esti teendők elvégzése
- a kollégiumban töltött időben a tanulók hasznos szabadidős elfoglaltságainak biztosítása
- étkeztetések ellenőrzése

Az ellenőrzés célja:

- a kollégiumi dolgozók munkájának értékelése

- minőségi és hatékony munkavégzésre való ösztönzés.
- össze és együttműködő kapcsolatrendszer kialakítása és fenntartása

Az ellenőrzés formái:

- foglalkozások látogatása
- egyéni beszélgetések
- intézményegység-vezetői látogatások a csoportokban heti rendszerességgel, aktuális, helyi problémákra való azonnali reagálás

A nevelőtanárok félévkor és a tanév végén írásos beszámolót készítenek a megadott szempontok alapján, a csoportjukban végzett munkájukról, mely részletes képet ad a pedagógiai munka eredményességéről.

13.A kollégiumi nevelés értékelése

13.1 A pedagógus nevelőmunkájának eredményessége, értékelése

A kollégiumi nevelő munka eredményességének szempontjait a nevelőtestület közösen alakítja ki, és közösen foglaljuk rendszerbe, hogy milyen szabály alapján vesszük figyelembe a belső és külső vizsgálatok és mérések eredményeit. Így különösen a kollégiumi pedagógusok teljesítménye eredményességének értékelésénél a kollégiumi tehetséggondozásban, illetve a hátrányok leküzdésében vállalt pedagógusi szerep és a pedagógusok tudás hasznosulásának mértéke is figyelmet kap. A partneri mérések, a szülők által történő jelzések visszacsatolása, az intézményi önértékelés a kollégiumi tanulók nevelésében, irányadóak hogyan végezzük munkánkat. A nevelés eredményessége szempontjából kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyerekek, tanulók és a csoportok neveltségi szintjének, közösségi életének, természetesen a csoporttagok egyéni sajátosságait is figyelembe véve. Az eredményesség értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását, milyen szinten fejlesztette a tanulókat (figyelembe véve a tanulók egyéni sajátosságait).

13.2 A gyerekek, tanulók értékelése

A gyermekek teljesítményértékelésének célja:

A tanulók kollégiumi értékelése során a tanulók tudását, teljesítményét, attitűdjét, magatartását figyelhetjük meg az egyénekre, valamint a közösségre megállapított követelményekhez viszonyítjuk és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat. Az értékelés a pedagógiai folyamat egyik alapja, a visszacsatolás funkcióját látja el. Értéket állapít meg az értelmileg sérült tanulók tudásáról, teljesítményéről, visszajelez a pedagógus munkájáról. Az értékelés fontos funkciójának tartjuk, a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus mérését, ennek alapján a tanulók jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztását. Ezért intézményünk az értékelést és annak eszközrendszerét az iskola értékrendszerével és a teljes tanítási-tanulási folyamattal összhangban alakítja.

Az értékelés elvei

- A foglalkozásokon folyamatosan, személyre szabottan, a pozitív megerősítés elvét alkalmazva értékelünk.
- Fejlődésorientált, melynél a pozitív megerősítés dominál, de tárja fel a hiányosságokat, tanulási nehézségeket (erős pontok, gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás), a reális önértékelés kialakítása érdekében.
- A pedagógus számára is nyújtson megfelelő információt annak érdekében, hogy kialakíthassa az egyénre szabott nevelési-oktatási stratégiákat, tevékenységet.
- Ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű.
- Az ismeretek gyakorlása, képességek, készségek fejlődése területén a gyermek, tanuló önmagához mért fejlődését, a feladatvégzéshez való hozzáállását, motiváltságát is értékeljük.
- Legyen sokoldalú, változatos értékelési formákat alkalmazzunk.
- A tanuló társaihoz, felnőtt környezetéhez való viszonyulását, magatartását is megfigyeljük, és értékeljük.
- A gyermek tanuló egyéni teljesítményeit, erőfeszítéseit és a közösségben, a közösségért végzett munkájának eredményeit is figyelembe vesszük szorgalma és magatartása értékelésekor.
- Önértékelésük, kritikai érzékük fejlesztése érdekében önmaguk teljesítménye reális értékeléséhez és társaik, valamint kollégiumi csoportjuk értékelésének gyakorlásához valóságos terepet biztosítunk.

Mérőeszközeink

Mérőmódszereink egyike, a Heidelbergi Kompetencia Invertár (HKI), mely mérőeszköz alkalmas az értelmileg akadályozott gyermekek/tanulók mérésére, és fejlesztésük tervezésére. A HKI alkalmas a mindennapi felhasználásra, képet ad az egyes személyek, esetleg csoportok fejlettségéről, fejlesztő programok kidolgozásának alapjául szolgálhat. Előnye, hogy értelmileg akadályozott gyermekek számára dolgozták ki, így kellően kis lépésekben mér az egyes részterületeken.

Új vizsgálati módszert vezettünk be az értelmileg akadályozott gyermekek képességstruktúrájának mérésére. A korábbi években a PAC tesztet alkalmaztuk erre a célra, de szükségét láttuk egy korszerűbb vizsgálati eljárás bevezetésének. E vizsgálati módszerrel pontos képet kapunk a gyermekek képességstruktúrájának fejlettségi fokáról, s ez nagy segítség a foglalkozások tervezéséhez. A Strassmeier fejlődési skála a mindennapi munka során, a gyakorlatban igen hasznosnak bizonyul. A különböző fejlődési pályák elemzése lehetővé teszi, hogy megismerjük az értelmileg akadályozott gyermekek fejlődési sajátosságait.

Alkalmazzuk még a Vineland Szociális Érettségi Skálát, amely tulajdonképpen egy fejlődési skála, ami támaszkodik az informátor megfigyeléseire. A skála alaphipotézise, hogy az életkor előrehaladtával fokozatosan alakul ki a szociálisan érett viselkedés, azaz a mások általi irányítás idő előrehaladtával csökken, azaz fejlődés a szociális inkompetenciától a kompetens szociális viselkedés felé halad. A skála nyolc területen mér: (1) általános önkiszolgálás, (2) étkezés önkiszolgálás, (3) öltözködés önkiszolgálás, (4) önirányítás, (5) szabadidő eltöltés, (6) kommunikáció, (7) helyváltoztató mozgás és (8) szocializáció. A normák alapján szociális kor és szociális kvóciens, azaz SZQ számolható ki.

A gyermekek képességeihez megfelelő tesztet, minden tanév elején és tanév végén felvesszük, majd kimutatást készítünk az eredmények alapján.

Az értékelés formái és rendszeressége

- *Egyéni teljesítmény értékelése:* Elvárt, hogy minden foglalkozás közben és végén, összefoglalóan történjen.
- *Csoportos értékelés:* Napi, heti, havi értékelés a csoport kiemelt feladatainak megvalósítása után,

csoport szinten. Célja a csoporttudat erősítése, a tanulói tevékenység és magatartás kritikusabb szemlélése. Törekszünk arra, hogy a gyerekeknél az én tudat az egyéni képességekhez mértén kialakuljon. A kritikai érzékük fejlődjön, örüljön elért eredményeinek, hibáit ismerje fel, próbálja belátni és viselje tettei következményeit.

Tevékenységet rendelje alá az általa kitűzött hosszabb távú céloknak. Minden csoport a délutáni foglalkozásai végeztével napi, heti és havi szinten, saját csoportszabályaik alapján végzi el az értékelést. Egyénenként - a tanulók képességeit figyelembe véve- szóban, csoport előtti dicsérettel, pontokkal és csillagokkal, matricákkal történő jutalmazás a leggyakoribb értékelési forma. A csoportnormáknak nem megfelelő viselkedés is értékelésre kerül. Legtöbb csoportnál együttesen találják ki a legalkalmasabb módszert.

Egyéni versenyek, illetve csoportok közötti versenyek meghirdetése (pl. a kollégiumi klubdélutánok során) után a kollégiumi nagyobb közösség előtti értékelés, jutalmazás.

14.A kollégium gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenysége

Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása intézményünkben, az iskolai intézményegységben az osztályfőnökök feladata, a kollégiumi nevelőtanárok velük együttműködésben látják el.

A családokon belüli szegénység, munkanélküliség, betegség, stb. óriási erőpróba elé állítja a családokat, és ezek hatásai beszűrődnek a kollégiumba is. Ezért vált szükségessé, hogy tanulóink családjával mind szorosabbá tegyük kapcsolatunkat.

A kollégium részéről is nagyon fontos, hogy időben felismerje a problémákat, a veszélyt, tudjon ezekkel mit kezdeni, és tudjon tanácsot és felvilágosítást adni a szülőknek, hogy hova forduljanak segítségért.

Általános gyermekvédelmi feladataink:

- családi életre nevelés,
- gyermeki-tanulói jogok érvényesítése,
- szülők bevonása a pedagógiai feladatokba (tanácsadás, felvilágosítás, tájékoztatás, segítségnyújtás),
- együttműködés más intézményekkel, hivatalokkal stb.

Speciális gyermekvédelmi feladataink:

- problémák feltárása, kezelése (családlátogatások),
- szociális hátrányok enyhítését segítő kezdeményezések,
- szakemberek bevonása.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységek során minden esetben maximális körültekintéssel kell eljárni, a veszélyeztetettséget észlelő nem lépheti át kompetenciája határait.

Szükség szerint az osztályfőnök kapcsolatot tart:

- szülőkkel, nevelőszülőkkel
- családsegítő központtal
- gyermekjóléti szolgálattal
- gyámhivatallal.

15. Kötelező taneszközjegyzék

Kimutatás a hajdúböszörményi Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium kötelező eszközeiről és felszereléseiről.

A jegyzékben előírt minimum követelmények figyelembevételével a pedagógus - az óvoda, iskola SZMSZ-ében, házirendjében meghatározott - védő, óvó előírások figyelembevételével viheti be az óvodai foglalkozásokra, az iskolai tanórákra az általa készített, használt pedagógiai eszközöket.

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
I.) Helyiségek			
Tanulószoa	8	8	-
Szakköri-, diákköri szoba	Koll. szakkörök számától függően1.	1	-
Számítástechnikai terem	1	1	-
Testedző szoba	1	1	-
Hálószoa	11	10	-
Stúdió	1	1	-
Kollégiumvezetői iroda	1	1	-
Nevelőtestületi szoba	1	1	-
Rendezvényterem	1	1	-
Társalgó	2	2	-
Ügyeleti nevelői szoba	1	-	-
Éjszakai gyermek felügyelői szoba	1	1	-
Nővérszoa szintenként	1	-	-
Betegszoba (elkülönítő)	2	4	-
Vendégszoa	1	-	-
Teakonyha	1	1	-
Tanulói vizesblokk, fürdőszoba	3	3	-
Személyzeti WC	1	1	-
Tanulói WC	6	6	-

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Karbantartó műhely	1	1	-
Tisztítószer, takarító eszközök és gé- pek tárolója	1	1	-
Ágyneműraktár	1	1	-
Mosókonyha (tanulói)	1	1	-
Szárítóhelyiség	1	1	-
Vasaló- és fehé- rnemű.helyiség (tanulói)	1	-	-
Szeméttároló	1	-	-
II.) Helyiség bútorzataés egyéb berendezési tárgyai			
Tanuló szoba			
Tanulói asztal	Tanulónként 1	72	-
Tanulói szék	Tanulónként 1	72	-
Tanári asztal	8	8	-
Tanári szék	8	8	-
Nyitott és zárt könyvessze- krény	Tanulósobánként2	Tanulósobánként 2	-
Számítógép asztal, szék	Számítógépenként1	Számítógépenként 1	-
11 Hálószoba, hálóterem			
Ágyneműtartós ág	Tanulónként 1	Tanulónként 1	-
Szekrény	Tanulói létszámszer- int 1	Tanulói létszámszerint 1	-
Éjjeli szekrény	Tanulói létszámszer- int 1	Tanulói létszámszerint1	-
Polc	Tanulói létszámszer- int 1	Tanulói létszámszerint 1	-
Cipőtároló	Szobánként 1	-	1
Szék	Szobánként 1	-	11
Asztal	Szobánként 2	-	16

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Ágyneműgarnitúra	1	1	-
Ágyneműhuzat-garn.	Tanulói létszámszerint 3	Tanulói létszámszerint 3	-
Éjjeli lámpa	Tanulói létszámszerint 1	-	72
Tükör	Szobánként 1		
Stúdió			
Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
Stúdióasztal	1	-	1
Szék	3	3	-
Belső hangtechnikai felszerelés	1	-	1
Hifitorony	1	-	1
Hangszóró	1	-	1
Digitális kamera	1		1
Tárolószekrény	1	1	-
III.) Nevelő és oktató munkát segítő eszközök			
Televízió	50 tanulónként 1	50 tanulónként 1	-
Rádió, magnetofon	Minden társalgóban 1	Minden társalgóban 1	-
CD vagy lemezjátszó	Minden társalgóban 1	Minden társalgóban 1	-
Tankönyvek, szakkönyvek, kötelezőolvasmányok	Az előírt felszereltség megvan		-
Egyéni fejlesztést szolgáló spec. eszközök	Az előírt felszereltség megvan		-
Könyvtár			
Tanulói asztal, szék	Egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiség	-	10
Egyedi világítás	Olvasóhelyenként 1	-	10
Könyvtárosi asztal, szék(asztal	1-1	-	1-1

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Meglévő mennyiség	Hiányzó mennyiség
egyedi világítással)			
Szekrény (tároló)	Hármezer könyvtári dokumentum elhelyezésére	Van	-
Tárolók, polcok, sza- badpolcok	2	-	2
Létra (polcokhoz)	1	-	1
Telefon	1	-	1
Fénymásoló	1	-	1
Számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal	1-1	1	1 (internethozzáférés)
Televízió	1	1	-
CD vagy lemezjátszó	1	-	1
Írásvetítő vagy pro- jektor	1	1	-
Könyvraktár	1	-	1

213

JEGYZŐKÖNYV

Készült: 2022. augusztus 31-én a Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium hivatalos helyiségében.
Tárgy: A kollégiumi pedagógiai program elfogadása a nevelőtestület részéről.

Intézményünkben – annak specialitásából fakadóan illetve a tanulók sajátos nevelési igénye miatt – nem működik diákönkormányzat, így a jegyzőkönyv nem tartalmaz annak egyetértését bizonyító aláírást.

Kézi Zsuzsanna	_____
Molnár Mónika Ildikó	_____
Juhosné Kiss Mariann	_____
Menyhárt Lajos	_____
Török Anikó	_____

kmf.

Orosz Henrietta Mária intézményvezető

A kollégium pedagógiai programját a szülői képviselő elfogadta. A szülők nevében:

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848
E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu
Honlap: drmolnar.edu.hu

NYILATKOZAT

214

Alulírott Orosz Henrietta Mária, a Dr. Molnár István EGYMI intézményvezetőjeként nyilatkozom, hogy a kollégiumi pedagógiai program nem tartalmaz a fenntartóra nehezedő többlet költségeket.

Hajdúböszörmény, 2022. augusztus 31.

Orosz Henrietta Mária
intézményvezető

**Fejlesztő Nevelés - Oktatás protokollja,
rehabilitációs programja a
Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézmény, Óvoda, Általános
és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium intézményében 2022.**

„Nem tudok énekelni, pedig szeretem a zenét.
Nem tudok beszélni, de aki akar, megért engem.
Nem tudok egyedül járni, de veled megtehetem.
Nem tudom elmondani neked, hogy mennyire
szeretlek, de te ezt szavak nélkül is megérted.”

2. 1. Bevezetés

Intézményünk a fejlesztő nevelés-oktatás protokollját az alábbi törvényi szabályozók és szempontok figyelembevételével készítette el:

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló rendelet 3. mellékleteként kiadott, A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve.
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
- Saját tapasztalataink kiegészítése.

Intézményünkben 2014. szeptember 1-ével kezdődött meg a fejlesztő nevelés- oktatás, a súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók foglalkoztatása.

3. 2. A fejlesztő nevelés-oktatás programja

2.1. Törvényi háttér

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV törvény értelmében:

15. § 1) A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a sajátos nevelési igény típusának megfelelő gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár vagy terapeuta, konduktor, konduktor-tanító, konduktor- óvodapedagógus, konduktor (tanító) vagy konduktor (óvodapedagógus) foglalkoztatásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni.

4) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnek az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnek az utolsó napjáig vehet

részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő nevelés- oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

(5) Ha a tanuló - a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető

a) otthoni ellátás keretében,

b) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

2.2. A fejlesztő nevelés-oktatás

A fejlesztő nevelés-oktatást, egyrészt a 2011. évi CXCV. törvény, másrészt a 2020 –as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai oktatásának irányelvei kiadásáról szóló rendelet 3. mellékleteként kiadott, A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve figyelembevételével készíti. Az ellátás szervezeti és tartalmi struktúráját az intézmény, a helyi adottságoknak és szükségleteknek megfelelően alakíthatja.

2.3. A rehabilitációs pedagógiai program

A 2020 –as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályzók. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanuló iskolai oktatásának irányelvei kiadásáról szóló rendelet 3. mellékleteként kiadott, A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve.

A fejlesztő nevelés-oktatás alapidokumentuma a rehabilitációs pedagógiai program és a tanulók egyéni fejlesztési tervei.

A rehabilitációs pedagógiai program elkészítésénél figyelembe kell venni:

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit, a gyógypedagógia tudományelméletét, filozófiáját, módszereit, eszközeit, gyakorlatát,

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelvét,
- a szülők elvárásait, a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,

A rehabilitációs pedagógiai program tervezésekor tekintettel vagyunk – a törvényi szabályozókon kívül – az ellátottak körének adottságaira és szükségleteire.

“Lehetőségeiket maximálisan kihasználva, személyiségük kibontakozását a megfelelő módszerekkel és eszközökkel, neveléssel és terápiával segíteni, hogy a lehetőségekhez mért legnagyobb önállóságot érhessék el a mindennapos tevékenységekben (önellátásban, önkiszolgálásban), mozgásképeségben, kommunikációban. Ennek értelmében olyan célkitűzéseket és követelményeket kell megfogalmazni, hogy azokat reálisan teljesíteni tudják a gyermekek.” (Márkus, 2005, 198.)

A rehabilitációs pedagógiai program alapján elkészített egyéni fejlesztési terv célja, hogy a tanuló szükségleteit és fejlődéstörténetét figyelembe véve megalapozza a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését, és meghatározza nevelésének, oktatásának és fejlesztésének súlypontjait. Az egyéni fejlesztési terv valamennyi fejlesztési terület feladataira kiterjed.

- *A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai*

A Nemzeti alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

- *Tanulás*

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva - ezzel párhuzamosan - válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja, az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételeit, és
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságait.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételei:

- A tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű - akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló - megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése
- A tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása
- Következetes együttműködés
- Kommunikációs lehetőségeik kipuhatolása, feltárása és kiaknázása
- Mindennapi cselekvésekre alapozottság
- A tanulás része és színtere az alapszükségeik kielégítése is

- *A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságai*

Kötődés a tárgyakhoz és a jelenhez: A gyermek figyelmét és érdeklődését elsősorban azok a tárgyak és jelenségek kötik le, amelyek térben és időben közel vannak hozzá, tartalmilag pedig „testközeliek”, azaz leginkább közvetlenül rá vonatkoznak. Elsődleges feladat a világ tárgyainak, jelenségeinek és személyeinek „elérhető” közelségbe vitele, a különböző tevékenységeknek a fogyatékos gyermek számára értelmessé, jelentőségteljessé tétele a tevékenység végrehajtásához elengedhetetlen motivációs szint megteremtése érdekében.

Cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság:

Minden élethelyzetben és minden tevékenység során biztosítani kell az aktív nagymozgásos vagy finommotoros részvétel lehetőségét, hogy lehetővé váljon a szemléletes-cselekvéses tanulás „megfigyelés-próba-szerencse-utánzás” útján. A tanulási szituációt és tartalmakat több oldalról megerősítő, szemléltető - nem verbális, metakommunikációs és verbális - jelzésekkel lehet kiegészíteni. A tevékenységek rögzítése és emlékezetbe idézése hatékonyabb, gyorsabb, ha az adott helyzetet és tartalmat - a gyermek számára a tevékenységet érthetőbbé, megragadhatóbbá, felfoghatóbbá tevő - komplex kommunikációs stratégiákkal erősítik meg. Az egyénileg kialakított gesztus- vagy hangjelzésektől kezdve a különböző kép-, jel-, szimbólumrendszerek keresztül a verbális kommunikáció bármely formája használható.

- *Tevékenységtanulás kis lépésekben:*

A tevékenységeket kis lépésekre kell bontani. Egy-egy tevékenység elsajátítása során a gyermek apró részleteken akadhat el, mely lehetetlenné teheti az egész tevékenység végrehajtását. Nem célszerű az egyes mozzanatok izolált gyakoroltatása, mert a szituációhoz és a tárgyhoz való kötődés miatt azt a gyermek nem fogja tudni célzottan és tudatosan beépíteni a mindennapos tevékenységekbe. A mindenkori tevékenységláncolatot (például öltözködés, főzés, terítés, étkezés stb.) tel-

jes egészében célszerű tanítani, s ebből érdemes kiemelni egy-egy részletet, amit aktuálisan célzottan lehet gyakoroltatni. Később építhetők fel a tevékenység további elemei. A tevékenység akkor nem veszíti el értelmét, jelentését és összefüggéseit a gyermek számára, ha a teljes folyamatot látja és tapasztalja.

- *Tevékenységtanulás segítséggel – speciális irányítás és vezetés biztosítása*
a problémás tevékenységelem aktív végrehajtásához:

A pedagógus csak és kizárólag annyi segítséget nyújtson, amennyi feltétlenül szükséges. Első a verbális segítségadás, szükség szerint non verbális jelzésekkel - gesztusok stb. - kiegészítve. Ezt követi a bemutatás és az utánzásra ösztönzés. A komolyabb motoros illetve értelmi problémákkal küzdő gyermekeknél a bemutatás utáni próbálkozás már kiegészül motoros segítségadással. A vezetett aktív tevékenységen belül a segítségnyújtás fokozatai a határozott mozgásvezetéstől az „emlékeztető” jellegű kontrollig terjedhetnek. A személyes segítségadás mellett - szükség esetén - döntő jelentősége van a rehabilitációs segéd- és segítő eszközöknek, melyek kiválasztása személyre szabottan, a cselekvési kompetenciát és a tevékenység jellegét szem előtt tartva történik. A segítségnyújtást fokozatosan kell csökkenteni. A cél, hogy a gyermek a cselekvésláncolatot képes legyen néhány verbális vagy egyéb kommunikációs jelzésre végrehajtani.

- *A spontán tanulási szándék gyengesége:*

Kiemelt jelentősége van a megfelelő tanulási motiváció kialakításának, melynek legfontosabb feltétele a jó kapcsolat kialakítása és a tanuló ismerete (hiányosságai, meglévő képességei, erősségei). Ez megalapozza a reális célok kitűzését, a túl alacsony elvárások tanulást lassító, a túl magas követelmények frusztráló hatását.

A tevékenységeket célirányosan, értelmes szituatív összefüggésekbe helyezve célszerű gyakoroltatni. A tanulási és cselekvési motiváció eredményes, ha a tevékenység elvégzésének hatása a gyermek által várt újabb tevékenység. Ehhez társul a pedagógustól kapott pozitív megerősítés, melynek közvetlenül a tevékenységmozzanat sikeres befejezése után kell következnie, mert a fejlődésnek ezen a szintjén a késleltetett jutalomnak nincs hatása a tevékenységre. Fontos, hogy összhang legyen a pedagógus verbális megnyilvánulásai és az azokhoz kapcsolódó nem verbális és metakommunikatív jelzések között. A megerősítés kezdetben intenzív, később - amikor a tevékenység végrehajtása már sikerélményhez juttatja a gyermeket - a külső megerősítés fokozatosan leépíthető, és csak a befejezés után kell nyugtázni a sikert.

- *Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése*

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóknak kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről s e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és - ezzel párhuzamosan - személyiségük határait. Mivel a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a gyermekek a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már koráb-

ban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

- *Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire*

222

Az a tény, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világba való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben - a mindennapi élet helyzeteiben is - biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

- *Testi és lelki egészség*

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai hatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának - különösen a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén - központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási teendőket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóság és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

- *Információs és kommunikációs kultúra*

Az információs és kommunikációs technikák a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet különféle kommunikációs eszközökre.

Az alternatív augmentatív kommunikációs eszközök lehetőséget biztosítanak a fejlesztő nevelés-oktatás területén, hogy a súlyos halmozottan sérült személyek is kifejezhessék kommunikációs szándékukat alternatív módokon.

2.4. A tanulói jogviszony. A bekerülés feltételei

A fejlesztő nevelés-oktatásban azok a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek, akiket a szakértői bizottságok erre a képzési formára javasolnak. Azok a tanulók, akik értelmi képességeik súlyos, tartós akadályozottsága miatt a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében leírtaknak, illetve a kerettantervben megfogalmazott követelményeknek a különböző egyéni megsegítő stratégiák ellenére sem képesek minden téren megfelelni, s eredményes fejlesztésük elsősorban különféle egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével valósítható meg.

2.5. A tanulói jogviszony megszűnése

A fejlesztő nevelés-oktatásból a gyermekek csak szakértői bizottsági javaslatra, intézményi vagy szülői kezdeményezésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben, a köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg.

2.6. A továbbhaladás

A programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek évről évre koncentrikusan vagy spirálisan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. Az évfolyamok közötti átmenethez nincs szükség megadott teljesítmények elérésére, követelmények teljesítésére, az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus.

224

2.7. Átjárhatóság az iskola többi osztályába

Ha a fejlesztő iskolai csoportba járó tanulók közül valaki a személyre szabott fejlesztés hatására olyan szintre jut, hogy a többi tanulóval együtt eredményesen oktatható az intézmény helyi tanterve szerint, meg lehet kísérelni a belső integrációt a szintjének megfelelő csoportba.

2.8. Csoportlétszám

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

140§ 2) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportokba sorolásáról - a nevelőtestület véleményének kikérésével - az intézmény vezetője dönt. A csoportok létszáma nem haladhatja meg a hat főt.

2.9. A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek

„A súlyos-halmozott fogyatékoság olyan állapot, melynek hátterében rendszerint a korai életszakaszban (méhen belüli életben vagy a születés körül), ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll, ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) is érinti.

A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet-együttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben (aktivitásban) súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben, való részvételben (participáció) súlyos hátrányokat okoz.

A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és e kettővel szoros kapcsolatban álló értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb.

A motoros (mozgás) funkciók területén a fejkontroll és a tekintés kontrolljának hiánya, a felegyenesedés, állás, helyváltoztatás képességének súlyos nehézségei, vagy hiánya, a végtagok (kar, kéz, láb) működésének súlyos zavarai, a komplex mozgásminták koordinációjának zavarai és a beszédszervek funkciózavarai fordulnak elő. A motoros funkciózavarok következtében minden mozgásaktivitást feltételező tevékenység területén akadályozottság figyelhető meg.

A kommunikációs funkciók területén a kifejező (hangzó) beszéd hiánya, a nonverbális és/vagy metakommunikatív jelzések alkalmazásának bizonytalanságai, a beszédértés nehezen megítélhető szintje a kölcsönös kommunikációs megértés zavarát, akadályozottságát vagy hiányát okozzák. Ebből következően a környezettel való kapcsolatfelvétel és az együttműködés nehezített, ami a társadalmi beilleszkedés szempontjából jelent hátrányt.

Mivel a súlyos és halmozódó károsodások miatt a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek aktivitásukban a fejlődés kezdeti (gyakran a szenzomotoros vagy pszichomotoros fejlődési szakasznak megfelelő) szintjét mutatják, az értelmi funkciók eltéréseit elsősorban a szenzoros (érzékeleti-észlelési) vagy szenzomotoros, és az emocionális-szociális funkciók területén észlelhetjük.

A szenzoros funkciók területén az érzékelés-észlelés organikus és pszichés jellegű kiesései, az ingerek felfogásának és feldolgozásának alacsony szintű képessége, az érzéketek és a mozgásminták, illetve viselkedésformák összehangolásának hiányos képessége, a túlérzékenység, vagy az alacsony ingerküszöb okozhat nehézséget.

Az emocionális-szociális funkciók területén külön megfogalmazást nyer több feltűnő magatartásforma (agresszív / autoagresszív viselkedés), a túlérzékenység, a személyektől és tárgyaktól való elvonatkoztatás képességének hiánya vagy zavara, a hangulati labilitás, és az inadekvát érzelmi kitörések (pl. nevetés/sírás). Mindezekhez az eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus betegségek, fokozott görcskészség (epilepszia), tartós gyógyszeresedés és egészségügyi terápiás szükséglet, megnövekedett balesetveszély és halálozási rizikó. Ezek további súlyosbító, személyiségfejlődést, nehezítő feltételeket teremthetnek.” (Márkus 2005, 140-141.).

2.10. A fejlesztő nevelés-oktatás feltételei

„A legfontosabb feladat olyan személyközpontú, szükséglet-orientált, komplex szolgáltatások kialakítása a súlyosan fogyatékos emberek számára, ahol az a meghatározó, hogy kinek mire van szüksége, és nem az, hogy melyik ellátórendszeren belül, milyen intézmény „lakója, tanulója, gondozottja, neveltje, ápolója, kliense”, és az adott intézménytípus milyen szolgáltatásokat tud nyújtani.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos személyeknek minden ellátási területen emelt szintű szolgáltatásokat kell biztosítani, a többlétszolgáltatások teszik lehetővé az egyenlőbb esélyeket az érintettek és családjuk részére egyaránt.

Bár a súlyos-halmozott fogyatékoság korán felismerhető, az érintett gyermekek, fiatalok, felnőttek jelentős késéssel jutnak a különböző szolgáltatásokhoz, különösen igaz ez a közoktatási szolgáltatásokra.

Ennek hátterében az áll, hogy az egészségügyi alap- és szakellátási hálózat felkészületlen, gyakran késlekedik, nem tud mit kezdeni a súlyos halmozott fogyatékosággal, élő gyermekekkel, fiatalokkal, felnőttekkel, illetve a közoktatási és szociális intézményrendszer sem észleli kellőképpen ennek a népességnek a szükségleteit és igényeit.

A szolgáltatásokhoz időben történő hozzáférés előfeltétele a megfelelő differenciál- diagnosztika, mely alaposan feltérképezi a súlyos-halmozott fogyatékoság minden (egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai) aspektusát. Az állapot megítéléséhez és nyomon követéséhez nem elegendő az egyszeri, vagy a két-három évente, kontrollált vizsgálat. A halmozott fogyatékoság miatt, ahol szinte minden esetben megtalálható a súlyos kommunikációs akadályozottság is, elengedhetetlen folyamatdiagnosztika alkalmazása.

A folyamatdiagnosztika teszi lehetővé a szolgáltatás rugalmas alkalmazkodását a fogyatékos személy aktuális állapotához, hiszen nagyon fontos, hogy a gondozás, nevelés, fejlesztés, képzés érzékenyen reagáljon a legkisebb előrelépésre vagy esetleges visszaesésre. A megsegítés folyamatosságának biztosításához olyan ellátási rendszer kialakítására kell törekedni, ahol az egészségügyi, a szociális, a gyermekvédelmi és a közoktatási feladatok megvalósítása együttesen lehetővé válik.

A komplex rehabilitációs intézményrendszer hatékonyabb működtetése érdekében szem előtt kell tartani a multidimenzionális, inter- és transzdiszciplináris team-munka három legfőbb jellemzőjét.

- *Párhuzamosság: az egyes szolgáltatások azonos időben, egymás mellett zajlanak, a szakemberek folyamatos kapcsolattartás útján tapasztalatot cserélnek, és közösen alakítják ki az optimális rehabilitációs programot.*
- *Kontinuitás: a rehabilitációs szolgáltatások egymásra épülve valósulnak meg, ehhez a szakembereknek megfelelő információkkal kell rendelkezniük azokról a szakterületekről, melyekkel együtt dolgoznak. Ha egy szakterület eléri kompetenciája határát, csak úgy „adhatja tovább” a megsegített személyt, ha megtalálta számára a rehabilitáció újabb szakaszában belépő szereplőket, szakembereket, intézményeket, szolgáltatásokat.*

- *Komplementaritás: a szolgáltatások nemcsak időben épülnek egymásra, de azonos időpontban is egyszerre többfajta, egymást kiegészítő tevékenység lehet szükséges, ehhez szintén elengedhetetlen a megfelelő együttműködés.” (Márkus 2005, 196-197.).*

4. 3. Nevelési program

A súlyos, halmozott fogyatékoság pedagógiai következményei meghatározzák a fejlesztő nevelés-oktatás célját, feladatait, s az alkalmazott alapelveket is.

227

3.1. Célok

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújtani, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

3.2. Feladatok

- A családban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az iskolai életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.
- A súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.
- Elemi szintű ismeretek elsajátíttatása szűkebb és tágabb környezetük jelenségeiről.
- A kommunikáció egyénenként változó lehetőségeinek feltérképezése, a tanulók állandó ösztönzése a számukra lehetséges önkifejezési módok tudatos alkalmazására, gyakorlására.
- A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglevő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása.
- A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése.
- A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.
- Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

3.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A kommunikáció és az interakció elve:

A kölcsönös kommunikációs akadályozottság a súlyosan és halmozottan fogyatékos emberek egyik központi problémája. A fejlesztő tevékenységet áthatja a kommunikatív megközelítés. A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel. A kommunikáció és az interakció kiegészíti és erősíti egymást, csökkenti a pedagógus és a tanuló közti távolságot. A világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanuló felé közvetíteni. Az emberi és dologi világ feltárulása, a tanulás, a fogalomalkotás kezdeti lépései és a gondolkodás elemi műveletei csak az érzékelés- észlelésen keresztül, a testtel megragadott tárgyak, személyek és élethelyzetek közegében, a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.

A nevelés-oktatás - személyes kapcsolatként értelmezett - folyamatában a gyógypedagógusnak fel kell fedeznie a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is a kommunikatív szándékot. Az interakció és a kommunikáció teszi lehetővé a szociális kapcsolatok, a kommunikatív viszony emberhez méltó alakulását, hozzájárul a csoportban történő nevelés megvalósításához, és segít a tanuláshoz szükséges motiváció kialakulásában és fenntartásában.

A normalizáció és a participáció elve:

A fejlesztő nevelés-oktatásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat.

Ezek:

- a napi, heti, éves ritmus, tapasztalatok az egyes életszakaszokról;
- az emberi méltóság tiszteletben tartása;

Mindez azt a pedagógiai tevékenységgel szemben a követelményt támasztja, hogy segítse elő a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést. Ehhez nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének az általánosan elfogadott nevelési elveken kell nyugodnia.

Ha a tanuló fejlődése során bebizonyosodik, hogy magasabb követelmények teljesítésére is képes, lépéseket szükséges tenni a fogyatékoság típusának megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő továbbhaladásra.

A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknak speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő, támogató, valamint gondozó eljárásokra, komplex pedagógiai szolgáltatásra van szükségük. Komplex formában valósul meg a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, az ápolás és a gondozás. A pedagógiai tevékenység a személyiséget komplexen - minden megmaradt és akadályozott funkciót, a tanuló egyedi szükségleteit egyidejűleg figyelembe véve - közelíti meg.

Egyénileg történik a képességek, szükségletek és igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése. A pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, ösz-

szeheasonlításí és ellenőrzési pontját a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló személyisége jelenti.

A sokoldalú, komplex fejlesztés, nevelés és oktatás megvalósításának alapfeltétele a szakemberek magas szintű felkészültsége (a szükséges egészségügyi, gyógypedagógiai, pszichológiai és más tudományterületekről eredő ismeretek szintetizálása, integrálása). A fejlesztés figyelembe veszi a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanuló élethelyzetét, a múltbeli tapasztalatokat, élményeket, a jelen állapotot és az érintettre váró jövőt: a múltra építve a jelenben a jövőre készít fel. Nem csupán az aktív fejlesztés és képzés számít nevelésnek, idesorolhatók a részvétel, az átélés, a befogadás, az élmény pedagógiai hatásai is.

A kooperáció és a tudatosság elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a legtöbb tevékenységben külső segítségre szorulanak, a cselekvés hibátlan és/vagy teljes kivitelezéséhez szükségük van egy partnerre. A kooperáció - együttműködés - legjellemzőbb sajátossága, hogy a pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben. Partnerek, akik egy közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják. A kooperáció elve vonatkozik a fogyatékos tanulókkal foglalkozó valamennyi személy (szülők, pedagógusok, segítők stb.) folyamatos információ- és tapasztalatcserejére.

A mindennapos tevékenységek a fejlesztés alapját képező és az azt átfonó kommunikáció gyakorlása úgy eredményes, ha következetesek és egységesek az elvárások. Az egységes elvárások a tanulók számára könnyebben követhetők és biztonságérzetüket is növeli.

A differenciálás és az individualizáció elve

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tapasztalati és aktivitási lehetőségeik szempontjából heterogén csoportot alkotnak, ezért a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálásra van szükség. A differenciálás egyrészt pedagógiai szemlélet: amely az érzékenységet fejezi ki az egyéni különbségek iránt; másrészt: pedagógiai gyakorlat, amely a különbségekhez való illeszkedést próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel.

A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. A tanítás-tanulás az egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján, egyéni (individuális) tanulási terv - egyéni fejlesztési terv - szerint zajlik, amelyben egyénre szabott a célkitűzés, a didaktikai-metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása és az értékelés.

A csoportban differenciáltan zajlik a feladatok gyakorlati megvalósítása. Lehetőséget kínálnak erre a kreatív, a zeneterápiás, a játék-foglalkozások, a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok, melyek során a fogyatékos tanulók olyan ismereteket szereznek, képességeket és készségeket sajátítanak el, olyan élményekhez és tapasztalatokhoz jutnak, amelyeknek a szociális kapcsolatok fejlődésére is hatásuk van.

5. 4. Fejlesztő program (Tanterv) a súlyosan halmozottan sérült tanulók részére

4.1. Az oktatás tartalma AST koncepció alapján.

Célkitűzés: Élni Tanulni.....

A súlyosan-halmozottan sérült emberekkel töltött élethez és a velük való együttműködéshez elengedhetetlen célkitűzések:

- A napi-, hetirend és éves terv rendszeressége és strukturáltsága
- A tanulási-tanítási tartalmak hosszabb időn át való megtartása
- Tanulási és szabadidős szituációk kialakítása
- A tanulási-tanítási kínálat rendszerezése
- A szükséges idő figyelembe vétele
- Az elfogadás, vagy elutasítás akceptálása
- A kínálat aprólépekkel történő bővítése
- A gyermek cselekvési kompetenciájának figyelembe vétele
- Megfelelő tartalmak kiválasztása

Elsődleges tartalmak: ivás, evés, testi higiénia

Másodlagos tartalmak: bázis tartalmak, ráépülő tartalmak, funkciótartalmak

Bázis tartalmak: alapjai minden olyan tartalmat magukba foglalnak, amit egy kisgyermek élete első éveiben megtanul:

- üdvözlés/szociális kapcsolat
- öltözés/vetkőzés
- testápolás/testi tapasztalatok

Ráépülő tartalmak: alpontjai olyan tartalmakat közvetítenek, melyeket a gyermek egyre kibontakozó személyiségfejlődése során sajátít el:

- közvetlen/tágabb környezet
- természet/évszakok
- játék és szórakozás/szabadidő

Funkciótartalmak: alpontjai az emberi tanuláshoz szükséges támogató funkcióival foglalkoznak:

- érzékelés-észlelés
- koncentráció
- kitartás

Emellett, mind az elsődleges, mind a másodlagos tartalmak beágyazódnak a társadalom alapjait képező feltételrendszerbe: az emberi méltóság, az individualitás, az önmeghatározás, és az integráció figyelembe vétele

4.2. A fejlesztés területei

- *Kommunikáció*

A másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók az iskolai oktatás kezdetén alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a gyermekek és környezetük közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba lépni más emberekkel és hatást gyakorolni környezetükre.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. Bármely megnyilvánulás és testi - akár valamely vegetatív funkcióval összefüggő - állapot értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása.

A megnyilvánulások közlésként való értelmezése: A tanulók minden megnyilvánulása, nehezen értelmezhető cselekvéseik - vegetatív jelenségek, sztereotip mozgások, nagyfokú zárkózottság, passzivitás, autoagresszív vagy agresszív megnyilvánulások, inadekvátnak tűnő nevetés, eltérő sírási hangok, izomtónus-változás, megváltozott légzésritmus, artikulálatlan hangok, bármilyen színezetű indulatkitörések fejlődéstörténetükre és a konkrét helyzetükre vonatkozó jelentőséggel bírnak, értelmezik helyzethez való viszonyukat, kifejezik emocionális állapotukat. A helyzet elemzésével, tanulmányozásával a gyógypedagógus megértheti az aktuális jelentést, felismerheti a kommunikatív célt és/vagy tartalmat, és képes lehet az adekvát válasz megadására.

Az egészségi állapotban bekövetkező változások kommunikatív megközelítése: A tanulók különösen kiszolgáltatottak a betegségeknek, ennek hátterében elsősorban orvosilag feltárható okok állnak. A betegségek - mint bármely más életmegnyilvánulás - azonban számos esetben összefüggésbe hozhatók a gyermekek emocionális állapotával és élettörténetével (pl. a szülők látogatásának elmaradása, a megszokott rutinok megbomlása, váratlan esemény bekövetkezése stb.), szükséges ezek hátterét megismerése és - a lehetőségek függvényében - a beavatkozás.

Testi kommunikáció: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók kommunikációjának elsődleges eszköze a testük, hiszen számukra a világ és a másik ember ezen a szinten válik megélhetővé. Ezért az oktatási tartalmakat azok testi dimenziójában kell hozzáférhetővé tenni.

2. A tanulók és a gyógypedagógus közti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, valamint a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése.

- *Bizalmas és bensőséges kapcsolat kialakítása:*

A tanulók kommunikációs motiváltságának felkeltéséhez a tanulók és a velük foglalkozók között bizalmas, partneri és baráti (semmiképpen sem a gyermekszülő kapcsolat mintáira épülő) kapcsolat kialakítására van szükség, melynek alapja a személyi állandóság. A bizalomteljes kapcsolat megtapasztalása a gyermek igényeihez és életkorához illeszkedően - pl. néven szólítás, kézbevétel, simogatás, a gyermek jelzéseinek figyelembevétele és az arra adott válaszok - biztosítható.

- *A kommunikációs igény felkeltése, megerősítése*

- törekedjen a tanulók figyelmének megtartására a tanulók által
- feldolgozható jelekkel (a szem- és testkontaktus folyamatos fenntartásával, a gyermekhez intézett beszéddel);
- adjon adekvát, megfelelően időzített feleletet a tanulók reakcióira, hangadásaira (sírás, gőgicsélés, gagyogás), mozdulataira (mosoly, gesztikuláció);
- kísérje az egyes helyzeteket beszéddel, folyamatosan visszatérő elemekkel (jelzésként szolgáló mozdulatok, a helyzet megnevezése, ismétlődő testhelyzet felvétele, a szituációra jellemző tárgy megmutatása stb.);
- adjon megfelelő időt és segítséget a tanulóknak a helyzet megértésére és az orientálódásra.

- *A kommunikáció folyamatossága*

- forduljon a tanulók felé újra és újra minél több kommunikációs csatorna kihasználásával (szólítsa meg őket, beszéljen hozzájuk, kérdezzen tőlük, énekeljen nekik, vegye kézbe őket stb.);
- fejezze ki önmagát, saját érzéseit és gondolatait, és erősítse meg a tanulóknak azt az érzést, hogy érdemes kommunikálniuk és kifejezniük magukat;
- minden megnyilvánulásnak tulajdonítson értelmet, és adekvát módon feleljen ezekre;

- a kommunikáció folytonosságát igyekezzon biztosítani oly módon is, hogy tapasztalatait rendszeresen megosztja a gyermekekkel foglalkozó többi személlyel, így a szülőkkel is. Ezzel teremtsen meg a lehetőségét annak, hogy a tanulók kommunikációs jelzései valóban integrálódhassanak mindennapjaikba, a kommunikáció fejlesztésének eredményeként ne csak napjaik egy-két órája, hanem egész életük lehetőséget kínáljon számukra gondolataik közlésére vagy környezetük jelzéseinek megértésére.
3. A tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése (fejlesztő gondozás)
- *Az alapszükségletek kielégítése - mindennapos tevékenységek:*
 - személyi higiéné (fürdés, zuhanyozás, mosakodás, hajápolás, száj-, láb- és körömápolás),
 - öltözés, vetkőzés, levegőztetés,
 - táplálkozás (etetés, evés, itatás, ivás),
 - ürítés biztosítása, támogatása, alkalmi pedagógiai jelentőséggel bírnak, és az oktatás szerves részét képezik. Az alapvető fizikai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és munkatársai személyi segítőként (semmiképpen sem szülőként) legyenek jelen, és adjanak lehetőséget arra, hogy a tanulók alapvető, egyidejű tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a másik emberrel való kommunikatív együttlétről. Legyen elsődleges szempont a gondozók számára a tanulók személyiségi jogai a gondozási feladatok ellátása közben.

A fejlesztő gondozás: Az alapvető biológiai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és a gyógypedagógiai asszisztens kiszélesítheti a gyermekek élményhorizontját, segíthet stabilizálni szociális kapcsolataikat, és színteret adhat a szituációhoz kötött tevékenységtanulásnak, gyakorlásnak. A fejlesztőgondozás során alakul ki az érzelmi kötődés, az elemi szociális kapcsolatok, a kommunikáció és az én, a személyes identitás első körvonalai.

Az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmában mindig kommunikációval kell kísérni a cselekvést, a folyamatot komplex - egyénre szabott -, totális kommunikációs jelzésekkel kísértve a szokások kialakítására kell törekedni. A rituálék és szokások segítik a tanulókat a szituáció felismerésében, mely az adekvát együttműködés feltétele.

Minden apró kommunikációs jelzést észre kell venni, melyek a tanulók aktuális szükségleteire utalhatnak.

4. Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutin helyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkönyölése és alkalmazása .

Kapcsolatfelvétel és üdvözlés:

- alakítson ki stabil szemkontaktust a tanulókkal. Amennyiben a tanulók vizuális információfelvétele organikus és/vagy funkcionális okból akadályozott, a kapcsolatfelvétel egyéb, kölcsönösen működőképes módjának kidolgozása szükséges, mely a tanulók számára érzékelhetővé teszi nyitottságát és készségét közléseik fogadására. Készítse elő az ehhez szükséges testhelyzet felvételét, és kommunikációjával közvetítse a tanulóknak, hogy mindig kész közléseiket és megnyilvánulásait figyelemmel kísérni.
- egyénre szabott módon alakítsa ki a tanulók számára érthető üdvözlés és köszönés formát, amelyet a tanulók is használni tudnak, és amelyet mások is alkalmazhatnak.

Mindennapos rutinhelyzetek egyezményes kifejezése: Egyes szituációkra egyezményes, minden esetben azonos - a tanulók számára érthető, de lehetőleg minél szélesebb körben ismert - jelzések, szimbólumok használata, amelyek a tanuló számára minden esetben felismerhetővé teszik a helyzeteket.

A kommunikációs alapszabályok elsajátításának elősegítése: A figyelem felkeltésének és megtartásának képessége, a kommunikációs szerepek megértése, a kommunikációs funkciók értelmezése, a közös figyelem kialakítása, a kivárási képessége mind alapjai a működőképes interakciónak. A gyógypedagógus teremtsen minél több lehetőséget a tanulóknak arra, hogy a kommunikáció alapvető szabályrendszerét megismerjék, és ezeket alkalmazni is tudják.

Az önálló döntéshozatal előkészítése:

- biztosítson lehetőséget, hogy a tanulók akár szóban, akár bármely más kommunikációs eszközzel igent és nemet mondjanak, kifejezzék elutasításukat egy helyzettel, személlyel vagy tárggyal kapcsolatban. Különös jelentősége van a visszautasítás szociálisan elfogadható módjai megtanításának,
- teremtsen választási helyzeteket, amelyben a tanulók megérthetik, hogy szükségleteik ki-elégítésére két vagy több módon is lehetőség nyílik. Ennek az a jelentősége, hogy minden tanuló meg tapasztalhatja a környezete feletti kontrollt. A tanuló azon élménye és tapasztalata, hogy képes a kívánsága szerint befolyásolni a környezete történéseit, a legerőteljesebb

sebb motiváló eszköz. Az alternatívák közötti választásra bármely, a tanuló által alkalmazott kifejezési forma - mozdulat, ránézés, hangadás stb. – alkalmas lehet.

5. A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése

A nyelvi eszközök folyamatos alkalmazása:

- a nevelési-oktatási helyzeteket beszéddel vagy énekkel kísérje, a tárgyakat, eseményeket és személyeket nevezze meg, szem előtt tartva a „mindig ugyanazt, mindig ugyanúgy” szabályát. Ezzel előkészítheti, hogy a nyelvi közlések a későbbiekben a konkrét helyzetekről leválva is értelmezhetők legyenek. Így fokozatosan lehetővé válik a tanulók számára a világ jelenségeinek fogalmi szintű megértése,
- figyeljen arra, hogy a nyelvet kísérő metakommunikatív és paranyelvi mozzanatok (hangsúly, hanglejtés, dallam, ritmus) emocionális tartalmakat közvetítenek, és hitelesítik - vagy éppen cáfolják - a beszéd tartalmát.

Amennyiben van olyan tanuló a csoportban, aki esetében az auditív információ felvétele nehezített, a pedagógus a nevelési-oktatási helyzeteket a tanuló számára érzékelhető gesztusnyelvvél vagy egyéb alternatív kommunikációs formában kísérje. Az emocionális tartalmak közlésére ebben az esetben is fektessen hangsúlyt. A beszédet ebben az esetben se hagyja el, mert azzal egyrészt lehetőséget teremthet, hogy a tanuló az auditív információk feldolgozása terén fejlődjön, másrészt a tanuló izoláltsága csökkenhet, mivel környezete számára is érthetővé válik kommunikációjának tartalma.

A gyógypedagógus önkifejezése: A gyógypedagógus

- fejezze ki saját véleményét („Én szeretnék ezzel a labdával játszani. És te?”), ezzel minden egyes tanulót ösztönözzön kommunikációra,
- és tegye lehetővé, hogy a tanuló reagáljon, kifejezze saját attitűdjét, tiltakozását vagy beleegyezését,
- az önkifejezéssel és a tanulók kommunikációjának motiválásával teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermekek saját cselekvéseiket egyre inkább a beszélt nyelv kontextusában ismerjék fel.

6. Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása.

Kommunikációs eszköztár kiválasztása: Figyelembe véve a tanuló mozgásállapotát, érzékszerveinek működését, kognitív képességeit, motiválhatóságát, kommunikációs igényét és szintjét, a gyógypedagógus válassza ki a tanuló számára legmegfelelőbb kommunikációs eszköztárat.

Konkrét helyzethez kötődő eszközök alkalmazása: A tárgyak, képek, testjelek, gesztusok vagy hangok beillesztése a nevelési és oktatási folyamatba lehetővé teszi a tanulók számára, hogy a mindennapos helyzetekben, a konkrét szituációhoz kötötten - de azoktól egyre függetlenebbé válva - kifejezzék szükségleteiket, és hatást gyakoroljanak környezetükre.

Elvont kommunikációra alkalmas eszköztárak alkalmazása: A magasabb absztrakciós képességet igénylő kommunikációs eszközök (például kép- és jelképrendszerek, gesztusnyelv, jelnyelv) alkalmazása elsősorban azoknál a nem súlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál eredményes, akik súlyos beszédzavaruk miatt nem képesek magukat beszéddel kifejezni. Ezek az eszközök lehetővé teszik számukra, hogy nyelvtanilag összetett, absztrakt mondatokat alkossanak, amelyek jelentése független lehet a konkrét szituációtól, illetve, hogy kifejezzék magukat, kommunikáljanak környezetükkel, és - ha képességeik lehetővé teszik - a későbbiekben elsajátítsák az írott nyelvet, illetve annak elemeit.

7. A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: egymás üdvözlése, közösen végzett feladatok és játékok alkalmazása, a csoportos foglalkozások során a tanulók cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele, a társakkal való test-, szemkontaktus formáinak meg tapasztaltatása.

Csoportos foglalkozások: Az intézményi rehabilitációs pedagógiai programba épített csoportos foglalkozások (például reggeli kör, közös étkezések, közös fejlesztő foglalkozások) és közös aktivitások (adott témáról való beszélgetés, közös éneklés stb.) lehetőséget teremtenek a közösség kialakulására.

Az egymásra figyelés ösztönzése: A gyógypedagógus ösztönözzé, hogy egymást megismerjék, egymás nevét tanulják meg. Serkentse őket, hogy figyeljenek mások cselekvéseire, és hívja fel az egyes tanulók figyelmét arra, hogy a többiek mit és hogyan csinálnak az osztályban.

A tanulók közti közvetlen kommunikáció támogatása: A gyógypedagógus egymás felé is közvetítse a tanulók megnyilvánulásait, a többi tanuló számára is kommentálja közléseiket, tegye lehetővé, hogy a tanulók egymással is kapcsolatba kerüljenek.

8. A tágabb - idegen - környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése.

A tágabb világra vonatkozó tartalmak közvetítése: Az iskola tegye lehetővé, hogy az oktatásban a tágabb világra vonatkozó tartalmak (természeti jelenségek, társadalmi jelenségek) is megismerhetőek legyenek.

Iskolán kívüli foglalkozások szervezése: Az iskolán kívüli foglalkozások, kirándulások, más iskolák tanulóival való találkozás, közösségi tanulási és játéklehetőségek felajánlásával a gyógypedagógus teremtsen lehetőséget a tanulóknak, hogy minél szélesebb körű tapasztalatokat szerezzenek az emberi, kulturális és természeti világról.

Integrált programok szervezése: Integrált programok szervezésével az iskola biztosítsa a tanulók számára azokat a tapasztalatokat, amelyek a tágabb világ és a társadalom megismerését szolgálják, és lehetőséget teremtenek a megtanult kommunikációs formák új helyzetekben való kipróbálására és gyakorlására.

- Mozdásnevelés

A testséma kialakítása, a mozgás örömeinek átélése és az önálló cselekvés ösztönzése

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók többsége - túlnyomó részben a központi idegrendszeri (agy) sérülés domináns jelenlétéből fakadóan - súlyos fokban mozgáskorlátozott. E területen a nevelés, oktatás, fejlesztés célja a tanuló testsémája kialakulásának elősegítése, a mozgásszerv-rendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott tartási és mozgási funkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése, és a mindennapos tevékenységek, valamint a tanulás, játék- és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

1. A szenzomotoros depriváció csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés) és facilitált mozgások kiváltásával; az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése.

A saját test megélése és a testséma kialakítása: A saját test megélésének és a testséma kialakításának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni

- a test érzékelését mozgás közben, nyugalmi állapotban, a lazítás és feszítés állapotaiban,
- a test térbeli helyzetének érzékelését különböző testhelyzetek felvételével és ezek megváltoztatásával,
- az egyes testrészek differenciált érzékelését különböző szomatikus és vibratorikus ingerek biztosításával,
- a rendelkezésre álló térben, annak eszközeit kihasználva a saját testnek az emberekhez és a dolgokhoz viszonyított helyzetének a térben való érzékeltetését,
- a test pozitív megélését és a mozgás fejlődését az alapvető szükségletek kielégítése során - a fejlesztő gondozás módszerét is alkalmazva.

A tér és a téri viszonylatok megélése és tudatosítása: A tér és a téri viszonylatok megélésének és tudatosításának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni, hogy a tanulók aktív és passzív módon is megtapasztalhassák a különféle téri viszonylatokat. Az önálló mozgásaktivitásra képes tanulók mozgásra ösztönözésével (gurulások, csúszások, forgások stb.) a gyógypedagógus segítse őket abban, hogy saját mozgásukról szenzoros visszajelzést kapjanak.

A súlyosan mozgáskorlátozott tanulóknak is biztosítani kell a mozgás lehetőségét: rendszeres időközönként gondoskodni kell helyzetük megváltoztatásáról annak figyelembevételével, hogy ennek során megtapasztalhassák a mozgás élményét és a téri viszonyok alapformáit (közel-távol, alul-felül stb.).

Testi kommunikáció alkalmazása: A saját test érzékelésének közvetlen testi kontaktuson, testi kommunikáción keresztül (légzés, érintés, masszázs stb.) történő érzékelésének lehetővé tétele.

Aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése: A szomatikus, vesztibuláris, vibratorikus, akusztikus, vizuális, taktilis és haptikus ingerek biztosítása során az aktív motoros válaszadásra történő ösztönzés, kihasználva a tanulók mozgásos reakcióit az aktivitás kialakulásához és fejlődésének támogatásához.

2. Pozicionálás, testhelyzet-korrekción, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása.

Helyes testhelyzetek felvétele: A helyes testhelyzetek (fekvés, ülés) kialakítása és alkalmazása

- az általános testi funkciók (pl. légzés, emésztés, stb.) javítása,

- a következményes tünetek (pl. decubitus, kontraktúrák, deformitások stb.) megelőzése,
- a mindennapos (önkiszolgálási) tevékenységek lehető legönállóbb kivitelezése (vizelet- és székletürítés, tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés stb.).
- légzés, hangadás, tekintet, mimika, gesztusok, mutató valamely végtaggal stb. optimális pozíciójának megtalálása és gyakoroltatása a kommunikáció motoros feltételeinek javítása érdekében
- a tanuló számára kényelmes, számára tetsző testhelyzet kialakítása.

Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása: A tanulók szükségleteinek megfelelően a pozicionálás (fekvő, ülő és álló testhelyzetek váltakoztatásának) lehetővé tétele különböző segédeszközök alkalmazásával.

3. A mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig) .

Fej- és törzskontroll, testhelyzetek kialakítása, megtartása: A fej- és törzskontroll kialakulásának segítése az érintett testtájak ingerlésével, az izomzat erősítésével, a szükséges mozgáselemek facilitálásával, a kóros mozgásminták gátlásával.

A statikus testhelyzetek minél önállóbb megtartásának segítése segédeszközzel vagy a nélkül (hason, háton és oldalfekvés, ülés különböző eszközökön, állás segédeszközzel vagy a nélkül).

Helyzet- és helyváltoztatás: A helyzet- és helyváltoztató mozgások kialakításának előkészítése, segítése a szenzomotoros ingerlés eljárásainak felhasználásával, a motoros aktivitás fokozásával.

A helyzetváltoztató mozgások kialakítása és fejlesztése a fordulás, a végtagok emelése, a fej- és törzskontroll facilitálásával.

4. A kézhasználat, manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

A manipuláció fejlesztéséhez szükséges előfeltételek: A helyes testhelyzetek kialakításának segítése, megteremtése a kézhasználat feltételeinek megteremtése, a manipuláció fejlesztése érdekében. A végtagok átmozgatása, kilazítása a kézhasználat feltételeinek megteremtése érdekében.

A kézfelület érzékelés-észlelésének fejlesztése: A taktilis, vibratorikus, vizuális ingerlés alkalmazásával a kéz érzékelésének, észlelésének elősegítése annak testsémába való stabil beépülése és a kézhasználat kialakítása érdekében.

Koordináció fejlesztése: A szem-kéz, száj-kéz és két kéz koordinációjának kialakítása és fejlesztése a különböző testhelyzetekben.

Kézhasználat gyakorlása szituációhoz kötötten: Az elsajátított kézfunkció beépítése a mindennapos tevékenységekbe, célzottan fejlesztve az önellátást és önkiszolgálást a tanult mozgások tudatos felhasználásával:

- a kézhasználat gyakorlása a tanulók számára „értelmes” és jelentőséggel bíró tevékenységek során,
- a kézhasználat gyakorlása a kommunikációs funkciók javítása érdekében,
- a kézhasználat, manipuláció lehetőségeinek kihasználása az irányított játék-, tanulási, kreatív és munkatevékenységek során,
- Segédeszközök: A kézhasználat és a manipuláció javítása érdekében a tanulók szükségleteinek megfelelően gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása.

5. A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

Pozicionálás: A megfelelő (megfelelően ellazított) testhelyzetek kialakítása a kommunikációs funkciók gyakorlásához.

Mozgásgyakorlatok végzése a kommunikáció kialakítása érdekében: A gyógypedagógus az alkalmazott (alkalmazható) kommunikációs csatornától és/vagy eszköztől függően a foglalkozások során

- segítse elő a mutatóra alkalmas testrész [fej, felső végtag(ok), alsó végtag(ok)] célirányos mozgásainak kialakítását és gyakoroltatását, és
- javítsa a beszédszervek funkcióit (légzőgyakorlatok, szájmotórium funkcióinak fejlesztése orális ingerléssel, masszázssal, evésterápiával stb.).

- *A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése. Az érzékelés- észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele*

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók dologi világhoz való viszonya a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén sok esetben szinte csak a táplálékfelvétellel, a testápolással és az öltöztetéssel kapcsolatos passzív élményekben merül ki. Kezdetben ez jelenti a világot, melyben otthon érzik magukat, amelyet észlelni képesek és uralni tudnak. Az ebből eredő, kényszerű befelé figyelésük megakadályozza őket abban, hogy felfedezzék a világot. Ezért a fejlesztés feladata az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, a dologi és emberi világ rendjének felfedeztetése és a valóságmegismerés tágítása a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával. Ebből eredően az oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

A valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése

A) A külvilág felé való fordulás és a dologi világ megélésének elősegítése

Az első feladat, hogy egy elszigetelt világból a közös világba segítse eljutni a tanulót, majd olyan új tapasztalatok megszerzését tegye lehetővé számára, melyek a kifelé fordulásra ösztönzik.

Közös irányultság egy közös világra: Cél a kifelé fordulás, a tanuló figyelmének a közös világra való irányítása. Olyan élmények biztosítása, amelyek felkeltik érdeklődését, és amelyekre pozitív módon reagálhat. Ez tanulónként más és más módon valósulhat meg, a meglévő képességtől függően változhatnak az előnyben részesített ingerek és tevékenységek. Ösztönzés az aktivitásra, a külvilág aktív felfedezésére: A gyermekek önmagukat általában a környezet aktív explorálása során tevékenységük és észlelésük forrásaként élik meg, azonban a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a világ megélése és alakítása a motoros akadályozottságból eredően részben eltérő feltételek között zajlik.

Az aktivitásra ösztönző környezet kialakítása figyelemfelkeltő és könnyen mozgítható, működésbe hozható eszközök használatával valósítható meg.

Különböző eszközök és anyagok segítségével - szociális interakcióba ágyazottan - a figyelem felkeltésére, újra és újra a világ felé fordulásra és annak aktív megtapasztalására ösztönöző ingerek biztosítása szükséges. Alkalmazni kell a mozgásnevelés során kialakított testhelyzeteket, a fejkontrollt és a manipulációt elősegítő segédeszközöket.

A szenzoros funkciók fejlesztése: Szükséges minden érzékelési - vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus, az ízeleléssel összefüggő - terület fejlesztése a következő szinteken: figyelem, érzékelés, észlelés, differenciálás, emlékezet, szerialitás.

A szenzoros funkciók fejlesztése történhet

- a bazális stimuláció vagy más, a tanuló szükségleteinek megfelelő módszer és eszköz alkalmazásával,
- cselekvésbe ágyazottan, felhasználva a mindennapi tevékenységek adta alkalmakat (például a szaglás és az ízérezékelés fejlesztése, az ízekre való figyelés, a különböző ízek, szagok, illatok megkülönböztetése, az ezekre való visszaemlékezés természetes helyzetben, étkezés és evésterápia során is).

244

A gyógypedagógus

- használja ki az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmait
- biztosítson különféle akusztikus ingereket a zeneterápia eszköztárának alkalmazásával. Az érdekes, különleges akusztikus ingerekre - kutyaugatás, fűrészfűrés hangja, csörömpölés stb. - külön fel kell hívni a tanulók figyelmét, ösztönözni kell őket a hangingerre való figyelésre, differenciálásra s az előzőekkel való összehasonlításra,
- tegye lehetővé figyelemfelkeltő és személyre szóló, egyszerű vagy éppen összetett vizuális ingerek észlelését. Helyezzen fényes, csillogó, élénk, színes, mozgó vagy éles kontrasztos tárgyakat a gyermek látóterébe. A látásnevelés eszközei (színes lámpák, mozgó fények, fényorgona, stb.) is használhatók a vizuális észlelés fejlesztésére.

A taktilis érzékelés a bazális terápia eszközeivel, cselekvésbe ágyazottan minden manipuláció során fejlesztendő (a tanulók figyelmének felhívása a tapintott anyag minőségére, felületére, hőmérsékletére). Ösztönözni kell őket arra, hogy a tapasztaltakat eddigi emlékeikkel összehasonlítsák).

A proprioceptív és a kinesztetikus észlelés témakörét a mozgásnevelés tartalmazza, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a saját test helyzetének és mozdulatainak érzékelése és érzékeltetése a mindennapi tevékenységek során is folyamatosan megtörténhet (öltözködés, tisztálkodás stb.). A tanulók kapjanak verbális és vizuális megerősítést is saját testük helyzetéről, mozdulataikról. (Érdeemes például nagy tükröket használni az öltöző- és tisztálkodó helyiségekben, valamint a tornaszobában.)

B) Az önindította mozgás elősegítése és annak következményei

A gondolkodás későbbi műveletei az érzékszervi és a mozgásos struktúrák összekapcsolódásából erednek. Az észlelés és a mozgások koordinációjában a tanulás fontos szerepet játszik.

Ehhez a tanuláshoz elengedhetetlen az önindított mozgások minél gyakoribb kivitelezése. Ezáltal a tanulók önmagukat a cselekvés végrehajtójaként ismerik fel, és szándékosan kezdenek cselekedni.

A szenzoros és a motoros működések összekapcsolása: A cél az érzékelés és a mozgás (például a látás, a nyúlás és fogás, a hang irányába fordulás vagy a hangforrás keresése) összerendeződésének elősegítése.

- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknál az önindított mozgás gyakran nehezen kivitelezhető. Ezért a teret, eszközöket a tanuló adottságaihoz kell adaptálni, különös tekintettel arra, hogy a manipulálható tárgyaik legyenek számukra elérhető közelségben, vagy biztosítva legyen a tanuló számára a helyváltoztatás lehetősége. A manipulációt, fejkontrollt segítő testtartás és a segédeszközök használata - a tanulók szabadon történő közlekedése a csoportban - legyen természetes.
- A segítség szükség szerint irányulhat a figyelemfelhívó inger felé történő fordulásra, az ingerkibocsátó tárgy megérintésére, megtapogatására, az azzal folytatott manipulációs tevékenységre, a mozdulat helyes kivitelezésére, elegendő időt hagyva a mozgásos tapasztalatszerzésre s a tapasztaltak feldolgozására, beépítésére.

A tér felfedezésének elősegítése: Míg az állandó befelé figyelés egyben a tér mellőzését jelentette, a cselekvéssel, a térben való manipulálással, mozgással kezdetét veszi a téri irányok és térbeli viszonyok megismerése. Feladat a minél többretű térbeli tapasztalat megszerzésének biztosítása.

A testhelyzetek gyakori változtatása, a különböző vesztibuláris ingerlést adó játékok még az önindított mozgásra nem képes tanulóknak is segítségükre lehetnek, ha minél többször megtapasztalják az alapvető téri viszonyokat, mint a „fent” és a „lent”, az „előre”, a „hátra” és az „oldalra”.

A fejlesztés, a térbeli tapasztalatszerzés lehetséges eszközei:

- elegendő tér a mozgáshoz,
- olyan megmászható, felborítható, gurítható puha tárgyak, amelyekbe bele lehet bújni, alá, mögé lehet mászni, bele lehet dobálni és ki lehet venni belőle dolgokat,
- szabadtéri játékok, játszóterek és a természet rendszeres látogatása.

Megfelelő számú segítő személyzettel és személyre szabott adaptációkkal kivitelezhetők a fel- és lemászások, a forgások, gurulások, lengések.

Az idő strukturálásának elősegítése: A világ felé fordulással az idő strukturálódása is kezdetét veszi. Az örömmel végzett cselekvéseket már lehet várni, s több örömteli cselekvésnek sorozata is lehet. Törekedni kell a napi és heti rendszerességre, az időbeli tájékozódás - mely a kis egységektől halad a nagyobb egységek felé - megkönnyítésére. A napok sorrendje érzékeltethető az egyes napokra jellemző tevékenységek váltakozásával. A gyógypedagógus erősítse meg az időbeli tájékozódást a tanulókkal alkalmazott - egyénre szabott, vizuális vagy taktilis - kommunikációs módszer segítségével is. Az aktuális tevékenység jelzéséről fokozatosan térjen át az elmúlt, az aktuális és az elkövetkező tevékenység jelzéséig. Ezután fokozatosan az egész nap tevékenységeit jelző napirendről térjen át a heti rendre. Ha a tanuló képességei lehetővé teszik, ezután vezethető be a havi, majd éves terv, naptár közös áttekintése. Ezt a folyamatot nagymértékben segíti, ha minden napnak, hónapnak egy-egy egyedi eseményét emeli ki a gyógypedagógus, melyet a közösen készített naptárban jelez, a tanuló számára érzékelhető vizuális vagy taktilis módon.

Az elmúlt, átélt élmények felelevenítésével - fényképek, képeslapok, videó segítségével - a megismerés határai a múlt felé tágíthatók, míg a tervezett események elővételezésével a jelenből a jövő felé tekinthet ki a tanuló.

A természeti világ megismerése: Az idő strukturálásának legalapvetőbb egységeit a természet változásai (napszakok, évszakok, állatok, növények és emberek fejlődése, növekedése stb.) adják,

ezért a fejlesztő nevelés-oktatás biztosítsa annak lehetőségét, hogy a tanulók közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti világ jelenségeiről, és a velük kapcsolatos tevékenységeket maguk is végezhesék (évszakoknak megfelelő játékok, szokások).

A szemiotikai (jelek, jelrendszerek, jelfolyamat) funkciók megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése

A világot alkotó tárgyak és jelenségek rendszeres és gyakori megtapasztalásával a tanulóknak először emlékezeti képek alakulnak ki, majd állandósuló sémák, melyek a képzelet segítségével előkészítik a fogalmak kialakulását. A fogalmak lehetnek a hasonló valóság mozzanatok egész osztályát tükröző konkrét, illetve a kognitív fejlődés magasabb szintjén elvont fogalmak és ezekkel történő gondolkodási műveletek. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók, különösen, ha az értelmi fogyatékoság súlyos fokban jelen van, rendszerint ezen a konkrét fogalmi szinten tudnak leginkább értelmi műveleteket végezni. Ha erre a szintre eljutottak, utalni tudnak a jelen lévő, a jelen nem lévő, az elmúlt vagy még meg sem történt eseményekre, dolgokra. A valóság ábrázolását mozdulatokkal, szimbolikus játékkal, tárgyakkal, képekkel, taktilis jelzésekkel és verbalitással szükséges elősegíteni.

247

Az utánzás tanítása, utánzásra készítés: A megfelelő mozgásos utánzáshoz rendszeres, önindított mozgásra és utánzásra érdemes mintára van szükség. Az utánzás ismételtetéssel kezdődik. A gyógypedagógus végezzen olyan gesztusokat, mozdulatokat, amelyeket a tanuló még bizonyos idő elteltével is - maga is végre tud hajtani. Kezdetben a gyógypedagógus is utánozhatja a tanulót, ezzel könnyebben előhívhatja és megértetheti az utánzást.

Alkalmazni kell azokat, a mozgásnevelés során kialakított testhelyzeteket, amelyekben a gyermek szabadon tud mozogni. A fejkontroll kivitelezése és a szemkontaktus felvétele esetleg segédeszközök használatát is igényli.

A közös éneklés, a reggeli kör alkalmával sok lehetőség nyílik mozdulatokkal kísért mondókák tanulására. A mozdulatok mindig a már ismert, gyakran végzett cselekvésekre utaljanak.

Szimbolikus játékok alkalmazása: A funkcionális (sokszor sztereotip) játékhasználatból a gyógypedagógus segítse a játéktárgyak beépítését egy szerepsituációba (például a korábban csak ideoda tologatott autó építőanyagot, vagy ennivalót szállítson).

Alkalmat kell teremteni arra, hogy a tanulók a különböző mozdulatokkal, hangokkal, tárgyakkal jelölhessék és lejátszhassak a képzeletükben, emlékeikben élő valóságot, a szimbolikus játékon keresztül feldolgozhasák feszültségeiket is. A szerepjáték (babázás, fodrász játék, főzőcskézés,

boltos játék) így fontos része lesz a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának.

Nem kell mindig ragaszkodni az élethű játéktárgyakhoz: a „mondjuk, hogy ez a...” fordulat fokozatos bevezetésével, az egyre sablonosabb, a valóságtól eltérő külsejű tárgyak használatával a tanulók előrébb juthatnak az elvonatkoztatásban.

A rajzolás elősegítése, a rajz fejlesztő hatása: A rajzolás mint funkció kialakításához szükség van egyéni segítségnyújtásra (pozicionálás, adaptált segédeszközök stb.). A rajzolás lehet egyszerűen egy örömszerző tevékenység, magasabb szinten nem tudatos önkifejezési forma, kommunikációs eszköz.

„Nyomot hagyni a papíron” egyéb eszközökkel is lehetséges. Figurás nyomdával pl. egész események megjeleníthetőek. Ha egy tanuló már legalább két dolog közül tud választani, a nyomda önálló kiválasztása után a papíron az általa megjelölt helyre segített mozdulatokkal nyomdázhat. A formarészletek színeinek variálásával egyedivé, sajátjává teheti munkáit.

Az önálló mozgásra képes gyermekek kapjanak lehetőséget az önálló rajzolásra. A ceruzát foghatják kézben, szájban, lábujjak között, de felszerelhető a csuklóra, fejpálcára vagy egyéb segédeszközökre, amelyeknek már kismértékű elmozdításával is önállóan tud alkotni a gyermek. Becsüljük meg ezt az alkotást, díszítsük vele a csoportszobát vagy az iskolát.

Azokkal a tanulókkal, akiknél a vizuális információfelvétel akadályozott, tárgyakból, tárgyrészekből készíthetők képek, melyek a számukra lényeges taktilis információfelvételt segítik, fejlesztik.

A verbális - vagy alternatív és augmentatív eszközökkel segített - önkifejezés: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóknál a verbális kifejezések helyett sok esetben alternatív kommunikációs formákra van szükség, mely minden esetben a tanuló egyéni adottságaitól függően alakítandó ki. A jelek, szimbólumok, ábrák megértésének tanítása egyúttal az absztrakciót és a gondolkodást segíti.

249

A kommunikációs forma építőköveinek alkalmasaknak kell lenniük arra, hogy azokkal a tanuló saját világát leírhasse, gondolatait megjeleníthesse, s környezete felől érdeklődhessen. A tanulók egyéni adottságaitól és akaratától függ, hogy a számukra választott kommunikációs rendszer mekkora nyelvi egységeket tartalmaz. E nyelvi egységek a fejlesztés során tudatosan bővíthetők a tanuló értelmi képességei és akarata szerint.

Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése

Átmenet a ténylegesen elvégzett cselekvés és a csak fejben végzett értelmi műveletek szintje között. A tanulók ezen a szinten már képesek eligazodni az általuk ismert helyeken, eltalálnak az épület egyik pontjából a másikba, de nem képesek lerajzolni vagy más úton visszaadni, hogyan is találnak el oda. Emlékeik még mozgásosak, a reprezentáció új síkján még nem képesek rekonstruálni, amit a cselekvés síkján már megszereztek. Ha az önálló helyváltoztatás nehezített, a téri megismerés elhúzódik, s a téri reprezentáció megjelenése is sokáig várat magára vagy teljesen el is maradhat.

Ebben a szakaszban a fejlesztő nevelés-oktatás feladatai a következők:

A téri megismerés interiorizálásának elősegítése: A téri megismerés segítése személyre szabott segítség biztosításával.

A bejárt, megismert teret jelölhetővé, lejátszhatóvá kell tenni. Kis lépésekben haladva, például a „hol van?” „merre találok?” „hová rajzoljam?” kérdések tudatosításával és sikeres megválaszolásának elősegítésével.

A térben történt változások felfedezését, megértését segíti a tér ábrázolása makettekkel, terepasztallal, rajzokkal, mozgásos feladatokkal.

A több szempontú gondolkodás elősegítése: E szakasz kezdetére jellemző, hogy a tanulók még nem képesek egyszerre több szempontot figyelembe venni, egyszerre csak egy kiválasztott szempont szerint értékelik a jelenségeket. A fejlesztés feladata annak kialakítása, hogy a tanulók egyszerre több szempontot is figyelembe és számba tudjanak venni.

A decentráció elősegítése: A fejlesztés célja a térre, időre, mennyiségre, távolságra, magasságra stb. vonatkozó decentráció, az egyéni helyzettől független gondolkodás kialakulásának segítése (például annak belátása, hogy az asztal előtttem van, de másnak balra esik), a relációkat képviselő jelek és viszonyfogalmak megismertetése, használata. A közös játék alkalmas arra, hogy a játéktevékenységek során az eltérő szempontok, a többi tanuló perspektívája felismerhető, belátható legyen, és a tanuló megértse, hogy más szemszögből másképpen mutatkozhat meg ugyanaz a dolog.

A konkrét műveletek és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása.

A halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelés-oktatásának a cselekvéses tanulás az alapja, de a meglassúbbodott vagy zavart motorium miatt számolni kell az érés esetleges időbeli elhúzódsával. Ebben a szakaszban a tanulók fokozatosan megtapasztalják az anyag és a súly állandóságát, és ismereteket szereznek a tömeg fogalmáról. A gondolkodás fejlődésével mód nyílik a téri viszonylatok absztrakt megismerésére is. Kialakulnak azok a minőségi műveletek, melyek a teret strukturálják: térbeli, egymást követő sorrend és szakaszok vagy távolságok elkülönítése; a hosszúság, a felszín stb. megmaradása. Összekapcsolódnak az időrendi összefüggések (előtt, után) a tartam összefüggéseivel (rövid vagy hosszú ideig). Egyszerre több tulajdonság alapján osztályozzák a tárgyakat és a fogalmakat, és több szempontból is képesek csoportosítani azokat. A számfogalom és a matematikai gondolkodás kialakulásában jelentős szerepet játszanak az absztrakt műveletek. Ha a tanulók képesek ennek elsajátítására, akkor e terület fejlesztésénél irányadónak lehet tekinteni a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat.

A formális gondolkodás szakaszába jutott tanuló képes olyan elvonatkoztatásra és általánosításra, amelynek nincs szükségszerű kapcsolata a valósággal vagy a tanuló saját elgondolásával. Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek között általában kevesen jutnak el ebbe a szakaszba. Az

ő esetükben az egyén számára legmegfelelőbb fejlesztés érdekében a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat kell irányadónak tekinteni, és a megfelelő gyógypedagógiai intézményben történő iskoláztatásukat kell kezdeményezni.

- *Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése*

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a műalkotások hozzáférhetővé tétele és azok önálló létrehozása, illetve az ehhez kapcsolódó feladatok a fejlesztő nevelés-oktatás integráns részét képezik. A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtja számukra. Fontos, hogy a tanulók megtapasztalják, hogy maguk is képesek pozitív módon adni valamit a világnak.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

1. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése

Elemi esztétikai élmények: Az elemi esztétikai élmények rendszeres megtapasztalásának segítése a fények, hangok, hangdialógusok, zeneművek közvetítése, megmutatása által, a mozgás (a tánc elemeinek beépítése) hozzáférhetővé tételével.

Célja:

- a tanulókat segítse abban, hogy saját testükön és a másik emberrel való együttlétben - a légzés, a szívverés, a beszédritmus, a mozdulatok, az egész test egyes mozgásainak ritmikus ismétlődése, a hangdialógusok, énekek, mondókák, illetve ezek összekapcsolódása során - ritmust ismerjenek fel;
- a műalkotásokkal vagy annak elemi formáival való találkozás során a tanulók számára lehetővé tegye a felfedezés, a rácsodálkozás örömeinek, az újdonság élményének megtapasztalását, a műalkotásokhoz kapcsolódó érzelmek (boldogság, szomorúság, meglepődés stb.) átélését;
- segítse az új tapasztalatok összevetését, ezek egymás közötti kapcsolatainak, eltérő jellegének felismerését, használja ki az egyes művészeti tevékenységek több érzékszervre hatást gyakorló jellegét (például a zene akusztikus és vibratorikus modalitásainak összefü-

géseit, a zene mint hallható, tapintható - akár számítógép segítségével - lát-
ható tulajdonságait);

- a foglalkozások kezdetének vagy végének, valamely cselekvéssor megkezdésének, tevé-
kenységek zenei aláfestésének alkalmazásával az esztétikai elemek - akár rituálészerűen
végzett - nevelési helyzetekbe illesztésével lehetővé tenni a tanulók számára egyes zenei
motívumok, képek, mondókák ismétlődő felismerését.

Minden tanulónál törekedni kell annak felmérésére, hogy melyek azok az élményforrások, melyek
később beépíthetők szabadidős tevékenységének tartalmas eltöltésébe, és mely élményekből kiin-
dulva lehet segíteni a tanulót a szabadidős tevékenységek kiválasztásában, a pihenésben, relaxá-
lásban.

A tevékenységekről felerősített szenzoros visszajelzések adása:

- a szenzoros visszajelzések segítése, utánpótlása, a különböző érzékelési modalitások össze-
kapcsolása által segítse a tanulókat saját cselekvéseik érzékelésében, észlelésében, az
egyes aktivitások felerősítésének;
- tegye lehetővé, hogy a tanulók a zenehallgatás során, a zene ritmusát követve mozoghas-
sanak, táncolhassanak; testüket ritmusra mozgassák, azon doboljanak; alkalmazzon erre a
célra kialakított hangszereket vagy használati tárgyakat, természetes anyagokat.

A tevékenységek során a tanulók minél több alkalommal kapjanak lehetőséget a választásra annak érdekében, hogy egyre tudatosabban vegyenek részt a foglalkozásokon, majd azok egyes elemei beépüljenek a szabadidős tevékenységbe vagy az önálló játékba is.

2. Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása

Művészi tevékenységek hozzáférhetővé tétele visszajelzések adása: A gyógypedagógus ösztönözzé a tanulókat önálló vagy közösen végzett cselekvésre, tegye lehetővé számukra, hogy elemi művészi tevékenységeket végezzenek, vagy ezekben részt vegyenek; ennek során aktívan kipróbálhassák az alkotás, a kreatív tevékenykedés élményét, és megtapasztalhassák, hogy befolyással vannak a dologi és emberi világra.

A fejlesztő nevelés-oktatás során:

- tegye lehetővé zenei élmények megélését a zeneművek meghallgatása, az önálló vagy közös zenélés során: speciálisan kialakított hangszerekkel,
- közös, táncos improvizációval, énekléssel, a zenéhez kapcsolódó élmények és érzelmek megbeszélésével;
- a tanuló befogadóképességének megfelelően tegye lehetővé az irodalmi alkotások (ritmus, hanglejtés, hangulat, mondókák, versek, mesék, rövid történetek) megismerését, a megismert alkotásokkal kapcsolatos érzelmek, események, személyek helyzetének, dilemmáinak megismerését és átélését;
- nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók - amennyiben képességeik ezt lehetővé teszik - elsajátítsák a kézműves technikák alapvető fogásait;
- tegye lehetővé, hogy a tanulók különböző játékos tevékenységek során (festéssel csöpögtetni, kézzel, lábbal, szájjal képeket rajzolni, színes port húzni, grafitot szétdörzsölni, gyurmát szétnyomni) érzékelhessenek különböző formákat, tér- és színhatásokat, és közreműködhessenek különböző formák, terek (dobozokból házat építeni, sátrat verni stb.) létrehozásában;
- használja ki, hogy a közösen kialakított terek lehetőséget nyújtanak számos tapasztalat (szoros, tágas, otthonos, csendes stb.) megélésére;

- tegye lehetővé, hogy minél többet kísérletezhessenek a tanulók a különböző anyagokkal, technikákkal önállóan is, a későbbiek során pedig ezek jelenjenek meg, mint önálló szabadidős tevékenységek.

A művészeti tevékenységek közösségi dimenziójának kiaknázása: Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók megosszák egymással a kreatív tevékenységek során felmerülő gondolataikat, kifejezhessék a társaik alkotására vonatkozó érdeklődésüket, véleményüket (a tanuló vagy a gyógypedagógus mutassa be a csoportnak az elkészült művet, a foglalkozás végén közösen nézzék át és beszélgessenek róla stb.).

Olyan helyzeteket kell teremteni, amelyben a tanulók megélhetik a közösen végzett kreativitás, az együttgondolkodás kihívásait és élményét. A közösen készített műalkotásokon, közösen végzett művészeti tevékenységeken - együtt festett kép, közös zenélés, éneklés, csoportos meseszöveg stb. - keresztül a tanulók megtapasztalják az együttalkotás közösségi jellegét és azt, hogy az így létrehozott alkotás különbözik az egy ember által létrehozott műtől.

A közös mesehallgatás és történetmesélés - akár külső szakember bevonásával - a dramatikus játékok eszköztárának, a drámapedagógia elemeinek beépítésére ad alkalmat. A közös mesélés, meseszöveg örömforrás, szabad alkotás, amely közelebb viszi a tanulókat saját élettörténetük megértéséhez, feldolgozásához, és lehetőséget teremt rá, hogy önmagukat egy közösség történetének szereplőjeként, döntések meghozójaként tapasztalják meg.

A tágabb kulturális művészeti és esztétikai világ hozzáférhetővé tétele: Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók tapasztalatokat szerezzenek a mások által létrehozott - akár egyetemes jelentőségű, akár a magyar és az európai kultúrát meghatározó - műalkotásokról, valamint részt vegyenek a helyi közösség életében jelentőséggel bíró kulturális eseményeken.

A helyi nevezetességek és rendezvények (múzeum, koncert, természeti értékek stb.) meglátogatása lehetőséget ad a tágabb kulturális világ megismerésére, és egyben az integrált, közösségi programokban való részvétel lehetőségét, illetve az elsajátított kommunikációs készségek gyakorlását is jelenti.

- *Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása*

A személyes érzelmek kifejezése és a másik ember érzelmeinek megértése, a másokkal való együttműködés kialakulásának segítése az iskolai oktatás alapvető - a kommunikáció fejlesztésével szoros összhangban álló - feladatai közé tartozik. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a szűkebb és tágabb közösségi életben való részvétel az egyik legnehezebben teljesíthető feladatot jelenti. A tanulóknak kezdetben lehetővé kell tenni, hogy önmagukat egyedi, autonóm lényként tapasztalják meg, és ilyenként képesek legyenek belépni egy közösségbe, és részt venni annak életében.

255

1. Az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása

Az anyáról való leválás kísérése, segítése: A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermek és édesanyja többnyire szoros együttélésben léteznek, a fejlesztő nevelés-oktatás-nevelés kezdetén bizonyos esetekben még az „én” és a „nem én” elkülönülése sem megy végbe a gyermekben. Saját magát anyja részeként, anyját önmaga kiterjesztett énjeként ragadhatja meg, fizikai és érzelmi állapotuk gyakran egymás tükörképe.

A tanuló közösségbe kerülése az anyáról való leválás kezdeti állomása is lehet, ezért az iskola feladata, hogy figyelembe vegye az ebből a helyzetből fakadó feszültségeket, és minden eszközzel segítse a szülőket és a tanulót.

Az emberi viszonyok kialakításának segítése: Az iskolai nevelésnek meg kell adnia azt a biztonságot és védettséget, ami felbátoríthatja a gyermeket arra, hogy az általa megélt világtól a dologi világ s az abban élő személyek felé forduljon.

A különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása: A gyógypedagógus igyekezzon megérteni a tanuló érzelmi reakcióit, és tanítsa a differenciált érzelmek kifejezését (tetszik - nem tetszik, szeretem - nem szeretem, fájdalom, félelem, büszkeség, szomorúság, lelkesedés, öröm stb.)

2. Az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása

Minden megnyilvánulás megválaszolása: A gyermekek minden megnyilvánulását énjük kifejeződésének kell tekintetni, és ügyelni kell arra, hogy szubjektív szükségleteik megértésre, felelősségteljesen kielégítésre kerüljenek.

A tanuló néven szólítása: A tanulóknál a nevükön történő megszólítás tudatosíthatja, hogy az egyes helyzetekben róluk van szó. Törekedni kell annak tudatosítására, hogy társainak, akik körülötte vannak, is van nevük, és közösen tevékenykednek a nap folyamán.

A saját testiség megélése és az én megtapasztalásának segítése: A saját testiség lehetővé teszi a másik énjével való találkozást, és ez egyben az én kifejeződésének egyik első formáját adja. A gyógypedagógus feladata, hogy a saját test megtapasztalásának sokféle formája útján gondoskodjon az én pozitív megéléséről és megtapasztalásáról.

Az én megélése az önindította mozgásban és a passzív mozgás során keletkező élményekben: Az önálló mozgás az én kifejeződése. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a mozgás gyakran erősen akadályozott vagy biztonsági okokból mesterségesen korlátozott. A fejlesztés feladata a mozgás ösztönzése, segítése. Minden lehetőséget meg kell ragadni az önindított mozgás kivitelezésére. A súlyosan mozgáskorlátozott tanulók számára a testmozgást és a helyváltoztatást segítséggel kell biztosítani.

Az aktív explorációs tevékenység segítése: Azáltal, hogy a tanulók környezetüket saját aktivitassal vizsgálják, és közben megkülönböztetik azt, amit érdekesnek, s azt, amit érdektelennek tartanak, saját énjüket közlik a körülöttük élők felé. A gyógypedagógus feladata, hogy segítse a tanulókat a világ jelenségei felé fordulásban, az élmények befogadásában, az érdeklődésüknek megfelelő emberek, dolgok és események megismerésében.

3. Kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése

Az örömteli szociális kapcsolatok megtapasztalásának elősegítése: A közös játék, a mindennapi testápolás során szerzett pozitív tapasztalatokkal ösztönözhetőek a tanulók arra, hogy újra és újra megnyíljanak környezetük felé. A másokkal teremtetett biztonságos és örömteli kapcsolatok kialakítására minden alkalmat ki kell használni.

A spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése: Olyan helyzeteket teremtése szükséges, amelyekben a tanulóknak alkalmuk nyílik arra is, hogy egymással kapcsolatot teremtsenek. A tanulók mintaadással és rávezető játékokkal is motiválhatók.

A szociálisan elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése: Az akadályozott tanulók kommunikációjában gyakran megfigyelhető, a környezet számára kellemetlen jelzéseket célszerű fokozatosan leépíteni, s helyettük olyan jelzéseket kialakítani, amelyeket a környezet is szívesen fogad, tudomásul vesz, és szívesen reagál rájuk.

A gyógypedagógus feladata a jelzések és kifejezési formák fokozatos, az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő alakítása, továbbfejlesztése. Ennek sikere azonban attól is függ - s erre a környezetnek figyelemmel kell lennie -, hogy mennyire veszi újra meg újra figyelembe a leépítésre szánt jelzéssel közölt tartalmakat.

A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: A tanulók az iskolába lépéssel új közösségbe kerülnek. A közösségben a megfelelő pedagógiai segítségadással a csoporttagok kapcsolatot teremthetnek egymással. A testi kontaktus, egymás tevékenységének látványa, egymás hangjának meghallása hatással van a csoporttagokra.

Lehetővé kell tenni, hogy a csoport életében természetessé váljék a kapcsolatteremtés és az egymással folytatott kommunikáció.

4. A közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása

A figyelemfelkeltés lehetőségének biztosítása: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók kezdetben ritkán rendelkeznek olyan szociálisan is elfogadható jelzésekkel, melyekkel felhívhatnák magukra társaik és nevelőik figyelmét. A mozgás sokszor olyan súlyos fokban akadályozott, hogy a másik megközelítése, megérintése - hacsak nem közvetlenül egymás mellett vannak - sem lehetséges. A fejkontroll hiánya vagy a vizuális érzékelés zavara miatt a szemkontaktus felvétele is akadályokba ütközhet.

A gyógypedagógus feladata, hogy tanulónként olyan szociálisan is elfogadható jelzést találjon és alakítson ki, amely alkalmas arra, hogy a tanuló felhívja magára a figyelmet.

Az üdvözlés formáinak tanítása: Az üdvözlés a kapcsolatteremtés és a kommunikáció része. Jelzés a másiknak arról, hogy „itt vagyok én is, és látom, hogy te is itt vagy”. Az üdvözlés: nyitás a másik felé. A gyógypedagógus feladata, hogy a megfelelő pozicionálás után olyan jelzést találjon a tanulóknak, amivel önállóan és érthetően tudják üdvözölni a környezetükben lévőket.

A kommunikáció fenntartásának segítése: kommunikáció közben az érdeklődést fenn kell tartani. A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulóknak megtanítsa, hogyan tarthatják fenn a figyelmet kommunikáció közben (például gyakori visszajelzés hangjelzéssel, szempillantással, egyéb meta-kommunikatív eszközzel stb.), hogyan kommunikálhatnak minél hatékonyabban, ami elengedhetetlen a szociális kapcsolatok kialakításához.

Az érzelmek megnyilvánításának segítése, a konfliktusok kezelése: A gyógypedagógus segítse a tanulókat érzelmeik differenciált kifejezésében és mások érzelmeinek, hangulatainak érzékelésében és megértésében.

A kapcsolatokban előfordulhatnak félreértések, egyet nem értések, konfliktusok, ezért a tanulókat meg kell tanítani arra, hogyan viselkedjenek konfliktus során. A konfliktuskezelés természetét a tanuló képességeihez, adottságaihoz kell mérni.

Csoporton belüli aktivitás ösztönzése: A csoporton belüli aktivitást befolyásolja a tanuló személyisége, önmagáról alkotott képe, csoporton belül elfoglalt helye, csoporton belüli kapcsolatai, aktuális egészségi és érzelmi állapotai, és kommunikációs hatékonysága. Mindezen tényezők fejlesztésével, optimalizálásával segítse a gyógypedagógus a tanulót, hogy minél aktívabban vehessen részt a csoport életében.

5. A közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása

A közösségi alkalmakban való aktív részvétel segítése: A tanulónak meg kell tanítani a kulturált együttlét szabályait, az ezek során alkalmazható kapcsolatteremtés lehetőségeit. A közösségi alkalmakat - reggeli kör, étkezések, közös programok stb. - úgy kell kialakítani, hogy a kapcsolatteremtésre, ha igénye van rá, minden tanulónak módja legyen.

A megfelelő kapcsolatteremtés formáinak kialakítása: A csoportban való létezés, az ott kialakított kapcsolatok után fokozatosan kell megtanítani a gyermekeknek, hogy mi a különbség az ismerősséggel és idegenekkel való kapcsolat között. A közvetlen és a távolságtartó magatartás jellemzőit, az ismerkedés elfogadható formáit kell megtanítani nekik. A tágabb világban való viselkedés szabályainak elsajátítása: Az iskolán kívüli színterekre jellemző viselkedési formákat segíteni kell elsajátítani. Más és más az elfogadható viselkedés a játszótéren, a könyvtárban, az áruházban, uszodában, étteremben, vendégségben vagy éppen egy szalonnasütés alkalmával stb. Az oktatás során ezeket a normákat is közvetíteni kell a tanulók felé.

- *Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése*

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók testi szükségleteinek kielégítése, valamint az e területeken való önállóság megszerzésének elősegítése alapvető pedagógiai jelentőséggel bír, és nagymértékben hozzájárul a tanuló kommunikációjának, kognitív képességeinek - különösen az érzékelés és észlelés funkcióinak - fejlődéséhez. Az önkiszolgálás és az egészséges életmódra nevelés magában foglalja az alapvető biológiai szükségletek kielégítésének - a kommunikáció fejlődése szempontjából alapvető jelentőséggel bíró - kezdeti lépéseit, a mindennapos tevékenységek tanítását és gyakorlását, valamint az emberi szükségletek életkoronként változó jellegének elismerését és megélésének segítését, illetve azok kulturális vonatkozásainak elsajátítását.

Az önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés célja az önellátás szintjének emelése, a személyi függőség és kiszolgáltatottság csökkentése, a mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása, valamint az emberi szükségletek kezelésének, kontrolljának és kulturált kielégítésének megtanulása. E területek a megtanult készségek kitüntetett gyakorlóterepei, a rögzülés és általánosítás eszközei, s a természetes kommunikációs helyzetek legjobb modellhelyezetei.

Az önkiszolgálásra és egészséges életmódra nevelés célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a testi higiénia biztosításához, az öltöztetés-vetkőztetés, az étkezés segítéséhez a fejlesztő gondozásnak

nevezett gyógypedagógiai tevékenység elvei, feladatai és eljárásai alkalmazhatók. A fejlesztő gondozás megtervezése a gyógypedagógus és a szakmai team kompetenciája, míg gyakorlati megvalósításában a személyi és/vagy (gyógy)pedagógiai asszisztensek is közreműködnek. A fentiekből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. A kiválasztásai folyamatok (vizelet- és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés

Megfelelő táplálék biztosítása: Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a kiválasztás, valamint a vizelet- és székletürítés megkönnyítéséhez megfelelő étrend szükséges. A rendszeres és bőséges folyadékbevitel, a rostokban gazdag, változatos étrend biztosítása hozzájárul a mozgásszegény életmódból és a gyomor-béltraktus környékén tapasztalható izom működési zavarokból fakadó ürítési problémák csökkentéséhez.

Krónikus székrekedés esetén szükség lehet székletlazító termékek alkalmazására is, melyek nem károsítják a bélrendszert, de megkönnyítik az ürítést.

Pozicionálás és masszáz: A gyógypedagógus feladata az a vizelet- és székletürítéshez szükséges optimális testhelyzet kialakítása. A tanuló mozgásállapotától függően ez lehet háton fekvés (ellazítást biztosító, reflexgátló testhelyzet), oldalfekvés, legcélszerűbb azonban az ülő testhelyzet kialakítása és megfelelő stabilizálása (segédeszközzel vagy a nélkül). A függőleges testhelyzet önmagában jelentősen megkönnyíti a vizelet- és székletürítést. A székletürítés segítésére az alhasi régió átmozgatása, a behajlított lábak váltakozó hashoz nyomása (bicikliző mozgás), a vastagbél lefutását követő körkörös stimuláló masszázs szükséges lehet. A vizeletürítés segítésére a gyógypedagógus végezhet a hólyag felett kopogtató masszázst.

Szobatisztaság előkészítése és kialakítása: A szobatisztaság kialakulásához megfelelő testi érzékelésre, megfelelő testhelyzetre, lazítási képességre és bizonyos szintű kommunikációs készségre van szükség. Feladat a lassú, óvatos, fokozatos vécére (bilire) szoktatás: Térben (mindig ugyanott) és időben (rendszeres időközönként) strukturált tevékenységvégrehajtás szükséges a szokássá váláshoz. Ugyanakkor érzékenyen észlelni kell a gyermek jelzését ha sürgősen vécére kell mennie. A hely legyen megfelelően felszerelt a szükséges testhelyzet felvétele és stabilizálása érdekében, legyen megfelelő hőmérsékletű. Kezdetben a tanuló közelében kell maradni, esetleges fizikai segítségnyújtással támogatni a cselekvés sikeres végrehajtásában. Minden önállóságra való kezdeményezést, törekvést értékelni kell, és követni a fokozatosan csökkenő segítségnyújtás elvét. Fon-

tos figyelembe venni a gyermek személyiségi jogait és ennek érdekében olyan körülményeket kell kialakítani, hogy a gyermek ne érezze magát frusztráltan ezekben a helyzetekben.

2. A testápolás, mint örömet adó élmény és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (fürdés, zuhanyozás, hajmosás, mosakodás, fogmosás, körömvágás), a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása

A tisztálkodási szituációk kialakítása: A tisztálkodási helyzeteket úgy kell kialakítani, hogy azokat a gyermek pozitív élményként élhesse meg. Az egyes lépéseket azonos helyszínen, azonos sorrendben, azonos eszközökkel (ismert mosdókesztyű, szivacs, fogkefe), azonos mozdulatokkal (határozott, könnyen észlelhető mozdulatokkal) kell végezni, ezzel is segítve a szituáció felismerését, elfogadását, később pedig az aktív közreműködést.

A tisztálkodási helyzetek ideje illeszkedjék szorosan a napirend tevékenységeihez (étkezés előtt és után kézmosás, étkezés után fog- és arcmosás stb.), hogy a gyermekek számára értelmet nyerjenek, kellő motiváció alakuljon ki.

Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása: Fürdetéskor legfőbb feladat a biztonságos, stabil testhelyzet kialakítása, mely lehetővé teszi a megfelelő ellazulást, valamint a testi érzékelést. Szükség esetén kádba helyezett ülőkék, csúszásgátló alátétek, fejpárnák, kapaszkodók alkalmazása segíti a testhelyzet kialakítását. A megfelelő ellazulás szükséges a testi ingerek optimális felvételéhez.

Zuhanyozáshoz előnyös a zuhanyzószek vagy lehajtható ülőke használata, kapaszkodókkal kiegészítve. A törölközéshez stabil és kemény felület szükséges, esetenként peremmel ellátott pelenkázó, öltöztető hely, de a baleset-megelőzés érdekében mindez megoldható a talajon, megfelelő matrac alátéttel.

Kéz-, arc- és fogmosáshoz a legcélszerűbb az ülő testhelyzet (mosdókagyló előtt) kialakítása és megfelelő stabilizálása, hogy a gyermek a tevékenységre tudjon koncentrálni, és abban részt tudjon venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.

A testápolás kihasználása az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában: A testápolás tevékenységei közben rendszeresen lehetőség nyílik a gyermek bőrének megtekintésére, így az esetleges felfekvés-veszélyeztetett területek (nyomáspontok, hajlatok) felfedezésére. A testápolás során ezeken a

területeken felfekvés megelőzése, illetve kezelése végezhető (hideg-meleg kezelés, masszáz, krémezés, hajlatok szárítása, szellőztetése, hintőporozása).

A fürdés, zuhanyozás a hőmérséklet változtatásával, szomatikus ingerlés, víz alatti masszázs alkalmazásával nemcsak a komfortérzetet javítja és a testséma kialakulását, és differenciálódását segíti, hanem lazítja az izmokat, javítja a keringést. A tisztálkodást követő krémezés a bőr egészségének megőrzését segíti elő. A fog- és szájápolás hangsúlyozottan fontos a szájzár nehézségeivel küzdő, illetve a nem rágó gyermekeknél. A fogmosás biztosítja a megfelelő szájhigiénét, elektromos fogkefe használata fokozottan masszírozza a fogínyt. A hatás fokozására szájvíz használata is javasolt.

3. Az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés

Az öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása: Az öltözés, vetkőzés ideje szorosan illeszkedjék a napirend tevékenységeihez (levegőzés előtt felöltözünk, pelenkázás előtt levetkőzünk), hogy a gyermek számára értelmet nyerjenek, kellő motiváció alakuljon ki a tevékenységek vonatkozásában. Az öltözés, vetkőzés során mindig elegendő időt kell biztosítani az egyes mozdulatok gyakorlására.

A tevékenység megkezdése előtt minden szükséges ruhadarab legyen előkészítve, hogy a folyamatot ne kelljen félbeszakítani.

Az öltözésben, vetkőzésben megcélzott egyre nagyobb önállóság elérése érdekében fontos a könnyen kezelhető, praktikus és kényelmes ruházat kiválasztása, amit a tanuló valóban önállóan fel-, illetve le tud venni. A ruhadarabok nyitásának, zárásának módja feleljen meg a tanuló kézhasználati szintjének (pl. gombok helyett tépőzár, cipzár; gumis derekú nadrág stb.).

Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása: Az öltözéshez, vetkőzéshez stabil és kemény alátámasztási felület szükséges, esetenként peremmel ellátott pelenkázó asztal, öltöztető hely, de a bal-eset megelőzés érdekében megoldható a talajon, megfelelő matrac alátéttel.

Célszerű az ülő testhelyzet kialakítása és megfelelő stabilizálása (segédeszközzel vagy a nélkül), hogy a gyermek a tevékenységre tudjon koncentrálni, és abban részt tudjon venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.

Az öltözés, vetkőzés kihasználása egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában: Ha a tanuló kommunikációs jelzései nem minden esetben megbízhatóak, fokozottan ügyelni kell a megfelelő öltöztetésre a betegségek, és az időjárás okozta problémák elkerülése érdekében.

Fokozottan ügyelni kell a ruházatra abból a szempontból is, hogy ne gyűrődjön, ne szorítsa a tanuló derekát vagy végtagjait, mert ez felfekvéseket keringési problémákat okozhat. A ruházat legyen lehetőleg jó minőségű anyagból, a jó nedvszívó, természetes alapanyag a komfortérzet biztosítása mellett a bőrirritációk, felfekvések megelőzését is segíti. A ruházaton ne legyenek felesleges zsinórok, zsinórzáró műanyag darabok, mert ezek balesetet (lenyelés, fulladás) okozhatnak.

Az öltözés, vetkőzés során folyamatosan alkalom nyílik a tanuló ismereteinek bővítésére, az egészség megőrzésre vonatkozóan is. A rendszeresen ismétlődő események, az évszakok váltakozása biztosítja az ismeretek folyamatos gyakorlását és ismétlő felidézését. A tanuló megérti, hogy mikor, milyen ruhadarabot kell viselni és miért. Fokozatosan megtanulja, hogy mi a teendő, ha süt a nap, esik az eső, fúj a szél, esik a hó. Eközben folyamatosan fel kell hívni a figyelmét, hogy a helytelen öltözködésnek milyen káros következményei lehetnek az egészségére nézve (megfázás, napszúrás, leégés stb.).

4. Az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés.

Az étkezés, az evés és ivás nem korlátozható a biológiai értelemben vett táplálékfelvételle, hanem legalább ugyanekkora arányban jelent lelki és szellemi örömforrást, s ezzel együtt szociális élményt. Félelmektől és frusztrációtól terhes szituációban, kommunikációs zavarokkal terhelt kapcsolatban valóban nehezen elképzelhető, hogy a sokszor mindkét fél számára nehézkes étkezést örömteli élménnyé lehet alakítani. A fejlesztő gondozáson belül az étkezés tevékenységeiben a zavarok leküzdése mellett a minél aktívabb közreműködés elérése a cél. Ennek érdekében a következő szempontokat kell figyelembe venni:

Az étkezés optimális körülményeinek biztosítása: Az étkezés (evés, ivás) helyzeteit úgy kell kialakítani, hogy azokat a gyermekek pozitív élményként élhessék meg. Az egyes lépéseket azonos helyszínen, azonos sorrendben végezzék, ezzel is segítve a szituáció felismerését, elfogadását, később pedig az aktív közreműködést.

A megfelelő hosszúságú idő, a kellemes légkör és a nyugodt odafordulás lehetővé teszik a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek számára a táplálékfelvétel problémamentességét. Az étkezés elején rá kell hangolódni a tevékenységre. A külső, zavaró körülményeket lehetőség szerint ki kell iktatni. Az étel minősége, jellege és állaga, a tányéron való tálalás és a felkínált mennyiség mind-mind jelentősen befolyásolják az élményszerűséget.

Az étkezés rendszerint a napirend szerint kötött időpontban történik, ez biztonságot nyújt a tanulók számára, a rendszeresség és az előkészületekben való részvétel segít felkészülni a tevékenység végzésére. Ez növelheti a tevékenységhez szükséges motivációt.

A tanulókkal való közös étkezés egyrészt legyen pozitív közösségi élmény, másrészt a mintaadás módszerével segíthetjük az étkezésben való részvétel fejlődését.

A tevékenység megkezdése előtt minden szükséges alapanyag és eszköz legyen előkészítve, hogy a folyamatot ne kelljen félbeszakítani.

Az evésterápiás eljárásoknak a csoport életében mindig a rendszeres étkezési helyzetekbe ágyazottnak kell megvalósulniuk. Az étkezésben megcélzott egyre nagyobb önállóság elérése érdekében fontos a tanuló által könnyen kezelhető eszközök kiválasztása.

Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása: Étkezéskor olyan testhelyzetet kell létrehozni, amely a tanuló számára biztosítja a probléma- és félelemmentes táplálékfelvételt. A tanuló mozgásállapota és mozgáskészsége határozza meg, hogy milyen testhelyzetben és milyen segédeszközök (ültető-modulos kerekesszék, kapaszkodók) használatával tudjuk megkönnyíteni a helyes testhelyzet felvételét és megtartását.

A szájmotorium optimális működése, a légzés és nyelés megfelelő koordinálása érdekében (reflex gátló) ülő testhelyzetet kell kialakítani, ezáltal a félrenyelés is elkerülhető. Megfelelő fejtámasz biztosítása szükséges hiányzó fejkontroll esetén. A testhelyzet legyen a gyermek számára ellazított, a segítő (gyógypedagógus) számára pedig kényelmes, nem fárasztó. Így a gyermek a tevékenységre tud koncentrálni, és abban aktívan részt tud venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a szem-kéz, száj-kéz és két kéz koordinációját, valamint a gyógypedagógus szempontjából a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.

Tanulónként egyénileg kell meghatározni, hogy milyen edényekből (tányér, pohár), milyen evőeszközökkel (kanál, villa) történjék az evés és ivás.

Iváskor az életkori sajátosságoktól, a tanuló képességeitől függően a cumisüvegtől a pohárig kell a megfelelő eszközt kiválasztani, szem előtt tartva a minél hatékonyabb és minél önállóbb cselekvés-végrehajtást. Ugyanez vonatkozik az evés során a tálalóedények (tányér) és evőeszközök kiválasztására. Az önálló étkezésnél nem baj, ha az étel szétmaszatólódik, a gyermek öltöztetésénél és az étkezési helyzet megteremtésénél gondoljuk erre.

Az étkezés jelentősége az egészség megőrzésében, az egészséges életmód kialakításában: Ha a tanuló kommunikációs jelzései nem minden esetben megbízhatóak, fokozottan ügyelni kell az étkezési szituációban a legapróbb jelzésekre, testmozdulatokra, hogy elkerülhetők legyenek az esetleges balesetek (félrenyelés, hányás stb.). A megfelelő sűrűségű, állagú, méretű ételek segítik a rágást, a nyelést és a megfelelő emésztést.

Fontos, hogy gyermekeknek mindig legyen lehetőségük több étel vagy ital közül választani. Ez az autonóm személyiség, az egyéni ízlés és a kognitív képességek fejlődése szempontjából jelentős.

Az ételek kiválasztásánál fontos a változatos és egészséges étrend kialakítása, hogy megelőzzük az emésztési és ürítési nehézségeket (lásd vizelet- és székletürítés). Törekedni kell arra, hogy a tanuló minél több fajta ételt megismerhessen, hogy minél változatosabb lehessen az étrendje. Fontos figyelemmel lenni arra, hogy a tanuló elutasít, vagy elfogad bizonyos ételeket. Semmilyen körülmények között nem szabad ráerőltetni a gyermekre az „utált” ételt. Valamely ételre vagy alapanyagra való érzékenység esetén feltétlenül szükséges a megfelelő diéta összeállítása (dietetikus szakember segítségével).

A fogak épségének megőrzése érdekében is fontos a rágás kialakítása és gyakoroltatása, az étkezés utáni fogmosás, az édes ételek és italok, valamint az étkezések közötti nassolás kerülése.

5. Az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása.

Az egészséges életmódra való igény belsővé válásának elősegítése:

A gyógypedagógus értesse meg a tanulókkal az egészséges életmód jelentőségét és azt, hogy felelősek saját egészségi állapotukért. Segítsen nekik abban, hogy, önállóan is tegyenek egészségük megőrzéséért.

A tanulóknak tudatosítani kell, hogy bizonyos ételek, italok, tevékenységek milyen hatással vannak egészségi állapotukra, és hogy milyen speciális szempontokat kell figyelembe venniük a mindennapjaik során.

Rendszeres mozgás: Az iskola biztosítsa a tanulóknak a - képességeiknek megfelelő – mozgás lehetőségét, és motiválja őket arra, hogy az iskolán kívüli programjaik során is igyekezzenek mozgástevékenységeket folytatni.

4.3. Foglalkozások (tantárgyak)

- Szűkebb és tágabb környez Környezet
- Játék és szórakozás
- Reggeli és búcsúkör
- Testi higiénia és pihenés
- Mindennapos mozgásnevelés
- Egyéni fejlesztés
- Sérülés specifikus egyéni fejlesztés

A tanmenetben részletesen kidolgoztuk a témaköröket, fejlesztési feladatokat.

Szűkebb és tágabb környezet

Cél: A szűkebb és tágabb környezet jelenségeiről, szereplőiről, tárgyairól tapasztalatok megszerzésével az élet irányításának és folyamatosságának megélése. Az ebben való biztonságos tájékozódás fokozatos kialakulása.

Feladatok:

- megismerhetővé kell tenni a természeti és társadalmi környezet jelenségeit, eseményeit, tárgyait, személyeit konkrét élményeken keresztül, valóságos élethelyzetekben
- a megszerzett tapasztalatok újra élése, feldolgozása, elmélyítése játékos formában
- saját életben való aktív részvétel kialakítása

267

Módszerek:

- bazális stimuláció elemei
- AAK módszerei
- bemutatás
- valóságba ágyazott szemléltetés
- játékosság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- ellenőrzés, értékelés
- jutalmazás
- kreatív tevékenységek

Eszközök:

- környezetünk tárgyai
- természet változásai, jelenségei, elemei
- növények
- állatok
- játékok
- hanghordozók, hangszerek
- mese, verses-mondókás könyvek
- képek, fényképek
- dia és video filmek

- kreatív tevékenységekhez szükséges alapanyagok
- rehab. és segédeszközök
- AAK jelképek

Játék és szórakozás

A gyermek fő alaptevékenysége a játék, melyen keresztül ismeri meg környezetét, gyűjt tapasztalatokat, alakítja társas kapcsolatait, sajátítja el viselkedés formáit, fejlődnek kognitív képességei, érzelmi élete.

Célok:

- A játéktevékenység kialakítása, fejlesztése, örömeinek megismerése megélése.
- Motiválttá válás a játékra.
- Egyéni és csoportos játék megismerése, megélése, képességekhez mért aktív részvétel.
- Önálló játék kibontakoztatása.
- Közös játéktevékenység által szocializáció fejlődésének elősegítése, alkalmazkodóképesség kialakulása.
- Készségek és képességek fejlődése a játéktevékenységek folyamán.

Feladatok:

- játéktevékenység szintjének megfigyelése, megismerése, továbbfejlődés elősegítése
- minél szélesebb körű játékeszközök megismerése, ezekhezkapcsolódó játéktevékenységek megismertetése és megszerettetése
- aktív részvétel elősegítése csoportos és egyéni formában is
- játék és szórakozás örömeinek megélése az egyéni adottságokhoz igazodva
- érdeklődési kör és képességeknek megfelelő játékeszköz és tevékenységek, megfelelő időkeret biztosítása
- önálló játéktevékenységhez eszközkeresés és biztosítás, tervezetten és spontán szabadon választottan is
- a játék közös örömeinek megélésével kapcsolatok, közösségi érzés kialakítása
- a megszerzett élmények, tapasztalatok feldolgozása, rendszerezése, elmélyítése képességeik, készségeik fejlesztésére, ezáltal a személyiségfejlődés elősegítése
- kommunikáció kialakításának fejlesztése játék során egyénre szabottan
- az iskola osztályaival való közös foglalkozások szervezése

Módszerek:

- motiválás
- bemutatás
- együtt játszás, együtt cselekvés
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- irányítás
- megerősítés
- játék
- bábozás
- énekes, mesés, zenés foglalkozás
- építés
- beszélgetés, augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök alkalmazása
- bazális stimuláció elemei

Eszközök:

A környezetünkben található valamennyi tárgy lehet a játék, a foglalkozások eszköze:

- játéktárgyak
- használati tárgyak, pl. ruhadarabok, bútorok
- mozgásfejlesztő eszközök, sporteszközök
- bábok
- textíliák
- könyvek
- diafilmek
- társasjátékok, stb.

Reggeli és búcsúkör

Az üdvözléssel épül szociális kapcsolatunk, megismerjük személyre szóló zenénket/dalunkat. A találkozás élmény a gyerekek-gyerekek, gyerekek-felnőttek közt, akár testi kontaktus által is.

Megtanulhatjuk az igen- nem stratégiákat. Minden jelzés kommunikációnak értelmezhetünk, majd ez azzá is válhat.

Célok:

- az iskolában eltöltött idő kezdetének, végének jelzése, ráhangolódás az iskolára
- odafigyelés egymásra, a másik jelenlétének megtapasztalása
- önkifejezés, kommunikációra motiválttá válás
- társas viselkedés alapjainak kialakítása, csoport megélése
- zenei élményszerzés

Feladatok:

- kellemes légkör megteremtése
- pozícionálás az aktív részvétel lehetőségének megteremtése

- kommunikációs helyzet megélése, módszerek megismertetése, alkalmazása, beszédértés fejlesztése, hangadásra ösztönzés
- igen- nem válaszadás kialakítása
- Ki van itt? itt van/ vagyok- nincs itt megélése
- csoporttársak képeinek egyeztetése, hiányzók megkeresése

Módszerek:

- csoportos foglalkozás
- beszélgetés
- zenés foglalkozás
- játék

Eszközök:

- ritmushangszerek:
- egyéb hangszerek
- xilofon
- furulya
- ünnepi kellékek:
- adventi koszorú
- gyertya
- naptár
- dekoráció
- húsvéti kosárka tojásokkal, stb.
- mondókák, versek, énekek
- kommunikációs eszközök: képek, jelképek
- reggeli-kör tábla
- időjárás jelző tábla

Testi higiénia és pihenés

- *Mindennapos mozgásnevelés*

A mindennapos mozgásnevelés az előzőekben a Mozdulásnevelés, mozgásfejlesztés témakör alatt írtuk le.

- *Egyéni fejlesztés*

A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban. 272

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és/vagy terápiás segítséget nyújtsunk a tanulóknak (pl. beszéd- és kommunikációfejlesztés, mozgásnevelés, bazális stimuláció, rehabilitációs foglalkoztató terápia stb.).

A különböző terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, a helyi körülményeknek, valamint a terápiás ellátásokhoz szükséges meglévő, illetve igénybe vett szakembereknek is függvénye.

Az egyes tanulók esetében a szakértői bizottság és szükség esetén a szakorvos javaslata alapján - a szülők véleményének ismeretében - az intézmény szakemberei közösen határoznak.

4.4. Az oktatás-nevelés tematikája

Az oktatás-nevelés tartalma, tematikája az AST koncepcióban leírtakra épül.

Tematikáját tekintve kapcsolódik az évszakok változásával kapcsolatban álló természeti jelenségek, időjárás, környezet változásainak, élőlények alkalmazkodásának megfigyeléséhez, megtapasztalásához, átéléséhez.

Iskolai hagyomány a népszokások ápolása, ezért a tantervbe beépítjük a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek által is megközelíthető népszokásokat, a családi ünnepeket, a számukra is közel hozható iskolai ünnepeket, eseményeket. Minden évszakban az időjárás megfigyelése és megtapasztalása, ehhez kapcsolódóan természetes anyagok gyűjtése és felhasználása. Adott évszakhoz kapcsolódó gyümölcsök, zöldségek ízlelése, az egyes ünnepkörökhöz/évszakhoz kapcsolódó jellegzetes ételek elkészítése, elfogyasztása. Évszaknak megfelelő öltözködés megismerése. Mindenekhez hangok, zajok, zenék, versek, dalok, mondókák kapcsolása, mozgásos tevékenységekkel történő összekapcsolása.

- *A fejlesztő nevelés, oktatás tervezése*

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési és terápiás szükségleteiből, igényeiből adódóan nem lehet a nevelést és oktatást sem a tananyag struktúrája, sem tér- és időbeli elrendezése szempontjából egységesen kialakított szerkezetbe rendezni. A differenciált tervezőmunka ezért a nevelés-oktatás fontos elemét képezi. A pedagógiai munka szakaszolása a gyógypedagógiai tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálását, valamint koncentrikus bővítését jelenti, mindenkor szem előtt tartva a gyermek, tanuló adottságait, képességeit, sajátos nevelési igényét.

A tervezés legfontosabb lépése a tanulók alapos ismerete, az egyes tanulók, illetve a tanulócsoport képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése. A pedagógiai diagnosztikához számos eszköz (fejlődési skálák, felmérő lapok, kérdőívek) áll rendelkezésre, de a gyógypedagógus saját maga is összeállíthat olyan kérdéssort vagy kérdőívet, amelyet a fejlesztést szolgáló nevelés, oktatás megkezdése előtt minden gyermekről felvesz. A tervezőmunka kezdetekor fontos a szülő és az iskolai nevelést megelőzően a gyermekkel foglalkozó intézmény szakemberei megfigyeléseinek, tapasztalatainak megismerése is. A tanulók diagnosztikus értékelése minden esetben a pozitívumokra koncentrál, kiemeli a megmaradt, illetve a meglévő képességeket, funkciókat, ugyanakkor számba veszi a gyermek képességstruktúrájában található hiányosságokat, funkciózavarokat is. A hiányok, zavarok számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását kell, hogy segítse. A pedagógiai diagnózis célja annak feltérképezése, hogy mit tud a gyermek, és azt hogyan tudja, illetve melyek személyes szükségletei. Nagyon fontos alapos információk gyűjtése a gyermek megelőző élethelyzetéről, kialakult szokásairól, családi vagy intézményes nevelésük eddig elért eredményeiről és kudarcairól. A tervezés során elengedhetetlen annak figyelembevétele, hogy a tanuló maga és közvetlen környezete mit jelöl meg elsődleges hiányként, illetve milyen igényeket fogalmaz meg. A gyermek korábbi tapasztalatai mellett a diagnózis kitér a tanuló viselkedésének, tanulási és tevékenységi képességeinek elemzésére is természetes és „mesterséges” helyzetben.

A pedagógiai diagnosztika a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamat-diagnosztikát jelent: a korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8-12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie ahhoz, hogy alapos információkat szerezzünk a gyermekről, képességeiről az egyéni nevelési- oktatási terv és pedagógiai program elkészítéséhez, a célok, feladatok meghatározásához, a pedagógiai és terápiás módszerek, eljárások kiválasztásához. Különösen a csoportba, osztályba újonnan érkező tanuló esetében szükséges hosszabb megfigyelési időt szánni az egyéni tervezés előtt. A korábban már ismert tanuló esetében a következő évi egyéni nevelési- oktatási terv összeállítása előtt elegendő lehet rövidebb

megfigyelési időszak a tanév kezdeté. A gyermek folyamat-diagnózisa alapján elkészített felvételi pedagógiai vélemény, valamint a szülői kérdőív a tanulóról szerzett tapasztalatokat, megfigyeléseket, esetleg teszteredményeket tartalmazza.

A pedagógiai vélemény az első megfigyelési időszak alkalmával a legrészletesebb, ez szolgál majd a félévi vagy év végi értékelés elkészítésének alapjául, mely a kiindulási helyzethez viszonyítva tartalmazza a változásokat. A pedagógiai véleményt célszerű minden tanév kezdetén kiegészíteni, hogy a gyermek fejlődése következtében megváltozott kiindulási helyzet alapján kerüljön sor az adott tanévre vonatkozó célkitűzések meghatározására.

A pedagógiai diagnózis és vélemény szolgáltatják az alapot a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához. A hosszú távú tervezés komplex és általános célkitűzéseket tartalmaz, alkalmazkodva a gyermek képességeihez, szükségleteihez, igényeihez, érdeklődéséhez. A hosszú távú célokat általában egy tanévre célszerű megadni, de az időintervallum gyermekenként változhat. A célok a gyermek fejlődése alapján módosíthatóak.

Az egyéni (individuális) nevelési - oktatási - fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll. Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves tervvel és az adott tanévre készített heti ütemtervvel, csupán a módszerek, eszközök tekintetében jelennek meg az eltérések.

Az éves terv a nevelés tartalmait szem előtt tartva készül, a csoport tevékenységeit tartalmazza. Egy-egy tartalom megtartása legalább két egymást követő évben indokolt, az új elemek bevezetésekor a fokozatosság - egy-egy apró mozzanatot cseréje a programban - szem előtt tartása szükséges. Az éves terv tartalmazza az ünnepeket és az iskola által - de lehetőség szerint a szülők bevonásával - szervezett közös programokat (séta, kirándulás, farsang, stb.).

A rehabilitációs pedagógiai program és az éves (helyi döntés alapján féléves, negyedéves szakasztervekre bontható) tervek alapján készül a heti ütemterv az órarend. Kialakítását meghatározza a csoport napirendje, amelyben egyes, tevékenységek - pl. reggeli köszöntés, étkezések, a testápolás tevékenységei, pihenőidők - rendszeresen ismétlődnek. Mindez szükséges ahhoz, hogy a gyermekek tájékozódási biztonságérzete kialakuljon, mindig tudják, hogy az egyes tevékenységek hogyan következnek egymás után. Az étkezések és a testi higiénia tevékenységei is a fejlesztési időszak szerves részét képezik. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek mellett a hét egyes napjain kerül sor a tematikus tervezés alapján kitűzött, különböző tartalmi egységek feldolgozására.

A tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén készítsen értékelést a gyermek haladásáról. Ez az értékelés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai team egy-
ségbe foglalja tapasztalatait, kontrollálja önmaga munkáját és a pedagógiai tervet. Az értékelés
tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, javasla-
tokat tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására. A
tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a hala-
dási naplóhoz (egyéni fejlesztési naplóhoz) csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

A tanítás és tanulás szervezeti keretei, formái:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztése, nevelése és oktatása során egyaránt teret kap a csoportközösségben, kiscsoportban, illetve egyénileg megvalósuló fejlesztés. A csoportban végzett nevelésre, oktatásra, fejlesztésre a tematikus egységek feldolgozása, a szociális kapcsolatok kialakítását segítő „reggeli körök”, valamint a szabadidős és kreatív foglalkozások (művészeti jellegű alkotótevékenység, zene stb.) során nyílik alkalom. A csoportban végzett tevékenységek szükségesek a közösségi élmények átéléséhez, a közösséghez tartozás megéléséhez, a társakkal való együttműködés megtapasztalásához és gyakorlásához, azaz a szociális és érzelmi nevelés alapvető feladatainak megvalósításához. A csoportban és a csoportért végzett tevékenység az egyes tanulók kompetenciaérzését is növeli.

A kiscsoportos és egyéni foglalkoztatás az egyéni képesség- és készségfejlesztéskor indokolt, biztosítani kell azonban, hogy a tanulók egyénileg elsajátított képességeiket, készségeiket közösségi szituációban is kipróbálhassák, gyakorolhassák.

Terápiás eljárások alkalmazása:

- Snoezelen terápia
- Zeneterápia elemei
- Ayres terápia elemei
- Pek torna elemei
- Etetésterápia elemei

- Segédeszköz a gyógypedagógiai diagnosztikához:

TARC-módszer egy rövid kérdőíves felmérő eljárás. A felmérő rendszer lehetővé teszi a megfigyelhető viselkedésmódok gyors megragadását és rögzítését. „Pillanatfelvételt” szolgáltat a gyerekekről. Az egyes viselkedési területek a mindennapos, a motoros, a kommunikáció és a szociális készségeket öleli fel. A diagnosztikához használjuk még a Strassmeier skálát is.

Az új tanulóknál bemeneti mérést végzünk, és csak év végén készítjük el a kimeneti mérést.

- *Értékelés*

Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- önmagukhoz mért fejlődésüket

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal.

A szöveges értékelés a tanév végén írásban történik, központilag készített értékelési lapon (bizonyítvány-pótlap) törzslapon, és a tanulók egyéni fejlesztési tervében.

277

6. 5. Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke

Érzékelés- észlelés fejlesztése

Bőrzérezékelés (szomatikus, habtikus, taktilis érzékelés) fejlesztése

- szőrme-gyékény, kesztyű
- rongy, szivacs, dörzsi
- körömkefe, hajkefe, ecset
- tüskés talpmasszírozó
- borotvahab
- testápoló
- toboz, gesztenye
- tüskés labdák
- csörgő plüss állatkák
- tapintótáblák
- csengő- berregő-sípoló maci
- golyófürdő
- kukoricacsák-babzsák

- festékek temperák
- gyurma agyag
- hajszárító

Látási (vizuális) érzékelés fejlesztése

- Fényingereket adó lámpák: diszkó gömb, fényhengerek, plazmalámpák, vetítő, buborék-henger, spotlámpák, UV lámpák, aromalámpák, sólámpa.
- harangok
- játékpole
- színes csörgőtábla
- csörgők
- Montessori torony
- színes golyók, fapálcák
- játéktükör
- tükörgömb
- zenélő, világító játékautók, játékmunkagépek
- lejtőn guruló kisvonat
- színes hengerek fatáblán
- kocka - és henger Puzzle
- kisebb- nagyobb dominó
- formaegyeztető kockák
- formatáblák
- összerakható emberalak

Hallási (akusztikus) érzékelés fejlesztése

- természet és állatok hangjait utánzó, bemutató hangos könyv.
- szélcsengők
- bébi forgó zenélő játékok
- zenélő játszószőnyeg
- bűgőcsiga
- állatvilág zenélő
- hangszerek:
- fúvós eszközök:

- billentyűs eszközök:

- húros eszközök:
- ütős eszközök:
- relaxáló CD

Ízérezékelés fejlesztése

- gyümölcsök
- zöldségek
- élelmiszerek (tejtermékek, pékáruk, édességek)

Nagymozgás fejlesztése

Kinesztetikus (egyensúly- és mozgás) érzékelés fejlesztése)

- polifon szőnyeg, pléd, babzsákfotel, szivacsszőnyeg
- függőágy, csepphinta
- felfújható matrac
- hinták,
- hengerek
- nagylabdák, érzékelő labdák
- egyensúlyozó párna
- egyensúlyozó tölcser
- görgős deszka
- alagút
- Wesco mozgásfejlesztő eszközök

Helyváltoztatás fejlesztése

- csúszda
- járássegítők
- játék babakocsik
- húzható tolható játékok

Kézfunkció fejlesztése

Fogás-elengedés fejlesztése

- tüskés karika
- fabotok
- súlyzók
- marokerősítők
- játéknymda
- mágneses tábla, mágneses figurák
- Montessori edények
- tapadó labdás célbadobójáték
- fogantyús formatáblák
- zenélő bébi telefon
- bébi harmonikakönyv
- bébi szivacs kocka

Praktikus kézmozgások fejlesztése

- mintás fagyöngyök
- színes golyók dróton
- textil füzet
- vászonzsák, gombok
- csavaros építőjátékok
- zenélő, összeépíthető játékfigurák
- tépőzárral összerakható textilképek
- speciális evőeszköz

Játéktevékenység fejlesztése

Funkció játékfejlesztése

- öltöztető baba,

- doktor játéktáska
- játék konyhabútor és edények
- babaház
- babaágy, bölcső
- bábok(fej, kéz, ujjbábok)
- játék közlekedési eszközök

281

Konstruktív játék fejlesztése

- homokozó szett (lapát, vödör, szita, formák, talicska stb)
- építő játékok szivacsból műanyagból és fából
- legókészlet
- emberalakos formatábla
- puzzle

Szabály- játék fejlesztése

- kisebb-nagyobb domború dominó
- kisebb-nagyobb fakorongok perselyben
- bébi logikai játék
- társasjátékok

Értelmi fejlesztés

- ünnepekhez kapcsolódó tárgyak (mikuláscsizma, adventi koszorú, gyertya, naptár, karácsonyi díszek, húsvéti kosárka tojásokkal, kokárda stb.)
- fotók, képek, filmek, CD-k DVD-k
- CD lejátszó, DVD lejátszó
- digitális fényképezőgép
- számítógép
- AAK jelképek
- képkommunikációs kártyák
- kommunikátorok
- -Verbalio

7. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS DOKUMENTUMAI ÉS ADMINISZTRÁCIÓJA

A fejlesztő nevelés-oktatás működésének alapja a *Pedagógiai Program*. Erre épül a súlyosan, halmozottan sérült tanulókra vonatkozó *Rehabilitációs Program*, melynek tartalmát az *Irányelv* szabályozza.

Az alkalmazott dokumentumok egy részét a *munka tervezéséhez szükséges dokumentumok* jelentik (az iskola működését szabályozó leírások, mérési eszközök), másik részét pedig a *gyermek aktuális állapotát, fejlődését bemutató dokumentumok* adják.

A munkát megalapozó fontos dokumentum a *Helyi tanterv*, mely a csoport időkeretét, személyi, tárgyi feltételeit és a pedagógiai munka tervezését foglalja magában, valamint felsorolja a csoportos és egyéni foglalkozási tervek sajátosságait.

A fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő gyermek ellátása során a gyógypedagógusok a következő dokumentumokkal kapcsolatos adminisztrációs feladatokat látják el:

Szakértői vélemény

Az eredeti példány másolatának tárolása a gyermek dossziéjában történik.

Anamnesztikus, egészségügyi és orvosi adatok

A fejlesztő nevelés-oktatási rendszerbe kerüléskor a gyermek korábbi életszakaszára vonatkozó információk megismerésére az anamnézis felvételi lap kitöltésével nyílik lehetőség, melyben aktívan közreműködnek a szülők, illetve a gyermek ápolását, gondozását végző személyek, intézmények. Az anamnézis elkészítéséhez jól használható mintasor található Rosta Katalin: *Add a kezzed* (*Logopédia Kiadó, 2006*) című könyvében.

A tanuló egészségügyi állapotában történő változás rögzítése, dokumentálása a törvény általi szabályzások figyelembevételével végezhető.

A tanulók adatainak és hiányzásának nyilvántartására, valamint a csoportos foglalkozások tartalmának, időpontjának rögzítése a Kréta rendszerben történik.

Egyéni fejlesztő napló (TÜ.350.r.sz.)

A napló elején, vagy ahhoz mellékelve szerepelnek az ellátás megkezdésekor a megfigyelésen, fejlődésorientált skálán alapuló állapotfelmérés lényeges megállapításai.

A naplóban dokumentálásra kerül a megtartott foglalkozás tartalma, helye, megjelenítve az elmaradt alkalmakat is. Az egyéni fejlesztő napló vezetése a hátoldalon található útmutatások szerint történik.

Egyéni fejlesztési terv

A fejlesztő nevelés-oktatás során fontos, hogy a gyermek képességeinek megfelelő területek, eljárások jelenjenek meg a fejlesztési tervben. A kitűzött célok tükrözzék a szülői elvárásokat, megvalósíthatók legyenek a természetes élethelyzetekben, és segítsék a gyermek életminőségének javulását.

Éves terv (tanmenet)

Az éves munkaterv tartalmazza a csoport tanév rendjéhez igazodó tevékenységeit. A tanmenet éves bontásban készül el, a tanulók fejlődési üteméhez igazodik. Egy-egy tartalom megjelenése legalább két egymást követő évben indokolt a célok minél tökéletesebb elérése érdekében.

Heti terv

Az éves terv alapján készül el a heti terv, amely tartalmazza a rendszeresen ismétlődő napi tevékenységeket, és a fejlesztési feladatokhoz tartozó különböző tartalmi egységek feldolgozását. A heti terv kidolgozását meghatározza a csoport napirendje, amelyben egyes tevékenységek rendszeresen ismétlődnek.

Értékelési lapok (TÜ. 352. r.sz.)

Tanév végén jellemzés készül a tanulókról 3 példányban, melyből egy példányt a szülőknek, a másikat a fejlesztő nevelés-oktatást kijelölő megyei szakértői bizottságnak kell eljuttatni, a harmadik példány pedig az intézményben marad.

Statisztikák és beszámolók

Összefoglaló statisztikák és féléves, éves beszámolók készítése megadott szempontsor alapján.

Nyomon követve a törvényi, rendeleti előírásokat, a gyermekről készült dokumentációk egy részét, a fejlesztő nevelés-oktatást elrendelő megyei szakértői bizottsághoz is el kell juttatni a megadott határidőkre.

8. Szakirodalmi források:

1. Cseh M. és Kelemenné D.K. (2003): Bazális stimuláció a gondozásban és a kompenzációs ápolás, In: Márkus E. (szerk.): *IME- Ismerkedés, Megértés, Együttlét*, Budapest, Kézenfogva Alapítvány, 2003, p. 129 – 135.
2. Fröhlich, A. D. (1996): Bazális stimuláció a gyakorlatban, In: Márkus E. (szerk.): *Halmazottan sérült, súlyosan mozgáskorlátozott gyermekek nevelése, fejlesztése, Szemelvénygyűjtemény*, Budapest, Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Tanárképző Főiskola, 1996., p. 227-319.
3. Gordosné Sz. A. (2000): A gyógyypedagógiai iskoláztatás fejlődése, In: Dr. Illyés Sándor (szerk.): *Gyógyypedagógiai alapismeretek*, Budapest, 2000, p. 331-356.
4. Günzburg, H. C. (2000): *Pedagógiai analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés mérése értelmi fogyatékosoknál* Budapest, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógyypedagógiai Főiskolai Kar. 151–361 pp.
5. Márkus E. (2003a.): A súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek ellátásnak jogi és intézményi háttere, In: Márkus E. (szerk.): *IME- Ismerkedés, Megértés, Együttlét*, Budapest, Kézenfogva Alapítvány, 2003, p. 175-189.
6. Márkus E. (2004a.): Különleges élethelyzetű, súlyosan-halmazottan sérült emberek pedagógiai kísérése, In: Gordosné Sz. A. (szerk.): *Gyógyító pedagógia Nevelés és terápia*, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 2004, p. 271-292.
7. Márkus Eszter (2005): *Súlyos-halmazottan fogyatékos gyermekek nevelésének elméleti és gyakorlati problémái*, doktori disszertáció tézisfüzet, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest, 2005
8. Regényi E. M. (2010): A súlyosan-halmazottan fogyatékos személyek fejlesztésének elméleti

9. alapjai, In: Dr. Radványi Katalin (szerk.): *Máské(p)p? Intellektuális fogyatékoságokkal élő emberek gyógypedagógusainak tankönyve*, Budapest, ELTE BGGYK, 2010, p. 157-178.
10. Rosta Katalin: Logopédiai Kiadó (2006) *Add a kezed! – A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyerekeknél*
11. 5.2. Tarc értékelési szempontsor.
12. TARC állapotfelmérés.

9.

10.

11. Melléklet

287

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM

Strassmeier fejlődési skála

Profil-lap

Név: _____

Születési idő: _____

Dátum: 1. _____

2. _____

3. _____

	84				
	81				
	78				
	75				
	72				
	69				
	66				
	63				
	60				
	57				
	54				
	51				
	48				
	45				
	42				
	39				
	36				
	33				
	30				
	27				
	24				
	21				
	18				
	15				
	12				
	9				
	6				
	3				
	0	A Önellátás	B Finom- motorika	C Nagymozgás	D Nyelv/ beszéd
					E Gondolkodás/ Érzékelés

288

Felmérést végezte: _____

A: Önellátás – Szociális fejlődés

1. é l e t é v	1				Tud szopni és nyelni.
	2				Lába után nyúl, illetve kezét a szájához veszi.
	3				Alkalmat teremtet arra, hogy felvegyék.
	4				Reagál a kapcsolat megszakadására.
	5				Egy játéktárggyal három percig önállóan játszik.
	6				Tiltakozás nélkül hagyja magát öltöztetni.
	7				Megpróbál kapcsolatot felvenni és felhívja magára a figyelmet.
	8				Segítséggel iszik csészéből vagy pohárból.
	9				Megrágja az ételt.
	10				Az ujjai segítségével eszik.
	11				„Kukucs”-játékot (bújócskát) játszik.
	12				Négyből háromszor reagál a „nem” vagy „állj” utasításra.
2. é l e t é v	13				Öltözéskor segítségképpen emeli a karját.
	14				Más gyerekek jelenlétében játszik, de <i>velük</i> még nem.
	15				Érdeklődéssel nézi a tükörképét.
	16				Zokniját le tudja húzni, a cipőjét még nem.
	17				Segítség nélkül (önállóan) iszik csészéből vagy pohárból.
	18				Három egyszerű utasításból kettőt követ.
	19				Önállóan eszik kanállal – lepotyogtatás még megengedett.
	20				Babát, mackót simogat, „szeretget”.
	21				Segít a játékok elrámolásában.
	22				Élvezi a fogócskát.
	23				Rövidebb időre megmarad ismerősöknél.
	24				Levetkőzik – kigombolás még nem követelmény.
3. é l e t é v	25				Elkerüli az egyszerű veszélyforrásokat (forró kályha, stb.).
	26				Műanyag szívószállal iszik.
	27				Verbálisan közli kívánságait.
	28				Megtörli a kezét.
	29				Kívánságra, kérésre osztódik másokkal.
	30				Kanállal eszik és alig potyogtat le valamennyit.
	31				Magától visszavonul bóbiskolni vagy pihenni.
	32				Villával eszik, de egy keveset még szétken.
	33				Lehúzza a nadrágját, ha vécére megy.
	34				Megmossa a kezét.
	35				Jelzi, ha vécére kell mennie – nappal és éjjel egyaránt.
	36				Megpróbál segídezni a házimunkában (söprés, portörölgetés).
4. é l e t é v	37				Felveszi a kabátját (gombolás még nem követelmény).
	38				Rövid történeteket végighallgat.
	39				Önállóan enged magának a vízcsapból innivalót.
	40				Kimegy a vécére (vetkőzés, öltözés, kézmosás nem követelmény).
	41				Villával és kanállal önállóan eszik, csak keveset potyogtat el.
	42				Nagyobb súrlódások nélkül játszik más gyerekekkel.
	43				Szívószállal iszik, anélkül, hogy meghajlítaná.
	44				Felveszi a zokniját és cipőjét (megkötni még nem kell).
	45				Fogat mos.
	46				Könnyen leválasztható az anyáról.
	47				Megmossa az arcát.
	48				Konstruktívan játszik és épít, anélkül, hogy azonnal lerombolná.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

5. é l e t é v	49				Esténként teljesen levetkőzik.
	50				Nagyobb gombokat gombol.
	51				Másoknak előad, pl. verset mond vagy énekel.
	52				A ruhadarabok eleje és háta között különbséget tesz.
	53				Játék után néhány dolgot felszólítás nélkül helyre tesz.
	54				Közepes méretű gombokat gombol.
	55				A vécén teljesen önálló, beleértve az öltözést és a kézmosást.
	56				Önállóan öltözik a cipőkötést kivéve.
	57				Késsel megkeni a kenyeret.
	58				Kisebb felfedezőkörutakat tesz (nem messzire) a házon kívül.
	59				Versenyez.
	60				Önállóan öltözik és megpróbálja bekötni a cipőjét.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

B: Finommotorika

1. é l e t é v	1				Keze nyitott, vagy lazán ökölben van.
	2				Kezét nézegeti, ujjjaival játszik.
	3				A csörgőt (rágókát) rövid ideig megtartja a kezében, figyeli.
	4				Fog és elenged.
	5				Közelebb fekvő (látóterébe eső) tárgyak után nyúl, melyek keze ügyétől kissé messzebb esnek.
	6				Csípőfogással (hüvelykujj-mutatóujj) kisebb golyókat megfog.
	7				A kockát egy kisebb edénybe (csészébe) dobja, majd kiveszi.
	8				Könyvet lapozgat.
2. é l e t é v	9				Kinyújtott mutatóujjal biztosan eltalál (elpöcköl) apróbb tárgyakat.
	10				Célnak megfelelően, de még nem egészen korrekten fogja a rajzkrétát.
	11				Golyót –utánzással- az üvegbe dobja (kézbe adott golyóval).
	12				A golyót felveszi az asztalról és az üvegbe dobja (utánzással).
	13				4-5 fakockából tornyot épít.
	14				Kicsomagolja a cukorkát.
	15				Laponként lapozza a könyvet.
	16				3 darab kb. 24 mm átmérőjű gyöngyöt felfűz.
3. é l e t é v	17				6 kockából tornyot épít.
	18				Függőleges és vízszintes krétavonalakat utánrajzol.
	19				Négy kísérletből háromszor megfogja a feléje guruló labdát.
	20				Kisebb konstrukciós játék elemeit (pl. Lego Plastikant, stb.) összerakja.
	21				Legalább 4 darab kb. 12 mm átmérőjű gyöngyöt felfűz.
	22				Papírlapot egyszer meghajlítja, bemutatás után.
	23				Ujjjaival helyesen fogja a rajzkrétát.
	24				Gyurmából az asztalon „hurkát” („kukacot”) sodor.
4. é l e t é v	25				9 kockából tornyot épít.
	26				Ollóval nyír, bár még nehézkesen és pontatlanul.
	27				Bemutatott minta alapján kört utánrajzol (nem kell pontosnak lennie).
	28				30 másodperc alatt 10 golyót dob az üvegbe.
	29				Ügyesen bánik az ollóval, de vonal mentén még nem nyír.
	30				Megadott keresztformát (+) lekövetéssel átrajzol.
	31				Krétaival előrajzolt „V” és „H” formát utánrajzol.
	32				25 másodperc alatt dob 10 golyót az üvegbe.
5. é l e t é v	33				Minta alapján keresztet (+) megrajzol.
	34				Megfelelően használja a rongyot.
	35				A ceruzával leköveti az előre megrajzolt rombusz formát.
	36				Megpróbál egy szalagot megkötni (nem kell sikerülnie).
	37				20 másodperc alatt dob 10 golyót az üvegbe.
	38				Minta alapján emberalakot rajzol (fej, törzs, lábak).
	39				Négyzetet megrajzol.
	40				Ollóval vonal mentén nyír.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYNEVELÉSI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

C: Nagymozgás

1. életév	1			Hasonfekvésben fejét rövid időre megemeli.
	2			Ülőhelyzetben fejét fél percig függőlegesen tartja.
	3			Néhány másodpercig önállóan megül.
	4			Néhány percig önállóan megül.
	5			Kúszással vagy mászással előre felé mozog.
	6			Felhúzza magát állásba.
	7			Bútorokba kapaszkodva, azok mentén lépeget.
	8			Kisszéken egyenesen ül.
2. életév	9			Rövid ideig segítség nélkül megáll.
	10			Rövid távon önállóan megy.
	11			Nagyobb labdát dob vagy rúg (célirányosság nem követelmény).
	12			Földön ülésből feláll, falba vagy bútorba kapaszkodás nélkül.
	13			Felügyelettel járka a lakásban vagy az udvaron.
	14			Kapaszkodással felmegy a lépcsőn (utánlépéssel).
	15			Biztonságosan jár, és ritkán esik el.
	16			Guggolóhelyzetben játszik, támaszkodás nélkül.
3. életév	17			Állóhelyzetben, támaszkodás nélkül elrúgja a labdát.
	18			Bútorokra felmászik, akadályokat legyőz.
	19			Kapaszkodással felmegy a lépcsőn (váltott lábbal).
	20			Kapaszkodással lemegy a lépcsőn (váltott lábbal).
	21			Páros lábbal helyben ugrál.
	22			Bemutatás után lábujjhegyen jár.
	23			Egy másodpercig megáll kapaszkodás nélkül egy lábon.
	24			Triciklivel közlekedik.
4. életév	25			Hajlított karal elkap egy nagyobb labdát.
	26			3 métert megy lábujjhegyen.
	27			3 méterre elviszi a vizes poharat.
	28			Kapaszkodás nélkül fel- és lemegy a lépcsőn (utánlépéssel).
	29			Kapaszkodás nélkül felmegy a lépcsőn (utánlépéssel).
	30			20 cm-t ugrik páros (zárt) lábbal.
	31			Páros lábbal leugrik a heverőről.
	32			Ugrál vagy szökdel, az ugróláb cseréje nélkül.
5. életév	33			Egy lábon ugrál.
	34			Kapaszkodás nélkül fel- és lemegy a lépcsőn (váltott lábbal).
	35			4-8 másodpercig egy lábon megáll.
	36			Tyúklépésben jár (sarok a lábujjak elé lép).
	37			Az ugróláb váltogatásával ugrál.
	38			Hátfekvésből feláll megfordulás és kéztámasz nélkül.
	39			9 vagy több másodpercig megáll egy lábon.
	40			4 kísérletből kétszer 2 m-ről beletalál teniszlabdával egy kb. 25 cm átmérőjű körbe.

D: Beszéd

1. é l e t é v	1				Spontán gügyög, különböző ingerekre nevetéssel reagál.
	2				Hangokra mosollyal reagál.
	3				Zajforrásokat lokalizál, csengő hangjára fejét fordítja.
	4				Érzelmi színezetű hangokat ad.
	5				Étkezés előtt jelentősen aktívabb lesz.
	6				Kitartóan gügyög.
	7				Szótagpárokat használ (pl. ma-ma, da-da...).
	8				Szavakra vagy gesztusokra megfelelően reagál (pl. „pá-pá”).
	9				Zenére gögicsél vagy sikongat.
	10				Egyszerű utasításokat követ (pl. „Fogd meg a labdát!”).
	11				Szívesen nézeget képeket.
	12				Mutatással közli kívánságait.
2. é l e t é v	13				A környezet zajait utánozza.
	14				Két egyszerű szót utánoz.
	15				Rákérdezésre legalább egy testrészét megmutatja.
	16				Kétszavas aktív szókinccse van.
	17				Cipőjét, ruháját, játékát megmutatja.
	18				10 szavas szókinccse van.
	19				3 különböző tárgy képét megmutatja.
	20				Egyes szavakat megismétel, amiket hallott.
	21				A „Mit szeretnél?” kérdésre két kívánságot közöl.
	22				Kérdésre megnevez a környezetből 3 tárgyat.
	23				Kétszavas mondatot használ.
	24				Háromból két utasítást követ.
3. é l e t é v	25				Két tevékenységet megnevez.
	26				A „Hogy hívnak?” kérdésre megmondja keresztnévét.
	27				4-5 bemutatott tárgyat megnevez.
	28				Megérti a „nagy” és „kicsi” fogalmát.
	29				Háromszavas mondatokat használ.
	30				Két számnevet megismétel.
	31				10 igen gyakran használt tárgyat megnevez.
	32				Használja az „én”, valamint az „engem, nekem, enyém” kifejezéseket.
	33				5 percig figyelmesen hallgat egy történetet.
	34				Vezeték- és keresztnévét is megmondja.
	35				5 szótagból álló mondatot megismétel (pl. „Ott az autó.”).
	36				15 tárgyból tízet helyesen megnevez.
4. é l e t é v	37				Három számot utánmond.
	38				Megmondja a keresztnévét és a nemét.
	39				Öt állatot megnevez.
	40				Többes számot (esetet) használ.
	41				Képeket az „állat”, „játék” és „étel” főfogalom alá rendez.
	42				Egyszerű dalt énekel.
	43				Négyszavas mondatokban beszél.
	44				Spontán elmesél – közelmúltban bekövetkezett – élményeket, eseményeket.
	45				Megválaszolja a „Mit csinálsz, hogyha éhes vagy?” kérdést.
	46				Fesztenül beszélget, egyszerűbb „párbeszéddel” próbálkozik.
	47				Ellentétpárokat tud mondani (hideg-meleg, világos-sötét, lassú-gyors).
	48				Ötszavas mondatot megismétel (pl. „Adj nekem egy nagy almát!”).

5. é l e t é v	49				Egyszerű gyermekmondókákat utánmond.
	50				90%_ban tisztán, érthetően beszél.
	51				„K”, „F” és „D” hangokat tud képezni.
	52				Három utasítást helyes sorrendben tud követni.
	53				Legalább hat színt megnevez.
	54				Megpróbál új szavakat spontán használni.
	55				Két szó jelentését a használat körülírásával definiálja.
	56				Három egyszerű szót formálisan definiál (Mi az a labda, ágy, ruha, kulcs, alma?).
	57				Általában ötszavas mondatokat használ.
	58				Használja a múlt időt.
	59				Nem használ infantilis fordulatokat („bébi-nyelvet”).
	60				Fantáziadús történeteket mesél.

E: Gondolkodás, érzékelés - észlelés

1. é l e t é v	1				Mozgó tárgyakat tekintetével követi.
	2				Felismer néhány hozzá közel álló „gyakran látott) személyt.
	3				A környezet tárgyait fixálja.
	4				Az asztalról leesett kanalat követi tekintetével.
	5				Reagál egy arc eltűnésére „kukucs-játék”.
	6				Kitartóan próbálkozik, ha szeretne valamit megnevezni.
	7				Guruló labda után néz.
	8				Reagál a saját tükörképére.
	9				Játékot zsinórjánál fogva húz.
	10				Lehúzza a kockára terített kendőt.
	11				Utánzáskeppen dobol egy ütővel.
	12				Leemeli a csészét, ami alatt egy elrejtett tárgy van.
2. é l e t é v	13				Két fakockát összeüt.
	14				Firkálást próbál utánozni.
	15				Nagyobb elemeket belehelyez egy lyukas táblába.
	16				Spontán firkál.
	17				Egy baba négy testrészét megmutatja.
	18				Kezdeményezés szintjén megpróbálja használni a háztartási eszközöket.
	19				Felszólításra két személyt megmutat.
	20				Két ütővel dobolást utánoz.
	21				Hat tárgyat felismer a környezetében vagy a képeskönyvben (Mutasd meg...!).
	22				Három lyukas hengert egymásba dug.
	23				Egy babának öt testrészét megmutatja (szem, orr, kéz, láb, haj).
	24				Érti a „több” kifejezést (szeretne valamiből többet).
3. é l e t é v	25				Megfigyelhetők a birtokos gondolkodás kezdetei.
	26				Formatáblába behelyezi a kört, négyzetet és háromszöget.
	27				Az „egy”-ről kialakult számfogalma van.
	28				Három pár lottó-játék képet párba rendez.
	29				Két eldugott tárgyat megtalál.
	30				Felszólításra a baba hat testrészét megmutatja.
	31				Érti a fölé-fölött, alá-alatt viszonyzókat.
	32				Ismeri különböző használati tárgyak funkcióját (Mutasd meg, mit lehet megenni, felvenni!).
	33				Öt kockát sorba rak.
	34				Építőkockát színek szerint különféle szortíros (piros és kék).
	35				Külső személy által megérintett testrészét megmutatja (csukott szemmel).
	36				Piros, kék és sárga felszólításra megmutatja.
4. é l e t é v	37				Három lerajzolt tárgy funkcióját ismeri (kanál, fésű, csésze).
	38				A tárgy kiemelésével kettőig számlál.
	39				3-4 részből álló puzzle-t összerak.
	40				Kör(öke)t és négyzet(eke)t ábrázoló kártyákat csoportba rendez.
	41				Fakockából hidat épít.
	42				Megérti Mi repül, megy, jár, úszik? (hal, madár, autó képei).
	43				Négyből kétféle zajt felismer felvételtől: autó, telefon, írógép, kerékpárcsengő.
	44				Kialakult a „kettő” számfogalma (Mennyi, hány kocka van itt?).
	45				Megérti a „nagyobb, hosszabb” kifejezéseket.
	46				Három részre vágott képet (kutya) összerak.
	47				A felvételtől hallott hangokat „hangos”-nak vagy „halk”-nak jellemzi.
	48				4 geometriai formát egymáshoz rendel (kör, négyzet, háromszög, hatszög).
5. é	49				Meg tudja mondani, mit csinálunk nappal és éjjel.
	50				A tárgy kiemelésével háromig számlál.
	51				A labdát és az autót formálisan vagy használatuk leírásával definiálja.
	52				Emberalakot rajzol két részből (fej, törzs).

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

I e t é v	53				Megoldja a következő feladatot: Adj ide három autót, három kockát...!
	54				Meg tudja mondani, mit csinálunk a szemünkkel, fülünkkel.
	55				6 fakockából felszólításra piramist vagy hidat épít.
	56				12 részből álló puzzle-t összerak.
	57				Tudja, miből készül a ház.
	58				Megérti: miért vannak könyveink, házunk...?
	59				Anyagokat megkülönböztet (Miből van a kanál, cipő, asztal?).
	60				Felismeri és megnevezi a pénzürméket (forint).

TARC

Általános adatok:

A gyermek neve: _____

Születési dátum: _____

A vizsgálat időpontja: _____

A gyermek életkora (évek + hónapok száma): _____

A vizsgálatot végző intézmény neve és címe: _____

A vizsgálatot végző szakember neve: _____

A korábbi vizsgálatok ezzel a felméréssel (ha létezik): _____

Dátum: _____

A felmérést végző szakember neve: _____

Adatok a fogyatékről: _____

Az értelmi akadályozottság foka: _____

1. Legsúlyosabb 2. Súlyos 3. Középsúlyos 4. Enyhe 5. Határeset (felső)

További fogyatékságok: _____

6. Látássérült 7. Hallássérült 8. Ágyban fekvő 9. Celebrál paretikus 10. Epilepsziás

11. Autisztikus 12. Érzékelési zavarok 13. Egyéb: _____

A mindennapos tevékenységek vizsgálata

Utasítás: az egyes részek ezen a területen fokozatos (számozott) itemeket tartalmaznak. Azt az egy kijelentést kell megjelölni, amely a jelenlegi készségszintnek a leginkább megfelel.

I. Szobatisztaság

1. Jelenlegi készségszint (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Ellenáll vagy elmulasztja, ha WC-re kell menni – úgy tűnik, hogy előnyben részesíti a bepislést/bekakilást.
2. Csak akkor megy, ha kiviszik WC-re–gyakran bepislil/bekakil.
3. Akkor megy, ha kikísérik a WC-re–ritkán pisil/kakil be.
4. Kimegy a WC-re, ha erre felszólítják.
5. Magától megy ki a WC-re, -alkalmanként figyelmeztetni kel erre, időnként „baleset” történik.
6. Magától kimegy a WC-re –soha nem kell emlékeztetni–soha nem pisil/kakil be.

2. Napközben a nadrágjába/ pelenkájába pisil, általánosan (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. naponta több mint háromszor
2. naponta háromszor
3. naponta kétszer
4. naponta egyszer
5. ritkán
6. soha

3. Napközben a nadrágjába/pelenkájába kakil, átlagosan (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. naponta több mint kétszer
2. naponta kétszer
3. naponta egyszer
4. ritkán
5. soha

II. Mosakodás (kézmosás)

A Jelenlegi készségszint (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Ellenkezik, ha meg akarják mosni a kezét.
2. Csak úgy mossa meg a kezét, ha minden mozdulatát irányítják.
3. Csak úgy mos kezet, ha ott van valaki és segít.
4. Egyedül kezet mos, ha erre bíztatják.
5. Önállóan kezet mos, időnként szükség van felszólításra.

III. Étkezés

1. Evőeszköz használata (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Etetni kell.
2. Csak az ujjait használja.
3. Csak a kanalat használja.
4. Kanalat és villát használ, ha azokat a kezébe adják.

2. Általános viselkedés, evés közben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Leginkább játszik az étellel.
2. Rendszertelenül eszik.
3. Szétkeni az ételt.
4. Rendesen eszik.
5. Tisztán eszik.

3. Ivás (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Tiltakozik ellene.
2. Vár, amíg segítenek neki.
3. A csésze vagy pohár megtartásához segítségre van szüksége.
4. Tartja csészét vagy poharat, alkalmanként kiönti.
5. Csészéből vagy pohárból önállóan iszik.

4. Általános viselkedés, étkezési szituációban (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Sok a rendetlenkedés.
2. Néhány zavaró viselkedéselem.
3. Néha-néha zavaró magatartás.
4. Semmi probléma, gondosan, figyelmesen étkezik.

IV. A ruházat használata

1. A vetkőzés készségszintje (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Egy ruhadarabot sem vesz le önállóan.
2. Csak a cipőjét és a zokniját veszi le önállóan.
3. A legtöbb ruhadarab levételénél segítségre van szüksége.
4. A ruhadarabok többségét segítség nélkül veszi le.
5. Minden ruhadarabot levesz segítség nélkül.

2. Az öltözködés készségszintje (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Egy ruhadarabot sem vesz fel önállóan.
2. A ruhadarabok többségének felvételénél segítségre szorul.
3. Néhány ruhadarabot önállóan felvesz.
4. A ruhadarabok többségét önállóan veszi fel.
5. Minden ruhadarabot önállóan vesz fel, többé-kevésbé helyesen.

A motoros ügyesség vizsgálata

Utasítás :az I. A. és a II. A. részkategorizált (betűkkel jelölt) itemeket tartalmaz: minden olyan itemet meg kell jelölni, mely tartalmilag megfelelő. A I. B. és a II. B. részfokozatos (számozott) itemeket tartalmaz: itt a legjellemzőbbet (egyet!) kell megadni.

I. Finommotoros képesség

A. Segítséggel használ (minden jellemzőt megjelölni):

- a) ollót
- b) színes ceruzát
- c) vízfestéket
- d) összerakó-játékot
- e) képeskönyvet
- f) babát-bábokat
- g) játékautót
- h) ceruzát

B. Viselkedés finommotoros tevékenység közben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Mindent tönkretesz, hanem figyelnek rá.
2. Ellenkezik, ha azt akarjuk, hogy a tárgyakat/ anyagokat konstruktívan használja.
3. Jobban kedveli, ha csak nézi, miközben mások használják a tárgyakat/anyagokat.
4. Segítséggel és/vagy felügyelettel használja a tárgyakat/anyagokat.
5. Aktívan segít és kreatívan használja a tárgyakat/anyagokat, időnként segítség és felügyelet nélkül.
6. Aktívan és kreatívan használja a tárgyakat/anyagokat, általában segítség és felügyelet nélkül.

II. Nagymotoros koordináció

A. Készségek (minden jellemzőt megjelölni):

- a) jár/megy
- b) fut/szalad
- c) egy lábon szökdel
- d) két lábon ugrik
- e) átugrik valamit
- f) felmászik (valamire)

g) hintázik

h) triciklivel közlekedik

i) csúszdázik

j) mászik

k) bukfencezik

l) lehajol

m) labdát dob

n) labdát elkap

o) homokozik, anélkül, hogy megenné

p) veszély nélkül pancsol a medencében

B. Viselkedés nagymotoros tevékenység közben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Ágyban fekvő, vagy sok segítségre van szüksége.
2. Inkább másokat néz/figyel.
3. A különböző eszközöktől/berendezésektől fél.
4. Segítséggel az eszközök/berendezések többségét használja.
5. Minden eszközt/berendezést segítség nélkül használ.

I. Iskola előtti készségek (minden jellemzőt megjelölni):

- a) A nyálzását nem tudja kontrollálni.
- b) Kabátját önállón leveszi.
- c) Kabátját önállóan felveszi.
- d) Kockát egymásra rak.
- e) Segítség nélkül feláll.
- f) Fekvésből önállóan fel tud ülni.
- g) Hüvelyk-és mutatóujjával fog (csípőfogás).
- h) Járás közben helyesen tartja fejét.
- i) Kezében lévő tárgyakat elenged.
- j) Helyes, vagy megközelítően helyes testtartása van.
- k) Nagymozgásokat pl. ugrás, tapsolás stb. leutánoz.
- l) Három részes összerakó puzzle-t helyesen rak össze.
- m) Nagyméretű gyöngyöket felfűz egy zsinórra.
- n) Papírt hajtogat.

o) Tárgyakat egyik kezéből a másikba átvesz.

- p) Finommozgásokat utánoz.
- q) Saját ruhadarabjait begombolja.
- r) Tárgyakat szín, méret és/vagy forma szerint válogat.
- s) Cipőjét beköti.
- t) Megfésülködik.
- u) Saját ruhadarabjain kinyitja és behúzza a zipzárt.
- v) Kesztyűjét önállóan felveszi.
- w) Csukott ajtót ki tud nyitni (nyomással vagy kilinccsel).
- x) Alapszíneket egymáshoz rendel.
- y) Keretek között fest vagy rajzol (előre adott formák).
- z) Tárgyak körvonalait megrajzolja.

A kommunikációs képesség vizsgálata (beszéd)

Utasítás: Ebben a fejezetben az I. és II. rész fokozatos itemeket tartalmaz, itt a legjellemzőbbet (egyet!) kell megjelölni. A III. részt kategorizált itemeket tartalmaz: minden jellemzőt kell jelölni.

I. A beszélt nyelv megértése (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Inkább tárgyakra, mintsem személyekre reagál.
2. Hajlamos arra, hogy a személyek közléseit figyelmen kívül hagyja.
3. Kevés vagy semmilyen szemkontaktus.
4. Inkább a hang hangzására, mintsem a szavakra reagál.
5. Valamelyest megfigyelhető a beszédértés (pl. néhányutasítást követ).
6. Megért néhány szót és reagál rájuk.
7. Általában érti, amit neki mondanak és megfelelően reagál.

II. Nyelvhasználat (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Nem ad hangot, vagy beszédre emlékeztető szavakat.
2. Morog, dörög.
3. Kiejtett hangokat, szavakat megpróbál utánozni.
4. Néhány érthető szót használ.
5. Rövid mondatokat, fordulatokat használ, hogy kifejezze magát pl.: „tejet szeretnék”, „ne tedd” stb.
6. Egy felnőttel értelmesen tud beszélgetni.

II. Iskola előtti készségek (minden jellemzőt megjelölni):

- a) Szót fogad a „nem” vagy „hagyd abba,, utasításra.
- b) Nevére szemkontaktussal válaszol.
- c) Kérdésre megmondja a nevét.
- d) Felismeri társait.
- e) Felismeri környezete tárgyait.
- f) Az „én” névmást helyesen használja.
- g) Bizonyos tárgyakra vagy személyekre rámutat, ha kérdezik.
- h) Felszólításra tárgyakat, személyeket megnevez.
- i) Különböző hangokat használ.

j) Zenére reagál és örül neki.

k) Megfelelően követ néhány utasítást.

l) Adott színre rámutat, ha valaki megnevezi.

m) Megnevezi a pirosat, sárgát, kéket, ha megkérdezik „Milyen szín ez?”.

n) A legtöbb színt megnevezi, ha rámutatunk.

o) Néhány tárgyat kép alapján megnevez.

p) Sok tárgyat megnevez kép alapján.

q) Ötig önállóan számol (mechanikusan).

r) Tíz fölött is önállóan számol.

s) Valódi tárgyakat egyeztetni tud képpel.

t) Nyomtatott betűket írva felismeri a saját nevét.

u) Megnevezi a hét napjait.

v) Egy dallamot el tud énekelni.

w) Egyszerű dalokat egyszerű szavakkal elénekel.

x) Egyszerű számtani kifejezéseket megért, pl.: „Mennyi?”.

y) Megérti a következő ellentéteket: nagy-kicsi, lassú-gyors, ki-be, meleg-hideg.

z) Megérti a következő fogalompárokat: be-ki, fel-le, alatt-fölött, első-utolsó

A szociális magatartás vizsgálata

Utasítás: Az I. A.-tól I. G.-ig részek fokozatos itemeket tartalmaz: a legjellemzőbbet (egyet!) kell megjelölni. A II. részben kategorizált itemek vannak: itt minden jellemzőt meg kell jelölni.

I. Megfigyelt viselkedés

A. A csoportban (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Gyakran és erősen zavaróan viselkedik.
2. Időről időre feltűnő magatartást tanúsít.
3. A többiekkel általában megfelelő a kapcsolata és jól irányítható.
4. Megfelelően viselkedik a csoportban.

B. Egyénileg (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Gyakran viselkedik furcsán, agresszív tárgyakkal vagy személyekkel szemben.
2. Gyakori sztereotip vagy autóagresszív viselkedés, pl.: csukló harapdálás, fej ütögetése, szemgolyó nyomkodása.
3. Ritkán feltűnő vagy sztereotip viselkedés.
4. Semmilyen szokatlan magatartás.

C. Utasítások követése (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Hajlamos negatívan reagálni, vagy azt tenni, amit ő akar.
2. Nem hallgat az utasításra, vagy azért mert nem akar, vagy azért mert nem érti azokat.
3. Sikertelenül próbál utasítást követni.
4. Csak egy utasítást követ (pl.: „állj fel” vagy „ülj le”).
5. Két részből álló utasítást tud követni (pl.: „Fogd meg a labdát és hozd ide nekem”).
6. Három vagy több utasítást tud követni (pl.: „Menj oda a polchoz, vedd le a labdát és hozd ide nekem!”)

D. Felnőttekkel való interakció (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Aktívan keresi a nem oda illő interakciót.
2. Elutasítja a kapcsolatot.

3. Közeledik, de nem keresi az interakciót.

4. Részben fel tud venni megfelelő kapcsolatot.

5. Gyakran megfelelő kapcsolatot vesz fel.

E. Interakció a kortársakkal (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Nem odaillően viselkedik.

2. Kerüli az azonos korúakkal a kapcsolatot.

3. Közeledik, de nem keresi az interakciót.

4. Részben fel tud venni megfelelő interakciót.

5. Gyakran megfelelő kapcsolatot vesz fel a kortársakkal.

F. Közreműködés a csoport tevékenységben (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Nem figyel a csoportot vagy visszahúzódik.

2. Inkább figyel a csoport tevékenység közben, mintsem részt vesz benne.

3. Általában csak a felnőttek utasításaira reagál.

4. Felnőttek és kortársak javaslataira részt vesz a tevékenységben.

G. Átlagos szociális kontroll (a legjellemzőbbet megjelölni):

1. Gyakran feltűnően, sztereotip módon vagy furcsán viselkedik vagy erősen visszahúzódik.

2. Gyakran mutatja ki egyet nem értését, dührohamai vannak.

3. Hamar kiabálni kezd.

4. Időnként sírós.

5. Általában jó az önkontrollja.

III. Iskola előtti készségek (minden jellemzőt megjelölni):

1. Integet vagy más jelzést ad búcsúzáskor.

2. Megfelelően reagál, ha az anyja vagy apja elmegy.

3. Örül, ha az anyja vagy apja visszatér.

4. Mosolyra, nevetésre hasonló magatartással válaszol.

5. Más hasonló korú gyerekekkel életkoruknak megfelelően játszik.

6. Idegenekkel szemben nem szégyellős.
7. Másokat megfigyel és hasonló helyzetben utánózni próbálja őket.
8. Üdvözl valakit, ha belép.
9. Kitartóan képes figyelni.
10. Általában barátságos és kedves.
11. Csak ritkán/vagy soha nem tesz nem ennivaló tárgyakat a szájába.
12. Ha szükség van rá, keresi mások segítségét.

Összesítőlap

Erre a lapra a vizsgált gyermek nyers pontszámainak összegét írjuk.

A gyermek neve:

Dátum:

Születési dátum:

Megfigyelő:

Az egyes részek összpont száma:

Az alapterületek összpont száma:

A fő területek összpont száma:

Mindennapos tevékenység A. (6) I. (17) I. Szobatisztaság B. (6) C. (5) II. Mosakodás A. (5) II. (5) III. Étkezés A. (4) B. (5) C. (5) D. (4) III. (18) IV. A ruházat használata A. (5) B. (5) IV. (10) Mindennapos tev. (50) Motoros ügyesség I. Finommotoros ügyesség A. (8) B. (6) I. (14) II. Nagy motoros A. (16) II. (21) koordináció B. (5) III. Iskola előtti készségek. III. (26) III. (26) Motorosügyesség (61) Kommunikáció I. Beszédmegértés I. (6) I. (6) II. Nyelvhasználat II. (6) II. (6) III. Iskola előtti készségek III. (26) III. (26) Kommunikáció (38) Szociálismagatartás A. (4) I. (33) I. Megfigyeltviselkedés B. (4) C. (6) D. (5) E. (5) F. (4) G. (5) II. Iskolaelőttikészségek II. (12) II. (12) Szoc. magatartás (45)

Megjegyzés.: A zárójelben lévő számoka kategóriában elérhető legmagasabb pontszámot jelentik.

Összes nyers pont: (194)

Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatának Protokollja 2022.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló törvényi definíciója:

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.) 4.§ 25. sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata:

Nkt. 15/A. § (1) Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban történő óvodai nevelését, tanuló iskolai nevelés-oktatását végző nevelési-oktatási intézmények számára a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember biztosítása, amennyiben a nevelési-oktatási intézmény a 47. §-ában meghatározottak szerint alkalmazandó gyógypedagógus, konduktor szakképzettségű szakemberrel nem rendelkezik

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló ellátási jogosultsága

Nkt. 47.§ (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Ennek alapján az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat ellátási körébe tartozó tanulók:

A Dr. Molnár István EGYMI utazó gyógypedagógusai, konduktorai a Hajdúböszörményi Tankerület illetékességi körén lévő ez utóbbi által fenntartott általános iskoláiban nevelt, oktatott érvényes szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű tanulók integrált ellátáshoz nyújt szak-szerű segítséget.

Azok a sajátos nevelési igényű (továbbiakban SNI) gyermekek, tanulók:

- akiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottság írásbeli határozatba foglalta
- életútjuk szerint: kisiskolás kortól a tankötelezettség végéig (nappali rendszerű oktatási formában résztvevők)

Az ellátottak köre, az integráltan oktatott:

- mozgásszervi fogyatékossgal élő gyermek
- beszéd-fogyatékos gyermek
- látássérült gyermek
- hallássérült gyermek
- tanulásban akadályozott gyermek
- autizmus spektrumzavarral élő gyermek
- egyéb pszichés fejlődési zavar (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, mutizmus, hiperkinetikus zavar, aktivitás- és figyelemzavar)

Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat szolgáltatási protokollja

A Dr. Molnár István EGYMI Utazó gyógypedagógusi, Utazó Konduktori hálózata 2018. szeptember 1-jétől a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekbe járó sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált ellátását biztosítja.

Az integrált tanulók más-más testi, érzékszervi, értelmi, beszéd és érzelmi képességekkel érkeznek az iskolákba. Az esélyegyenlőség megteremtése, és a társadalomba való beilleszkedés megkönnyítése érdekében több tényező megléte szükséges. A befogadó iskolának képessé kell válnia arra, hogy kezelni tudja a másságból eredő egyéni igényeket, az egyéni eltérésekből fakadó problémákat. A tanulók számára a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával biztosítani kell azokat az egyéni tanulási útvonalakat, amelyek megakadályozhatják az iskolai kudarcok elszenvedését. Többek között ebben nyújtanak segítséget a több-ségi pedagógusok számára intézményünk utazó szakemberei 2003 óta.

Az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok kompetenciái, feladatkörei

Az utazó gyógypedagógiai, utazó konduktori hálózat keretében végzett munka nagy szakmai tudást és hozzáértést, valamint nagyfokú rugalmasságot, alkalmazkodóképességet, empátiát, dinamizmust kíván az itt dolgozó szakemberektől. Gyógypedagógusaink, konduktoraink szakmai továbbképzéseken, team-megbeszéléseken folyamatosan fejlesztik tudásukat, (gyógy)pedagógusi és emberi kompetenciáikat, hogy alkalmazkodva az állandóan változó törvényi szabályozáshoz, a külső körülményekhez, minél magasabb színvonalon tudják ellátni a rájuk bízott gyermekeket, a szülőkkel és a többségi intézményekkel együttműködve.

A szakmai protokoll létrehozásának egyik célja, egy olyan egységes, átlátható, rendszerbe illesztett, nevelőtestület által elfogadott, tanév során alkalmazott formanyomtatvány megalkotása, mely a mindennapi munka szervezésében irányt mutat, a kollégák munkáját segíti.

Szolgáltatási protokoll

1. A szolgáltatási körbe tartozó intézmények és sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók számának feltérképezése – minden tanév májusában a szolgáltatás igénylő űrlapok kiküldésével. A tanév folyamán diagnosztizált sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az integráló általános iskolában kijelölt felelős tájékoztatja az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatot az előértesítést követő 5 munkanapon belül. Ellátási igényét a Dr. Molnár István EGYMI honlapjáról letölthető igénylőlapon nyújthatja be, mellékelve a gyermek, tanuló érvényes Szakértői véleményét, OM azonosítóját.

A dokumentumokat az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjéhez a következő módon juttathatja el: email-en: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu vagy postai úton 4220 Hajdúböszörmény Radnóti Miklós utca 5. szám, vagy az integráló intézmény megbízott kézbesítője által.

Fent említett módokon szükségszerű eljárni a kontrollvizsgálatok eredményével kapcsolatban is.

2. A beérkező szakértői javaslatok alapján megtörténik a rehabilitációs-rehabilitációs ellátás megszervezése, óraszámok megállapítása, gyógypedagógus, konduktor kijelölése. A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása a tanév során folyamatos.

Az intézmények rehabilitációs órakeretét az 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 138. § határozza meg:

(2) Abban az esetben, ha a sajátos nevelési igényű tanuló nevelés-oktatása a többi tanulóval együtt történik, az Nkt. 6. mellékletében a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésére meghatározott heti időkeretet kilenc főre kell meghatározni és biztosítani oly módon, hogy az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározottak szerint az azonos heti óraszámban foglalkozásra jogosult tanulók számát elosztják kilencel. Ha az osztás alapján az azonos heti időtartamú foglalkozásra jogosult tanulók száma a négy főt meghaladja, akkor az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározott heti óraszámot, négy vagy kevesebb fő esetén az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározott heti óraszám ötven százalékát kell biztosítani.

Az integráló intézmények SNI tanulókra vonatkozó pontos adatszolgáltatása után a rehabilitációs órakeret meghatározása a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően történik. A meghatározott órakeret alapján a gyógypedagógus szakmai kompetenciája: az egyes gyermekek, tanulók beosztása egyéni vagy csoportos foglalkozásra, ill. az óraszám elosztása – kivéve, ha a szakértői bizottság szakvéleménye konkrét óraszámot, ellátási formát határoz meg.

Abban az esetben, ha az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjének mérlegelése alapján a kijelölt gyógypedagógus, a szakértői véleményben meghatározott szakirányú végzettséggel nem rendelkezik, a gyermek, tanuló ellátását szakirányú végzettségű gyógypedagógus mentorálásával végzi. A mentorálás feladatait Mentorálási naplóban havi lebontásban rögzíti.

3. Együttműködési megállapodás kötése a befogadó általános iskolák vezetőivel. Értesítés kiküldése számukra, hogy az általuk igényelt ellátásra ki a kijelölt utazó gyógypedagógus és heti hány órában látja el a rehabilitációs fejlesztést.
4. Szülők tájékoztatása a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozást ellátó szakember nevééről, elérhetőségéről, (telefonos) fogadóórájáról, lehetséges személyes egyeztetésről és a foglalkozások idejéről, rendszerességéről.
5. A rehabilitációs-rehabilitációs ellátás biztosítása.
6. Évfolyamok szerinti mérőeszközök megalkotása, aktualizálása a Nemzeti Alaptanterv és a Kerettanterv szerint.

A jól megalapozott ellátás érdekében az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat a tanév első két hetében szervezési, hospitálási feladatokat lát el. Az integráló intézményekben a konkrét fejlesztő tevékenység az órarendek összehangolása után kezdődhet meg.

Az utazó gyógypedagógusok és utazó konduktorok egyéni órarendjüket az integráló intézmények vezetőinek, pedagógusainak segítségével állítják össze. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes fejlesztésének érdekében szükséges a fejlesztő órák időpontjának olyan összehangolása, mely a lehetőségekhez mérten maximálisan biztosítja, hogy a gyermekek, fiatalok túlterheltsége ne fokozódjon, ill. teljesítményre képes állapotban vegyenek részt a rehabilitációs órákon.

Bizonyos esetekben szükséges, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók órarendjébe úgy illesszük be a rehabilitációs órákat, mely maga után vonja egyes tanítási órákról való távollét igazgatói engedélyeztetését. A tanítási órákat mindig úgy kell megválasztani, hogy a gyermekek, fiatalok tanulmányi eredményét ne hátráltassa, a fejlesztő tevékenység sikerességét támogassa. A rehabilitációs órákon való részvétel érdekében a tanítási órákról való rendszeres távollétet szülővel való egyeztetés alapján, általa kitöltött kérvény benyújtásával az adott intézmény vezetőjével kell engedélyeztetni.

Nkt.55.§ (1) Az igazgató a gyakorlati képzés kivételével a tanulót kérelmére - kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére - felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi. Az igazgató az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól a szülő kérelmére felmenti a tanulót, ha másik köznevelési intézménnyel is tanulói jogviszonyban vagy vendégtanulói jogviszonyban áll, az ott szervezett tanórai és egyéb foglalkozásokon történő részvétel érdekében, egyéb esetekben - kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik - felmentheti.

Amennyiben a tanuló legalább heti egy gyógytestnevelésben részesül, úgy az igazgatói felmentés vonatkozhat a testnevelés órára is, amennyiben a testnevelés és a gyógytestnevelés együttes óraszám eléri a heti öt órát. „A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében. Amennyiben a tanuló szakorvosi javaslat alapján a testnevelésórán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára az iskolaorvos, a szakorvos tesz javaslatot” (20/2012 142. §).

Az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor összeállított egyéni órarendjét a tanév elején elektronikus formában és papír alapon /egy példányban/ is eljuttatja az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjének, valamint elektronikus formában az illetékes munkaközösség-vezetőknek. Az órarendben meg kell jeleníteni az intézmény megnevezését, a gyermek nevét, a rehabilitációs óra pontos időtartamát. /3. sz. Melléklet/ Az elkészítés határideje: szeptember 15. Jóváhagyás után minden intézménybe elektronikus úton az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor elküldi az adott intézményre vonatkozó órarendet.

Az órarendekben a tanév folyamán történő változásokat azonnal rögzíteni kell és a módosított órarendet elektronikus úton el kell juttatni az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjéhez, valamint az illetékes munkaközösség-vezetőnek.

Mielőtt az utazó gyógypedagógusok, konduktorok az integráló intézményekben fejlesztő munkájukat megkezdik, az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetője hivatalos értesítést küld az intézményekbe az adott helyszíneken ellátást végző utazó gyógypedagógusok, konduktorok pontos nevének, tevékenységi körének, óraszámának megjelölésével.

Adatlap

Az utazó gyógypedagógus, konduktor minden év szeptember 15-re elkészíti a feladatellátását dokumentáló Adatlapot. Az adatlapon megjelöli intézményekre lebontva az intézményben töltött összóraszámot, a tanulónévsort, ellátottak neve mellé: BNO kódját, osztályfokát, ellátásának óraszámát, jelölve az egyéni, vagy csoportos ellátás formáját. (4. sz. Melléklet) Kitöltés után a határidő pontos betartásával elektronikus úton továbbítja az UGYKH vezetőjének és az illetékes munkaközösség-vezetőnek. Minden ellátást érintő adatváltozás során az Adatlapot frissíteni kell, az Utazó Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjének és az illetékes munkaközösség-vezetőnek elektronikus úton újra továbbítani.

Minden integráló intézményben a jelen lévő utazó gyógypedagógus, konduktor vagy több utazó gyógypedagógus, konduktorok jelenléte esetén minden tanév elején az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetője felelőst jelöl ki közülük, aki az integráló intézmény és az UGYKH kapcsolattartásának koordinálását, az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok adott integráló intézményben tárolt dokumentációjának (betétívek) havi rendszerességű ellenőrzését, valamint a szakértői vélemények naprakész lefűzésének ellenőrzését végzi. Az integráló intézményekben tárolt, vagy digitálisan vezetett betétíveket félévkor (január hónapban) és tanév végén (június hónapban) digitális formában (képdigitalizáció-scanner segítségével) az intézményi felelős eljuttatja Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjéhez. Az intézményi felelős minden tanév végén a betétívek hivatalos átadásáról gondoskodik /5.sz.Melléklet/. Az átvételről szóló elismervényt a Dr. Molnár István EGYMI irattára kezeli. A kijelölt utazó gyógypedagógus, konduktor feladata az intézménybe újonnan bekerülő utazó gyógypedagógus, utazó konduktor kolléga bemutatása, szervezési feladatainak segítése, az adott intézmény, munkarendjének követése, esetleges változásokról kollégák értesítése.

Az integráló intézmények tanév közbeni órarendváltozásaihoz az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor teljes munkarendjének átszervezése szükséges. Az integráló intézmény jelzését követően az órarendek átalakítása időt vesz igénybe. Az átállás ideje alatt a rehabilitációs órák megtartása az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatnál meglévő órarend szerint történik.

A tanév utolsó hetében az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok lezárják dokumentumait és konzultációs feladatokat látnak el.

Fejlesztési terv

Nkt.139. § (1) A nevelési-oktatási intézmény az együttnevelést segítő pedagógus közreműködésével a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, és évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét. Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról és a fejlesztés eredményéről a szülőt tájékoztatni kell.

A fejlesztési terv a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló érvényes szakértői véleménye, az Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához¹, valamint a pedagógus saját megfigyelései és a kialakított mérőeszközök általi eredmények alapján készül.

¹ https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/

A fejlesztési tervet minden tanévben az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat munkatársai által összeállított minta alapján kell elkészíteni, a formai követelményeitől eltérni nem lehet. A tervezés legalább három hónapos habilitációs ciklust öleljen fel – de a terv elkészíthető féléves, éves időszakra is – a tervezés további folyamata minden esetben igazodjon a tanuló egyéni szükségleteihez. A fejlesztési terv formátumát a tanuló sérülés specifikumának megfelelően a gyógypedagógus, a konduktor indokolt esetben az UGYKH vezetőjének jóváhagyásával módosíthatja.

A fejlesztés megvalósítása közben felmerülő módosításokat, egyéb információkat (pl. konzultációs alkalmakat szülőkkel, szakemberekkel) a megjegyzés rovatban rögzítjük.

A fejlesztési terv elkészítésének határideje szeptember 30. A fejlesztési tervek formai, tartalmi ellenőrzését az UGYKH vezetője és az általa megbízott munkaközösség-vezetők végzik, akikhez a kész dokumentumot az UGYKH vezetője által szeptember 30-ig elektronikus úton el kell juttatni. Az ellenőrzésre kijelölt személyek visszajelzést adnak minden kollégának, akik a jóváhagyott, aktuális időszakra vonatkozó fejlesztési terveket elektronikus úton, PDF formátumban elküldik az integráló intézményeknek, ahol azokat minden intézmény a saját eljárásrendjének megfelelően tárolja.

Az utazó gyógypedagógusnak, utazó konduktornak a fejlesztési terv tartalmáról tájékoztatja a sajátos nevelési igényű gyermekkel foglalkozó pedagógusokat. Szükség esetén, a tanév folyamán számukra konzultációs lehetőséget kell biztosítani. Az utazó gyógypedagógus, az utazó konduktor a tanév elején az érintett szülőket tájékoztatja arról, hogy gyermeke megsegítésére ő a kijelölt szakember, megjelöli a fejlesztő órák helyszínét, órarendben meghatározott keretei. A szülővel való kapcsolatfelvételhez segítséget az érintett gyermek osztályfőnökétől, az adott iskola intézményvezetőtől. A szülőnek konzultációs lehetőséget kell biztosítani, ahol tájékoztatást kell adni a fejlesztés tartalmáról. A konzultációs alkalmakat a betétív megjegyzés rovatába is meg kell jeleníteni.

Minden tanév júniusában az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor a fejlesztés zárásaként, a fejlesztési terv végén összegzi a fejlesztő munka eredményét, megjelöli a következő tanév fejlesztési irányait. Az egész tanévet felölelő, vezetők által jóváhagyott fejlesztési tervet és az év végi értékelést az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor minden tanév június 21-ig az ellátási helyre elektronikus úton, PDF formátumban eljuttatja. A dokumentumok tárolása, szükség esetén történő másolása az integráló intézmény feladata. A fejlesztés egész éves folyamatáról tájékoztatást kell adni a sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógusainak, valamint a szülőknek is. Ez történhet személyes konzultációval, vagy az érintett személyekhez elektronikus formában eljuttatva a tanév végi értékelést.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, külvív, betétív

NKT 139. § (2) A nevelési-oktatási intézmény a többi tanulóval együtt oktatott tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentálja. Az Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, külvív A.Tü 356, r. sz. nyomtatvány 4. oldal útmutatója alapján történik.

A külvív az integráló intézmény, kötelezően vezetendő dokumentuma. Az integráló intézmény arra megbízott pedagógusa nyitja meg, vezeti. Minden sajátos nevelési igényű tanulónak külön külvív vezetése szükséges. Nem sokszorosítható, legfeljebb négy tanéven át használható. Az átláthatóság érdekében célszerű tanévente újat nyitni.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap külívéhez tartozó dokumentum a betétív (A. Tü. 357. r. sz. betétív), ami egyéni és csoportos fejlesztés esetén is használandó.

A betétívet az integráló intézményben, az intézmény vezetője által erre kijelölt helyen tároljuk. Az Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, iskolai fejlesztő foglalkoztatás, egyéni fejlődési lap, betétív A.Tü 356. r. sz. nyomtatvány 4. oldal útmutatója alapján történik.

A betétív vezetése a pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs órát vezető gyógypedagógus, konduktor feladata. Ha egy gyermek fejlesztését több szakember végzi, akkor a foglalkozásokat vezető gyógypedagógusok külön-külön betétíveket vezetnek.

Az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok betegszabadság/táppénz miatti hiányzása esetén, a rehabilitációs órákon helyettesítés vezetői döntés, kapacitás függvénye. A helyettesítő kolléga a rehabilitációs órákat a megkezdett betétíveken adminisztrálja tovább, a megjegyzés rovatba feltüntetve: „Helyettesítés – saját neve”.

Amennyiben csoportátalakítás történik és más betétíven folytatódik a rehabilitációs órák jegyzése, az előző kolléga betétívet, annak a kollégának kell lezárnia, aki átveszi az adott gyermek(ek) fejlesztését. A záradék szövege a tanév végi lezárással megegyező, a dátum az a nap, mikor az új kolléga megkezdte a gyermek(ek) fejlesztését.

A betétívet kék tollal töltjük vagy digitálisan vezetjük. Javítás módja: a rontott részt egy vonallal áthúzzuk, csillaggal jelöljük. A lap alján – mint lábjegyzet – csillag Hiv.jav. (hivatalosan javítottam), dátum, aláírás, lehetőség szerint kis iskolai pecsét, a rontott szövegrészhez is.

A betétív lezárása: A tanév utolsó órája utáni szabad sávba a következő záradék kerül: „Ezt az egyéni fejlődési lap betétívet X sorszámmal, X tanulóval a mai napon lezártam.”

Az adott település, ahol az integráló intézmény működik év, hónap, nap (a tanév rendje szerinti utolsó tanítási nap) aláírás az integráló intézmény körpecsétje

Csoportos fejlesztés esetén vezetett egyéni fejlődési lap betétívre rá kell írni a záradékot, a dátumot, ezután a csoport létszámának megfelelő példányszámú másolatot kell készíteni. A másolat elkészítése az integráló intézményekben történik. Minden példányt alá kell írni és az iskola körpecsétjével ellátni. A fénymásolt példányokat az integráló intézmény „Eredetivel megegyezik” feliratú pecsétjével kell ellátni. Amennyiben az intézmény ilyen pecséttel nem rendelkezik, akkor a gyógypedagógus, a konduktor a következő megjegyzést vezeti fel a fénymásolt példány(ok)ra: „A másolat az eredetivel mindenben megegyezik”.

Tevékenység	Időszak	Határidő	Felelős
Következő tanév előkészítése			
Szolgáltatást igénylő űrlapok kiküldése e-mailben	május 1-2. hete	május 15.	UGYKH vezető
Szolgáltatást igénylő űrlapok visszaküldése e-mailben	május 15.- június 15.	június 15.	Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekben kijelölt felelős
Beérkezett szolgáltatást igénylő űrlapok rendszerezése	május 15.- június 15.	június 15.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Kontroll szakértői vizsgálatokra való jelentkezés	június 1.-június 30.	június 30.	Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekben kijelölt felelős
---	----------------------	------------	--

Tevékenység	Határidő	Felelős
Feladatok tanév közben		
Tájékoztató levél küldése a gyógypedagógusok tanév eleji első látogatásáról	augusztus 31.	UGYKH vezető
Szülők értesítése a diagnosztikus mérésekről, hospitálásról	szeptember 07.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok
Gyógypedagógusok, konduktorok diagnosztikus méréseket vesznek fel a SNI tanulókkal. Hospitálásaik során megfigyeli a tanulókat, és tanulmányozzák a szakértői véleményeket.	szeptember 15.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
A sajátos nevelési igényű tanulók kiosztásának módosítása, véglegesítése az újonnan beérkezett jelzéseknek megfelelően.	szeptember 15.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Szülők, befogadó pedagógusok tájékoztatása a diagnosztikus mérésről, habilitációs, rehabilitációs ellátás formáiról, egyéni fejlesztés lehetőségeiről.	szeptember 21.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Órarend kialakítása	szeptember 15.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Intézményvezetők tájékoztatása intézményükben integrált SNI tanulók habilitációs-rehabilitációs ellátásnak, formáiról, óraszámokról.	szeptember 15.	UGYKH vezető és utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Habilitációs-rehabilitációs ellátás biztosítása az iskolákban	tanév	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
A tanév során érkező új SNI tanulók létéről tájékoztatás	tanév	Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén a köznevelési intézményekben kijelölt felelős
A tanév során érkező új SNI tanulók ellátásnak megszervezése	tanév	UGYKH vezető
Félévi statisztika elkészítése	félév vége	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori intézményegység munkájáról félévi beszámoló elkészítése	félév vége	UGYKH vezető
Értesítés mulasztásról, hiányzásról a habilitációs-rehabilitációs fejlesztésekről	havonta	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok

Tevékenység	Határidő	Felelős
Tanév végi feladatok		
Év végi szöveges értékelés készítése	június 15.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Év végi statisztika elkészítése	június 21.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok

		konduktorok
A következő tanévben kötelező szakértői felülvizsgálatra küldött tanulókról gyógy-pedagógiai vélemény elkészítése	június 21.	utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok
Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs egyéni fejlődési lap betétív átadása/átvétele	június 21.	UGYKH vezető és utazó gyógy-pedagógusok, utazó konduktorok
Intézményt váltó SNI tanuló személyi anyagának átadása/átvétele		
Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori intézményegység munkájáról év végi beszámoló elkészítése	év vége	UGYKH vezető

Az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor feladatai

1.1) Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos tanév eleji feladatok

- Habilitációs, rehabilitációs tevékenység elindítása a szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok illetve, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat által készített mérőanyagok eredményei alapján (terápiás fejlesztő tevékenység a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon, egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációt -rehabilitációt szolgáló órakeretben).
- Aktív hospitálás, közreműködés a tanév első napjaiban, a sajátos nevelési igényű tanuló jobb megismerése érdekében.
- Együttműködés a sajátos nevelési igényű tanuló egyéni fejlesztési tervének elkészítésében.
- Igény esetén a befogadás elősegítése a nevelőközösségekben, osztályközösségekben, segítségnyújtás az érzékenyítésnél.

1.2) Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos tanév során megjelenő feladatok

- A sajátos nevelési igényű gyermeknél indított habilitációs, rehabilitációs tevékenység folytatása.
- Adminisztráció, tanulói portfóliók készítése (a leírt folyamatok adminisztrálása és a sajátos nevelési igényű gyermekről szóló fontos dokumentumok rendszerezése, gyógypedagógiai, pedagógiai jellemzés készítése felülvizsgálatokra és gyermekvédelmi esetmegbeszélésekre, szöveges értékelések, konzultációs űrlapok).
- A sajátos nevelési igényű tanuló előrehaladásának folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló értékelése, fejlődése során mutatkozó eredmények megbeszélése a többségi pedagógusokkal/szülőkkel
- A rehabilitációs órák megvalósulhatnak osztálytermi környezetben is, amennyiben a tanuló érdekei, egyéni sajátosságai ezt igénylik. A fejlesztés ebben az esetben a tanóra során, akár az osztálytársak bevonásával is megvalósulhat.
- Az együttnevelést elősegíti a kéttanáros modell alkalmazása, amely során az osztályteremben lévő pedagógus és gyógypedagógus együtt tanít.

2.) A többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás

- Tájékozódás – tájékoztatás – folyamatos kapcsolattartás a gyermek értelmi-érzelmi állapotáról, fejlődéséről.
- A gyermekkel szemben támasztott elvárások, követelmények mennyiségéről és módjáról.
- Tanácsadás a tanulási, nevelési, életvezetési problémákkal kapcsolatban, pályaválasztásnál.
- Segítség a diagnózis értelmezésében, feladataik meghatározásáról a kompetenciájuk tükrében.
- Szemlélet- és attitűdformálás segítése a befogadó iskolákban.
- Javaslattétel a sérülés típusához, gyermek egyéni igényeihez igazodó (tanulási) környezet kialakítására.
- Segítségnyújtás a gyermek szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet összeállításában.
- Segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges eszközök kiválasztásában.
- Javaslattétel a gyógypedagógiai specifikus módszerek alkalmazására.
- Befogadás segítése az osztályközösségben, csoportban; szemléletformálás.
- Konzultációs lehetőség biztosítása a team-szemléletű munka segítése érdekében. A többségi iskolákban a sajátos nevelési igényű tanulókkal foglalkozó pedagógusok, segítő szakemberek team-munkájában való aktív részvétel. (munkaértekezletek, esetmegbeszélések, tájékoztatás, információ átadás stb..)
- Tudásmegosztó alkalmak során lehetőség biztosítása az ismeretszerzésre a különböző fogyatékosági típusok esetében.

3.) A szülőkkel való kapcsolattartás

- Tájékozódás – tájékoztatás – folyamatos kapcsolattartás
- Segítségnyújtás a diagnózis értelmezésében, tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről, menetéről, a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről, a fejlődés, előmenetel mértékéről
- Javaslattétel kiegészítő vizsgálatokról (fül-orr-gégészet, szemészet, ortopédia)
- Tanácsadás a tanulási, nevelési, életvezetési problémákkal kapcsolatban, pályaválasztásnál.
- Tudásmegosztó alkalmak során lehetőség biztosítása az ismeretszerzésre a különböző fogyatékosági típusok esetében

Az ellátás formája

- Az ellátás időkerete: heti rendszerességgel a sérülés specifikumától, az ellátás komplexitásától és a személyi feltételektől függően, a törvény (2011. évi CXCV. törvény 6. sz. melléklete) által meghatározott keretek között.
- Az ellátás formája: egyéni vagy mikrocsoporthoz tartozó foglalkozás.

A tárgyi feltételeket a befogadó intézmény és az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat közösen biztosítja.

Tevékenységeink

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori szolgálat sokrétű gyógypedagógiai tevékenységet lát el, így a munkánk részét képezi:

- Logopédia
- Komplex gyógypedagógiai ellátás

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848

E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu

Honlap: drmolnar.edu.hu

- Pszichopedagógiai ellátás
- Szenzoros integrációs szemléletű mozgásfejlesztés
- Konduktív pedagógia

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori ellátás jogszabályi háttere

- 32/2012. rendelet
- 2011. évi CXCV a nemzeti köznevelésről 15§, 20§, 27§ (8), 45§ (3), 47§
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

Munkarend

A Dr. Molnár István EGYMI, mint többcélú intézmény Nkt. 20.§ (9) bekezdés alapján meghatározott alapfeladata az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat működtetése, ennek megfelelően az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat munkarendje a Dr. Molnár István EGYMI munkarendjéhez igazodik.

1. Távollét

Az Dr. Molnár István EGYMI-ben szervezett szakmai napok, programok, rendezvények az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatot is érintik, ezért az integráló intézményekben habilitációs órák maradhatnak el, melyről az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetője e-mailben hivatalos értesítést küld az érintett integráló intézmények vezetőinek.

Az integráló intézményekből való más jellegű távollétról az utazó gyógypedagógus, konduktor köteles értesíteni az integráló intézményt és az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat vezetőjét, aki az intézmények felé szükség esetén megerősíti a távollét jogosságát. / Az integráló intézményekből való más jellegű távollétról az utazó gyógypedagógus, konduktor köteles értesíteni az UGYKH vezetőjét, aki gondoskodik arról, hogy az érintett integráló intézmények is értesítést kapjanak.

Teendők betegszabadság/táppénz esetén:

A munkavállalónak a betegszabadság/táppénz kezdetének első napján jelzési kötelezettsége van a munkáltató – az UGYKH vezetője – felé.

Önértékelés az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózatban

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről fenntartótól független, egységes külső értékelési rendszert ír elő. Önértékelés esetén az intézményben erre kijelölt pedagógusok végzik az ellenőrzést. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet részletesen tartalmazza a pedagógiai –szakmai ellenőrzés szabályait, ezzel szoros összhangban áll az Oktatási Hivatal által kidolgozott, az oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott Önértékelési kézikönyv. A kiadvány része az önértékelés folyamatának részletes leírása, melyet minden önértékelésben résztvevő esetében pontosan alkalmazunk.

Az önértékelésben résztvevő pedagógusok névsorát a tantestület a tanévnyitó értekezleten megismeri, megszavazza. Az önértékelésre kijelölt pedagógusok a tanítási év elején részletes tájékoztatást kapnak az

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

önértékelés protokolljáról. Kijelölt pedagógusok segítik a folyamatban résztvevőket. A hospitálásokon az UGYKH vezetője, az önértékelésben résztvevő pedagógus munkaközösség – vezetője, az önértékelés vezetésével megbízott pedagógus, igény szerint, meghívott kolléga vesz részt. Az eljárás mindenben megfelel a központilag érvényes eljárásrendnek.

Működési feltételek, protokoll hatálya, módosítása

Az Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat Szakmai Protokollja a Dr. Molnár István Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózathoz tartozó valamennyi utazó gyógypedagógusára, utazó konduktorára kiterjed, munkavégzése során a protokollnak megfelelően köteles eljárni.

Jelen protokoll 2022. szeptember 1-jétől módosításig, illetve visszavonásig érvényes.

A szakmai protokollt felül kell vizsgálni, amennyiben a nevelőtestület fele + 1 fő írásban kéri.

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Tisztelt Szülők!

Gyermekek aIskolában integráltan nevelt sajátos nevelési igényű tanuló.

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozástgyógypedagógus végzi hetente.....órán.....napokon.

Telefonos elérhetőségenapon.....óra között az alábbi telefonszámon:

Üdvözlettel:

Gyógypedagógus/konduktor

322

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

323

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

FOTMANYOMTATVÁNY AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI, UTAZÓ KONDUKTORI SZOLGÁLTATÁSOK IGÉNYLÉSÉHEZ

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori szolgáltatást igénylő intézmény neve:

címe	telefon	e-mail	Intézményvezető neve	Kapcsolattartó neve	telefon	e-mail			
2018/2019-es tanév Integrált SNI tanulók				324 A fejlesztésbe bevont szakember neve					
Sorszám	Tanuló neve, születési ideje	Diagnózis	Évfolyam	Szakértőiben előírt óraszám	Törvényben előírt óraszám	szakember neve	szakképzettség	szak	elérhetősége

Kérjük az (előzetes) szakértői véleményt az igénylő laphoz csatolni!

Hajdúböszörmény,

.....
intézményvezető aláírása

4220 Hajdúböszörmény, Radnóti M. u. 5. Tel. - fax: 52/561-847, 561-848
E-mail: intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu
Honlap: drmolnar.edu.hu

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

325

A Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat (továbbra is) biztosítja az Ön intézményében a sajátos nevelési igényű tanulók számára a pedagógiai célú rehabilitációs-ellátást.

Intézményével már korábban felvették, vagy néhány napon belül felveszik a kapcsolatot az utazó gyógypedagógusok.

Kérjük, fejlesztési igényeiket továbbra is az általunk küldött utazó gyógypedagógusi szolgáltatást igénylő nyomtatványon küldjék el intezet@ovisk-hboszormeny.edu.hu címre, a tanuló szakértői véleményével és OM azonosítójával együtt.

Szeretnénk tájékoztatni Önt az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori ellátás megkezdéséről, a tanév első heteinek folyamatáról.

Szeptemberben a következő feladatok ellátása történik meg:

- kapcsolatfelvétel a befogadó intézmény vezetőjével és a befogadó osztályok osztályfőnökeivel, pedagógusaival lehetőség szerint.

Szeptember 1-4. hete:

- gyógypedagógiai megfigyelések, képesség felmérések készítése a sajátos nevelési igényű tanulókkal lehetőség szerint
- konzultáció a pedagógusokkal

Szeptember 3-4. hete:

- lehetőség szerint hospitálás a tanórákon, a sajátos nevelési igényű gyermekek megfigyelése
- egyéni/kiscsoportos fejlesztés elkezdése
- egyéni fejlesztési terv megírása

A szeptemberi tevékenységek eredményeként kialakuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységekről szeptember végén az utazó gyógypedagógus, konduktor szóban tájékoztatja Önt.

Felhívjuk figyelmét arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókkal történő rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységek adminisztrálására vonatkozóan a 32/2012 EMMI rendelet alapján egyéni fejlődési lap vezetése kötelező, melyről az Ön intézmények kell gondoskodni.

Az egyéni fejlődési lap részei:

- *gészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Külív. Tü. 356 (nem fénymásolható)- vezetése az osztályfőnök feladata (4 évig vezethető)*
- *gészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció. Egyéni fejlődési lap. Betétív. Tü. 357 (fénymásolható)- vezetése az utazó gyógypedagógus feladata. Tanév végéig az utazó gyógype-*

DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM

dagógusok, konduktorok gyűjtik, tanév végén lezárva átadják az osztályfőnököknek, akik ezeket a betétíveket beleteszik a külívekbe.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztési egyéni fejlesztési terv alapján történik. Az egyéni fejlesztési terveket szintén a külívekben szükséges elhelyezni, a tanuló szakértői véleményével együtt.

A fenti dokumentáció elkészítése az utazó gyógypedagógusok, utazó konduktorok és a befogadó pedagógusok közös feladata. A dokumentáció megőrzéséért a befogadó intézmény a felelős. Az „egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció; egyéni fejlődési lap, betétív” átadása év végén, illetve hatósági ellenőrzés alkalmával kerül átadásra a befogadó intézmény számára.

Célszerű a szükséges dokumentáció rendszerezett tárolása érdekében a befogadó pedagógusnak és a gyógypedagógusnak, konduktornak közösen portfóliót készíteni a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

A sajátos nevelési igényű tanuló rehabilitációs-rehabilitációs tevékenységének irányításában, a sérülési típusnak megfelelő gyógypedagógus a kompetens.

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdéseikkel kérem, keresse az intézményegység vezetőt.

Hajdúböszörmény,

.....
intézményegység vezető

.....
intézményvezető

Tisztelt Szülő!

Gyermeke fejlesztését a 20..../20.....-es tanévben gyógypedagógus fogja végezni hetente.....órában.....napon/napokon.

A fejlesztések helyszíne:

Az utazó gyógypedagógus elérhetősége:

A megfelelő rehabilitációs-rehabilitációs ellátás, valamint a fejlesztendő területek meghatározása érdekében az utazó gyógypedagógus, utazó konduktor gyógypedagógiai megfigyeléseket, készségfelmérést fog végezni szeptemberben. A megfigyelésekről és a fejlesztés lehetőségeiről tájékoztatni fogja Önöket.

Köszönjük a támogatásukat!

Hajdúböszörmény,

Üdvözlettel:

.....

intézményegység-vezető

Konzultációs űrlap

Gyógypedagógus, konduktor neve:	
Intézmény:	
Tanuló neve, osztályfoka:	

Konzultációs partner(ek)	
A megbeszélés időpontja, rövid leírása:	
Megállapodások:	
Ajánlott irodalmak, eszközök:	
Probléma, kérdés:	
Megjegyzések:	

**DR. MOLNÁR ISTVÁN EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI
INTÉZMÉNY, ÓVODA,
ÁLTALÁNOS ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA,
KOLLÉGIUM**

Aláírások:	
------------	--

AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI, KONDUKTORI SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

331

Gyógypedagógiai célú habilitációs-rehabilitációs foglalkozáson résztvevő tanuló év végi értékelése

20...../20..... tanév

Iskola neve:

Tanuló neve:

Születési dátum:

Osztály:

Fejlesztett terület:

Szöveges értékelés

A fejlesztő órán való részvétel, hiányzás

A fejlesztéshez való hozzáállás: elfogadta/nem fogadta el/szívesen járt/nem szívesen járt

Feladattudata, feladattartása, szívesen végzi a feladatokat, még plusz feladatokat is vállal, szereti a kihívásokat vagy nem

Együttműködése milyen

Mennyire és hogyan motiválható

Aktivitása a fejlesztő órákon

Kudarctűrése milyen

Munkatempó

Figyelem

Nagymozgása, finommotorika

Orientáció (saját testen, térben, síkban, időben)

Vizuális észlelés

Auditív észlelés

Szerialitás

Beszédészlelés, beszédértés

Rövid és hosszútávú auditív memória

Rövid és hosszútávú vizuális memória

Gondolkodása

Szókincs

Olvasás, szövegértés

Írás, helyesírás

Matematikai képességek, ismeretek

Miben fejlődött jelentősen, miben kevésbé és további fejlesztést igényel

Hajdúböszörmény,

.....
Intézményegység-vezető

(A fenti szempontokból az 1-19 sorszámozott szempontokról és a 23. szempontról kötelező értékelést írni. Az olvasás, írás, helyesírás és matematikai tárgyakhoz tartozó képességek, ismeretek közül csak arról kell írni, ami vonatkozik a tanulóra, a fejlesztés területére. Az értékelést max. 1 oldalban szükséges leírni.)

Az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat intézményegység-vezetőjének leadandó félévi/év végi utazó tanári beszámoló szempontjai

Az iskola neve, ahova kijár fejleszteni

Hány órában fejleszt, hány csoportot, hány tanulót

A fejlesztett tanulók felsorolása (név, osztályfok, diagnózis), csoportbeosztás órák szerint

Redszeresen járnak-e fejlesztésre a tanulók, hiányzások mértéke, okai

Az iskola vezetősége mennyire együttműködő

A fejlesztett SNI tanulók osztályfőnökei, tanáraik mennyire segítőkészek, együttműködőek, mennyire segítik a tanulókat

A fejlesztés tárgyi feltételeinek minősége az adott intézményben (terem, fejlesztő játékok, szakkönyvek, fénymásolás)

A tanulók fejlődésével kapcsolatos rövid összefoglaló: milyen területeket fejlesztettek, miben fejlődtek jól, miben kevésbé és miben nem fejlődtek, feladattudat, feladattartás, csoportban együttműködés

Minden más egyéb: sikerek, kudarcok, minden, amit szeretne megosztani

Átvételi elismervény

A 20...../20.... tanév utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat által ellátott tanulók rehabilitációs rehabilitációs naplóit a (iskola) alulírott képviselője a mai napon átvette a Dr. Molnár István EGYMI Utazó Gyógypedagógusi, Utazó Konduktori Hálózat utazó gyógypedagógusától/konduktorától.

Tanulók nevei:

Hajdúböszörmény,

.....

Átadó

.....

Átvevő

**Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda,
Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium**

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Dr. Molnár István EGYMI nevelőtestülete a 2022. augusztus 31. napján, a nevelőtestületi értekezleten a véleménynyilvánítási jogával élve a Pedagógiai Programot megismerte és elfogadta.

Hajdúböszörmény, 2022. augusztus 31.

Orosz Henrietta Mária
intézményvezető

NYILATKOZAT

Alulírott Orosz Henrietta Mária, a Dr. Molnár István EGYMI intézményvezetőjeként nyilatkozom, hogy a Pedagógiai Program nem tartalmaz a fenntartóra nehezedő többletköltségeket.

Hajdúböszörmény, 2021. augusztus 31.

Orosz Henrietta Mária
intézményvezető